

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**



НАУКОВІ ПОШУКИ МОЛОДІ У ТРЕТЬОМУ ТИСЯЧОЛІТТІ

**Тези доповідей
державної студентської наукової конференції**

**«СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ
ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ»**

20–21 березня 2014 року

**Біла Церква
2014**

Даниленко А.С., академік НААН, ректор, голова оргкомітету;
Новак В.П., д-р біол. наук, перший проректор, проректор
з навчально-методичної та виховної роботи;
Сахнюк В.В., д-р вет. наук, проректор з наукової та інноваційної
діяльності, заступник голови оргкомітету;
Хахула Л.П., канд. пед. наук, начальник відділу навчально-
методичної та виховної роботи;
Івасенко Б.П., канд. вет. наук, декан факультету ветеринарної медицини;
Олешко О.Г., канд. с.-г. наук, голова НТТМ університету;
Тирсина Ю.М., канд. вет. наук, координатор НТТМ факультету;
Сокольська М.О., зав. редакційно-видавничого відділу,
відповідальний секретар;
Царенко Т.М., канд. вет. наук, начальник відділу науково-дослідної
та інноваційної діяльності;
Білан А.В., канд. вет. наук, директор наукової бібліотеки.

Сучасні проблеми ветеринарної медицини: Тези доповідей державної студентської наукової конференції. – Біла Церква, 2014. – 164 с.

У збірнику висвітлені сучасні проблеми ветеринарної медицини та шляхи їх вирішення.

НЕЧИПОРУК Є.В., студентка 3 курсу

Наукові керівники – **НОВАК В.П.**, д-р біол. наук

КОРОБКОВА В.М., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ІННЕРВАЦІЇ ТАЗОВОЇ КІНЦІВКИ КОТА І СОБАКИ

Вивчення іннервації скелета в загальному, а також іннервації окремих його ланок є одним з провідних напрямів в анатомічній науці.

Головною метою наших досліджень було вивчення іннервації вільної тазової кінцівки в загальному та заплеснового суглоба зокрема. В ході досліджень ми з'ясували: а) топографію нервів, що іннервують тазову кінцівку; б) особливості розгалуження нервів в ділянці заплеснового суглоба у kota і собаки. Об'єктами досліджень були статевозрілі безпородні кіт та собака.

Соматичну іннервацію тазової кінцівки забезпечують нерви попереково-крижового сплетення, яке сформоване вентральними гілками поперекових та крижових нервів.

Основна частина волокон стегового нерва (*n. femoralis*) формується з 5 поперекового нерва, але також отримує волокна від 4 поперекового і невеликий приток від третього. Волокна 6 поперекового нерва у кішок часто також беруть участь у формуванні стегового нерва, у собак – рідко. Стегновий нерв розділяється на гілки для головок чотириголового м'яза стегна (*m. quadriceps femoris*), кравецького м'яза (*m. sartorius*) та гребінчастого м'яза (*m. pectineus*), а також віддає *n. saphenus* медіально в стеговий канал. *N. saphenus* іннервує шкіру медіальної поверхні стегна. Розташовується у кішок каудальніше, ніж у собак. У собак він не виходить за межі медіальної поверхні заплесна, а у кішки – дистальніше від середини гомілки.

Сідничний нерв – дуже потужний нерв тулуба, який у котів і собак має в своєму складі волокна з останніх двох поперекових і перших двох крижових нервів. На середині висоти стегової кістки або на рівні кульшово-стегового суглоба *n. ischiadicus* розділяється на великогомілковий та загальний малоогомілковий нерви. *N. tibialis* більш розвинений, ніж *n. fibularis communis* і є продовженням сідничного нерва дистально. У собак, на відміну від котів, проксимально від заплеснового суглоба є з'єднувальна гілка між каудальним шкірним нервом гомілки і великогомілковим нервом. Тому перший, можливо, бере участь в моторній іннервації всіх м'язів, розміщених на лапі плантарно. В дистальній половині гомілки великогомілковий нерв проходить по медіальній поверхні п'яркової кістки, розділяється на більш розвинений латеральний плантарний нерв і менш розвинений медіальний плантарний нерв, а також віддає гілки в заплесновий суглоб (*art. tarsi*).

Загальний малоогомілковий нерв при переході через латеральну поверхню малоогомілкової кістки розділяється на поверхневий та глибокий малоогомілкові нерви.

Отже, найбільш потужними нервами, які беруть участь в іннервації тазової кінцівки є стегновий (*n. femoralis*) та сідничний (*n. ischiadicus*) нерви. Ділянку за плеснового суглоба іннервують великогомілковий (*n. tibialis*) та малогомілковий (*n. fibularis s. peroneus*) нерви, а також, частково, підшкірний нерв гомілки *n. saphenus*.

УДК 636.5–053.2:611.43

БІЛИК Б.П., студент 1 СП курсу

Наукові керівники – **СОКОЛЬСЬКИЙ В.П., БЕВЗ О.С.**, кандидати вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИЛОЧКОВОЇ ЗАЛОЗИ У КУРЧАТ

Тимус птиці, як і в інших вищих хребетних тварин, є центральним органом імунної системи, де проходить розмноження і селекція Т-лімфоцитів. У наше завдання входило отримання додаткових даних про морфофункціональні особливості тимуса птахів шляхом залучення методів ферментохімічного аналізу, а також гістохімічних методів виявлення тучних клітин і імпрегнації сріблом.

Матеріалом для роботи були зразки тимуса 2-місячних курчат, породи Ломан Браун. Шматочки тимуса фіксували в рідинах Буена і Карнуа. Тимус домашніх курей складається з 6–8 пар яйцевидних, ущільнених часток, розташованих уздовж шиї в підшкірній сполучній тканині.

Епітеліальний остов тимуса птахів складається з щільно переплетених між собою широких тяжів відросчатих клітин – епітеліоретикулоцитів. У кірковій частині органу в осередках епітеліального ретикулуму розміщені кластери лімфоцитів, які часто формують фолікулоподібні скупчення. Лімфоцити в складі фолікулів представлені головним чином бластами, серед яких дуже часто зустрічаються картини мітотичного поділу. Лімфобласти проявляють відносно високу активність СДГ, що пов'язано з їх великою проліферативною активністю. У центральній частині лімфоцитарних кластерів, завдяки високій активності кислій фосфатази в цитоплазмі, виділяються макрофаги – великі, відросчаті клітини.

В тимусі курчат є численні тучні клітини, розташовані виключно в мозковій речовині, де утворюють великі розсипи. Цитоплазматичні гранули тучних клітин великі, часто маскують ядро. Розташування тучних клітин в тимусі птахів по сусідству з капілярами вказує на їх участь в регуляції діяльності гематотимічного бар'єру. В тимусі курчат є багато цист - округлих або трубкоподібних невеликих порожнин, оточених одним шаром кубічної форми або плоских епітеліальних клітин. Вони розташовані в мозковій речовині, головним чином ближче до кори. Клітини, що утворюють стінки цист, проявляють високу активність сукцинатдегідрогенази і неспецифічних естераз, що досить характерно для секреторних епітеліоцитів. Тільця Гассаля в тимусі курчат досить великі. Вони

складаються з великих, нашарованих один на одному великих і плоских епітеліальних клітин. В тільцях можна побачити одну або дві зони зроговіння клітин.

Таким чином, описана нами картина розташування лімфоцитів в тимусі курчат і зон їх активного мітотичного розмноження дозволяє припустити, що майбутні Т-лімфоцити, потрапляючи в тимус, активно проліферують в фолікулах кори. В оточенні фолікулів і в глибокій корі знаходяться зрілі лімфоцити. В тимусі курчат є тучні клітини, які розташовуються виключно в мозковій речовині.

УДК 636:611.75

БЛИК Б.П., студент 1 СП курсу

Наукові керівники – **БЕВЗ О.С., СОКОЛЬСЬКИЙ В.П.**, кандидати вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

МІКРО-МОРФОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ КАПСУЛИ КУЛЬШОВОГО СУГЛОБА

Органоспецифічним компонентом кожного зчленування, що визначає його функціональний стан і потенції, є синовіальне середовище суглоба. Поняття «синовіальне середовище суглобів» поєднує комплекс таких компонентів, як синовіальна оболонка, її похідна – синовіальна рідина та суглобовий хрящ. Вони разом забезпечують існування суглоба як органа.

Робота проводилась на кульшових суглобах статевозрілих свиней. Для гістологічних досліджень капсулу суглоба фіксували в 10 % нейтральному формаліні, готували зрізи на заморожувальному мікротомі товщиною 25–30 мкм. Зрізи фарбували гематоксиліном та еозином з диференцировкою в солянокислому спирті.

Капсула кульшового суглобасвині є складним органом, представлена двома оболонками: внутрішньою – синовіальною та зовнішньою – фіброзною, які мають різну будову та функціональне значення. Фіброзна оболонка виконує, в основному, механічну роль. Тому функції зовнішньої оболонки капсули суглоба відповідає її грубоволокниста будова, функція скріплення суглобових кінців зчленованих кісток у фіброзній оболонці капсули суглоба настільки виражена, що визначає весь комплекс утворень фіброзної оболонки капсули, як капсульна зв'язка. Вона побудована з двох шарів: внутрішнього-косого та зовнішнього – поздовжнього, які представлені щільною оформленою сполучною тканиною.

Зовсім іншу будову має внутрішня оболонка капсули суглоба – синовіальна оболонка. Синовіальна оболонка капсули кульшового суглоба свині утворена двомашарами – покривним – синовіальним та підсиновіальним. Різкої межі, атим більше базальної мембрани між покривним та підсиновіальним шарами не існує. Синовіальний шар капсули вистелений клітинами синовіоцитами, ядра яких мають округло-овальну форму і локалізовані 5–6 шарами. Всі синовіальні покривні клітини є клітинами одного гістогенетичного типу – це синовіоцити.

Розрізняють клітини, які продукують ферменти та здатні до фагоцитарної діяльності (А-клітини, макрофагальні синовіоцити), та клітини, які продукують гіалуронову кислоту, обов'язковий компонент синовіальної оболонки та синовіальної рідини (В-клітини, фібробластичні синовіоцити). Підсиновіальний шар складається з пухкої сполучної тканини.

На поверхні синовіальної оболонки розташовані синовіальні ворсини. Синовіальні ворсини є виростами в порожнину суглоба. Розмір ворсин коливається від мікроскопічного до ясно видимого неозброєним оком. Вони надзвичайно поліморфні, але у капсулі кульшового суглоба свині переважними є конічні ворсини.

Кровоносні судини розміщені по площі синовіальної оболонки нерівномірно. Поряд з ділянками, які добре васкуляризовані, є ділянки з бідним кровопостачанням. Мікроциркуляторне русло синовіальної оболонки крім кровопостачання самого синовіального субстрату, має ще і загальне завдання: забезпечити потрапляння речовин із крові в синовіальну порожнину та резорбцію речовин із порожнини в кров. Більш великі судини лежать у фіброзному шарі, а артерії, вени і капіляри – в усіх шарах.

Таким чином, капсула кульшового суглоба свині має загальнобіологічні та видові особливості структурної організації.

УДК 619:614.31:637.12

ДОМУЩЕЙ С.С., магістрант

Науковий керівник – **ХІЩЬКА О.А.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

nauka@btsau.kiev.ua

ОЦІНКА ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ МОЛОКА-СИРОВИНИ ЗА ВИРОБНИЦТВА СИЧУГОВИХ СИРІВ

Молоко-сировина – перша критична контрольна точка за виробництва молочних продуктів. Під час оцінки молока для виробництва сиру необхідно враховувати як загальні, так і специфічні критерії безпечності та якості, які, в свою чергу, визначають якість та безпечність готового продукту. Сире товарне молоко, що надходить від суб'єктів господарювання на молокопереробне підприємство, за всіма показниками повинне відповідати вимогам державного стандарту.

Проведені нами дослідження збірного коров'ячого молока, яке надходило на ПАТ «Баштанський сирзавод», показали, що більшість досліджених проб відповідали вимогам ДСТУ 3662. Так, за проведеними дослідженнями чистоти молока встановили, що воно відповідало І групі. Кислотність досліджуваного молока не перевищувала 17 °Т, що відповідало екстра та вищому гатункам. Середня величина *pH* досліджуваного молока становила 6,65 од. за норми 6,3–6,9.

Придатність молока до технологічної переробки характеризують перш за все такі показники як масова частка сухих речовин, жиру та білка. Для

виробництва сиру використовують молоко з високим умістом всіх складових частин. Масова частка жиру в дослідженому молоці становила $3,54 \pm 0,06$ %, білка – $3,07 \pm 0,06$, сухої речовини – $11,92 \pm 0,06$, СЗМЗ – $8,42 \pm 0,03$ %. Густина дослідженого молока становила $1028,8 \pm 0,43$ кг/м³. Лише в одній дослідженій пробі молока густина була незначно нижчою за нормовану.

Особливо важливим показником сиропридатності молока є його здатність згортатися під дією сичугового ферменту. Досліджена сировина за бродильною та сичугово-бродильною пробами відповідала I та II класам, що свідчило про відсутність в ній газоутворювальних БГКП та спорових анаеробних мікроорганізмів. Досліджені проби молока за результатами редуцтазної проби відповідали переважно першому класу, інша частина – вищому та другому і лише одна дослідна проба відповідала третьому класу.

Уміст важких металів у молоці не перевищував МДР і становив: плумбуму – $0,025 \pm 0,005$ мг/кг; кадмію – $0,0012 \pm 0,001$ мг/кг; купруму – $0,0085 \pm 0,0003$ мг/кг; цинку – $3,66 \pm 0,12$ мг/кг. Під час дослідження проб молока на вміст нітратів установили, що їх рівень складав $3,2 \pm 0,45$ мг/л (за допустимого рівня 10 мг/кг). Результати радіологічного дослідження молока показали, що вміст у ньому радіонуклідів Cs-137 коливався від 20 до 60 Бк/кг за регламентованого максимального вмісту 100 Бк/кг.

УДК 619:[614.31+614.447.1]:637

АДАМЕНКО Ю.О., студентка 5 курсу
Науковий керівник – **ХІЦЬКА О.А.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
nauka@btsau.kiev.ua

ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНИЙ КОНТРОЛЬ ПРОДУКТІВ ТВАРИННИЦТВА В ДЛВСЕ НА АГРОПРОДОВОЛЬЧОМУ РИНКУ

Згідно Закону України „Про ветеринарну медицину” (2006 р.) ветеринарно-санітарний контроль на агропродовольчих ринках є обов’язковим, а торгівля продуктами тваринного походження дозволяється лише після проведення їх експертизи і надання експертного висновку. Ветеринарно-санітарний контроль на ринку покладений на державні лабораторії ветеринарно-санітарної експертизи (ДЛВСЕ).

Мета роботи – ознайомитися з роботою ДЛВСЕ на агропродовольчому ринку м. Запоріжжя щодо проведення ветеринарно-санітарного контролю продуктів тваринного походження.

Протягом 2013 року працівниками ДЛВСЕ було досліджено 76 яловичих туш, 620 – свинячих, 108 – тушок птиці та 255 проб сирого коров’ячого молока.

Під час проведення післязабійної ветсанекспертизи продуктів забою свиней у 61 випадку виявили ехінококоз та 47 – метастронгільоз. Фасціольоз печінки діагностували у однієї туші великої рогатої худоби. Усі туші, які мали сумнівні органолептичні показники, підлягали лабораторному дослідженню на свіжість. За результатами цих досліджень було вибракувано 4 тушки птиці.

Молоко, яке надходило на ринок, досліджували за органолептичними показниками, визначали масову частку жиру, густину, кислотність та чистоту. В 11 від усіх досліджених проб кислотність перевищувала 20 °Т. В 5 пробах молока під час дослідження за реакцією з розоловою кислотою виявлена фальсифікація содою. На субклінічний мастит було досліджено 255 проб молока, з яких у 11-ти реакція з димастином була позитивною. 25 партій молока були недопущені до реалізації внаслідок зберігання його в забрудненому посуді. В усіх випадках недоброякісне молоко було денатуроване кавовим напоєм і повернуто власникам.

Крім того, регулярно проводився контроль санітарного стану ринку, відбирались змиви з молочних та м'ясних столів і направлялися для бактеріологічного дослідження в районну лабораторію ветеринарної медицини.

Одним з важливих напрямків діяльності працівників ДЛВСЕ було проведення просвітницько-роз'яснювальної роботи серед продавців харчових продуктів. За минулий рік для працівників ринку та реалізаторів продуктів тваринництва прочитано 40 лекцій щодо ветеринарно-санітарних вимог та правил торгівлі харчовими продуктами, профілактики зоонозних хвороб.

Отже, на ринку ведеться систематичний контроль за якістю та безпечністю продуктів тваринництва відповідно до чинного законодавства.

УДК 619:614.31:637.5

КАЛНАУС К.О., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **ХІЩЬКА О.А.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

nauka@btsau.kiev.ua

ОЦІНКА ЯКОСТІ НАПІВКОПЧЕНОЇ КОВБАСИ «ОДЕСЬКА», ВИГОТОВЛЕНОЇ ЗА РІЗНИХ РЕЦЕПТУР

Висока харчова цінність та споживні якості ковбасних виробів забезпечили цим продуктам тривале життя. Протягом багатьох десятиріч розроблялися і продовжують удосконалюватися рецептури ковбас.

Метою нашої роботи було провести порівняльну оцінку якості напівкопченої ковбаси «Одеська», виготовленої за різних рецептур. Дослідження проводили згідно загальноприйнятих методик та діючої НТД.

Для виготовлення напівкопченої ковбаси «Одеська» за традиційною рецептурою використовується яловичина 1 і 2 сорту, свинина напівжирна, шпик, сіль кухонна, цукор-пісок, перець чорний, кардамон, часник та нітрит натрію.

Останнім часом для посилення смаку та аромату, утворення й збереження кольору ковбасних виробів застосовують багатокомпонентні добавки та спеції. Залежно від застосування харчових добавок і сумішей спецій запропоновано декілька нових рецептур виготовлення напівкопченої ковбаси «Одеська». Зокрема, була розроблена рецептура ковбаси «Одеська популярна», до складу якої входять яловичина, шпик, текстурат гідратований, крохмаль, ферментований рис, сіль,

часник, нітрит натрію та харчові добавки і суміші «Мейпроген МР», «Дебрецінер», «Топ Аром» виробництва австрійської фірми «Zaltech».

Під час органолептичного дослідження встановили, що на зовнішньому вигляді ковбасні батони мали чисту суху поверхню, без плям та пошкоджень оболонки, напливів фаршу. Консистенція виробів пружна. Запах і смак властиві даному продукту, без сторонніх присмаків, з більш вираженим ароматом спецій у ковбасі «Одеська популярна». Смак слабо гострий, в міру солений. Фарш рівномірно перемішаний, темно-червоного кольору, без пустот.

Фізико-хімічні показники напівкопченої ковбаси «Одеська»: масова частка води – $4,3 \pm 1,8$ %, солі – $4,4 \pm 0,1$ %, нітриту натрію – $0,005$ %, білка – $11,20 \pm 1,4$ г/100г, жиру – $26,5 \pm 1,5$ г/100г. Масова частка води у напівкопченій ковбасі «Одеська популярна» становила $5,5 \pm 2,4$ %, солі – $3,4 \pm 0,1$ %, нітриту натрію – $0,005$ %, білка – $11,32 \pm 1,3$ г/100г, жиру – $27,62 \pm 1,8$ г/100г.

Отже, за показниками якості напівкопчена ковбаса «Одеська» та «Одеська популярна» відповідали вимогам НТД. Внесення харчових добавок та сумішей спецій дозволило збільшити вихід готової продукції за рахунок того, що крохмаль та ферментований рис підвищують вологоутримувальну здатність ковбасного фаршу, та, відповідно, зменшують втрати його водорозчинних компонентів.

УДК 619:614.31:633/635

КОПА А.О., ПЛОЩИНСЬКА В.І., студентки 4 курсу

Науковий керівник – **ХІЦЬКА О.А.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

nauka@btsau.kiev.ua

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ СВІЖОСТІ ФРУКТОВИХ СОКІВ

У зв'язку з широким попитом торговельна мережа пропонує споживачам великий та різноманітний асортимент рослинних харчових продуктів, у тому числі й фруктових соків.

Матеріалом для дослідження були яблучний, виноградний соки (ТМ «Садочок») та апельсиновий сік (ТМ «Sandora»). Фруктові соки оцінювали за органолептичними (колір, консистенція, аромат, смак) та фізико-хімічними показниками (масова частка сухої речовини, титрованих кислот). Дослідження показників якості проводили згідно з загальноприйнятими методиками та вимогами чинних нормативно-технічних документів.

За органолептичної оцінки встановили, що яблучний сік був прозорий, інтенсивно жовтого кольору, з яскравим яблучним ароматом. Під час оцінки смаку відчувалася добре виражена кислотність, після ковтка соку в ротовій порожнині залишався приємний присмак роздавленого яблучного насіння. Виноградний сік був прозорим, з жовтим відтінком. Смак солодкий, з типовим виноградним присмаком, аромат легкий. Апельсиновий сік мав яскраво-

оранжевий колір, був непрозорим. Смак солодкувато-кислий, з насиченим присмаком та запахом апельсину. Дефектів фруктових соків не виявлено.

За 5-бальною шкалою найвищу оцінку за органолептичними показниками отримав апельсиновий сік (4,75 балів), незначно менше – яблучний (4,5 балів) і найменше – виноградний (3,5 балів).

Показники вмісту сухих речовин та кислотності фруктових соків можуть коливатися залежно від сорту фруктів і навіть від того, яким було літо – дощовим чи сонячним, адже погодні умови впливають на ступінь інтенсивності накопичення сухих речовин у сировині, з якої виготовляють соки. Нормативно-технічні документи регламентують, що масова частка сухих речовин у фруктових соках повинна бути не менше 11,2 %, титрованих кислот – від 0,3 до 1,4 %. За результатами наших досліджень встановлено, що масова частка сухих речовин у яблучному соку становила 13,1 %, виноградному – 11,87 та апельсиновому – 15,32 %, що незначно перевищувало мінімальний нормований показник. Масова частка титрованих кислот у яблучному соку склала 1,38 %, виноградному – 0,41, апельсиновому – 0,83 %. Цей показник у всіх досліджених пробах фруктових соків не перевищував допустимий рівень, найвищим він був у яблучному соку і відповідав верхній межі норми.

Отже, результати досліджень деяких фруктових соків за окремими показниками якості показали відповідність цих напоїв вимогам державних стандартів.

УДК 619:614.31:637.56.06:504.064

ХМІЛЬ О.В., студентка 5 курсу
Науковий керівник – **ХІЩЬКА О.А.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
nauka@btsau.kiev.ua

КОНТРОЛЬ БЕЗПЕЧНОСТІ ЖИВОЇ ТОВАРНОЇ РИБИ

До числа небезпечних токсикантів, які здатні накопичуватися у продуктах харчування, відносять пестициди, радіонукліди, важкі метали тощо. Спеціалісти ветеринарної медицини повинні у повній мірі виконувати покладені на них завдання щодо забезпечення безпеки та зниження ризиків, пов'язаних із споживанням харчових продуктів.

Метою нашої роботи було провести контроль безпеки живої товарної риби за умістом деяких забруднювальних речовин.

Результати досліджень показали, що у досліджених пробах риби більше містилось арсену, менше – плюмбуму, кадмію та меркурію. Залишкові кількості окремих важких металів у різних видах риби незначно коливалися. Так, уміст плюмбуму в м'ясі сріблястого карася становив $0,110 \pm 0,002$ мг/кг і був в 1,4 рази, а кадмію – в 1,1 рази вищим ($0,009 \pm 0,004$ мг/кг), порівняно з м'ясом українського лускатого коропа та товстолоба. М'ясо карася містило $0,251 \pm 0,015$ мг/кг арсену,

що більше в 1,1 та 1,2 рази відповідно, ніж м'ясо коропа та товстолоба. У пробах карася уміст ртуті також був вищим в 1,3 рази, ніж у м'ясі коропа, та в 1,1 рази – товстолоба. На підставі аналізу одержаних даних можемо відмітити, що залишкові кількості важких металів у різних видах живої товарної риби були значно нижчими максимальних допустимих рівнів. Так, уміст свинцю в м'ясі сріблястого карася був в 9,1 рази нижчим, порівняно з МДР. Товстолоб та український лускатий короп мали уміст цього ж токсичного елемента в 12,5 рази нижчий за регламентовані рівні. Рівень кадмію в пробах карася був нижчим в 22 рази, а коропа та товстолоба – в 25 разів. Уміст ртуті в м'ясі різних видів риби був нижчим в 33–43 рази, арсену – 4–4,7 разів, порівняно з гранично допустимими концентраціями цих забруднювачів.

Уміст ГХЦГ у м'язовій тканині усіх досліджених проб не перевищував 0,05 мг/кг, ДДТ – 0,01 мг/кг.

Показник питомої радіоактивності цезію-137 у м'ясі карася становив $24,0 \pm 5,2$, коропа – $23,2 \pm 1,2$ та товстолоба – $23,1 \pm 4,9$ Бк/кг. Уміст стронцію-90 також незначно коливався для різних видів риби і складав у м'ясі сріблястого карася $6,4 \pm 2,9$ Бк/кг, українського лускатого коропа – $6,7 \pm 0,5$ та товстолоба – $5,8 \pm 1,8$ Бк/кг.

УДК 619:614.31:637.12

ФОМІНА Т.А., магістрантка

Науковий керівник – **БУКАЛОВА Н.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

vadimbukalov@gmail.com

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ПОКАЗНИКІВ БЕЗПЕКИ СИРКА ГЛАЗУРОВАНОГО ТЕРМІЗОВАНОГО

Законом України «Про безпечність та якість харчових продуктів» та іншими чинними НПА регулюються питання якості та безпечності продукції. Закон України «Про ветеринарну медицину» спрямований на посилення державного ветеринарного контролю за ветеринарно-санітарною безпекою продуктів тваринництва, охорони довкілля, захист прав фізичних та юридичних осіб у сфері забезпечення ветеринарного та епізоотичного благополуччя, карантину тварин, здійснення державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду.

Об'єкт випробування – критерії безпечності та якості сирка глазурованого термізованого 15 % в асортименті (ідентифікаційний № 000091e/1/13) з фасуванням флоупак. Місце відбору – ПрАТ «Лакталіс – Миколаїв». Проведено дослідження на наявність радіонуклідів, антибіотиків, мікроорганізмів, токсичних елементів, пестицидів.

У досліджуваній партії сирку глазурованого термізованого 15 % в асортименті бактерій групи кишкової палички (колі-форми) в 0,001 г,

Staphylococcus aureus – у 0,01 г, патогенних мікроорганізмів (у тому числі сальмонел) у 25 г продукту не виділено.

Кількість дріжджів, пліснявих грибів у сирку глазурованому становила менше 10 КУО/г (за МДР не більше 50 КУО/см³), що відповідає ТУ У 15.5-00447847-008–2003.

Уміст радіонуклідів у досліджуваному продукті: *Cs-137* – менше 7,0 Бк/кг (за норми – не більше 100 Бк/кг), *Sr-90* – менше 6,8 Бк/кг (норма – не більше 20 Бк/кг). У продукції не виявлено залишкових кількостей тетрацикліну (не допускається <0,01 ОД/г), стрептоміцину (не допускається <0,5 ОД/г, пеніциліну (не допускається <0,01 ОД/г).

Масова частка токсичних елементів, пестицидів мала значно нижчі показники встановлених МДР, що відповідає п. 2.4 та п. 2.1 «Обов'язкового мінімального переліку ...», затв. Державним департаментом ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України 03.11.1998, № 16, зі змінами від 18.11.2003, № 87, зареєстр. у Мінюсті 28.04.2004, № 549/9148.

Досліджувана партія сирку глазурованого термізованого 15 % в асортименті за показниками якості та безпеки відповідає нормативним документам, а тому може експортуватися до Грузії, Молдови, Вірменії, Азербайджану за умови дотримання правил транспортування та зберігання згідно з вимогами НД за дотримання чинного законодавства України.

УДК 619:614.31:637.56

КАБЛУЧКО М.В., магістрантка

Науковий керівник – **БУКАЛОВА Н.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

vadimbukalov@gmail.com

ОЦІНКА ПОКАЗНИКІВ БЕЗПЕКИ МОЙВИ СВІЖОМОРОЖЕНОЇ ЦІЛОЇ

Державній ветеринарно-санітарній експертизі підлягають об'єкти, підконтрольні службі ветеринарної медицини: харчові продукти тваринного походження; проекти потужностей для виробництва та обігу харчових продуктів з метою видачі експлуатаційного дозволу; потужності з виробництва харчових продуктів для імпорту в Україну та експортні потужності з метою відповідної реєстрації; системи забезпечення якості та безпечності виробництва харчових продуктів. Органами санітарного та ветеринарного нагляду встановлюються вимоги до потужностей, виробничих процесів, умов зберігання або інших вимог стосовно харчових продуктів, імпортованих в Україну. Забороняється імпорт харчових продуктів чи інших об'єктів санітарних заходів, якщо під час інспектування відповідна служба виявила недотримання встановлених вимог.

Об'єкт дослідження – критерії безпечності та якості мойви свіжомороженої цілої 30–40 шт/кг (ідентифікаційний № 000316і/1/13) у коробах по 26,0 г, відібраної

з МЛС ПрАТ «Фрост», ТОВ «Компанія-Рікон» за температури мінус 18 °С (виробник – Ісландія А 615); аналіз контролю регламентованих показників у державній лабораторії ветеринарної медицини згідно з нормативною документацією. Для дослідження використовували загальноприйняті методи згідно з нормативною документацією (ТУ України, Правила, ГОСТ, ДСТУ, ДСТУ ISO).

За органолептичними показниками досліджувана риба відповідала ГОСТ 7631–85: поверхня чиста, щільна та рівна, колір м'яса та консистенція (після розмороження) пружна, властиві даному виду риби, запах риби свіжої, без будь-якого стороннього. Не виявлено й сторонніх домішок, живих чи неживих гельмінтів та їхніх личинок, небезпечних для людей.

Кількість МАФАНМ становила 30×10^3 КУО/г, БГКП (колі-форми) – в 0,001 г, патогенних мікроорганізмів (у тому числі сальмонел) та *Listeria monocytogenus* – у 25 г продукту не виділено. Уміст радіонуклідів: Cs-137 – менше 6,8 Бк/кг, а Sr-90 – менше 4,3 Бк/кг.

Досліджувана партія мойви свіжомороженої цілої зразка 000316і/1/13 за органолептикою відповідала ГОСТ 7631–85; іхтіопатологічними показниками та вмістом радіонуклідів – п. 3.1., мікробіологічними – п. 3.1.2 «Обов'язкового мінімального переліку ...», затв. Державним департаментом ветеринарної медицини Міністерства аграрної політики України 03.11.1998, № 16, зі змінами від 18.11.2003, № 87, зареєстр. у Мінюсті 28.04.2004, № 549/9148.

УДК 619:614.31:637.5.03/.13.12

ПАВЛУША С.О., студент 5 курсу

Науковий керівник – **БУКАЛОВА Н.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

vadimbukalov@gmail.com

ВПЛИВ САНІТАРНО-ГІГІЄНИЧНОГО СТАНУ ХОЛОДИЛЬНИХ КАМЕР М'ЯСОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА БЕЗПЕЧНІСТЬ М'ЯСНОЇ СИРОВИНИ

Санітарний стан повітряного середовища в охолоджувальних та холодильних камерах має безпосередній вплив на термін зберігання м'яса, його якість, безпеку подальшої реалізації, виготовлення з нього продукції. Під час технологічного процесу охолодження м'яса забійних тварин особливу увагу звертають на наявність у повітрі мікроскопічних пліснявих грибів, зокрема, кладоспоріїв, здатних проявляти токсикогенні властивості за низьких температурних режимів охолодженого м'яса, що може призвести до харчового отруєння людей.

Проведені мікробіологічні дослідження для встановлення бактеріального обсіменіння морозильних камер пліснявими грибами, у тому числі кладоспоріями згідно з загальноприйнятими методиками.

На потужності з виробництва та переробки м'яса ТОВ «Аграрник» (м. Біла Церква Київської області) камери для заморожування та тимчасового зберігання

туш знаходяться в задовільному санітарному стані, оскільки отримані показники досліджень не перевищували допустимих норм бактеріального обсіменіння повітря щодо наявності пліснявих грибів, у тому числі кладоспоріїв.

За показниками бактеріального забруднення повітря, охолоджувальні камери для м'яса на ТОВ «Аграрник» відповідають санітарно-гігієнічним вимогам. Це дозволяє зберігати м'ясо у напівтушах за температури мінус 12 °С у камері впродовж 30 діб і забезпечити його товарний вигляд, якість та безпечність подальшого використання для виробництва готової продукції.

Аналізуючи показники загальної кількості колоній пліснявих грибів у 1 м³ повітря морозильних камер, виявили тенденцію до збільшення їх кількості: від 7 ± 2 КУО (до закладення яловичих туш в камери) до 10 ± 2 КУО (наприкінці 30-добового терміну зберігання). Найбільша контамінація пліснявими грибами в 1 м³ повітряного середовища та штукатурки стін камер (охолоджувальних і холодильних) виявлена в нижній частині морозильних камер на висоті 0,5 м від підлоги (7±2 КУО), а нижче 0,5 м від стелі – 3 ± 2 КУО.

Технологічні режими охолодження м'яса в камерах охолоджувальній (t=-1°С) та холодильній (t=-12°С) не діють бактеріостатично на життєдіяльність пліснявих грибів. Задовільний санітарно-гігієнічний стан охолоджувальних та холодильних камер забезпечать дотримання вимог технологічного процесу зберігання м'ясної сировини та їх якісна дезінфекція.

УДК 619:614.31:637.12

ГЛИГАЛО Н.М., магістрантка

Науковий керівник – **БУКАЛОВА Н.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

vadimbukalov@gmail.com

ЗАЛЕЖНІСТЬ БЕЗПЕКИ НЕЗБИРАНОГО МОЛОКА ВІД САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ДОЇЛЬНОГО УСТАТКУВАННЯ

У разі порушення санітарних та технологічних правил виробництва і переробки коров'ячого незбираного молока, воно контамінується неспецифічною мікрофлорою: гнильними бактеріями, мезофільними анаеробними лактозброджувальними мікроорганізмами, БГКП, пліснявими грибами.

Ключовою ланкою в ланцюгу санітарно-гігієнічних показників молока є кількість МАФАНМ, уміст деяких патогенних мікроорганізмів, а також небезпечних, з точки зору технології виробництва, молочних продуктів. Бактеріальне обсіменіння є одним з основних показників безпечності молока, визначає його епідеміологічну роль у поширенні інфекційних захворювань.

Досліджували молоко коров'яче незбиране на предмет визначення мікроорганізмів, що знижують санітарно-гігієнічні та технологічні властивості отриманого продукту; змиви з молочного обладнання за загальноприйнятими методиками.

Установлено, що в молоці 1 класу, кількість мезофільних мікроорганізмів становила $426,0 \pm 61,8$ тис. КУО/см³, що відповідає 89,96 % від загальної кількості виділених бактерій. Психротрофні мікроорганізми склали 9,86 %, а термостійкі бактерії виділені у 0,18 % випадків. У молоці 2 класу переважали мезофільні мікроорганізми, що склали 71,03 % від загальної кількості виділених бактерій. Психротрофними мікроорганізмами також контамінована значна частина збірного молока (28,82% від загальної кількості). Термостійкі бактерії виділені у 0,15 % випадків. Порівняно з бактеріальним обсіменінням молока 1 класу, значно підвищувалася його контамінація психротрофними (28,83%) і, незначно, термостійкими бактеріями (0,22%).

У молоці з кількістю мезофільних аеробних та факультативно анаеробних мікроорганізмів (КМАФАнМ) до 50 тис. КУО/см³, мікробне число змивів з доїльного устаткування становило 6–8 тис. КУО/см², за колі-титру – 1,0, а з КМАФАнМ 300–500 тис. КУО/см³ – більше 100 тис. КУО/см² з колі-титром – 0,01 (у 4-х пробах) та 0,001 – (у 8-ми пробах).

Для здавання молока на переробне підприємство кількість МАФАнМ свіжовидоєного молока повинна бути не більше 50–100 тис. КУО/см³, за колі-титру – не менше 0,01; мікробне число змивів з молочного інвентарю – не більше 10 тис./см² за колі-титру більше 1,0.

УДК 619:614.31:637.5

ПАСІЧНИК Ю.О., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **БУКАЛОВА Н.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

vadimbukalov@gmail.com

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ ТА БЕЗПЕКИ М'ЯСНОГО БАЛИКУ

На сьогодні в Україні створено Національну Комісію з Кодексу Аліментаріус, обов'язком якої є координація діяльності щодо гармонізації вітчизняного законодавства до міжнародного у сфері безпечності та якості харчових продуктів; розроблення проектів нових і змін до існуючих санітарних заходів, обов'язкових параметрів якості та безпечності харчових продуктів.

Об'єкт дослідження – критерії безпечності та якості копчено-вареного балику «Сюрприз» вищого гатунку (ідентифікаційний № 000425п/1/13) від партії 47,8 кг з ковбасного цеху ТОВ «Аьянс-С» м. Миколаїв; аналіз контролю регламентованих показників у державній лабораторії ветеринарної медицини згідно з нормативною документацією. Для дослідження використовували загальноприйнятні методи згідно з нормативною документацією (ТУ України, Правила, ГОСТ, ДСТУ, ДСТУ EN).

Досліджуючи органолептичні показники, установлено, що продукт щільно згорнутий у вигляді рулету, з рівною, чистою поверхнею, пружної консистенції,

на розрізі м'язова тканина готового продукту рожевого кольору, з наявністю міжм'язової жирової і сполучної тканини, по периферії – шар шпику білого кольору. Смак, властивий балику, зі специфічним ароматом копчення, без стороннього присмаку і запаху, солонкуватий,

Масова частка кухонної солі в досліджуваному м'ясному продукті становила 1,3 % (за ГОСТ 9957–73 – не більше 3,5%), нітриту натрію – 0,005 % (за ГОСТ 8558.1–78 – 0,0030%).

Паразитологічним дослідженням згідно з Правилами передзабійного ветеринарного огляду тварин і ветсанекспертизи м'яса та м'ясних продуктів від 21.06.2002 р. за № 524/6812, цистицерків не виявлено.

Кількість МАФАНМ (ДСТУ ISO 4833:2006) у досліджуваному м'ясному продукті становила $6,6 \times 10^2$ КУО/г, за норми – не більше $1,0 \times 10^3$ КУО/г.

У балику «Сюрприз» не виділено бактерій групи кишкової палички (коліформи) (ГОСТ 30518–97) у 1 г, сульфитредукуючих клостридій (ГОСТ 9958–91) – у 0,01 г, патогенних мікроорганізмів, у тому числі сальмонел (ДСТУ EN12824:2004) – у 25 г та *Staphylococcus aureus* (ГОСТ 9958–91) – у 1 г.

М'ясний копчено-варений балик «Сюрприз» за органолептикою, фізико-хімічними, мікробіологічними, паразитологічними показниками відповідав регламентованим вимогам ТУ У 15.1-31806583-001:2002 (зм. № 2) та п. 1.2.1 і п. 1.1 (паразитологічні показники) «Обов'язкового мінімального переліку ...» (№ 16, 1998 р., зі змінами 2003 р.).

УДК 619:614.31:637.3

БРИНЧУК Б.С., студент 5 курсу

Науковий керівник – **ДЖМІЛЬ В.І.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

e-mail 98969@i.ua

ОЦІНКА ЯКОСТІ РОЗСІЛЬНОГО СИРУ “БРИНЗА” 35% ЖИРНОСТІ, ВИРОБЛЕНОГО ЗА ТЕХНОЛОГІЧНИХ УМОВ ТОВ “БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ МОЛОЧНИЙ КОМБІНАТ”

Для розвитку людського організму необхідне надходження повноцінних білків, жирів, вуглеводів та інших речовин, які поповнюються за рахунок вживання різноманітних харчових продуктів. Серед широкого асортименту продуктів харчування чільне місце займають молоко та молочні продукти.

В результаті індивідуальних особливостей деякі люди не можуть вживати натуральне молоко. Проте після технологічної обробки в процесі якої останнє піддається дії молочнокислої мікрофлори, отримують молочнокислі продукти які можуть легко засвоюються організмом людини. До таких продуктів відноситься кефір, йогурт, сметана, кисломолочний сир та інші продукти в тому числі й розсільний сир “Бринза”.

Розсільні сири володіють високими органолептичними в тому числі й смаковими властивостями, завдяки чому набули шанувальників серед різних

верств населення. Однак використання неякісної сировини, порушення технології виготовлення може призвести до виробництва неякісного та шкідливого для здоров'я людини продукту, тому вивчення питань якості готової продукції є актуальним.

Враховуючи вище сказане метою нашої роботи було провести оцінку якості розсільного сиру “Бринза” 35% жирності.

Об'єктом дослідження був розсільний сиру “Бринза” 35% жирності виготовлений за умов ТОВ “Білоцерківський молочний комбінат”.

При вирішенні поставленої мети використовували загально прийняті методики. При органолептичному дослідженні встановлено, що колір сиру був білим, смак солонуватий з кисломолочним присмаком, структура однорідна без сторонніх включень по всій товщині продукту.

Важливим показником якості продукту є його поживна цінність, яка залежить від хімічного складу. При лабораторних дослідженнях встановлено, що в 100 г продукту містилося жиру – 11,6 г, білку – 15,9 г, вуглеводів 2,5 г.

Проаналізувавши хімічний склад ми розрахували енергетичну цінність яка в 100 г продукту становила 178 ккал. При проведенні бактеріологічних досліджень встановлено відсутність умовно патогенної та патогенної мікрофлори.

Аналізуючи проведені дослідження нами зроблено висновок, що даний продукт відповідає ДСТУ7065:2009, є якісним, безпечним і може випускатися у вільну реалізацію.

УДК 619:614.3/.81:637.12

ТАНАНАЙКО Н.В., магістрантка

Науковий керівник – **ДЖМІЛЬ В.І.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

98969@i.ua

МОНІТОРИНГ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ ТА БЕЗПЕЧНОСТІ ЗБІРНОГО МОЛОКА, ОТРИМАНОВОГО В ГОСПОДАРСТВАХ ПРИВАТНОГО СЕКТОРУ

Одним з продуктів харчування, що створила природа, який можна вживати в їжу без попередньої термічної обробки є молоко. Молоко містить всі необхідні для людського організму поживні речовини (білки, вуглеводи, жири, мінеральні речовини, вітаміни та ін.), які знаходяться в оптимально збалансованому співвідношенні та легко засвоюваному стані.

Відомо, що під впливом багатьох факторів, а саме порода, вік, період лактації, раціон, умови утримання та доїння, стану здоров'я тварин та ін. можуть змінюватися фізико-хімічні, органолептичні, а також технологічні властивості молока – термостійкість, швидкість сичугового звертання, склад і розмір жирових кульок, міцел казеїну та ін.

Окрім того, на якість та безпечність молока можуть впливати сторонні або чужорідні речовини, що застосовуються в рослинництві та тваринництві. До

чужорідних речовин молокавідносять антибіотики, радіонукліди, токсичні елементи та пестициди, які мають значення з точки зору охорони здоров'я людини і володіють здатністю порушувати хід технологічного процесу при виробництві молочних продуктів,

Враховуючи вище сказане метою нашої роботи було провести моніторинг якості та безпечності незбираного молока, заготовленого за умов виробників приватного сектору.

Об'єктом дослідження було незбиране молоко вироблене в приватному секторі в червні місяці 2013 року.

При вирішенні завдань поставлених метою нашої роботи нами було встановлено, що зібране незбиране молоко зібране у приватних виробників після доставки на молокозавод мало температуру 10 °С, кислотність молока становила 19 °Т, ЗБО до 3000 тис/см³, ступінь чистоти за еталоном відповідала другій групі, масова частка сухих речовин становила 11,9%, кількість соматичних клітин становила до 600 тис/см³. Також дослідили показники безпечності, а саме наявність таких токсичних елементів, як вміст кадмію – 0,0054мг/кг, свинцю – 0,0218 мг/кг, цинку – 4,2412мг/кг, міді – 1,102мг/кг, миш'яку – 0,0004мг/кг, ртуті – 0,0035мг/кг. Крім того, не перевищували мінімально допустимих рівнів, пестициди, гербіциди, а антибіотики не виявляли. Вміст Cs-137 та Sr-90 також не перевищували допустимих рівнів.

Отже досліджене незбиране молоко було якісним, віднесеним до 2 гатунку та безпечним.

УДК 619:614.31:616.833

СТРІХА Є.М., магістрант

Науковий керівник – **ДЖМІЛЬ В.І.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

98969@i.ua

КОНТРОЛЬ ПОКАЗНИКІВ БЕЗПЕЧНОСТІ М'ЯСА СВИНЕЙ, ЗАБИТИХ ЗА УМОВ ТОВ “БАРВІНОК ІНВЕСТ”

М'ясо та м'ясні продукти в раціоні людей відіграють важливу роль, оскільки служать джерелом повноцінних білків, що містять незамінні амінокислоти, які є будівельним матеріалом для організму людини. Крім того м'ясо є джерелом жирів, вуглеводів, макро- та мікроелементів. Однак дуже часто м'ясо та м'ясні продукти можуть бути небезпечними для здоров'я людей завдяки контамінації його умовно патогенною мікрофлорою, ураження личинками небезпечних для людей і тварин гельмінтів, наявністю в м'ясі радіонуклідів, пестицидів, антибіотиків та інших небезпечних для людей токсикантів.

Враховуючи вище сказане проведені дослідження є актуальними оскільки спрямовані на дослідження безпечності свинини, що отримується в результаті забою свиней за умов ТОВ “Барвінок Інвест” місто Миронівка.

Дослідження свинини проводили згідно діючих методик в умовах забійного підприємства та в регіональній державній лабораторії ветеринарної медицини в Київській області. Проби відбирали згідно: “Порядку відбору зразків продукції тваринного, рослинного і біотехнологічного походження для проведення досліджень” від 14 червня 2002 р. № 833.

В результаті проведених досліджень свинини встановлено, що дослідні зразки були вільними від личинок трихітел та цистицерків. Дослідження вмісту токсичних елементів показало, що останні не перевищували мінімально допустимих рівнів, а саме: вміст свинцю – 0,124 мг/кг, кадмію – 0,015мг/кг, міді – 0,025мг/кг, цинку – 10,168мг/кг, ртуті до 0,001мг/кг, арсену – 0,032мг/кг. При дослідженні пестицидів визначали ГХЦГ (гамма-ізомер), ДДТ та його метаболіти, базудин встановлено, що їх вміст не перевищував 0,05мг/кг, окрім того карбофос, хлорофос, метафос та ДДВФ невиявлено. Важливим показником є визначення вмісту мікотоксинів та антибіотиків. При дослідженні вміст Афлатоксину В1 не перевищував – 0,001мг/кг. Вміст антибіотиків, а саме цинкбацітрацину становив менше 0,02од/г, тетрациклінової групи менше 0,01 од/г. Також провели мікробіологічні дослідження під час яких досліджували мазки відбитки причому було встановлено наявність до 10 коків в полі зору, вміст КМАФАнМ, КУО в 1, 0 г становило $2,7 \times 10^4$, БГКП (колі-форми) в 1 г – 1×10^1 , патогенні мікроорганізми в т. ч. сальмонели та *L. monocytogenes* в 25 г не виділяли.

В результаті проведеного дослідження можна зробити висновок, що досліджена свинина є безпечною і може випускатися у вільну реалізацію.

УДК 619:614.31:616.995.1:639.3

ПАВЛУША С.О., студент 5 курсу

Науковий керівник – **ДЖМІЛЬ В.І.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

98969@i.ua

ВЕТСАНЕКСПЕРТИЗА КОРОПІВ ЗА ЛЕРНЕОЗУ

Інвазійні хвороби риб в прісноводному рибництві є однією з актуальних проблем. В зв'язку із змінами форм господарювання, ставкове рибництво зазнало значних структурних змін, що призвело до утворення невеликих господарств до складу яких входить невелика кількість ставків, а іноді це приватні господарства, які нараховують лише одну водойму. Ігнорування ветеринарно-санітарних та рибницько-меліоративних заходів в таких господарствах створює сприятливі умови для виникнення хвороб риб в тому числі й інвазійних, до яких відноситься і лернеоз.

Філометроїдоз це – інвазійна хвороба коропів, сазанів, товстолобиків, білих амурів, карасів та інших видів риб, що викликається самкою паразитичних рачків із родини *Lerneae*.

Статевозрілі гельмінти паразитують в м'язовій тканині та плавниках.

Дана хвороба широко зустрічається в рибницьких господарствах, України та інших країн світу.

Ураження риби інвазійними хворобами в тому числі й лернеозом часто призводить до загибелі риби, відставання в рості, виснаження та зниження товарного вигляду риби, всі вище названі наслідки хвороби призводять до значних економічних збитків у рибництві, яких можна уникнути дотримуючись загально відомих правил ведення рибництва та дотримання належного епізоотичного благополуччя рибницьких господарств.

Урозрізі даної хвороби відомо, що збитки при лернеозі складаються за рахунок загибелі молоді риб, зниження їх маси та вибракування сильно ураженої риби з незадовільним товарним виглядом, а також витрат на проведення профілактичних заходів.

Санітарна оцінка риби при лернеозі полягає у вибракуванні або зачистці риби після чого її використовують в залежності від ступеню ураження в громадському харчуванні або для переробки на рибні продукти. Рибу, що втратила товарний вигляд, після проварювання направляють на корм тваринам або утилізують. При виконанні даної роботи нами було проведено визначення впливу лернеозної інвазії на відносну біологічну цінність риби. Для дослідження відбирали товарних коропів другого року вирощування середньою масою 520 г.

Дослідження проводили за допомогою тест-культури інфузорія Тетрахімена піриформіс штам WH -14.

В результаті дослідження встановлено, що відносна біологічна цінність інвазованих коропів на 11 % менша порівняно з неінвазованими.

УДК 619:614.31:616.995

МУРАНОВСЬКА Н.О., магістрантка

Науковий керівник – **ДЖМІЛЬ В.І.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
98969@i.ua

КОНТРОЛЬ БЕЗПЕЧНОСТІ ЯЛОВИЧИНИ ЗА УМОВ ТДВ “М’ЯСОКОМБІНАТ ЯТРАНЬ”

Серед широкого асортименту м’ясяке отримують при забої різних видів тварин та птиці важливе місце відводиться яловичині. Яловичина за своїм хімічним складом відноситься до дієтичного тому його рекомендують для використання в харчуванні дітей та дієтичному харчуванні.

Однак яловичина так, як й інші види м’яса є потенційно небезпечним для здоров’я людей оскільки може бути контаміноване умовно патогенною та патогенною мікрофлорою, може містити небезпечних збудників інвазійних хвороб для людей, а саме цистицеркозу (бичачий ціп’як). При лікуванні та інтенсивній годівлі може містити антибіотики та інші токсиканти небезпечні для людей, тому проведені нами дослідження щодо контролю безпечності яловичини за умов ТДВ “М’ясокомбінат Ятрань” є актуальними

Зразки яловичини відбирали згідно: “Порядку відбору зразків продукції тваринного, рослинного і біотехнологічного походження для проведення досліджень” 2002 р.

Дослідження відібраних зразків проводили згідно діючих методик в умовах підприємства та в регіональній державній лабораторії ветеринарної медицини. В результаті проведення паразитологічних досліджень яловичини встановлено, що дослідні зразки були вільними від цистицерків. При дослідженні пестицидів визначали ДДТ та його метаболіти. ГХЦГ (гамма-ізомер), базудин встановлено, що їх вміст не перевищував 0,05мг/кг, окрім того метафос, хлорофос, карбофос та ДДВФ не виявлено. Дослідження вмісту токсичних елементів показало, що останні не перевищували мінімально допустимих рівнів, а саме: вміст кадмію – 0,013мг/кг, свинцю – 0,128 мг/кг, цинку – 10,201мг/кг, міді – 1,102мг/кг, арсену – 0,028мг/кг, ртуті до 0,001мг/кг. Важливим показником є визначення вмісту антибіотиків та мікотоксинів. Вміст антибіотиків, а саме тетрациклінової групи менше 0,01 од/г, цинкбацітрацину становив менше 0,02од/г. При дослідженні вміст афлатоксину В1 не перевищував – 0,001мг/кг. Також провели мікробіологічні дослідження під час яких досліджували мазки відбитки причому було встановлено наявність до 10 коків в полі зору, вміст КМАФАнМ, КУО в 1, 0 г становило $1,7 \times 10^4$, БГКП (колі-форми) в 1 г – 1×10^1 , патогенні мікроорганізми в т. ч. сальмонели та *L. monocytogenes* в 25 г не виділяли. Вміст радіонуклідів Cs – 137 та Sr – 90 становили в межах 5,23 та 6, 12 Бк/кг, що менше допустимого рівня.

В результаті проведеного дослідження можна зробити висновок, що досліджена яловичина може реалізуватися з дотриманням відповідних вимог.

УДК 619:614.3/.81:637.12

МУНДІР І.О., студент 5 курсу

Науковий керівник – **ДЖМІЛЬ В.І.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

98969@i.ua

ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ТА ЯКІСТЬ МОЛОКА, ЩО ВИРОБЛЯЄТЬСЯ В УМОВАХ МОЛОЧНО-ТОВАРНОЇ ФЕРМИ ПСП “ПЕРЕМОГА”

Молоко та молочні продукти серед широкого асортименту продуктів харчування людини займають одне з провідних місць та, як використовуються для споживання людьми різного віку та різних верств населення. Поро високі смакові, поживні, дієтичні та лікувальні властивості даної продукції відомо з давніх часів. Однак всі ці властивості можливі лише за тих умов, якщо використовувати молоко отримане в належних санітарних умовах від здорових тварин, оскільки ці фактори напряду впливають на якість і безпечність молока сирцю, а через нього і на якість продукції. Тому дослідження питань технології доїння та оцінки якості молока на сьогоднішній день залишається актуальним.

Метою наших досліджень було вивчити технологію отримання молока за умов ПСП “Перемога” та провести оцінку його якості.

Об’єктом дослідження було молоко отримане в ПСП “Перемога” в січні місяці 2013 року.

При вирішенні завдань поставлених метою нашої роботи нами було встановлено, що молоко в даному господарстві отримують шляхом доїння в молокопровід, звідки воно потрапляє в танк охолоджувач де охолоджується до 5 °С. Доїння корів на період дослідження здійснювалося тричі на день в результаті чого свіжовидоєне молоко поступало у танк охолоджувач де змішувалося з уже охолодженим.

Для дослідження проби молока відбирали після охолодження. Дослідження відібраних проб проводили згідно діючих методик та вимог ДСТУ 3662-97.

В результаті досліджень встановлено, що температура молока при охолодженні становила 5 °С, кислотність 16 °Т, перша група чистоти, ЗБО становило до 500 тис./см³ мікробних клітин, масова частка сухих речовин 11,9 відсотків, вміст соматичних клітин становив до 400 тис./см³.

Окрім того нами було проведено визначення вмісту антибіотиків та сульфаніламідних препаратів за допомогою Дельво-тесту, результати дослідження виявились негативними. Важливим показником є вміст радіонуклідів, встановлено, що вміст Cs – 137 становив 6,7 Бк/кг, а Sr – 90 нижче чутливості приладу.

Встановлено, що на час проведення досліджень молоко отримане в умовах даного господарства було безпечним, якісним і відповідало першому ґатунку.

УДК 619:637.12.05

ГРИГОРАЩЕНКО К.А., КОЛОМІЄЦЬ А.М., студенти 2 СП курсу

Науковий керівник – **ТИШКІВСЬКА Н.В.,** канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

natalya_tyshkivska@ukr.net

ЕЛЕКТРОПРОВІДНІСТЬ МОЛОКА КОРІВ ЯК ПОКАЗНИК ЙОГО ЯКОСТІ

Уміст соматичних клітин є важливим показником безпечності молока і вказує на його придатність для переробки. Діагностику маститу проводять за підрахунком загальної кількості соматичних клітин, проте отримані результати не відображають зміни хімічного складу молока (вмісту іонів хлору, натрію, кількості сироваткових білків), які виникають при захворюванні тварин. За літературними даними, за маститу в молоці підвищується кількість іонів хлору, що призводить до зростання електропровідності.

Електропровідність молока – величина обернена електричному опору і характеризується здатністю розчину проводити електричний стум. Молоко поганий провідник електричного струму, проте за розвитку маститу

електропровідність його збільшується внаслідок зміни складу мінеральних речовин. Електропровідність обумовлена наявністю в молоці іонів водню, калію, натрію, кальцію, магнію та хлору.

Досліджуючи 30 проб сирого незбираного молока корів, що утримуються в умовах ННДЦ БНАУ було встановлено, що електропровідність коливається в межах від 4,59 до 5,86 См/м за середнього значення по групі $5,1 \pm 0,06$ См/м. Загальна кількість соматичних клітин у досліджуваних зразках дорівнювала $451,5 \pm 99,22$ тис/см³ при коливанні значень від 90 до 1500 тис/см³. Слід відмітити, що у 20 % досліджених проб молока відмічали вірогідне зростання загальної кількості соматичних клітин, що характерно для субклінічного маститу.

За кількістю соматичних клітин у пробах сирого незбираного молока корови були поділені на дві дослідні групи: першу та другу. До першої дослідної групи віднесли тварин у молоці яких кількість соматичних клітин становила в середньому по групі 1445 ± 55 тис/см³ при коливанні значень від 1170 до 1500 тис/см³, а електропровідність дорівнювала $5,17 \pm 0,13$ См/м при коливанні значень від 4,95 до 5,68 См/м.

У молоці корів другої дослідної групи загальна кількість соматичних клітин становила $192,4 \pm 29,38$ тис/см³ при коливанні значень від 90 до 750 тис/см³, електропровідність молока коливалася в межах від 4,32 до 5,32 См/м за середнього значення по групі $4,72 \pm 0,05$ См/м.

Аналізуючи отримані результати відмічаємо, що за збільшення кількості соматичних клітин у молоці спостерігається незначне збільшення електропровідності. За літературними даними електропровідність молока за субклінічного маститу зростає до 0,6 См/м і більше.

УДК 619:637.12.05

ДАНИЛЬЧЕНКО І.В., студентка 2 СП курсу
Науковий керівник – **ТИШКІВСЬКА Н.В.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
natalya_tyshkivska@ukr.net

КОНТРОЛЬ НАТУРАЛЬНОСТІ МОЛОКА ЗА ТОЧКОЮ ЙОГО ЗАМЕРЗАННЯ

Одним із факторів фальсифікації сирого товарного молока є додавання води, що збільшує об'єм продукту, змінюючи співвідношення його складових. Натуральність молока контролюється визначенням окремих показників (густини, вмісту сухої речовини, сухого знежиреного залишку, його складових і точкою замерзання).

У сучасній літературі вимірюванню точки замерзання коров'ячого молока, вільного від доданої води, присвячено небагато робіт і, в основному, це закордонні праці. Так, В.А. Slaghuis and G.H. Klungel вказують, що точка замерзання натурального молока корів коливається в межах від мінус 0,463 до

мінус 0,559 °С, за матеріалами Північноамериканської конференції в ряді європейських країн точка замерзання молока коливається від мінус 0,517 до мінус 0,522 °С, С. Sala стверджує, що ця величина є на рівні мінус 0,525 – мінус 0,546 °С, І.А. Махбоба – мінус 0,51857 – 0,53292 °С. У більшості країн ЄС базовою точкою замерзання натурального молока є мінус 0,518 °С, у Росії та Україні ця величина нормується на рівні не вище ніж мінус 0,520°С. Останні повідомлення наших вчених з інституту тваринництва НААНУ, м. Харків (Русько Н.П.), стверджують, що для натурального молока, виробленого в господарствах східного регіону України, характерною точкою замерзання є мінус 0,554 °С.

Наведені дані свідчать про деяку мінливість температури замерзання натурального молока, залежно від умов і технології його виробництва.

На сьогодні лишається не вирішеним питання, яка точка замерзання молока характерна для молока, що виробляється в умовах ННДЦ БНАУ.

За результатами наших досліджень температура замерзання збірного молока у середньому по групі становила мінус 0,51±0,0028 °С, за коливання значень від мінус 0,49 до мінус 0,55 °С. Підвищення точки замерзання молока не завжди є наслідком додавання води, часто причиною може бути не збалансованість раціону за енергетично-протеїновим співвідношенням, недостатня кількість мінеральних речовин та солей.

Температура замерзання молока різко знижується при зрушенні рН з 6,6 до 6,0 цей показник змінюється з мінус 0,543 до мінус 0,564. При зростанні титрованої кислотності більше 24 °Т взагалі неможливо провести вимірювання температури його замерзання, оскільки накопичення молочної кислоти призводить до денатурації білків.

УДК 619:637

КЛЬОПА О.В., студентка 2 СП курсу

Науковий керівник – **ТИШКІВСЬКА Н.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

natalya_tyshkivska@ukr.net

СПОСОБИ КОНТРОЛЮ КІЛЬКОСТІ СОМАТИЧНИХ КЛІТИН У СИРОМУ НЕЗБИРАНОМУ МОЛОЦІ КОРІВ

Вміст соматичних клітин у молоці – показник, що широко використовується для оцінки стану здоров'я вимені та якості молока. При захворюванні на мастит посилюється міграція клітин захисту до місця запалення у вимені, що суттєво підвищує вміст соматичних клітин у молоці, при значному збільшенні частки лейкоцитів від загальної кількості виділеного клітинного пулу.

Характерним є підвищення вмісту соматичних клітин у молоці корів у перші дні після отелення, перед запуском та в період охоти. Підвищення рівня соматичних клітин до 500 тис/см³ і вище свідчить про наявність ризику виникнення маститу в клінічній чи субклінічній формі.

Проведені дослідження сирого незбираного молока від 30 корів свідчать, що рівень соматичних клітин в середньому становить $451,5 \pm 99,22$ тис/см³.

Згідно з ДСТУ 3662-97 (зі змінами) у молоці класу “екстра” та “вищий” вміст соматичних клітин не повинен перевершувати 400 тис/см³, “першого” – 600 тис/см³. Аналіз фактично одержаних даних свідчить, що у молоці корів рівень соматичних клітин не перевершує стандартні вимоги для молока першого гатунку.

За результатами індивідуального дослідження 30 проб молока встановлено, що негатурне було у 20 % зразків (6 проб), у яких кількість соматичних клітин більше, ніж 1,5 мільйон в 1 см³, у 33,3 % корів (10 тварин) кількість соматичних клітин у молоці коливалася в межах від 200 до 750 тис/см³, у 20 % (6 корів) – від 115 до 182 тис/см³, у решти тварин – 26,7 % (8 корів) кількість соматичних клітин не перевищувала 90 тис/см³.

Аналіз фактично одержаних даних свідчить, що у молоці корів рівень соматичних клітин перевершує стандартні вимоги, прийняті в Україні. У США стада вважаються благополучними на мастит, якщо кількість соматичних клітин у молоці не більше 200 тис/см³, у Фінляндії у молоці найвищого гатунку кількість соматичних клітин не повинна перевершувати 250 тис/см³, у Норвегії і Англії – 150 тис/см³, Данії – 200 тис/см³, у Австрії – 280 тис/см³, в більшості країн ЄС – 300–400 тис/см³. У Німеччині відмінним вважається стадо у молоці якого вміст соматичних клітин не перебільшує 125 тис/см³, гарним – 125–250 тис/см³, поганим при вмісті соматичних клітин – 350–500 тис/см³.

Дослідженнями показників безпечності молока корів виявлено підвищений рівень його контамінації соматичними клітинами, що може бути результатом запальних процесів вимені.

УДК 619:614.31:637.12.639

КОТЮКОВА А.С., студентка 2 СП курсу

Науковий керівник – **ТИШКІВСЬКА Н.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

natalya_tyshkivska@ukr.net

ПРОБЛЕМИ КОНТРОЛЮ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ МОЛОКА В УМОВАХ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ

Спрямованість вітчизняного виробництва на міжнародний ринок потребує вирішення проблеми контролю якості і безпечності молока та молочної продукції в сучасних умовах.

У середньому по Україні з індивідуальних селянських господарств, де умови санітарії, гігієни отримання молока неналежні, 60–80 % молока надходить на переробні підприємства і 90–95 % – на агропромислові ринки.

Основними факторами, що знижують санітарну якість молока є високий рівень мікробної контамінації, домішки маститного молока, порушення технології

отримання, первинної переробки, зберігання, транспортування та реалізації молока.

Отже, лабораторії ветеринарно-санітарної експертизи на ринках є “постом” на шляху неякісного і небезпечного молока від корів з індивідуальних селянських господарств.

Результати органолептичного і лабораторного дослідження молока в лабораторії ринку свідчили про невідповідність вимогам у 7,7 % випадків. Виявлені такі порушення: молоко третьої групи чистоти, розбавлене водою, з гірким смаком. Поряд із цим у 3,3 % проб відмічали підвищення титрованої кислотності до 20 °Т, що свідчить про розвиток мікроорганізмів, які зброджуючи молочний цукор, сприяють накопиченню молочної кислоти і як наслідок – кислотність зростає.

Кількість соматичних клітин у 83,3 % досліджених проб не перевищувала 600 тис/см³, тобто молоко було не нижче першого ґатунку і за вимогою діючих стандартів допущене до реалізації. В інших 16,7 % проб молока кількість соматичних клітин коливалася в межах від 600 до 1100 тис/см³, що свідчить про розвиток субклінічного маститу і забороняється для використання.

Міжнародні вимоги до якості та безпечності молока значно суворіші ніж національні. Порівняно з вимогами діючими стандартами інших країн кількість соматичних клітин у молоці не може перевищувати: Австрія – 80 тис/см³, Нідерланди – 150, Фінляндія, Швеція – 180, США – 225, Данія – 300, Росія, Польща – 500 тис/см³. Отже, вітчизняні законодавчі регламенти потребують гармонізації з міжнародними стандартами.

Отже, за результатами органолептичних та лабораторних досліджень 27,7 % молока, що надходить для реалізації на агропромислові ринки не відповідають вимогам стандарту.

УДК 619:614.31:637.54'656.998

КУЧЕРЕНКО І.В., студентка 2 СП курсу

Науковий керівник – **ТИШКІВСЬКА Н.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

natalya_tyshkivska@ukr.net

ФІЗИКО-ХІМІЧНІ ПОКАЗНИКИ СИРОГО НЕЗБИРАНОГО МОЛОКА КОРІВ ЗА СУБКЛІНІЧНОГО МАСТИТУ

Запалення тканин вимені може бути з яскраво вираженими клінічними ознаками та прихованими (субклінічний).

За кількістю соматичних клітин у середній пробі сирого незбираного молока, дослідні корови поділили на три групи: у першій – кількістю соматичних клітин становить $469,5 \pm 184,5$ тис/см³; у другій – $167,7 \pm 4,09$ тис/см³; третій – мінімальна кількість соматичних клітин у молоці $90,23 \pm 19,47$ тис/см³.

Так, у молоці першої групи дослідних корів густина становила $26,5 \pm 0,5$ °А ($26,0 - 27,0$ °А), у другій – $27,1 \pm 0,5$ °А, у третій – $27,8 \pm 0,6$ °А, що вірогідно корелює із кількістю соматичних клітин у ньому.

Титрована кислотність у молоці першої групи корів становила $14,5 \pm 0,5$ °Т, у молоці корів другої та третьої груп значення титрованої кислотності дорівнювали $17,3 \pm 0,3$ та $16,3 \pm 0,3$ °Т відповідно, що відповідає стандартизованим нормам.

Отже, у молоці зі збільшенням соматичних клітин (перша група) знижується титрована кислотність, що негативно впливає на його технологічні властивості, оскільки воно повільно згортається сичужним ферментом, а згусток, що утворюється погано обробляється.

Масова частка жиру у середній пробі сирого незбираного молока корів першої групи становила $3,6 \pm 0,2$ % ($3,4$ – $3,8$ %), другої – $3,37 \pm 0,22$ % ($3,1$ – $3,8$ %), третьої – $3,8 \pm 0,37$ %. Не спостерігали вірогідної різниці між масовою часткою білка у молоці корів дослідних груп: першої, другої та третьої, що становили $2,95 \pm 0,05$, $2,97 \pm 0,06$, $3,2 \pm 0,15$ % відповідно.

За літературними джерелами на початкових стадіях розвитку субклінічного маститу вміст загального білка залишається незмінним, хоча відбуваються уже суттєві зміни структури альвеолярного епітелію, на що вказує виразне збільшення кількості глікопротеїнів, в основному продуктів розпаду гіалуронової кислоти, яка слугує матрицею для скріплення епітеліальних клітин альвеол.

Велике значення для визначення біологічної цінності молока використовують суху речовину та сухий знежирений молочний залишок. У молоці корів першої дослідної групи масова частка сухої речовини була найменшою і становила $9,24 \pm 0,16$ %, у корів другої і третьої – $9,34 \pm 0,19$ та $9,64 \pm 0,06$ % відповідно. Отже, спостерігається зворотно пропорційна залежність між кількістю соматичних клітин і масовою часткою сухої речовини.

УДК 619:636.2:591.469:591.146

ПОПСУЙ А.В., студентка 2 СП курсу

Науковий керівник – **ТИШКІВСЬКА Н.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

natalya_tyshkivska@ukr.net

ДИНАМІКА ЗМІН КІЛЬКОСТІ СОМАТИЧНИХ КЛІТИН У МОЛОЦІ КОРІВ ПРОТЯГОМ РОКУ

Першочерговим завданням нашої держави є забезпечення населення продуктами харчування належної якості. Для виробництва високоякісних та безпечних молочних продуктів перш за все необхідно мати відповідну сировину, яка за всіма показниками повинна відповідати показникам вищого ґатунку.

Соматичні клітини сирого молока – це клітини крові: лейкоцити, еритроцити, та епітеліальні клітини, які злуцилися з альвеол та молочних ходів молочної залози. За даними різних авторів в сирому молоці корів кількість соматичних клітин обчислюється від 60 – 80 тис/см³ до 1 млн/см³ і залежить від стану здоров'я вим'я. Соматичні клітини в збірному молоці відображають загальну кількість уражених субклінічним маститом чвертей вим'я корів, що були здені до загального надою ферми.

Кількості соматичних клітин у збірному молоці досить суттєво змінюється з періодом року. Так, якщо розглядати зміни з початку року то в січні місяці кількість соматичних клітин була у межах $451,5 \pm 99,22$ тис/см³, що дещо більше від вимог по закупівлі молока першого ґатунку. В лютому місяці кількість соматичних клітин дещо зменшилася і становила $407 \pm 20,75$ тис/см³. Зменшення кількості соматичних клітин в збірному молоці спостерігалось кожний місяць до настання теплої пор року. В теплу пору року кількість соматичних клітин знаходилася межах від $302 \pm 25,6$ до $349 \pm 21,37$ тис/см³, що відповідає вимогам першого ґатунку. З настанням холодного періоду року кількість соматичних клітин знову починає збільшуватися.

За результатами наших досліджень можна констатувати той факт, що на кількість соматичних клітин суттєво впливає температура зовнішнього середовища. Ми отримали дані які дещо відрізняються від закордонних. Так із закордонних даних відомо, що кількість соматичних клітин вища у теплу пору року. В зв'язку з цим ми провели аналіз технології утримання тварин та вияснили, що умови утримання корів у зимовий період не відповідають зоогігієнічним параметрам.

Так більшість ферм це старі приміщення які не відповідають параметрам для утримання тварин особливо дійного стада. В більшості господарств корови утримуються на прив'язі, досить часто навіть без підстилки, на протягах, що призводить до захворювання субклінічним маститом яке в свою чергу впливає на вміст соматичних клітин у збірному молоці.

УДК 619:614.3:006.83

САХНЮК О.В., студентка 2 СП курсу

Науковий керівник – **ТИШКІВСЬКА Н.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

natalya_tyshkivska@ukr.net

ДИНАМІКА ЗМІНИ КІЛЬКОСТІ СОМАТИЧНИХ КЛІТИН ПІД ЧАС ДОЇННЯ

Вміст соматичних клітин у молоці корів – показник, що широко використовується для оцінки стану здоров'я вимені та показників якості молока.

Дослідження кількості соматичних клітин проводили у збірному молоці та за індивідуального дослідження сирого незбираного молока.

На підставі отриманих результатів було встановлено, що кількість соматичних клітин у молоці дослідних корів коливалася в широких межах від 52,7 до 654 тис/см³, за середнього значення по групі $210 \pm 59,4$ тис/см³. Тобто, за середніми показниками контамінації молока соматичними клітинами його можна віднести до екстра або вищого ґатунків.

Слід відмітити, що кількість соматичних клітин у середній пробі збірного молока дорівнювала 183 тис/см³, що не перевищує допустимих рівнів. За літературними джерелами 5 % корів стада визначають 50 % загального вмісту

соматичних клітин молока на стадо. У нашому випадку було дві корови (№ 3505, 4880) кількість соматичних клітин у молоці яких становила 654 та 285 тис/см³ відповідно. Ці зміни характерні для субклінічного перебігу маститу.

У здорових корів контамінація соматичних клітин у середніх пробах незбираного молока в середньому складала від 52,7 тис/см³ до 118,0 тис/см³.

З метою ідентифікації патологічного процесу проводили дослідження кількості соматичних клітин в окремих порціях молока під час одного доїння. Дослідження проводили на корові (№ 6528) у молоці якої загальна кількість соматичних клітин дорівнює 173 тис/см³.

Внаслідок проведених досліджень виявлено, що під час доїння кількість соматичних клітин змінювалась у кожній долі вимені по різному. Так в неуряженому вимені, у перших порціях молока кількість соматичних клітин у 3 рази менша, ніж в останніх. На початку доїння кількість соматичних клітин у 2 рази менша, ніж у середніх порціях.

У перших порціях молока в передній правій дійці виявлено збільшення кількості соматичних клітин до 127,3 тис/см³, а в останніх порціях кількість соматичних клітин наближається до загальноприйнятих показників. Таке збільшення кількості соматичних клітин в передній правій дійці у дослідної тварини, пов'язано зі зміною стану дійки, а не паренхіми вимені.

В зв'язку з цим для об'єктивного дослідження стану вимені корів необхідно досліджувати останні цівки молока. Дослідження останніх порцій молока вказує на стан паренхіми вимені.

УДК 619:616-091:615.982.211:636.2

ЖУРБА О.С., студент 5 курсу ФВМ

Науковий керівник – **ТИРСІНА Ю.М.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПАТОМОРФОЛОГІЧНІ ЗМІНИ ЗА НАБРЯКОВОЇ ХВОРОБИ СВИНЕЙ У ФГ «ПЛОВ» НОВГОРОДКІВСЬКОГО РАЙОНУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Коліентеротоксемія – гостре захворювання поросят після їх відлучення від свиноматок, що характеризується розвитком набряків у підшкірній клітковині та органах травлення, ураженням центральної нервової системи і високою летальністю.

Метою нашої роботи було вивчення патоморфологічних змін у органах і тканинах при коліентеротоксемії поросят в умовах господарства.

5 лютого 2014 року у ФГ «ПЛОВ» Новгородківського району Кіровоградської області загинуло 6 поросят, які були доставлені до секційної зали ветеринарних клінік факультету ветеринарної медицини БНАУ з метою проведення діагностичного розтину.

За результатами патологоанатомічного розтину були виявлені зміни характерні для набрякової хвороби свиней. Спостерігалось припухання повік та

набряк підшкірної клітковини навколо очей, у міжщелеповому просторі, підгруддя, живота.

Легені темно-червоні, тістуватої консистенції, на розрізі вологі, із бронхів виділялась світла піниста рідина.

Серце збільшене, нерівномірно забарвлене в сірий і сіро-червоний колір. Епікард гладенький, блискучий. У порожнинах серця містилась згорнута кров темно-червоного кольору. Міокард зів'ялої консистенції, на розрізі – сіро-червоний, сухуватий, малюнок не виражений.

Шлунок добре наповнений кормовими масами, у складі яких є концентрати. Слизова оболонка фундальної частини шлунка драглиста сіро-червона з великою кількістю сірого тягучого слизу. На розрізі таких ділянок – підслизова основа набрякла, товщина її сягала 1,5 см і більше.

Гістологічно підслизова основа шлунку значно збільшена за рахунок накопичення трансудату. Кровоносні судини розширені та переповнені кров'ю.

Таким чином, розтином встановлено зміни властиві для гострого перебігу колієнтеротоксемії поросят: набряки в ділянці повік, підгруддя, живота, шлунку; гострий катаральний гастроентерит; білкова зерниста дистрофія міокарду; набряк легень.

УДК 619:616–071:616.981.49:636.4

ГРИГОР К.В., студентка 5 курсу ФВМ

Науковий керівник – **ТИРСІНА Ю.М.**, канд. вет. наук

Білоцерківський державний аграрний університет

КЛІНІКО-МОРФОЛОГІЧНА ДІАГНОСТИКА САЛЬМОНЕЛЬОЗУ СВИНЕЙ У ТОВ АГРОФІРМА «МАТЮШІ» БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Сальмонельоз – це інфекційне захворювання всіх видів тварин з перших днів життя і до 6-місячного віку, переважно відлучених, яке характеризується при гострому перебігу гарячкою і розладами травлення, а при хронічному – ураженням легень і суглобів.

Метою роботи було вивчення причин виникнення захворювання свиней сальмонельозом, а також методів захиттевої і посмертної діагностики.

У ТОВ Агрофірмі "Матюші" с. Матюші склалися всі умови для виникнення і поширення факторних інфекційних захворювань різновікових груп свиней. Їх появі і розповсюдженню сприяв і той факт, що відповідно до плану профілактичних і протиєпізоотичних заходів щеплення свиней проти сальмонельозу не проводилося. У разі виникнення сальмонельоз перебігає у вигляді ензоотії, носить гострий або підгострий перебіг. По мірі розвитку захворювання в інфекційний процес поступово включається молодняк різновікових груп свиней, проте на початку розвитку захворювання здебільшого виявляють у поросят-сисунів і відлучених поросят.

Вивчення спеціальної літератури, аналіз статистичних даних та результатів власних досліджень дали можливість більш глибоко вивчити епізоотичні особливості, клінічні ознаки, патолого-анатомічні зміни сальмонельозу різновікових груп поросят і провести аналіз комплексу оздоровчих заходів у господарстві.

За гострого перебігу сальмонельозу здебільшого виявляється у поросят-сисунів і відлучених поросят. Для гострої форми перебігу характерна висока температура тіла, пригнічення та відмова від корму. З розвитком проносу хворі поросята швидко слабнуть, у них з'являється синюшність шкірних покривів. Фекалії за розвитку ентериту стають рідкими, зелено-жовтого кольору, з домішками слизу і обривків слизової оболонки. Основні патологоанатомічні зміни виявляють у вигляді гострого катарального ентериту з крововиливами, септичної селезінки, міліарних некрозів печінки, серозного запалення мезентеріальних лімфатичних вузлів та застійної гіперемії і набряку легень.

Таким чином, своєчасна ізоляція та лікування хворих на сальмонельоз тварин, профілактичне щеплення клінічно здорових поросят у період ензоотії, щеплення за два тижні до опоросу порісних свиноматок, регулярна дезинфекція після кожного випадку виявлення захворювання сприяють зниженню рівня захворюваності поросят сальмонельозом.

УДК 619:616–092:614.782.221:635.2

ЯВОРСЬКА Л.Б., студентка 5 курсу
Науковий керівник – **ТИРСІНА Ю.М.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПАТОМОРФОЛОГІЧНІ ЗМІНИ ЗА ДИЗЕНТЕРІЇ СВИНЕЙ В УМОВАХ ГОСПОДАРСТВА

Дизентерія – інфекційне захворювання, що супроводжується геморагічним чи геморагічно-дифтеритичним колітом, виснаженням і загибеллю тварин. Хвороба виникає в осінньо-зимовий період і уражує переважно молодняк віком від 2-х до 6-ти місяців.

Метою нашої роботи було визначення патоморфологічних змін у органах та тканинах за гострого перебігу дизентерії у свиней.

У березні 2014 року у агрофірмі «Ольгополь» Чечельницького району Вінницької області загинуло 5 поросят, які були доставлені до секційної зали ветеринарних клінік факультету ветеринарної медицини БНАУ з метою проведення діагностичного розтину.

За результатами патолого-анатомічного розтину були виявлені зміни, характерні для гострого перебігу дизентерії свиней.

Шлунок помірно наповнений кормовими масами. Слизова оболонка дна шлунка інтенсивно забарвлена в темно-червоний колір, набрякла, вкрита сірим тягучим слизом.

Слизова оболонка тонкого відділу кишечника набрякла, дифузно забарвлена в сіро-червоний та темно-червоний колір, вкрита сірим слизом.

Петлі товстого кишечника з боку серозної оболонки забарвлені в сіро-червоний колір слизова оболонка набрякла, розпушена, у верхівках складок сіро-жовте нашарування фібрину, що важко відокремлюється.

Печінка збільшена, плямисто забарвлена в сіро-жовтий та червоно-коричневий колір.

Серце збільшене, нерівномірно забарвлене в сірий та сіро-червоний колір, епікард гладенький, блискучий. Міокард зів'ялої консистенції, на розрізі – сіро-червоний, сухий, малюнок не чіткий.

Таким чином, розтином встановлені наступні патолого-анатомічні зміни: гострий катаральний гастроентерит; геморагічно-дифтеритичний коліт; білкова зерниста дистрофія міокарду; токсична дистрофія печінки, що характерні для гострого перебігу дизентерії свиней.

УДК 619:616–071:616.981.49:636.4

ЯРОВЕНКО С.А., магістрант

Науковий керівник – **ТИРСІНА Ю.М.**, канд. вет. наук

Білоцерківський державний аграрний університет

ПАТОМОРФОЛОГІЧНА ДІАГНОСТИКА ВЕНЕРИЧНОЇ САРКОМИ СОБАК В УМОВАХ КЛІНІКИ «ДОБРИЙ ДОКТОР» м. ХЕРСОН

Стрімкий розвиток науково-технічного прогресу, поява нових технологій, зміни навколишнього середовища супроводжуються підвищенням рівня онкологічних захворювань серед людей та тварин. Основні причини виникнення пухлин, з наукової точки зору, – понижений імунітет організму, генетичні передумови, дія фізичних, хімічних та біологічних чинників. Серед факторів, які сприяють виникненню даних захворювань, відмічають географічне розташування регіону, видові, породні та вікові особливості тварин.

Трансмисивна венерична саркома – унікальна патологія тварин. Вона займає особливе положення серед пухлин собак, оскільки вона володіє контагіозністю, тобто не є пухлиною в прямому сенсі цього слова. У той же час за мікроскопічною будовою вона має всі ознаки злоякісної пухлини, і її слід відносити до групи сарком альвеолярного типу.

За даними приватної клініки «Добрий доктор» м. Херсон щодо моніторингу пухлинних захворювань тварин-пацієнтів звертається увага на те що, що серед неоплазій, які відмічають у дрібних домашніх тварин, на пухлинні ураження статевих органів (піхва, шийка та тіло матки, статевий член, препуцій припадає 43,2 %; пухлини молочної залози становлять 23,1 %, з них відсоток новоутворень локалізованих на ділянці голови та шиї – 9,6; кісткової тканини – 12,5 %; інші органи та системи – 4,3 %

За результатами гістологічних досліджень встановлено, що венерична саркома складається з клітин, які за будовою нагадують гістіоцити: округлої або овальної форми, з чіткими контурами, незначно забарвленою дрібнозернистою і злегка вакуолізованою цитоплазмою і великими пухирчастими ядрами, в яких велике контрастне, зазвичай ексцентрично розташоване ядерце із своєрідною хроматиною структурою.

За зовнішнім виглядом неопластичні розростання нагадують кольорову капусту або півнячий гребінець. Вони м'якої консистенції, при пальпації легко травмуються і кровоточать з відділенням на поверхню шматочків пухлинної тканини. Колір пухлини може варіювати від сірого до червонуватого.

УДК 619:616.935:579.852

ПАНАСЮК А.С., магістрантка

Науковий керівник – **ТИРСІНА Ю.М.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ДІАГНОСТИКА ТА ПАТОМОРФОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОЛІБАКТЕРІОЗУ ТЕЛЯТ У ТОВ АГРОФІРМИ «ШАПІЇВКА» БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

До хвороб, які спричиняють значні економічні збитки у тваринництві відноситься колібактеріоз телят. Колібактеріоз (лат. *Colibacteriosis*, коліінфекція, ешеріхіоз) – інфекційна хвороба новонародженого молодняку сільськогосподарських тварин, яка характеризується явищами профузного проносу, септицемії, інтоксикації, зневоднення організму та значним падежем.

Метою роботи є діагностика та вивчення патоморфологічних змін у різних органах та тканинах за колібактеріозу телят. Роботу виконували на базі кафедри ветсанекспертизи та патанатомії ім. Й.С. Загаєвського (секційна зала). Матеріалом для даної роботи слугували трупи тварин, що надходили до секційної зали ветеринарних клінік із ТОВ Агрофірми «Шапіївка» Сквирського району Київської області.

На розтині за ентеритної формі колібактеріозу виявляли виснаження, ознаки гострого катарального та катарально-геморагічного запалення тонкого, іноді й товстого відділу кишок, гостре серозне запалення мезентеріальних лімфовузлів.

При септичній формі спостерігали явища геморагічного діатезу з крововиливами на серозних оболонках та в різних органах, гіперемія і набряк легень, головного мозку та його оболонок.

За результатами розтину встановлено зміни властиві для септичної та ентеритної форм колібактеріозу телят. Гістологічні дослідження сичуга, тонкого відділу кишечника, печінки, серця, нирок вказують на ряд змін, що характеризують дане захворювання.

Таким чином, вивчення клініко-морфологічної діагностики, патоморфологічних та бактеріологічних досліджень, дають можливість більш

глибше проаналізувати причини виникнення та поширення інфекції у ТОВ Агрофірмі «Шапіївка» Сквирського району Київської області.

УДК 619:616–006:636.7:611.69.018

ГАВРИЛЯКО А.В., магістрант
Науковий керівник – **УТЕЧЕНКО М.В.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
nauka@btsau.kiev.ua

ПАТОМОРФОЛОГІЧНА ДІАГНОСТИКА НОВОУТВОРЕНЬ НА МОЛОЧНИХ ЗАЛОЗАХ У КІШОК

Вивчення пухлин дрібних тварин набуло систематизованого характеру з початку 60-х років ХХ ст. Нині діагностика пухлин тварин потребує визначення таких параметрів, як гістологічний тип пухлини, розмір, анатомічна локалізація, ураження регіональних і віддалених лімфатичних вузлів, наявність метастазів тощо. Це дозволяє оцінити біологічні властивості пухлини, прогноз захворювання та правильно обрати тактику подальшого лікування.

Метою роботи було вивчення патоморфологічних особливостей структури новоутворень молочних залоз у кішок. Матеріал одержували при хірургічному втручанні (тотальне видалення пухлин у кішок) впродовж 4 місяців в умовах ветеринарної клініки “Айболіт” м. Ніжин Чернігівської області. За цей час було отримано 14 злоякісних пухлин від хворих кішок, які мали різну локалізацію, розміри повністю або ж частково інкапсульовані.

Всі хірургічні втручання проведено у вигляді тотального видалення пухлин. Обробку патматеріалу проводили за загальноприйнятими гістологічними методами. Після проведення морфологічних досліджень встановлено: пухлини молочних залоз у дослідних кішок, можна віднести до 2-х груп: аденокарцином і поліморфно-клітинкового раку, причому за кількістю значно переважали перші.

Для аденокарцином молочних залоз була характерна гетерогенність структури: всі ділянки, де збереглась залозиста тканина, були значно трансформованими. Деякі залозисті клітини збільшені та зроговілі. Ріст пухлини супроводжувався кістоутворенням, при цьому шар залозистого епітелію розгалужувався й набував вигляду папул. Утворення папілярних структур призвело до трансформації протоків та зміни їх просвіту, залозистий епітелій в папулах трансформувалася в багаторядний і нашаровувався. У окремих ділянках пухлин виявляли досить великі фіброзні ділянки. Поліморфно-клітинний рак молочної залози діагностували у кішок старше 8 років. Останній характеризувався гетерогенністю будови: базофільні ядра різних форм та розмірів. Структура пухлин інфільтрована відносно значною кількістю макрофагів, особливо в зонах фібротизації.

Для аденокарцином та поліморфно-клітинного раку молочних залоз у кішок характерна гетерогенність будови. Усі досліджені пухлини були частково або

повністю інкапсульовані, але мали пухлинні розрости за межами капсули, що вказує на злоякісність новоутворень.

УДК 619:616.07:616–091:616.995.132:636.4

ГУЦОЛ С.В., магістрант

Науковий керівник – **УТЕЧЕНКО М.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

nauka@btsau.kiev.ua

ДІАГНОСТИКА, ПАТОМОРФОЛОГІЧНІ ЗМІНИ ЗА ТРИХУРОЗУ ТА АСКАРОЗУ СВИНЕЙ

Важливим чинником, що забезпечує високу ефективність свинарства є стійке ветеринарне благополуччя тварин, особливо щодо паразитарних хвороб, що викликають смерть тварин, зменшення їх продуктивності, погіршення якості продукції. Серед інвазійних хвороб одне з ведучих місць по розмірах збитків належить аскарозу і трихурузу.

Метою роботи було вивчення особливостей перебігу аскарозої, трихурузої та змішаної інвазій у свиней в умовах господарства. Дослідження проводили в умовах СТОВ “Липовецьке“ Липовецького району Вінницької області, Липовецькій районній державній лабораторії ветеринарної медицини, лабораторіях кафедр ветсанекспертизи і патанатомії ім. Й.С. Загаєвського та паразитології і фармакології ФВМ БНАУ.

За результатами гельмінтокопроовоскопічних досліджень проб фекалій виявлено яйця трихурисів: дрібні за розміром, бочкоподібної форми з пробками на полюсах, покриті щільною гладенькою оболонкою жовтого кольору. Яйця аскарисів темно-коричневого кольору, середні за розмірами, вкриті товстою, валико-бугристою оболонкою (зовнішньою).

Нами встановлено, що під впливом трихурисів в організмі свиней відбувається стадійний розвиток патолого-анатомічних змін. Останні залежали від інвазованості тварин. Залежно від певного етапу – патолого-анатомічні зміни різнилися. Тварини мали добру вгодованість. На початку трихурузої інвазії – виявляли: серозний, серозно-катаральний катаральний коліт та поодинокі трихуриси. У подальшому – гостре дифузне катаральне запалення слизової товстого кишечника, яке ускладнювалось крупозним та наявністю множинних паразитів ниткоподібної форми, дистрофічними процесами в печінці, нирках та міокарді. Тварини були виснаженими, відставали в рості та розвитку.

Хронічна аскарозна інвазія (у нашому випадку) характеризувалася – виснаженням; відставанням в рості та розвитку; слизовим метаморфозом жирової тканини; гострим дифузним катаральним ентеритом; різною інтенсивністю аскарозої інвазії; гострою застійною гіперемією печінки, мозкової речовини нирок, набряком легень; зернистою дистрофією міокарду, печінки, нирок; серозним запаленням мезентеріальних лімфовузлів.

Отримані результати дають змогу для більш широкого розуміння патогенезу хвороби, яка не тільки обмежується наявністю гельмінтів у кишечнику, а тими компенсаторними механізмами які зумовили адаптуватись організм до нових умов.

УДК 619:616.98:579.842.11–091:636.4

ПГОВИЧ В.В., магістрант

Науковий керівник – **УТЕЧЕНКО М.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

nauka@btsau.kiev.ua

ДІАГНОСТИКА ДЕЯКИХ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ СВИНЕЙ ТЕРМІНУ ВІДЛУЧЕННЯ

Часто причиною загибелі свиней терміну відлучення є колієнтеротоксемія і сальмонельоз. Ці захворювання часто носять гострий перебіг і не завжди лікувальна допомога буває своєчасною. Для забезпечення ефективної профілактично-лікувальної роботи практикуючому лікарю ветеринарної медицини важливо оперативно встановити причину захворювання і загибелі тварин.

Метою нашої роботи було встановлення достовірних морфологічних показників, за якими оперативно можна провести посмертну діагностику колієнтеротоксемії та сальмонельозу свиней.

Дослідження проводилися в умовах ПП “Радівське” Калинівського району Вінницької області.

Хвороба виникла в господарстві несподівано. Хворіли добре вгодовані поросята, більшість – через 3–10 днів після відлучення їх від свиноматки. Захворювання супроводжувалося пригніченням, втратою апетиту, розвитком хиткої ходи, набряком повік та кон’юнктивітами. Тривалість хвороби – 1–3 дні, потім поросята гинули.

При проведенні патолого-анатомічного розтину встановлено: набряки повік, підшкірної клітковини в ділянці голови, підслизової основи шлунку і товстого відділу кишечника, брижі товстого відділу кишечника; гострий катаральний гастрит із поодинокими крововиливами в слизову оболонку дна шлунка; білкову дистрофію в печінці та нирках; гостру застійну гіперемію в печінці та мозковій речовині нирок; серозне запалення мезентеріальних лімфовузлів.

За гострого перебігу захворювання у тварин підвищувалася температура тіла, виявляли розлади шлунково-кишкового каналу, застій крові в шкірі. Загибель наставала, в основному, на 3–7-му добу.

За результатами розтину встановлено: діапедезні крововиливи під епікардом та ендокардом; поодинокі міліарні некрози в печінці; септичне припухання селезінки; білкову дистрофію печінки, міокарду та нирок; гострий катаральний гастроентерит; гостре серозне запалення мезентеріальних лімфовузлів; гіперплазію лімфофолікулів кишечника.

Таким чином, вивчення епізоотичної ситуації, встановлення клінічних ознак та патологоанатомічних змін дають підставу оперативно діагностувати колієнтеротоксемію і сальмонельозу свиней терміну відлучення в умовах господарства.

УДК 619:616–071/091:616.981.48:579.842.11:636.2

МІЩАНЧУК І.М., магістрант
Науковий керівник – **УТЕЧЕНКО М.В.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
nauka@btsau.kiev.ua

КЛІНІКО-МОРФОЛОГІЧНА ДІАГНОСТИКА КОЛІБАКТЕРІОЗУ ТЕЛЯТ

Колібактеріоз у телят залишається й дотепер нагальною соціально-економічною проблемою. Нині визнано, що колібактеріоз в усіх видів тварин викликають патогенні серовари *Escherichia coli*. Останні на відміну від сапрофітних ешерихій, мають фактор патогенності (адгезивність, токсигенність, інвазивність) і, впливаючи на органи та тканини, порушують їхні функції, викликають патологічні зміни в організмі.

Метою нашої роботи було вивчення клінічних та патоморфологічних змін в організмі телят за колібактеріозу. Робота виконувалася в умовах “УкрАгроКом” Олександрівського району Кіровоградської області, лабораторії патанатомії ветеринарних клінік БНАУ, Кіровоградської протягом 2013 року.

Провідною клінічною ознакою колібактеріозу (єнтеротоксемічна та єнтеритна форми) була діарея. На початку хвороби у тварин зникав апетит, фекалії розріджувались, ставали водянистими. Хвіст та стегна були забруднені рідкими фекаліями. Очні яблука западали, прогресували ознаки ексикозу, температура дистальних частин тіла (кінцівки, вушні раковини) знижувалась до 26–29 °С, дихання часте, поверхневе. Тварини гинули протягом декількох днів від моменту появи клінічних ознак або ж на 5-7 добу після народження, у поодиноких випадках телята гинули на 2-3 добу після народження клініка без будь яких клінічних проявів.

Характер патологічних змін залежав, перш за все, від форми перебігу хвороби (септична, єнтеротоксемічна, єнтеритна), а також від рівня резистентності організму тварини. За септичної форми колібактеріозу в зап'ясткових суглобах виявляли плямисті крововиливи та типові крововиливи під епікардом (множинні, крапкові) за шляху розгалуження коронарних судин, у дво- та тристулковому клапанах геморагії типу гематом, множинні поперечні надриви інтими в аорті. Сичуг містив близько 1–1,5 літра світло-сірого рідкого корму з домішками слизу. Мезентеріальні лімфатичні вузли перебували у стані серозного запалення, а селезінка – септичного припухання.

За ентеритної та ентеротоксемічної форм – патолого-анатомічні зміни в суглобах, серці, аорті, селезінці, подібні до виявлених при септичній формі, але з більш інтенсивнішим розвитком запальних процесів у кишечнику (дифузний катаральний, катарально-геморагічний ентерит) та дистрофічні зміни в печінці і нирках.

Діагноз на колібактеріоз телят установлювали з урахуванням епізоотичної ситуації, клінічного перебігу хвороби, результатів патолого-анатомічного розтину (залежно від форми перебігу). Встановлення діагнозу стверджувалось результатами бактеріологічного дослідження.

УДК 619:616.31:636.7

АНДРУЩЕНКО Я.В., студентка 5 курсу
Науковий курівник – **УТЕЧЕНКО М.В.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
nauka@btsau.kiev.ua

ПАТОМОРФОЛОГІЧНА ДІАГНОСТИКА НЕОПЛАСТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ У СОБАКИ

У приватну ветеринарну лікарню на “Максимовича” м. Вінниця для лікування був доставлений кобель породи спанієль, віком 7 років.

За 2 місяці до надходження в клініку появилися ознаки захворювання: поступове зниження апетиту, втрачалась маса тіла, періодично проявлявся акт блювання. Попередній діагноз: дистонія шлунково-кишкового тракту. Інтенсивна терапія не дала результатів. За проведення лапаротомії виявили новоутворення у печінці і мезентеріальних лімфовузлах. Протягом доби після оперативного втручання тварина загинула.

За патологоанатомічного розтину діагностували вузлуваті світло-сірі саловидні неопластичні розростання в бронхіальних і середостінних лімфовузлах розміром до 6 см в діаметрі. Множинні осередки розростання атипової тканини виявляли в печінці, селезінці пухлинні утворення були різних розмірів і без чіткої межі глибоко проникали в паренхіму органів. Подібні новоутворення виявлено і в портальному лімфатичному вузлі.

Подібні розростання спостерігалися і в лімфатичних вузлах брижі кишечника і особливо в ділянці петлі дванадцятипалої кишки. Розростання салоподібної тканину виявляли за ходом кишечника, шлунку. Вище описані зміни діагностували на фоні інтенсивного виснаження.

Для уточнення діагнозу провели гістологічне дослідження кусочків печінки і лімфатичних вузлів. У печінці на фоні інтенсивного кровонаповнення міжбалкових капілярів виявляли досить значні за розміром лакуни. Осередки пухлинної тканини різних розмірів виявляли в ділянці триад. За морфологічними ознаками клітини пухлини представлені овально-округлими, інтенсивно забарвленими, різних розмірів ядрами, оточених невеликими обідками

цитоплазми, або й позбавлених їх. В місцях локалізації непластичних клітин паренхіма печінки повністю відсутня.

В паренхімі лімфатичних вузлів, на яку пухлинний процес не поширився спостерігалось спустошення лімфоїдного компоненту. Лімфофолікули не проглядались. Залишились незначні островки скупчення лімфоцитів різної зрілості. Серед клітин строми виявлено велику кількість еритроцитів (на розрізі такі лімфовузли мали темно-червоний колір). В місцях розростання пухлинної тканини структурні компоненти лімфовузла повністю заміщалися неопластичними клітинами, подібними до тих, що виявлено в печінці.

Враховуючи патологоанатомічні та структурні зміни в органах тварини можна зробити висновок, що вони типові для, а враховуючи клітинний склад – лімфосаркоми.

УДК 637.1.05'62

СУШКО С.О., студент 4 курсу

Науковий керівник – **СУТУЛА В.М.**, викладач

Золотоніський технікум ветеринарної медицини Білоцерківського НАУ

ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ МОЛОКА КОРІВ ПРИ РІЗНИХ УМОВАХ ЙОГО ОДЕРЖАННЯ

Питання про харчову і біологічну цінність молока і молочних продуктів сьогодні зазнає для організації здоров'я та якісного харчування населення. Тому молоко, як сировина для переробної промисловості, має бути високої якості. Доїльне обладнання забезпечує і значно впливає на фізіологічний стан тварини, її молочні залози та якість молока.

Метою наших досліджень є оцінка якості молока, одержаного на різних доїльних установах.

В умовах НВО «Прогрес» Золотоніського району, Черкаської області проводили дослідження проб молока від української чорно-рябої породи корів з різним обладнанням для доїння (молокопровід АДМ-8 та в доїльному залі «Ялинка»). Було відібрано молоко очищене і охолоджене не пізніше як через 2 години після доїння. Молоко досліджували органолептичними і лабораторними методами.

За результатами наших досліджень встановлено: колір всіх проб молока – білий, консистенція – однорідна без наявності грудочок, запах і смак – приємний, молочний злегка солодкуватий.

Аналіз результатів дослідження якості молока показав, що титрована кислотність в обох групах становила – $17,0^0$ Т Показник густини молока при використанні обладнання АДМ-8 і «Ялинка» коливається в межах 1027 і 1028 кг/м³. Активна кислотність у пробах молока становила від 6,7 і 6,6 рН, що свідчить про слаболужну реакцію молока. Різниця за вмістом жиру в молоці становила 0,1 % на користь використання доїльного залу – «Ялинка». Визначення

загальної кількості бактерій показало, що кількість факультативно анаеробних мікроорганізмів у молоці одержаному в доїльному залі становить 100 тис/мл, а при доїнні корів установкою АДМ-8 – 200 тис/мл, що є вище в 2 рази.

Молоко при використанні установки «Ялинка» віднесли до класу екстра, а з використанням АДМ-8 до вищого гатунку. За результатами наших досліджень, молоко одержане в доїльному залі «Ялинка» переважає за показниками якості установку АДМ-8.

УДК 619:616–091

ОБШТА О.А., студент 2 курсу

Науковий керівник – **НІКОЛАЄВИЧ В.І.**, викладач

Технологічно-економічний коледж Білоцерківського НАУ

ВАДИ РОЗВИТКУ В СВИНЕЙ

Щороку в світі народжуються тварини з різними аномаліями та виродливостями, які утворюються внаслідок дії різних чинників. Причини, що зумовлюють порушення розвитку організму в ембріональний період називають тератогенними. Їх поділяють на ендогенні (внутрішні) та екзогенні (зовнішні). Внутрішні чинники, порушують хромосомний апарат статевих клітин батьків (мутація), ендокринні захворювання і дефекти метаболізму в матерів, перезрівання яйцеклітин та сперматозоїдів (гамет), що завжди мають спадковий характер. Зовнішні причини виродливостей бувають фізичного, хімічного і біологічного характеру. До фізичних чинників належать механічні травми плоду і вагітної матки, коливання температури вагітної тварини (висока чи низька), іонізуюче випромінювання, ультразвук та ультрафіолетові промені. Хімічні чинники, що діють на вагітну тварину й плід або тільки на плід (антибіотики, сульфаніламід, гормони, речовини природного і синтетичного походження), недостатня кількість в кормах амінокислот, вітамінів, мікроелементів. Біологічні – віруси, бактерії та мікоплазми, найпростіші та споріднене розведення.

Найпоширеніші виродливості: *ампутація кінцівок* – генетично обумовлена відсутність всіх чотирьох кінцівок зустрічається у свиней, великої рогатої худоби, людини. *Полідактилія* – надлишкове утворення органів, наприклад (від грец. *polu* – багато, *daktylos* – палець) – багатопалість. *Циклопія* – злиття пари очних зачатків. *Ектопія* – випадання органів на поверхню тіла чи в сусідню порожнину. Для неповних зв'язаних симетричних подвоєнь характерна наявність двох відокремлених осей тіла, які зрослися певними частинами тіла: в епігастральній ділянці (омфалопагус). Вада розвитку, що проявляється подвоєнням чи потроєнням одинарних органів *дилінгвія* – подвоєння язика.

Тому підводячи підсумки даної роботи, виділимо найважливіші, на нашу думку, аспекти, що є причинами розвитку виродливостей свиней:

По-перше, не зайвим буде нагадати про аварію на Чорнобильській АЕС, після якої відбулося забруднення великої території радіоактивними речовинами .

По-друге, поява таких аномалій залежить від раціону і моціону свиноматки, тому задля отримання здорового потомства доцільніше буде розробити спеціально – індивідуальний раціон із збалансованими вітамінами, амінокислотами, цукром, та поживними речовинами.

І по-третє, це звичайно умови утримання тварини та їхня господарська цінність. Зокрема породність свиноматки та кнура, якість сперми, термін осіменіння та репродуктивні можливості свиноматки.

То ж, дотримуючись певних правил та вимог в експлуатації тварин та обмеження дії різних тератогенних чинників дасть нам здорове та плодюче потомство.

УДК 619:616.995.132.2

СВЯЩУК О.С., магістрант

Науковий керівник – **ПОНОМАР С.І.**, д-р вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

98526@mail.ru

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕГЕЛЬМІНТИЗАЦІЙ ТЕЛЯТ ЗА СТРОНГІЛОЇДОЗНОЇ ІНВАЗІЇ

В експерименті, проведеному на хворих стронгілоїдозом телятах, за результатами гельмінтологічних досліджень на 7, 14, 21 та 30 доби після дегельмінтизацій визначена висока антигельмінтна ефективність препаратів альбендазолу: альбендазолу ультра 10 % та гельміндазол-ефекту.

Альбендазол ультра 10 % та альбенвет на 7 добу досліджень після дегельмінтизації забезпечили ЕЕ 66,7 і 70 %. Однак, порівняно з гельміндазол-ефектом, ці показники були на 8,3 і 5 % нижчими. Через два тижні після обробки тварин ЕЕ альбендазол ультра 10 % та гельміндазол-ефект зросла на 16,6 і 16,7 %, склавши відповідно 83,3 та 91,7 %, тоді як за дії альбенвету – на 20 % (ЕЕ була 90 %). Стовідсоткової ЕЕ на 21 добу досліджень досягли у третій дослідній групі після застосування телятам гельміндазол-ефекту. У двох інших групах ефективність була: 91,7 % – після застосування альбендазол ультра 10 % тваринам першої дослідної групи та 90 % – після згодовування альбенвету другій дослідній групі (однак вони були на 8,4 та 10 % нижчими. ІЕ була у тварин третьої групи 83,3 %, що на 62,2 та 48,2 % вище від таких у телят першої та другої груп. На 14 добу після дегельмінтизації у тварин другої групи на 4,8 % була вищою ІЕ, ніж після дії альбендазол-ультра 10 %, проте на 27,3 % нижчою за цей показник за дегельмінтизації гельміндазол-ефектом (93,8 %). На 21 добу після давання препарату ІЕ у двох перших дослідних групах тварин була однаковою (на 0,1 % вище у альбенвету). ЕЕ та ІЕ були 100 % на 21 добу після дегельмінтизації гельміндазол-ефектом у третій дослідній групі. Також звільнення тварин від гельмінтів було повним на 30 добу після обробки в першій та третій дослідних групах.

Таким чином, альбендазол ультра 10 %, альбенвет та гел'міндазол-ефект є високоефективними нематодоцидними препаратами, які дозволяють забезпечити високу ЕЕ (91,7, 90 та 100 %) при ураженні тварин стронгілоїдами вже через три тижні після їх обробки. ІЕ дегельмінтизацій при цьому була на рівні 93,7, 93,8 та 100 %. Кінцевий результат дії препаратів все ж довів 100 % ефективність альбендазол ультра 10 % та гел'міндазол-ефект.

Виходячи з вище зазначеного, вважаємо, що слід зважати на дегельмінтизації, які не забезпечують повного стронгілоїдоелімінаційного ефекту, оскільки останнє сприяє формуванню прихованих вогнищ інвазії. Це є особливо актуальним за стронгілоїдозу, зважаючи на феномен розвитку, розмноження та тривалого збереження інвазійної спроможності стронгілоїд у докільлі.

УДК 619:616.995.132:636

ФЕДОСЕЄВ С.В., магістрант

Науковий керівник – **ПОНОМАР С.І.**, д-р вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

98526@mail.ru

ТЕРАПІЯ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ, ХВОРОЇ НА СЕТАРІОЗ

В Україні та за її межами сетаріоз великої рогатої худоби має значне поширення та призводить до відчутних економічних збитків. Паразитування сетарій на всіх стадіях розвитку (мікросетарій у крові, молодих та статевозрілих збудників у черевній порожнині) призводить до прогресуючого виснаження, різкого зниження продуктивності, досить часто й до загибелі тварин. Зважаючи на вище зазначене, актуальними є дослідження з пошуку та впровадження у виробництво науково обґрунтованих схем лікування тварин, хворих на сетаріоз та профілактики сетаріозної інвазії в цілому.

Для розробки ефективної схеми терапії хворої на сетаріоз великої рогатої худоби провели дослід з випробування бронтелу 10 %. Останній є препаратом українського виробництва, діючою речовиною якого є клозантел.

У крові тварин дослідної та контрольної груп до дегельмінтизації виявляли значну кількість мікросетарій (у дослідній групі в 1 см³ крові – 18 екземплярів). Тварини були виснаженими та пригніченими. Шерсть тьмяна, шкіра зморшкувата. Через 7 діб після першого введення бронтелу кількість мікросетарій у крові знизилась у 5,6 разів порівняно з контрольною групою. Через 14 діб після останнього введення препарату мікросетарій у дослідних тварин не виявили. Та через 30 діб у 1 см³ крові двох тварин виявили по одній мікросетарії, а через 45 діб у цих же тварин кількість мікросетарії зросла до 2 екземплярів.

Таким чином, екстенсивність препарату через 14 діб після останнього введення становила 100 %, але з часом вона знижувалась і вже через 30 і 45 діб була на рівні 71,4 %.

У крові тварин контрольної групи виявляли мікросетарії. Інтенсивність інвазії була високою протягом всього періоду досліджень.

Після останнього застосування бронтелу в тварин дослідної групи загальний стан значно поліпшився. Вони почали добре пастися, тому швидко стали набирати масу тіла. Шкіра вкривалась шерстю.

Підводячи підсумок можна зазначити, що бронтел після дворазового введення проявляв мікрофіляріцидну дію. Слід також відмітити, що препарат не мав тривалої дії, але значною мірою впливав на репродуктивну здатність самок гельмінтів. На наш погляд, до того часу, поки він повністю не був виведений із макроорганізму в крові не з'являлись личинки (період його виведення, за даними літератури, становить 28 діб).

УДК 619:616.995.429.1:636

ТЕРТИЧНИЙ О.Г., магістрант

Науковий керівник – **ПОНОМАР С.І.**, д-р вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

98526@mail.ru

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ НОВИХ МЕТОДІВ АКАРОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЗА ДЕМОДЕКОЗУ КОТІВ

Демодекозна інвазія ссавців має значне поширення у різних клімато-географічних зонах. Вона призводить до значних економічних та соціальних збитків. Для ефективної боротьби з нею особливо важливою є інформація про епізоотичну ситуацію. Актуальними є розробка ефективних прийомів та засобів боротьби. При цьому особливо слід ураховувати побічні ефекти відповідної профілактичної чи лікувальної обробки. Для досягнення високого ефекту також важливою є об'єктивна оцінка ефективності протидемодекозних заходів. За даними літератури, інформація щодо діагностики демодекозу котів, лікування останніх, профілактики демодекозної інвазії та визначення ефективності протидемодекозних заходів є обмеженою.

Ми проводили акарологічні дослідження за методами, розробленими В.В. Башинським (2010). Це дало можливість оцінити діагностичну ефективність зазначених методичних підходів за оцінки ефективності заходів боротьби з демодекозом.

Проводячи дослідження, на межі ураженої демодексами і здорової ділянок шкіри брали 2 глибоких її зскрібки. На предметному скельці їх обробляли 5 або 10 % розчином гідроксиду натрію. За результатами досліджень обробка зскрібків 5 % розчином гідроксиду натрію є ефективнішою за обробку 10 % його розчином. При цьому підтвердилась доцільність багаторазових акарологічних мікроскопічних досліджень зскрібків шкіри хворих котів (ефективність одноразових досліджень становила приблизно 50 %).

Дослідження також показали на ефективність за постановки діагнозу на демодекоз котів та оцінки ефективності протистронгілоїдозних заходів експрес-методу, розробленого В.В. Башинським (2010). Відповідно останнього виштовхували вміст поверхневих та глибоких шарів шкіри на її поверхню через природні канали та отвори. Отриманий таким чином матеріал збирали на гідрофільну поверхню клейкої ацетатної стрічки, яку наклеювали на попередньо знежирене предметне скло та досліджували під мікроскопом за малого збільшення (10x20). Як і зазначав автор, метод дозволяв здійснювати дослідження протягом 2 діб.

Отже, використані та випробувані методи акарологічних досліджень показали свою ефективність як діагностичні прийоми за демодекозу котів. Вони дозволяють не тільки об'єктивно ставити діагноз, а й визначати рівень демодекозного інвазування, що є особливо важливим за визначення ефективності заходів терапії та профілактики.

УДК 619:616.995.132.2:576.895.131

АКСАМІТНЯ В.А., магістрантка
Науковий керівник – **ПОНОМАР С.І.**, д-р вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
98526@mail.ru

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ НОВИХ МЕТОДІВ ДІАГНОСТИКИ СТРОНГІЛОЇДОЗУ СВИНЕЙ

У діагностиці стронгілоїдозу перевага віддається гельмінтокопрологічним дослідженням. Однак доведена важливість досліджень на наявність стронгілоїд у дуоденальному вмісті, мокротинні, блювотних мас, шкірі, крові, сечі, молозиві та молоці.

Метою роботи було визначення діагностичної ефективності стандартизованих методів гельмінтогематологічних та гельмінтомаматологічних досліджень за стронгілоїдозної інвазії свиней.

Відповідно методу гельмінтомаматологічних досліджень, личинки стронгілоїд виявляли та підраховували за мікроскопії осаду молозива та молока, розведених 1:50 водою.

За методом кількісних гельмінтогематологічних досліджень до 1 см³ крові додавали 9 см³ 0,84 % розчину хлориду амонію. Через 2–3 хв. лізувались еритроцити, що дозволяло в осаді підраховувати кількість личинок стронгілоїд.

Для визначення діагностичної ефективності розроблених методичних підходів та порівняння її з ефективністю відомих методів, у молоко, молозиво та кров інтактних тварин вносили стронгілоїдозні личинки (попередньо підраховавши їх кількість), виділені за відповідними методами маматологічних та гематологічних досліджень Т.П. Максіню з організму інвазованих стронгілоїдами свиней. Таким чином за кожним з методів дослідили по 15 проб молока, молозива та крові з відомою кількістю личинок стронгілоїд.

За випробуваними методами гельмінтологічних досліджень виділили в середньому личинок: з молока 98,9, молозива – 99,2 та крові – 99,6 %.

Проведена мікроскопія осадів повторно відібраної осадової рідини з розділювальних лійок (при гельмінтомамології) та змивів з пробірок і піпеток (при гельмінтомамологічних та гельмінтогематологічних дослідженнях), що використовувались в дослідженнях за авторськими методами, дозволили відповісти на питання «де загубились» невиявлені личинки стронгілоїд. Було встановлено, що приблизно 90 % (від числа невиділених) личинок затримались на стінках піпеток та пробірок і лише 10 % – залишились в розведених молоці та молозиві розділювальних лійок.

Проведені дослідження вказали на високу ефективність розроблених гельмінтологічних методів дослідження молока, молозива та крові, які дозволяють об'єктивно оцінити епізоотичну ситуацію, поставити діагноз та визначити ефективність заходів боротьби зі стронгілоїдозною інвазією.

УДК 619.616.995

ВАСЯНОВИЧ М.С., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **АРТЕМЕНКО Л.П.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ДИРОФІЛЯРІОЗ СОБАК

Офіційно на території України зареєстрована інвазія *Dirofilaria repens*, але не виключена наявність *Dirofilaria immitis*.

Упродовж 2013 року (офіційні дані) дирофіляріоз зареєстрований у 291 собаки. Для людей це захворювання є результатом випадкової зоонозної інвазії, яка поширюється паралельно з інвазією у тварин.

Дирофіляріоз підшкірної клітковини, зумовлений *D.repens*, тривалий час може перебігати безсимптомно. Ураження шкіри реєструють в ділянці голови і на передніх кінцівках у вигляді папульозного дерматозу. Шкіра в уражених місцях гіперемійована, папули наповнені серозним чи гнійним вмістом, в якому виявляють личинок дирофілярій. Свербіж і запалення шкіри – основні ознаки підшкірного дирофіляріозу собак.

У собак личинки і статевозрілі гельмінти *D.repens* можуть вільно переміщуватись у підшкірній клітковині, легко досягаючи різних ділянок тіла тварини. Описані випадки міграції гельмінта і у людей (феномен *larva migrans cutanea*), які проявляються у вигляді переміщення ущільнення чи пухлини під шкірою, періодичним відчуттям рухливості в них. Швидкість міграції личинок – до 30 см за 2 доби.

При експериментальному зараженні собак личинками *Dirofilaria immitis* 73 % личинок локалізуються в правій легені. Окремі гельмінти викликають ушкодження в ділянці тристулкового клапана або сухожильних хорд. Це спричиняє швидку втомлюваність тварин, утруднене дихання, сухий кашель, появу шумів у серці, загальне виснаження.

Цикл розвитку дирофілярій відбувається за участю проміжних господарів – комарів різних родів. Розвиток личинок дирофілярій відбувається в організмі комарів протягом 10–15 діб.

Пряма мікроскопія краплини свіжої крові під малим збільшенням мікроскопа – швидкий метод діагностики дирофіляріозу. Відомий метод збагаченого мазка 35 % оцтовою кислотою. Кров в об'ємі 0,1 мл (2 краплі) змішують з 1,5 мл 5 % оцтової кислоти, суміш центрифугують. Осад досліджують під малим збільшенням мікроскопа.

Відомі за дирофіляріозу і імунологічні тести – ELISA. Вони високочутливі і специфічні.

УДК 636.52/.58.085.16

КОРОЛЬ В.В., студент 5 курсу

Науковий керівник – **СОЛОВЬОВА Л.М.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

КЛІНІЧНИЙ ПРОЯВ ТА ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ БРОВАФОРМУ ТА БАЙКОКСУ ЗА ЕЙМЕРІОЗУ КУРЧАТ-БРОЙЛЕРІВ

Еймеріоз – ензоотичне захворювання переважно курчат віком від 10 до 90 днів, що проявляється млявістю, відмовою від корму, проносом, виснаженням, анемією, іноді судомами, ураженням епітеліальних клітин слизової оболонки кишечника, що викликається різними видами найпростіших роду *Eimeria*.

Метою досліджень було вивчення клінічного прояву і терапевтичної ефективності бровафому та байкоксу за еймеріозу курей.

Матеріалом для досліджень були курчата-бройлери 3-недільного віку.

Діагноз встановлювали за даними клінічних ознак та копроовоскопічних досліджень комбінованим методом (модифікація Г.А. Котельникова та В.М. Хренова з використанням насиченого розчину гранульованої аміачної селітри).

За гострого перебігу захворювання у курчат-бройлерів знижувався апетит, відмічали виражену спрагу, загальне пригнічення та слабкість. Вони були неактивними, більшу частину часу сиділи, згуртовувалися. Пух та пір'я у них були скуйовджені, тьмяні, крила опущені. Гребінь, сережки і слизові оболонки були анемічними. Послід рідкий, зі слизом, колір його на початку був блідувато-зеленим, у подальшому – темно-коричневим, що обумовлювалося наявністю в ньому крові. У деяких курчат спостерігали розлади центральної нервової системи, що проявлялося паралічами.

При лабораторному дослідженні посліду в полі зору мікроскопа були виявлені ооцисти еймерій. Вони мали овальну форму, були прозорі.

Із утриманих 500 голів птиці ми дослідили 52 проби фекалій. З них еймерії виявили у 22 пробах (всього 459 ооцист). Тобто, екстенсивність інвазії становила 42,3 %. Щодо інтенсивності інвазії необхідно відмітити, що кількість ооцист у середньому становила 21.

Після застосування бровафому у I дослідній групі у лікувальній дозі 4 г/кг комбікорму протягом 7 днів на 10-й день у курчат не відмічали клінічного одужання, вони ще були кволими, у деяких спостерігалися проноси, а екстенсефективність складала 42 %, що свідчить про низький лікувальний ефект даного препарату.

Схема застосування байкоксу у II дослідній групі у дозі 3 мл 2,5 % розчину на 1 л питної води, яку випоювали птиці по 8 годин два дні підряд забезпечила його високу ефективність у боротьбі з еймеріозом птиці, яка полягала у відновленні клінічного стану та відсутності ооцист в полі зору мікроскопа на 10-й день дослідження фекалій курчат-бройлерів.

УДК 619:616.995.1–036/.08:636.4

ЗАЙКА В.В., студент 5 курсу

Науковий керівник – **СОЛОВЙОВА Л.М.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ АНТИГЕЛЬМІНТИКІВ ЗА АСКАРОЗУ СВИНЕЙ

Захворювання свиней на аскароз завдає значних економічних збитків господарствам, оскільки недоотримується жива маса інвазованих тварин, яка складає лише 50–60 % маси здорових. Крім цього, інвазія послаблює імунну систему, сприяє виникненню різних захворювань заразної та незаразної етіології. Тому пошук нових ефективних антигельмінтиків є актуальним.

Метою досліджень було вивчення поширення гельмінтозної інвазії у свиней ДП «Агрофірма «Слобідська» с. Слобода Кагарлицького району Київської області та антигельмінтних властивостей промектину 1 % і бровальзену за аскарозу свиней.

Досліди провели на підсвинках 2–4-місячного віку, спонтанно інвазованих аскаридами. З цією метою сформували 3 групи свиней (1 контрольну та 2 дослідні) по 10 голів у кожній. Проби фекалій, відібрані індивідуально, досліджували комбінованим методом, стандартизованим Г.О. Котельниковим та В.М. Хреновим.

Тваринам першої дослідної групи вводили промектин 1 % підшкірно, з внутрішньої поверхні стегна у дозі 1 мл на 33 кг живої маси одноразово.

Тваринам другої дослідної групи використовували бровальзен з кормом у дозі 2 г/10 кг маси дворазово з інтервалом 24 год.

Свиням контрольної групи антигельмінтиків не призначали. Антигельмінтну ефективність визначали на 12-й день після дегельмінтизації.

Тестами для визначення ефективності лікування були екстенсефективність (ЕЕ) та інтенсефективність (ІЕ).

З метою вивчення епізоотичної ситуації господарства провели відбір та дослідження 100 проб фекалій від свиней різних вікових та виробничих груп.

Із 100 досліджених нами гельмінтокопроовоскопічно проб аскарисами було уражено 44 голови, тобто екстенсивність інвазії (ЕІ) склала 44,0 % при інтенсивності інвазії (ІІ) 22,8 екземплярів яєць.

Максимально були уражені свині аскарисами віком 2–4 місяці. Інтенсивність аскарозної інвазії коливалася у групах від 14,8 до 30,8 екз. яєць.

Результати гельмінтокопроовоскопічних досліджень свиней після дегельмінтизації свідчать про те, що промектин 1 % забезпечив 100 %-ний лікувальний ефект свиней від аскарозної інвазії, який не виявили у дослідних тварин другої групи, оскільки екстенсивність після застосування бровальзену становила 42,0 % при інтенсивності 26,3 %.

Промектин 1 % виявився високоефективним антигельмінтиком за аскарозної інвазії (ЕЕ = 100 %, ІЕ = 100 %).

УДК 619:616.993.192.66:636.7

ПОЛЩУК Л.І., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **СОЛОВЙОВА Л.М.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЕПІЗООТИЧНА СИТУАЦІЯ ЩОДО ПАРАЗИТОЗІВ СОБАК (ЗА ДАНИМИ ТЕПЛИЦЬКОЇ РАЙДЕРЖЛІКАРНІ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ)

З інвазійних хвороб собак на території України найчастіше реєструють протозоози, гельмінтози та нашкоджені захворювання. Поширенню інвазії сприяє збільшення чисельності м'ясоїдних тварин у містах, безконтрольні перевезення собак в різні регіони світу, неправильна годівля та утримання тварин, несвоєчасна діагностика та лікування.

Цілий ряд важливих питань з цієї проблеми вимагають поглибленого вивчення. Це стосується сприйнятливості собак до збудників інвазійних захворювань у залежності від віку, статі і породи, територіальних меж епізootичного процесу, сезонності, механізму передачі інвазії.

Матеріалом для досліджень були 404 собаки, уражені збудниками паразитарних захворювань, які поступали на амбулаторний прийом у Теплицьку райдержлікарню.

Методи досліджень: епізootологічний (питома вага окремих паразитозів у загальній заразній патології собак, механізми передачі збудників паразитозів).

За даними «Журналу реєстрації хворих тварин» серед паразитарних захворювань собак за останні 2 роки у Теплицькій районній державній лікарні ветеринарної медицини Вінницької області найчастіше реєстрували зудневу коросту (125 тварин), гельмінтози (106 тварин) та бабезіоз (81 тварина). У меншій мірі спостерігали демодекоз (43 собаки), отодектоз (32 тварини) та еймеріоз (17 тварин). Проведеними дослідженнями встановлено, що у смт Теплик реєстрували шість заразних патологій тварин. Найбільшу питому вагу (31,0 %) складав

саркоптоз, 26,2 % – гельмінтозні захворювання, 20,0 % – бабезіоз. Питома вага демодекозу становила 10,6 %, отодектоз складав 8,0 % і 4,2 % – еймеріоз. Серед гельмінтозних захворювань у собак (106 тварин) найчастіше реєстрували дипілідіоз (36,8 %), токсокароз (46,2 %) та трихуроз (17,0 %) від їх загальної кількості.

Питома вага саркоптозу собак у загальній захворюваності на акарози в смт Теплик складала 62,5 %, демодекозу – 21,5 %, отодектозу – 16 %.

У собак, хворих на акарози, реєструвалося 2 піки захворюваності: перший – в березні-квітні; другий – в жовтні-листопаді.

Проведеними дослідженнями на основі анамнезу нами встановлено, що в передачі збудників інвазійних захворювань собак від джерела інвазії до сприйнятливої тварини головну роль відіграє контактний механізм та спільні умови утримання при недотриманні умов ветеринарно-санітарного стану собак.

УДК 619:619.995.428:636.7/8

ТАРАСЕНКО Г.М., магістрантка

Науковий керівник – **АВРАМЕНКО Н.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ВИКОРИСТАННЯ ОРІДЕРМІЛУ ЗА ОТОДЕКТОЗУ М'ЯСОЇДНИХ

Отодектоз, як паразитарне захворювання м'ясоїдних, потребує значної уваги лікарів ветеринарної медицини. Збудником є кліщ отодекс, який паразитує на внутрішній поверхні вушної раковини. У хворих тварин частіше відмічають клінічні ознаки отиту, а за мікроскопії кірочок із зовнішнього слухового проходу виявляють кліщів. Проте можливий і безсимптомний перебіг хвороби. Крім того, недостатня ефективність терапевтичної допомоги також зумовлює розвиток значних патологічних змін. Тому, розробка ефективних методів лікування з використанням засобів патогенетичної терапії, зокрема амітразину, є актуальною.

Метою нашої роботи було вивчення терапевтичної ефективності комплексного акарицидного препарату – орідермілу за отодектозу котів.

Дослідження проводилися в умовах ветеринарної клініки при Київській міській лікарні ветеринарної медицини. Хворих тварин із вираженими клінічними ознаками отодектозу довільно поділили на дві групи по 5 голів у кожній. Для лікування котів першої групи використовували акарицидний препарат – амітразин згідно інструкції, другої групи – орідерміл, Спостереження за тваринами вели упродовж 14 діб.

Внаслідок проведених досліджень було встановлено, що амітразин виявляє достатню акарицидну дію, оскільки при лабораторному дослідженні кірочок зовнішнього слухового проходу кліщів не виявляли. Однак, у 3-х тварин першої групи протягом спостереження не зменшувався свербіж, розчоси та подряпини за вухами, тоді як у тварин другої групи ці симптоми зникали і в подальшому не відмічалися протягом спостереження.

Таким чином, орідерміл, як комплексний препарат із вмістом неоміцину сульфату - антибіотику широкого спектру дії, ністатину – поліенового антибіотика з вираженою фунгістатичною та фунгіцидною дією, тріамцинолона ацетоніда – синтетичного глюкокортикостероїда, ліндана – антипаразитарного засобу контактної дії та лідокаїну – місцево анестезуючого засобу позитивно впливав на перебіг запалення вушної раковини котів, що характеризується усуненням клінічних ознак запалення та підвищеної чутливості шкіри у зоні тканин вушної раковини.

Отже, застосування комплексного препарату орідермілу, як засобу специфічної та патогенетичної терапії котам, хворим на отодектоз, було ефективним. Перспективним вважаємо подальше вивчення комплексного лікування м'ясоїдних за різних форм перебігу отодектозу із застосуванням гелевої форми сучасних акарицидних препаратів.

УДК 619:619.995.428:636.7/8

РИЗАЛЮК А.В., студент 5 курсу
Науковий керівник – **АВРАМЕНКО Н.В.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
karpenko@btsau.kiev.ua

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛЕРАФЕН ЕМУЛЬСІЇ ЗА ФАСЦІОЛЬОЗУ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

Фасціольоз, одне із найбільш небезпечних і широко розповсюджених гельмінтозів жуйних тварин, що реєструється практично повсюдно має соціальне значення, пов'язане із безпекою для людини.

Важливими причинами що ускладнюють ефективність боротьби із фасціольозом можна вважати несвоєчасну діагностику хвороби, тривалий скритий період перебігу захворювання, значний термін розвитку личинкових стадій фасціол в організмі тварин до досягнення ними статевозрілих форм, здатних продукувати яйця і виділяти їх у навколишнє середовище та відсутність недорогих високоефективних хіміотерапевтичних засобів. Тому актуальність вивчення ефективності вітчизняного антигельмінтика рафензола в умовах конкретного господарства є безперечною.

Метою даної роботи було: Вивчення ефективності лерафену у формі емульсії за фасціольозу великої рогатої у ТОВ «Нива» Носівського району Чернігівської області.

Для вивчення ефективності препарату було сформовано 2 дослідні групи тварин із телиць 20012-2013 року народження (1,5-2 річні), у яких була виявлена найвища екстенсивність та інтенсивність фасціольозної інвазії.

Телиць першої групи обробляли лерафеном у дозі 0,75 мл на 10кг маси тіла тварини. Емульсію задавали всередину з теплою водою примусово, за допомогою гумової пляшки на початку ранкової годівлі, одноразово. Контрольній групі

телиць лікувальні препарати не вводили. За тваринами спостерігали протягом 30 діб, проводячи копрологічні дослідження на виявлення яєць гельмінтів на 10 та 30 добу після введення антигельмінтика, щоденні клінічні дослідження за загально прийнятою методикою та гематологічні дослідження до проведення досліду та на 30 день спостережень.

Через десять днів після застосування препарату інвазованість тварин значно змінилась. Зокрема, екстенсивність інвазії (ЕІ) знизилась до 30%, а інтенсивність (ІІ) – до 7,5 екземплярів яєць, екстенсивність (ЕЕ) препарату щодо фасціол дорівнювала 70% при інтенсивності (ІЕ) 69,8%. Через 30 днів ураженість тварин фасціольозом продовжувала зменшуватись: ЕІ при цьому дорівнювала вже 10% при значно зниженій до 1,5 екземплярів яєць ІІ; ЕЕ та ІЕ дорівнювала відповідно 90% та 89,7%. Поряд із цим у дослідних тварин покращився загальний стан, вони активніше вживали корм та мали адекватну поведінку; показники температури, дихання та серцебиття були у них у межах норми. Проведені дослідження засвідчили високу ефективність широкого спектрового антигельмінтика лерафену у формі емульсії щодо статевозрілих трематод та їх личинок.

УДК 619:619.995.428:636.7/8

ЧЕМЕРОВСЬКИЙ В.О., МАЛЮТА С.В., студенти 3 курсу
Науковий керівник – **АВРАМЕНКО Н.В.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЛІКУВАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ ШИПШИНИ

Упродовж всієї історії людства рослинний світ був джерелом не лише харчових продуктів, а й цінних ліків. Наявність у рослинах комплексу діючих речовин із різноманітним проявом забезпечує широкий спектр їхньої фармакологічної дії. Водночас при використанні рослинних препаратів слід пам'ятати про ускладнення та їх токсичний вплив на організм, особливо при порушенні технології виготовлення ліків чи їх дозування. Так, рослини наші друзі і помічники, можуть виявлятися ворогами.

Про корисні властивості відомої всім шипшини, полівітамінної рослини згадується в кожній книжці з фітотерапії чи дієтичного лікування.

Нараховується понад 200 видів і різновидностей шипшини. З лікувальною метою у них використовують листя, яке збирають під час цвітіння, стиглі плоди, заготовлені пізньої осені; корені і кореневища, зібрані ранньої весни або восени.

У плодах містяться вітаміни: С; В₁, В₂, РР, К, Р, Е, пантотенова кислота, провітамін А; флавоноїди – гіперозид, кверцитрин, кемпферол; фенолокіслоти, пектинові речовини, цукри, органічні кислоти (в тому числі лимонна); солі залізі, марганцю, фосфору, магнію, кальцію. В корі, коренях та листках – значний вміст дубильних речовин. У насінні є жирна олія.

Настої, сиропи, чаї з плодів шипшини підвищують стійкість організму до різних захворювань, виявляють протицинготну, антисклеротичну і протизапальну

дію, активізують ферментні системи і окислювально-відновлювальні процеси організму, сприятливо впливають на вуглеводний обмін, посилюють синтез гормонів і регенерацію тканин, стимулюють секрецію жовчі і підвищують діурез. Але слід пам'ятати, що при фосфатних, коралових і кальцієвих каменях настої з шипшини можуть погіршувати стан хворих, сприяючи збільшенню каменів.

Плоди шипшини входять до складу вітамінних чаїв. У 100 г сухих плодів міститься близько 20 добових доз вітаміну С. При вживанні великих доз шипшини вітамін С накопичується в крові, призводить до швидкого звикання організму до зовнішнього надходження вітаміну і стає надзвичайно чутливим навіть до незначного дефіциту цього вітаміну. Крім того надлишок аскорбінової кислоти активізує основний обмін речовин в організмі, викликає тахікардію, зменшення кількості еритроцитів в крові при збільшенні лейкоцитів і порушує трофіку міокарду. Всі знають, що збирати плоди шипшини треба обережно, щоб не поколотися руками. Так само обережно потрібно її використовувати у повсякденному харчуванні та лікуванні.

УДК 619:615.322:633/635

ПЛАХОТНЮК Я.М., студентка 1 курсу
Науковий керівник – **ПІДБОРСЬКА Р.В.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЛІКУВАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ БЕРЕЗИ БОРОДАВЧАТОЇ

Бере́за бородавча́та (*Betula pendula*) – однодомне дерево родини березових, 10–20 м заввишки, що росте в лісових і лісостепових районах.

Бере́за бородавча́та – це лікарська, харчова, медоносна, деревинна, смолоносна, танідоносна, фарбувальна, кормова, ефіроолійна, декоративна, фітомеліоративна рослина.

У медичній практиці як лікарську сировину використовують бруньки – *Gemmae Betulae*, листки – *Folium Betulae*.

Кора, бруньки і листки містять ефірну олію, сапоніни, дубильні речовини, смоли, аскорбінову й нікотинову кислоти тощо. До складу ефірної олії входять бетулен, бетулол, бетуленова кислота, нафталін, барвники та інші сполуки. Окрім цього, в бруньках і листках є флавоноїди, каротин і гіперозид. В березовому соці є цукри (2%), дубильні й ароматичні речовини, яблучна кислота, сполуки заліза, кальцію і магнію.

У ветеринарній медицині з лікувальною метою використовують такі засоби як березовий дьоготь, лінімент бальзамічний по Вишневському, мазь Вількінсона, активоване вугілля, настої, відвари, настойки.

Березовий дьоготь (*Pix liquida Betulae*) одержують шляхом перегонки з березової кори – бересту, застосовують як ранозагоювальний засіб і для лікування хвороб шкіри, опіків, корости, лишайів. З нього добувають також березову ефірну олію, яку використовують як глистогінний засіб.

Лінімент бальзамічний по Вишневському (Linimentum balsamicum Wishevsky) використовують для лікування ран, виразок та пролежнів, мазь Вількінсона (Unguentum Wilkinsoni) – для лікування корости і грибкових захворювань шкіри. Таблетки активованого вугілля (Sabro activatus) вживають при отруєннях, бактеріальних токсикозах, метеоризмі.

Галенові препарати бруньок і листя проявляють сечогінні, жовчогінні, протиспазматичні, протизапальні, ранозагоювальні, антивірусні, антифунгальні, глистогінні й протипаразитарні властивості. Вони регулюють обмін речовин та використовуються при гіпо- й авітамінозі, набряках (особливо серцевого походження), атеросклерозі, виразці шлунка, при хронічних хворобах нирок і запаленнях сечового міхура, нирковокам'яній хворобі, як протиспазматичний (при спазмах кишечника та інших гладеньком'язових органів), жовчогінний (у комплексній терапії захворювань печінки) та як відхаркувальний (при ларингітах, бронхітах і трахеїтах) засіб.

УДК 619:615.37:616–097.3

БАБІЙ О.О., студентка 3 курсу

Науковий керівник – **ПІДБОРСЬКА Р.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СУЧАСНІ ФЕРМЕНТНІ ПРЕПАРАТИ У ГОДІВЛІ ТВАРИН ТА ПТИЦІ

Кормові добавки – це кормові засоби, які застосовують для поліпшення поживної цінності основного корму. За призначенням кормові добавки поділяються на протеїнові, енергетичні, мінеральні, вітамінні, антибіотики, ферментні препарати, пробіотики, пребіотики, підкислювачі.

Кормові ферменти – це біологічно-активні речовини, які регулюють споживання і перетравність корму, продуктивність і якість продукції. Вони не впливають безпосередньо на мікрофлору кишківника, але вони позитивно діють на корми. Ензимні композиції руйнують некрохмальні полісахариди клітинних оболонок, роблячи крохмаль та білок зерна більш доступним для травної системи тварин. Ферменти – природні каталітичні речовини, що впливають на основні обмінні процеси в організмі тварин (птиці та свиней). Їх застосування сприяє ефективній підготовці й засвоєнню кормів в організмі тварин та їх здешевленню до 10%. Це глюкаваморин П10Х, пектавамарин П10Х, амілосубтилін Г3Х, целовіридин Г20Х, МЄК СХ–1, пуріветин, ровабіон Ексель АП, кемзацим та ін. До ферментних препаратів нового покоління відносяться Оллзайм ССФ – суміш ензимів, одержаних шляхом твердофазної ферментації з використанням культури гриба *Aspergillus niger* (використовується для курей-несучок). Добавка «Мацераза» збільшує середньодобові прирости свиней на 7,6–15,6%. Ці добавки застосовують у раціонах із підвищеним на 35–65% вмістом сирової клітковини. Санфейз W та Санфейз С – ферментні композиції на основі ксиланази з добавкою

– глюканази, целюлази і маннанази та ін. Застосовується в раціонах свиней і птиці на основі пшениці й кукурудзи з шротами соняшника і сої. Лізоцим 50 – кормовий фермент, що застосовується у свинарстві, птахівництві та скотарстві для зміцнення імунітету, підвищення резистентності організму, захисту від бактеріальних захворювань і прискорення темпу росту.

Кормові добавки слід віднести до біологічно активних речовин, які балансують елементи живлення та регулюють продуктивність і здоров'я тварин.

Набільше розповсюдження мають комбіновані кормові добавки, до складу яких входять декілька біологічно активних речовин. В альтернативу антибіотикам, використання яких в останній час заборонено і їх випуск значно зменшено, в системі годівлі свиней нині використовується чотири групи препаратів: кормові ферменти, пробіотики, пребіотики та кормові підкислювачі. Найбільша кількість сучасних кормових добавок застосовується у годівлі птиці.

УДК 619:615.015.32

МОСТОВА А.С., студентка 3 курсу

Науковий керівник – **ПІДБОРСЬКА Р.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ВИКОРИСТАННЯ ГОМЕОПАТИЧНИХ ЗАСОБІВ У ВЕТЕРИНАРНІЙ МЕДИЦИНІ

За останні роки у ветеринарній медицині значно зросла потреба у методах лікування, які б не виявляли токсичного навантаження на організм тварини, були високоефективними та безпечними. Серед таких методів вагоме місце займає гомеопатія. Гомеопатичні препарати є безпечними для тварин, не накопичується в органах і тканинах, при дотриманні правил застосування можуть використовуватись навіть в період вагітності, лактації та в перші дні життя.

Використання гомеопатичних препаратів у ветеринарній практиці має ряд переваг та особливостей:

- не виявляють побічних та небажаних проявів;
- призначення препаратів базується, у першу чергу, не на конкретному діагнозі захворювання, а на сукупності симптомів, що є однією із визначальних рис гомеопатичного методу лікування;
- гомеопатичні препарати дають можливість лікувати організм у цілому, а не регулювати діяльність окремих органів чи систем;
- гомеопатичні препарати виготовляють з екологічно чистої сировини, у переважній більшості випадків природного походження, що максимально наближує лікарський засіб за своїми біологічними властивостями до організму тварини;
- гомеопатичні препарати не накопичуються в організмі і, відповідно, не можуть потрапити у продукти харчування тваринного походження, тому їх вважають повністю нешкідливими для споживачів;

– гомеопатичні препарати доцільно використовувати у комплексі з алопатичною терапією, що призводить до швидшого одужання та зниження негативного впливу сильно діючих речовин.

Таким чином, дані літератури та практичний досвід використання гомеопатичних препаратів у закордонній ветеринарній медицині показав, що даний напрямок є перспективним і повинен займати своє вагоме місце у лікувальній практиці.

УДК 619:615.21+615.322/.327.633

КУЗЬМІНА О.В., студентка 3 курсу

Науковий керівник – **ПІДБОРСЬКА Р.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

АТРОПІН, ЯК ПРЕПАРАТ СМЕРТЕЛЬНО ОТРУЙНИХ РОСЛИН

Атропін – алкалоїд, який міститься в деяких рослинах, таких як: беладонні (красавці), блекоті чорній, дурмані звичайному. У медичній практиці застосовують препарати цих рослин: екстракт беладони і атропіну сульфат.

Алкалоїди – це складні гетероциклічні сполуки, за допомогою яких відбувається перетворення і збереження азоту в рослинах (їх називають також азотовмісними сполуками). Вміст їх в рослинах невеликий (від 1–2% до тисячної долі відсотка). Кількість алкалоїдів та їхній склад неоднакові не тільки в різних видах рослин, а й у різних частинах однієї рослини. Найбільше їх у плодах, листі та корінні рослин – від слідів до 2–3, дуже рідко вміст алкалоїдів може досягати 10–15%. Майже всі алкалоїди мають високу біологічну активність, що обумовлено їхньою захисною функцією в рослинах. Це нелеткі, гіркі на смак, фізіологічно і фармакологічно дуже активні, часом отруйні або діють як наркотики.

Найбільше алкалоїдів у рослинах таких родин: макових, пасльонових, жовтецевих, метеликових.

Ліки, виготовлені з алкалоїдних рослин, мають складну і багатогранну дію на організм.

Атропін, екстрагований з дурману звичайного, блекоти чи беладони, вибірково блокує М-холінорецептори.

Після застосування атропіновмісних рослин зменшується секреція залоз травного апарату, розширюються зіниці очей, пульс прискорюється, знижується тонус гладеньких м'язів.

Препарат застосовують для премедикації й під час хірургічних втручань як засіб, що запобігає бронхо- і ларингоспазмі, рефлексним реакціям і побічним ефектам, зумовленими збудженням блукаючого нерва. Як специфічний антидот при отруєннях холіноміметичними сполуками і антихолінестеразами (у тому числі фосфорорганічними) речовинами.

При незначному передозуванні виникає сухість у ротовій порожнині, розширення зіниць, порушення акомодатії, тахікардія, утруднення

сечовипускання, атонія кишечника, запаморочення, порушення тепловіддачі, зменшення потовиділення.

При отруєнні – розширення зіниць, підвищення внутрішньоочного тиску, сухість слизових оболонок та шкіри, підвищення температури тіла, затримка сечі, тахікардія, головний біль, запаморочення, галюцинації, повна втрата орієнтації, раптове психомоторне збудження («лізе на стіни, мов блекоти об'ївся»), можуть виникнути судоми із втратою свідомості, зниження артеріального тиску та кома.

УДК 636.39:619:616.99:619:615

КОРНІЄНКО М.В., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **КОРЧАН Л.М.**, ст. викладач

Полтавська державна аграрна академія

Marina-korniienko@mail.ru

СТРОНГІЛОЇДОЗ КІЗ

Стронгілоїдоз є одним з найпоширеніших гельмінтозних інвазій у кіз, зарахований до СНІД-асоційованих паразитозів. Захворювання спричинюється нематодою виду *Strongyloides papillosus* родини *Strongyloididae*, супроводжується запаленням та набряками шкіри, діареєю, бронхопневмонією, пригніченням імунної відповіді господаря, призводячи до дефіциту Т-лімфоцитів. Збудник є резервуарним хазяїном патогенних серотипів ешерихій, та слугує їх розповсюдженню в різні органи і тканини. Хвороба частіше протікає в хронічній формі, спричинюючи зниження приросту маси тіла, м'ясної і молочної продуктивності та відставання у рості й розвитку, а за гострого перебігу – загибель тварин, особливо молодняку, що завдає великих економічних збитків господарствам.

Проведені дослідження в особистих підсобних господарствах Лубенського району, вказують, що стронгілоїдоз кіз є досить поширеним (ЕІ – 10–85 %, ІІ – 147,2 яєць у 1 г фекалій та 232,5 личинок у 5 г фекалій). При дослідженні молодняку починаючи з одно тижневого віку, хвороба реєструвалася на 90-ий день життя. Найбільш сприятливим є молодняк 9-ти – 12-ти місячного віку (ЕІ=85,0 %, ІІ – 73,3 яєць у 1 г фекалій та 227,0 личинок у 5 г фекалій). Кози від 1,5 і старше років менш сприйнятливі до захворювання (ЕІ=52,5–60 %), але інтенсивність інвазії у них зростала до 279,8 яєць та 462,4 личинок у 1- 5 г фекалій відповідно. Встановлено, що незалежно від вікових груп тварин інтенсивність інвазії поступово зростала до травня місяця. За гематологічного дослідження крові у хворих на стронгілоїдоз кіз виявляли еозинофілію (до 17 %), лейкоцитоз (до 21%), зрушення нейтрофільного ядра вліво, підвищення швидкості осідання еритроцитів (до 2 мм/год) та олігохромемію (до 8 г/100 мл). При лікуванні найбільш ефективним антигельмінтним засобом за даної інвазії є препарат із групи макроциклічних лактонів – івермеквет 1 %. Його ІЕ на 28-му добу за одноразового підшкірного введення в дозі 1 мл/50 кг маси тіла становила 99,8 %,

а ЕЕ – 100 %. У груп тварин, із комплексним лікуванням, при застосуванні комбітрему з відваром насіння льону, інтенсивність досягала 85 %, а ЕЕ – 30 %. За самостійного використання комбітрему його ІЕ та ЕЕ становили відповідно – 77,8 % і 20 %. Препарат рафензол з одночасним використанням 0,6 % розчину молочної кислоти, проявляє також більшу ІЕ на 6,6 % та збільшення ЕЕ на 10 %, у порівнянні з самостійним його використанням.

Отже, проведення гельмінтокопрологічних, а за необхідності і гематологічних досліджень, є необхідним для постановки діагнозу, визначення правильного лікування та обґрунтування заходів профілактики.

УДК 619:616.1/4(075.8)

ГАЛСТЯН С.С., студент 3 курсу

Науковий керівник – **ЗУБРИЦЬКА В.М.**, викладач

Технологіко-економічний коледж Білоцерківського НАУ

ЗООТЕРАПІЯ

Зоотерапія – напрямок народної медицини, який ґрунтується на спілкуванні з тваринами. Зародження цього методу теж сягає сивої давнини, про що у своїх працях писали ще Авіценна і Амірдовлат Амасипаци. Метод був популярний і у давніх слов'ян – шкірою ведмедя, наприклад, успішно лікували захворювання суглобів і хребта; на Сході з цією метою використовували шкіру верблюда і вівці.

Зоотерапія продовжує активно розвиватися і тепер, поступово отримуючи наукове визнання в усьому світі. Її можна досить умовно розподілити на декілька піднапрямків:

- використання продуктів життєдіяльності тварин, птахів;
- вживання у їжу тварин або окремих їх органів;
- візуальне спостереження за тваринами;
- спілкування і тактильний контакт із певними тваринами.

Більш відомі широким верствам населення, особливо дітям, методики спостереження за тваринами і безпосереднього контакту з ними. Ця процедура не тільки дарує радість, але і нейтралізує негативні емоції, пов'язані з хворобою, стресами, негараздами в сім'ї тощо.

Цікавим з точки зору енергетичної взаємодії тварини і людини є і пояснення ефекту – у кожній тварини є свій, суто індивідуальний прояв такої взаємодії. Принцип прямого і зворотного зв'язку ґрунтується на тваринній індивідуалізації – здатності одомашнюватися, тобто розвитку у тварини механізму запам'ятовування людини як старшого брата, володаря.

Власними спостереженнями ми підтвердили важливе значення розвитку зоотерапії в лікуванні сучасних станів людини а також підготовки фахівців цього напрямку. Взагалі потенціал цього напрямку в медицині не повністю розкритий і саме тому одна з ідей цієї роботи є запропонувати зоотерапію як окрему спеціалізацію у ветмедицині України, розширити використання цього напрямку в

лікуванні населення і навіть зробити окрему мережу лікувальних закладів, де б використовувалась зоотерапія по різних напрямках.

УДК 619:616.992.28:615.371

КУДЛИК К.А., магістрантка

Науковий керівник – **КОРНІЄНКО Л.Є.**, д-р вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

epizootologiya@ukr.net

АНАЛІЗ ЕПІЗООТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ, ДІАГНОСТИКА, ПРОФІЛАКТИКА ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІКУВАННЯ ТРИХОФІТІЇ У ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ ТДВ “РУСЬ” ЗОЛОТОНІСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

З 2009 р. у ТДВ “Русь” Золотоніського району Черкаської області реєстрували спорадичні та ензоотичні спалахи цього захворювання. Відсутність лікувальних і профілактичних обробок специфічними вакцинами призвели до значного поширення захворювання навесні 2013 р. Установлено сезонні, вікові та клінічні особливості перебігу трихофітії. Захворювання реєструвалося незалежно від пори року (спорадичні випадки) з тенденцією поширення в зимово-весняний період (з лютого по квітень); хворіли переважно телята у віці 2–10 місяців.

Під час спалаху трихофітії на фермах великої рогатої худоби, у лютому–квітні 2013 р. кількість захворілих телят становила 59 голів, крім того, після профілактичного щеплення в обох приміщеннях захворіло ще 14 тварин і спостерігалось загострення захворювання у хворих тварин, після проведення їм першого лікувального щеплення. Встановлено виражену терапевтичну ефективність вакцини “ЛТФ-130” за трихофітії великої рогатої худоби, зумовленої збудником *T. verrucosum*. Після дворазового щеплення у терапевтичній дозі і триразового щеплення (тварин із більш глибокими ураженнями) у терапевтичній дозі тварини одужували упродовж 5–10 тижнів. Із трьох випробованих схем лікування трихофітії телят, найбільш оптимальною є схема застосування вакцини ЛТФ-130 тричі, з інтервалом 10 діб. За трихофітії на початку епізоотичного процесу активність у виникненні і подальшому розвитку епізоотичного процесу належить першій його ланці – хворій тварині (джерело збудника інфекції). Згодом, із накопиченням збудника в оточуючому середовищі, його стійкістю тощо – другій ланці. Й нарешті, коли збудник потрапляє в організм сприйнятливої тварини, це є пусковим механізмом в розвитку епізоотичного процесу, а відносно простий механізм передачі збудника інфекції забезпечує появу нових випадків хвороби й безперервність епізоотичного процесу.

Встановлення діагнозу та проведення у повному обсязі лікувальних і профілактичних заходів із застосуванням вакцинного препарату ЛТФ-130 дало

змогу локалізувати інфекцію в одному приміщенні, а застосування ефективних схем лікування в поєднанні із засобами місцевої дії дозволило отримати високий лікувальний ефект й оздоровити господарство у мінімальні терміни.

УДК 619: 616.98:578.824.11

ТАМКО Ю.С., магістрантка

Науковий керівник – **КОРНІЄНКО Л.Є.**, д-р вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

epizootologiya@ukr.net

ЕПІЗООТОЛОГІЯ, ДІАГНОСТИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ВЕТЕРИНАРНИХ ЗАХОДІВ З ПРОФІЛАКТИКИ Й ЛІКВІДАЦІЇ СКАЗУ НА ТЕРИТОРІЇ ДОМАНІВСЬКОГО РАЙОНУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Сказ тварин у Доманівському районі Миколаївської області має широке розповсюдження, адже за період що аналізується (з 2004 по 2013 рр) тут зареєстровано 26 спалахів цього захворювання. Хворобу зареєстровано у 18 населених пунктах. В окремих населених пунктах району хворобу реєстрували по декілька разів: с. Кузнізове (4 спалахи), смт Доманівка (3), с. Прибужжя (2), с. Володимирівка (2), с. Жовтневе (2 спалахи).

Доманівський район характеризується наявністю міського і природного сказу, що зумовлює стаціонарність цього захворювання. В 42,3% випадків захворювання виявлене у котів, в 19,2% – у собак (разом 61,5%), в 26,9% – у лисиць і 3,8% у куниць (разом спалахи серед диких тварин склали 30,7%).

Основним джерелом рабічної інфекції в районі, як для домашніх тварин, так і для людей є бездомні та здичавілі собаки і бродячі коти, серед диких – червоні лисиці. Підвищення захворюваності тварин на сказ відмічене у 2011–2012 рр. Основним фактором, який сприяв активізації природного сказу в нашому районі стало припинення перальних щеплень диких тварин і безконтрольне розмноження лисиць. Щільність лисиць у ті роки становила до 1,2 на 1000 га угідь. Протягом останніх років відстріл і знищення хижаків проводились на належному рівні.

Значна кількість спалахів сказу на території Доманівського району припадає на весняну і осінню пору року (11 спалахів). Завдяки оперативній роботі служби державної ветеринарної медицини, суворого й своєчасного проведення спеціальних і ветеринарно-санітарних заходів, передбачених інструкцією, спалахи сказу ліквідовували у передбачені планами терміни.

Провівши розрахунки ефективності ветеринарних заходів направлених на ліквідацію спалаху сказу у дворі власника с. Лідіївка Доманівського району у 2013 року ми встановили, що витрати на ветеринарні заходи склали 5350,25 гривні, а питома величина витрат – 6,37 гривні. Економічний ефект від проведення специфічної профілактики сказу розрахувати не можна, із-за відсутності показників: Кз – коефіцієнта захворюваності та Пз – питомої величини збитку для свійських тварин.

ГОРОВИЙ М.П., магістрант

Науковий керівник – **КОРНІЄНКО Л.Є.**, д-р вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

epizootologiya@ukr.net

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА АНАЛІЗ ЗАХОДІВ БОРОТЬБИ З ЛЕПТОСПІРОЗОМ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ НА ТЕРИТОРІЇ ЖОВТНЕВОГО РАЙОНУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Лептоспіроз має глобальне поширення, зустрічається на всіх континентах світу, крім Антарктиди. Нині відомо про це захворювання серед людей та тварин більше ніж у 80 країнах світу. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), лептоспіроз віднесено до п'яти хвороб, які становлять найбільшу небезпеку для людства та мають найбільш важливі соціально-економічні наслідки.

Здійснення систематичного моніторингу, розробка і удосконалення системи епізоотологічного нагляду та діагностики для забезпечення надійної профілактики такого зоонозу як лептоспіроз, є надзвичайно актуальним питанням для науки і має важливе соціальне і економічне значення. За даними МЕБ, проблемі вивчення лептоспірозу приділяється значна увага у світі. Проте, лептоспіроз нині залишається розповсюдженою хворобою, як у багатьох країнах світу, так і в Україні. Епізоотична ситуація щодо лептоспірозу тварин є складною. У 2011 р. виявлено 36 неблагополучних пунктів, у яких виявлено 1107 тварин. І хоча на початок 2012 р. залишилось всього 3 неблагополучних пункти було виявлено 32 нових неблагополучних пункти і 601 захворілу тварину.

Останнім часом в Україні реєструють випадки захворювання тварин лептоспірозом, викликаним патогенними штамми лептоспір, які раніше в країні не виявлялись. Трапляються випадки, коли ензоотичні спалахи лептоспірозу набувають форми епізоотій, що призводить до великих економічних збитків. Для мобілізації зусиль з вивчення особливостей цієї хвороби, останнім часом, створено 10 міжнародних та регіональних референтних центрів з лептоспірозу, збільшилась кількість міжнародних конференцій і семінарів, присвячених проблемі лептоспірозу.

Проте головною проблемою сьогодення залишається досягнення повного та ефективного використання результатів лабораторних досліджень за методом РМА для постановки діагнозу, оголошення господарств неблагополучними з лептоспірозу, проведення в них поголівної вакцинації з наступною стерилізацією та повного комплексу санітарно-гігієнічних заходів.

Під час проходження переддипломної виробничої практики нами було вивчено епізоотологічні особливості, методи діагностики і проведенню аналіз заходів направлених на оздоровлення господарств Жовтневого району Миколаївської області від лептоспірозу.

ЯРУШ А.В., магістрант

Науковий керівник – **КОРНІЄНКО Л.Є.**, д-р вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

epizootologiya@ukr.net

ДІАГНОСТИКА, АНАЛІЗ ЕПІЗООТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ВЕТЕРИНАРНИХ ЗАХОДІВ З ПРОФІЛАКТИКИ ВІРУСНОЇ ГЕМОРАГІЧНОЇ ХВОРОБИ КРОЛІВ В УСТИНІВСЬКОМУ РАЙОНІ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В період проходження переддипломної виробничої практики ми діагностували вірусну геморагічну хворобу кролів епізоотологічним, клінічним, патолого-анатомічним і лабораторним методами. Нами встановлено, що безсимптомний, блискавичний перебіг у природних умовах переважає на початку епізоотії, надалі тривалість перебігу захворювання збільшується, процент загибелі знижується.

За патолого-анатомічної діагностики найбільше значення надавали наступним змінам: кров'янисті виділення з носа; венозний застій в стінках носових порожнин і трахеї (“червона трахея”); нерівномірне пофарбування, набряк і крововиливи в легенях; збільшення селезінки в 2–3 рази, багряний, із характерним фіолетовим відтінком колір органу; ніздрювата печінка, вона різко кровонаповнена і дещо збільшена в перші 3–4 год після загибелі тварини, а також блідість і ущільнення (“варена печінка”) у більш пізній термін; крововиливи, червоно-брунатне пофарбування і збільшення нирок; численні крапкові геморагії в тимусі і серці; загальний венозний застій крові, особливо яскраво виражений у великих венах і серці; тотальний некроз гепатоцитів і епітелію жовчного міхура за збереження цілісності епітелію жовчних протоків; венозна гіперемія, крововиливи і набряк легень; крововиливи, дистрофія і некроз паренхіми нирок; набряк ретикулярної тканини і збіднення лімфоцитами червоної пульпи селезінки; зерниста дистрофія міокарду.

Наші дослідження показали, що у 95% випадків позитивна РГА (неспецифічна реакція) була підтверджена результатами РЗГА на наявність вірусу геморагічної хвороби кролів. Це говорить, про високу чутливість обох серологічних реакцій для діагностики вірусної геморагічної хвороби кролів, проте РГА не є специфічною і тому поодинокі результати можуть викликати сумніви (5%) у присутності вірусу геморагічної хвороби кролів.

В умовах індивідуальних господарств кролівників-любителів було встановлено, що у кролів, щеплених моновалентною тканинною гідроксидалюмінієвою вакциною “Геморагівак” виробництва Новогалещинської біофабрики і інактивованою емульсованою вакциною “Геморагівак” виробником якої є НВП Біотестлабораторія, м. Київ титри гемаглютинабельних антитіл були найбільшими – 1:160 – 1:2560 у першої та 1:640 – 1:2560 у другої. Проведені нами дослідження доводять, що для профілактики ВГХК краще застосовувати моновалентні вакцини вітчизняного виробництва які забезпечують імунний захист кролів на 12 місяців.

ЛІХМАН І.В., магістрант

Науковий керівник – **КОРНІЄНКО Л.Є.**, д-р вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

epizootologiya@ukr.net

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ВЕТЕРИНАРНИХ ЗАХОДІВ ІЗ ПРОФІЛАКТИКИ ІНФЕКЦІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ КОТІВ В ЗОНІ ОБСЛУГОВУВАННЯ ВЕТЕРИНАРНОЇ КЛІНІКИ “АЛДЕН-ВЕТ”

Високу ефективність гіперімунних сироваток Вітафел, Вітафел С, Глобфел отримали за лікування вірусних хвороб і хламідіозу серед котів. Проте в кішок, після введення гіперімунної сироватки, може розвинути побічна реакція, подібна за проявом, наприклад, із введенням вакцини під час ураження тварини хронічною інфекцією, розвивається гіперчутливість на введення чужорідних антитіл така ж, як на введення патогенного антигену. Замість, допомоги імунній системі кішки, розвивається неадекватна імунна відповідь на введення сироватки, як на введення алергену. Тобто, часто гіперімунна сироватка, у разі введення кішкам, діє як алерген. Якщо, за введення сироватки розвивається гіперчутливість негайного типу, що це видно клінічно, тому потрібно припинити введення сироватки. Проте, здебільшого розвивається гіперчутливість сповільненого типу й загальний стан кішки погіршується незначно. В цьому разі спочатку настає покращення загального стану, який може знову погіршуватися, іноді так, що тварину навіть не вдається врятувати. Слід враховувати, що у кішок, частіше за інших тварин, реєструються автоімунні хвороби, за словами деяких дослідників, навіть не хвороби, а якась готовність до них. Проте, вони не завжди розвиваються до повноцінно клінічно вираженої хвороби, а під впливом сироваток та вакцин запускаються механізми формування автоімунної відповіді й розвитку автоімунного захворювання. В ветеринарній клініці успішно застосовуються сироватки Вітафел, Вітафел С, Глобфел, але іноді реєструють і ускладнення після їх введення. Потрібно бути дуже обережним із застосуванням імунних препаратів котам і добре знати тваринку й її родовід, в іншому випадку можуть бути трагічні наслідки.

Фахівцями клініки напрацьований певний досвід у профілактиці інфекційних захворювань котів із застосуванням різних вакцинних препаратів. Для того, щоб вакцинація пройшла успішно, ефективно й без ускладнень, необхідно дотримуватись наступних правил: – дотримання схем і термінів вакцинації; – використання якісних вакцин; – перше щеплення рекомендують проводити навіть за місцем “проживання” пацієнта, тим самим зводять ризик зараження тварини до мінімального; – не слід вакцинувати вагітних кішок і тварин-матерів, які годують молоком котенят (останнє щеплення повинне бути проведене за місяць до парування); – не можна вакцинувати тварин у післяопераційний і реабілітаційний періоди. Якщо тваринам проведений курс лікування антибіотиками, то призначати вакцинацію потрібно не раніше, ніж через 2 тижні після останнього введення антибіотика тощо.

МИЛАШЕВСЬКИЙ О.М., магістрант
Науковий керівник – **КОРНІЄНКО Л.Є.**, д-р вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
epizootologiya@ukr.net

ПРОФІЛАКТИКА ЗАРАЗНИХ ХВОРОБ ПТИЦІ НА ПТАХОФЕРМАХ ЗІ СПЕЦІАЛІЗАЦІЄЮ З ВИРОЩУВАННЯ БРОЙЛЕРІВ

Служба ветеринарної медицини птахівничих господарств забезпечує надійний захист і профілактику птиці від впливу збудників інфекційних захворювань. Передусім спеціалістами ветеринарної медицини цих птахопідприємств, згідно із вимогами технологічних карт, здійснюється профілактика хвороб птиці. Наступна складова, що контролюється службою ветеринарної медицини – біозахист (дотримання заходів із біозахисту кожним із робітників підприємства; дотримання принципу “брудної” і “чистої” зон, адже птиця і виробничі майданчики розглядаються як “чиста” зона, а все що за цими межами – “брудна”; мінімальна різниця у віці птиці на одному майданчику; проведення санітарної обробки майданчиків (санітарних розривів) після закінчення технологічного циклу; контроль системи біобезпеки (якість добових курчат; контроль якості корму, води, підстилки, боротьба з гризунами та іншими шкідниками).

Крім заходів біобезпеки провідне значення має також епізоотологічний моніторинг різних захворювань птиці. Адже курча отримує антитіла від курки через яйце, це пасивний захист. Якщо у птиці високий рівень антитіл проти захворювання, курча буде захищеним декілька тижнів. Однак, імунна система курчати не стимулюється, вона не може напрацьовувати антитіла і клітини пам’яті. Птахівники повинні враховувати рівні материнських антитіл у курчати за корекції технологічних карт у проведенні вакцинацій. Якщо птицю щеплювати коли материнські антитіла знаходяться на високому рівні, вакцинний вірус може бути частково нейтралізований, що впливає на рівень імунної відповіді. І навпаки, якщо вакцинацію відкласти і рівні материнських антитіл знизяться до низьких титрів, результатом може бути сильна реакція на вакцину. Імунна система птиці забезпечує несприйнятливність до інфекційних хвороб.

У випадку, якщо існує інфекційний ризик вакцинацію потрібно проводити якомога швидше. Якщо ж ризик мінімальний, то вакцинацію можна перенести на більш пізні терміни. Саме для створення місцевого імунітету (щеплення проти інфекційного бронхіту за нашою технологічною картою) можна застосовувати спрей-вакцинації. Так само, у перший день за показаннями є необхідність щеплення птиці проти хвороби Марека, що також передбачено більшістю технологічних карт підприємств. Випоювання вакцин формує більшою мірою гуморальний імунітет.

УДК 619:613 (075.8)

СУХОВІРСЬКИЙ Н.Р., студент 5 курсу
Науковий керівник – **КОРНІЄНКО Л.Є.**, д-р вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
epizootologiya@ukr.net

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ВЕТЕРИНАРНО-ПРОФІЛАКТИЧНИХ І ПРОТИЕПІЗОТИЧНИХ ЗАХОДІВ У ГОСПОДАРСТВАХ УКРАЇНИ

Основний напрямок планів ветеринарних заходів залежить від ветеринарно-санітарного стану тваринницьких ферм і благополуччя господарства. В господарствах, благополучних з інфекційних і інвазійних хвороб тварин, у планах ветеринарних заходів переважають профілактичні заходи; в неблагополучних з тої чи іншої хвороби – оздоровчі заходи. Планування і проведення тих чи інших ветеринарних заходів вимагає значних матеріальних затрат на їх проведення тому, слід враховувати рівень економічного розвитку господарства.

Ветеринарно-профілактичні і протиепізоотичні заходи у господарствах різних форм власності проводять спеціалісти ветеринарної медицини в терміни передбачені відповідним планом, а допомагають їм у проведенні таких заходів спеціалісти районних державних лікарень ветеринарної медицини. Контроль здійснюють спеціалісти районних управлінь державної ветеринарної медицини. Складають такі плани головні лікарі ветеринарної медицини господарств, у кінці поточного року на наступний рік. Для об'єктивності складеного плану і реальності його виконання, спеціалісти цих господарств, враховують наявне поголів'я тварин і обіг стада за рік який пройшов, з'ясовують епізоотичну ситуацію щодо заразних хвороб тварин, а також, обов'язково враховують епізоотичний стан населених пунктів району, що розташовані в прилеглий зоні.

Статистичні дані державних форм звітності (Звіти про ветеринарні протиепізоотичні заходи (Форма №1А-вет), які подають щоквартально до районних управлінь державної ветеринарної медицини фахівці господарств, враховують цілий ряд заходів направлених на профілактику заразних хвороб тварин. Вчасне проведення ветеринарно-профілактичних і протиепізоотичних заходів у господарствах забезпечує їх благополуччя щодо заразних хвороб тварин, і, кінцево, благополуччя держави.

УДК 619:616.992.28

АНДРУЩАК Д.В., студент 5 курсу
Науковий керівник – **КОРНІЄНКО Л.Є.**, д-р вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
epizootologiya@ukr.net

ПЕРЕБІГ, ПРОФІЛАКТИКА ТА ЛІКУВАННЯ СОБАК І КОТІВ, ХВОРИХ НА ДЕРМАТОМІКОЗИ

Дерматомікози характеризуються тривалим перебігом, частими рецидивами, ускладненнями секундарними інфекціями, сенсibiliзацією організму. Лікування

дерматофітів становить певні труднощі, пов'язані з алергізацією та активізацією вірусних, бактеріальних і паразитарних хвороб. Нині для лікування дерматофітів тварин застосовують значну кількість протигрибкових препаратів і методів терапії, як для місцевого локального, так і системного лікування. Місцеве локальне лікування дерматофітів тварин має менше значення, ніж лікування людей. Це пов'язано з наявністю шерстного покриву, перебігом інфекції, внаслідок чого лише один цей метод лікування може бути непрактичним. Також встановлено, що в хімічному складі клітинних стінок дерматофітів є головний компонент – хітин, який робить їх мало проникними, що знижує ефективність місцевого лікування дерматофітів. Системні протигрибкові препарати при дерматофітозах застосовують дуже обережно, з тих причин, що більшість із них є сильними тератогенами і мають гепатотоксичний ефект, до того ж вони не рекомендуються для застосування тваринам молодшим 12-тижневого віку. Всі зазначені недоліки не притаманні застосованими нами препаратами вітчизняним – ТЕОБОНОМ та МІКОФІТОМ фірми МАН (*Intervet/Shering Plough*), які показали найкращі лікувальні властивості.

Досить ефективними до профілактики та лікування дерматофітозах є етіотропні засоби, направлені на швидку елімінацію збудника – патогенного гриба. Одним із таких підходів є застосування специфічних засобів – вакцин проти дерматофітозах тварин. Висока ефективність показана на прикладі вітчизняної вакцини “Фунгіканіфел” та препарату російського виробництва – “Полівак ТМ”, які використовували, як з профілактичною, так і з лікувальною метою. Такі препарати спричинюють швидку елімінацію збудника з поверхні шкіри, специфічну імунобіологічну перебудову організму (утворення імунітету), що сприяє попередженню контамінації зовнішнього середовища та інфікування тварин і людей спорами гриба.

Для викорінення дерматофітозах необхідно розірвати епізоотичний ланцюг, що є досить складним із-за неможливості повного контролю людини над дикою фауною. Викорінення дерматофітозах стане реальним лише за одночасного якісного проведення профілактичних заходів в усіх регіонах України.

УДК 619:616.988.6:632.2

ЛАВРИНЕНКО Е.М., магістрантка

Науковий керівник – **ЯРЧУК Б.М.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

epizootologiya@ukr.net

ЕПІЗОТИЧНА СИТУАЦІЯ, ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОФІЛАКТИКИ ТА ОЗДОРОВЛЕННЯ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ ВІД ЛЕЙКОЗУ СТОВ АФ "МАТЮШІ" БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО РАЙОНУ

Лейкоз (гемобластоз) серед проблем інфекційної патології та пухлинних патологій великої рогатої худоби займає особливе місце, оскільки цю хворобу реєструють в багатьох країнах світу як одну з найпоширеніших ретровірусних інфекцій, реєструється у багатьох видів тварин, птиці. В Україні хвороба має значне розповсюдження, завдає значних збитків тваринництву, представляє

постійну небезпеку для генофонду племінної і молочної худоби, приводить до втрати продуктивності тварин, зниження якості одержуваної продукції, вимагає значних затрат на проведення профілактичних та оздоровчих заходів.

Лейкоз сьогодні не тільки проблема господарсько-економічна, а й загально-біологічна та соціальна.

Вивчаючи закономірності розвитку епізоотичного процесу за наслідками серологічних досліджень можна стверджувати, що лейкоз великої рогатої худоби в господарстві, після його появи набув стаціонарності і широкого розповсюдження. Високий рівень інфікованості свідчить про впровадження діагностики хвороби на пізній стадії розвитку епізоотичного процесу. А це значить, що лейкоз довготривало в господарстві перебігав спонтанно, при цьому не тільки пізньою була діагностика, але не реалізовувались і оздоровчі заходи.

Аналізуючи дані серологічних досліджень за методом РІД (1991-2006) та ІФА (2006-2013 рр.) нами встановлено, що лейкоз набув значного розповсюдження серед корів і серед молодняка. При цьому напруженість епізоотичного процесу характеризується, практично, паралелізмом долі інфікованих тварин серед корів та молодняка.

Так, за 23 роки, що аналізуються найвищою інфікованість загального поголів'я за даними РІД була в 1994 році – 42,0%, 1993 – 41,0%, 1992 – 36%. За вказані роки найвищою була інфікованість і серед корів і становила в 1994 році – 54,5%, 1993 – 54,3%, 1992 – 37,2%.

Аналогічна тенденція в динаміці розвитку епізоотії лейкозу в господарстві відмічена і при аналізі результатів дослідження за методом ІФА.

УДК 619:616.988.21

КОРНЮША І.О., магістрантка

Науковий керівник – **ЯРЧУК Б.М.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
epizootologiya@ukr.net

ЕПІЗОТИЧНИЙ МОНІТОРИНГ, ДІАГНОСТИКА, ПРОФІЛАКТИКА ТА ЗАХОДИ БОРОТЬБИ З ЛЕЙКОЗОМ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ В СТОВ АФ "ГЛУШКИ" БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО РАЙОНУ

В ТОВ АФ "Глушки" динаміка розвитку епізоотичного процесу з лейкозу характеризується чітко вираженою тенденцією до її зниження.

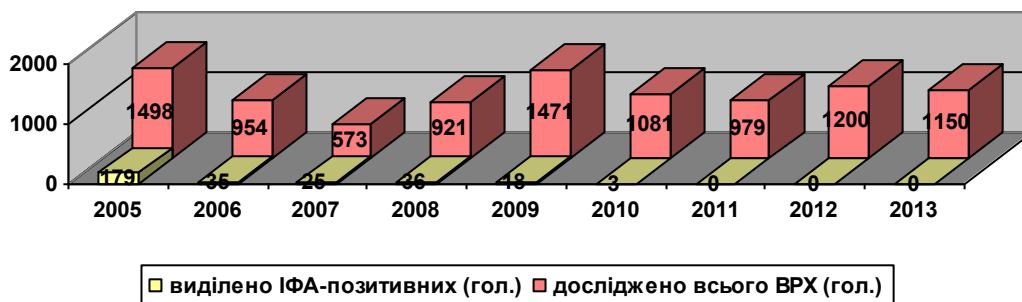


Рис. 1 – Динаміка виділення ІФА-позитивного поголів'я в ТОВ АФ "Глушки" с. Глушки за 2005-2013 роки (всього ВРХ)

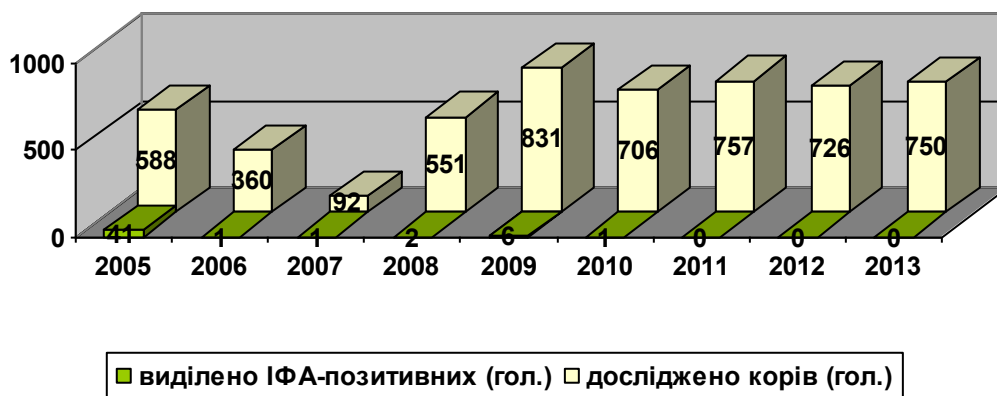


Рис. 2 – Динаміка виділення ІФА-позитивного поголів'я корів в ТОВ АФ "Глушки" с. Глушки за 2005-2013 роки

Якісна та своєчасна діагностика методом ІФА та реалізація науково-обґрунтованої системи заходів боротьби дозволили в 2011 році оздоровити господарство від лейкозу.

УДК 619:616.988.21

КОРНЮША П.В., магістрант

Науковий керівник – **ЯРЧУК Б.М.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
 epizootologiya@ukr.net

ЕПІЗООТИЧНА СИТУАЦІЯ, ЗАХОДИ ПРОФІЛАКТИКИ ТА БОРОТЬБИ ЗІ СКАЗОМ ТВАРИН НА ТЕРИТОРІЇ СКВИРСЬКОГО РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Аналіз загальної епізоотичної ситуації свідчить, що вся територія України є зоною стійкого неблагополуччя щодо сказу. Найбільш ураженими є Чернігівська, Кіровоградська, Полтавська, Донецька та Вінницька області. Основним джерелом і поширювачем рабічної інфекції в Україні, як і найбільшій частині Європи, є червона лисиця.

В Україні лисиця становить 70% від загальної чисельності хижаків.

Епізоотична ситуація щодо сказу в Сквирському районі характеризувалась певною напруженістю епізоотичного процесу з коливаннями числа неблагополучних пунктів:

- 2007 рік – 7 неблагополучних пунктів;
- 2008 рік – 5;
- 2009 рік – 1;
- 2010 рік – 0;
- 2011 рік – 0;
- 2012 рік – 4;
- 2013 рік – 1.

Кожен випадок сказу піддавався ретельному епізоотологічному обстеженню, встановлювалась причина спалаху вогнища та розроблялись заходи з ліквідації випадку сказу.

Основу профілактики сказу в районі становить цілий комплекс заходів, а саме: вакцинація котів та собак, знищення бродячих собак і котів, лисиць, вовків та інших хижаків, пероральна імунізація диких хижаків, широка роз'яснювальна робота серед населення (бесіди, лекції, виступи в пресі, по радіо, телебаченню) про небезпеку сказу для людей і тварин, дотримання правил утримання домашніх тварин тощо.

УДК 619:616.988.6:632.2

САДОВИЙ В.М., магістрант

Науковий керівник – **ЯРЧУК Б.М.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

epizootologiya@ukr.net

**ЕПІЗООТИЧНА СИТУАЦІЯ, ДІАГНОСТИКА, ЗАХОДИ
ПРОФІЛАКТИКИ ТА БОРОТЬБИ З ЛЕЙКОЗОМ
ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ В ГОСПОДАРСТВАХ
БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

В Білоцерківському районі відмічена складна епізоотична ситуація щодо лейкозу великої рогатої худоби.

Таблиця 1 – Наслідки серологічних досліджень великої рогатої худоби на лейкоз в господарствах Білоцерківського району за 2002-2012 роки

Роки	Досліджено в РІД (голів)		Виявлено РІД+			
			всього		в т.ч. корів	
	всього	в т.ч. корів	голів	%	голів	%
2002	33489	22191	2594	8,4	1645	13,7
2003	27270	16142	3676	11,9	1977	17,6
2004	21689	12442	2612	9,9	1476	11,8
2005	20362	13050	1777	7,9	1009	12,3
2006	23055	13527	1357	10,8	847	20,9
2007	23806	14281	650	2,7	343	2,4
2008	26689	16329	631	2,3	389	2,3
2009	19370	12728	187	0,96	92	0,7
2010	5671	1083	72	1,2	32	2,9
2011	5594	1148	15	0,2	5	0,4
2012	3086		53		1,7	

В районі відмічена чітка тенденція до загального зниження поголів'я великої рогатої худоби. Так, якщо в 2002 році в районі було 34806 голів ВРХ, то в 2011 всього 11918 голів, поголів'я зменшилось в 2,9 раз.

Паралельно із загальним зменшенням поголів'я, зменшується кількість досліджуваного в РІД з 33489 голів в 2002 році до 5594 в 2011 або в 5,9 разів.

Наведені в таблиці дані щодо інфікованості поголів'я свідчать про чітку тенденцію до зниження напруженості епізоотичного процесу з лейкозу, що підтверджується значним зменшенням інфікованості та числа неблагополучних господарств.

В 2002 році в районі нараховувалось 19 неблагополучних господарств, а в 2011 лише 3.

Звертає на себе увагу значне зменшення виділення гематологічно хворих тварин з 4,2% в 2002 році до 1,7% в 2012 році.

УДК 619:616.5–002.828

РУДЕНКО М.П., студент 5 курсу

Науковий керівник – **КОРНІЄНКО Л.М.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ДІАГНОСТИКА, ЛІКУВАННЯ ТА ПРОФІЛАКТИКА ДЕРМАТОМІКОЗІВ У ДРІБНИХ ТВАРИН НА БАЗІ КЛІНІКИ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ СОЛОМ'ЯНСЬКОГО РАЙОНУ м. КИЇВ

Відомо, що на трихофітію хворіють усі теплокровні тварини. Хвороба протікає хронічно, є небезпечною і для людей. Тому подолання трихофіті є проблемою не лише ветеринарної, а й гуманної медицини (Комаров Б.А., 1993).

Результати аналізу епізоотологічної ситуації й лабораторних досліджень за останні роки свідчать про значне погіршення епізоотичної ситуації по дерматомікозах на території Солом'янського району м. Київ.

Досить небезпечною є епізоотична ситуація по дерматомікозах, що склалася в останні роки. Кількість неблагополучних пунктів та кількість захворілих у них тварин у 2013 році в порівнянні з 2010 роком значно погіршилась. Тому боротьба із дерматомікозами була і залишається надзвичайно важливою проблемою, як для гуманної, так і ветмедицини.

На нашу думку, факторами сприяючими розповсюдженню дерматомікозів у цьому районі протягом досліджуваного періоду були: а) значна концентрація та постійні контакти бездомних собак і котів; б) несвоєчасна евакуація харчових відходів, навколо яких скупчується велика кількість бродячих тварин; відсутність профілактичних щеплень домашніх тварин; брак заходів із зменшення популяції бродячих та диких тварин.

У разі виявлення захворювання тварин на дерматомікози їх лікують сучасними та ефективними методами. Власникам тварин надається консультація

по дотриманню правил особистої гігієни під час лікування тварини, яке є обов'язковим, оскільки загально відомо, що трихофітія і, особливо мікроспорія, є досить небезпечними зоонозами. Особливо висока контагіозність мікроспорії серед дітей, які досить часто заражуються нею під час контактів з хворими домашніми тваринами (кішками та собаками).

Клінічно здорових тварин за бажанням власників прищеплюють проти інфекційних хвороб, в тому числі і проти дерматомікозів. За два місяці 2014 року нами було обстежено 26 тварин, хворих на дерматомікози, в тому числі 12 кішок і 14 собак. Діагностику та розробку методів лікування проводили для кожної тварини індивідуально, з урахуванням виду тварини, віку, породи, фізіологічного стану та ступеня враження. Серед препаратів місцевої дії особливої уваги заслуговує лікарський засіб ТЕОБОН, призначений для лікування грибкових та бактеріальних захворювань шкіри, волосся, а також для дезінфекції. Для лікування хворих тварин досить ефективними виявились такі препарати як, юглон, РОСК, однохлористий йод, трихоцетин, 10%-ний розчин саліцилової кислоти на 5% спиртовому розчині йоду і мазь «Ям».

УДК 619:613(075.8)

МАЗУР М.В., студент 5 курсу

Науковий керівник – **КОРНІЄНКО Л.М.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПЛАНУВАННЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ ВЕТЕРИНАРНО-ПРОФІЛАКТИЧНИХ І ПРОТИЕПІЗООТИЧНИХ ЗАХОДІВ У ТДВ "ТЕРЕЗИНЕ" БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Формування здорових стад і одержання тваринницької продукції високої санітарної якості залежить не лише від покращення кормової бази та умов утримання тварин, а й від своєчасного проведення, на належному рівні, протиепізоотичних заходів здійснення яких забезпечує стабільну епізоотичну ситуацію, що позитивно впливає на економічні показники господарської діяльності у тваринництві (Омаров Л.М., 1990; Полонський Н.Г., Шорохов А.Г., Кузьменко Ю.М., 1991; Хоменко В., 1996; Горжеєв В., 2012).

Плановий підхід до проведення протиепізоотичних заходів зумовлений раціональним вибором термінів виконання цих заходів, визначення необхідної кількості матеріально-технічних засобів, розрахунків трудових затрат. Плани не повинні бути самоціллю, а виступати в ролі конкретного механізму профілактики різних хвороб тварин і попередження економічних збитків.

За організацію та проведення протиепізоотичних заходів у ТДВ "Терезине" несуть відповідальність спеціалісти ветмедицини господарства і Білоцерківської районної державної лікарні ветеринарної медицини в терміни передбачені планом

ветеринарно-профілактичних та протиепізоотичних заходів, який розробляє головний лікар ветмедицини господарства у кінці поточного року на наступний рік. Для об'єктивності складеного плану і реальності його виконання спеціалісти враховують наявне поголів'я тварин і обіг стада за попередній рік та з'ясовують епізоотичну ситуацію щодо заразних хвороб тварин на території району.

Зробивши аналіз плану ветеринарно-профілактичних і протиепізоотичних заходів за 2013 рік ми з'ясували, що у господарстві вчасно проводили як діагностичні дослідження так і профілактичні щеплення серед різних видів тварин.

Результати проведених розрахунків засвідчують високу економічну ефективність ветеринарних заходів, як щеплень свиней проти бешихи, так і досліджень великої рогатої худоби на туберкульоз. Так, вчасне проведення запобіжних щеплень 1369 голів свиней проти бешихи дозволяє попередити збитки на суму 51321,07 грн. Планове дослідження всього поголів'я ВРХ на туберкульоз дозволяє не допустити збитки на суму 913368,96 грн. Економічний ефект на 1 гривню витрат при проведенні профілактичних щеплень свиней проти бешихи склав 27,68 грн., а економічний ефект від вчасного проведення досліджень ВРХ на туберкульоз – склав 200,42 грн.

УДК 619:613.4:614.2:330

ІВАНЬКО Є.В., магістрантка

Науковий керівник – **КОРНІЄНКО Л.М.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОТИЕПІЗОТИЧНІ ЗАХОДИ ТА ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ЇХ ПРОВЕДЕННЯ

В профілактиці інфекційних захворювань важливе значення має правильна організація та своєчасне проведення протиепізоотичних заходів. Багаторічний досвід показує, що організація боротьби з епізоотіями та наявність ефективних засобів специфічної профілактики дали змогу повністю ліквідувати на території України такі інфекційні захворювання як: ящур, бруцельоз, класичну чуму свиней, сап коней тощо. Значно покращити епізоотичну ситуацію із сибірки (2 випадки за 2012 рік), лейкозу (залишилось 4 неблагополучні пункти), з туберкульозу (на кінець 2012 року залишився один неблагополучний пункт), адже такі є стаціонарними для України. Отже, за багатьох інфекційних захворюваннях тварин економічні збитки можна попередити, якщо вчасно та правильно організувати і належним чином проводити ветеринарні заходи із загальної та специфічної їх профілактики.

Мета досліджень – за результатами проведених нами розрахунків, довести економічну ефективність специфічної профілактики інфекційних захворювань, на прикладі сибірки і вимушених ветеринарних заходів, у разі спалаху цього захворювання в стаді.

Результати досліджень та їх обговорення: Розрахунки економічної ефективності ветеринарних заходів направлених на профілактику сибірки проводили, за наявності в стаді 100 голів великої рогатої худоби, відповідно до нині діючих норм витрат часу. Для порівняння, ми розраховували економічну ефективність вимушених ветеринарних заходів, за спалаху сибірки в цьому ж стаді і захворюванні лише однієї корови (потенційний коефіцієнт захворюваності при сибірці – 0,012).

За результатами проведених розрахунків можна стверджувати, що вчасне проведення профілактичних щеплень попереджає виникнення захворювання тварин в стаді, а відповідно й економічні збитки. У разі захворювання лише однієї корови в стаді (яку вдалося вилікувати) із 100 сприйнятливих голів, власнику будуть спричинені збитки у сумі 1296 гривень. На ліквідацію сибірки витрати склали 2183,27 грн, тоді як на профілактику лише 288,95 грн. Питома величина витрат, за профілактики цього захворювання – 2,89 грн, а за спалаху – 21,83 грн, (у 9 раз більші). Економічний ефект на 1 гривню витрат з профілактики сибірки становить 5,21 грн, а з ліквідації – 1,53 грн.

Отже, порушення науково обґрунтованого планування у ветеринарній справі та невчасне проведення протиепізоотичних заходів на відповідній території, призведе до ускладнення епізоотичної ситуації і спричинення великих економічних збитків і ветеринарних витрат на їх ліквідацію.

УДК 619:616.988.21

СКЛАДАННИЙ Є.В., студент 5 курсу

Науковий керівник – **ДОВГАЛЬ О.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

epizootologiya@ukr.net

ЕПІЗООТОЛОГІЯ СКАЗУ У ЛИСЯНСЬКОМУ РАЙОНІ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Останнім часом в області вкрай загострюється епізоотична ситуація щодо сказу тварин. Спалахи сказу відмічено не тільки серед диких, а й серед домашніх тварин, що вказує на наближення цієї небезпечної хвороби до людини. В районі відмічена тенденція до збільшення випадків захворювання.

12 вересня 2013 року о 7 год. 30 хв., на жительку с. Виноград Лисянського району Трокай Валентину Василівну на власній присадибній ділянці здійснено напад невідомим котом, поведінка якого була явно агресивна. Тварина нанесла покус потерпілій в області нижньої кінцівки. На клич потерпілої про допомогу з'явився її сусід Деркач В.О. З допомогою мішка він задушив kota, який в той час затиснув між зубами ногу потерпілої. Після цього вона була госпіталізована. Труп тварини негайно доставлено в Лисянську районну державну лабораторію ветеринарної медицини. Відібрані мазки патматеріалу направлені для подальшого дослідження в Черкаську Регіональну лабораторію ветмедицини. Результат

дослідження – позитивний, експертиза №3202 від 13.09.2013 року. Враховуючи географічне розташування місцевості, де проживає потерпіла Трокай В.В., імовірним джерелом інфікування даного kota був контакт із дикими тваринами, ураженими збудником сказу.

У вогнищі сказу проведено комплекс протиепізоотичних і протиепідемічних заходів. У дворі громадянки Трокай В.В. провели щеплення проти сказу двох собак та kota. Було проведено вимушену дезінфекцію згідно з діючою інструкцією з використанням освітленого розчину хлорного вапна з вмістом 5% активного хлору. Домашні тварини, що утримується мешканцями с. Виноград піддалися вимушеному щепленню проти сказу тварин фахівцями ветмедицини.

Фахівцями державних установ ветеринарної медицини, районної СЕС, працівниками міської ради проведено роз'яснювальну роботу серед населення про небезпеку випадків сказу серед диких та домашніх тварин.

Державна надзвичайна протіепізоотична комісія при Лисянській районній державній адміністрації, розглянувши подання начальника управління ветеринарної медицини в Лисянському районі, прийняла рішення про накладання карантинних обмежень зі сказу в с. Виноград та прилеглих мисливських угіддях у радіусі 10 км. Та оголосити неблагополуччя з 13 вересня 2013 року.

Загрозливою зоною оголосили прилеглі населені пункти с. Товсті Роги, с. Босівка та с. Вотилівка.

УДК 619:616.988.21

БРИНЧУК Б.С., студент 5 курсу

Науковий керівник – **ДОВГАЛЬ О.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

epizootologiya@ukr.net

ЕПІЗОТИЧНА СИТУАЦІЯ ТА ЗАХОДИ З ПРОФІЛАКТИКИ І БОРОТЬБИ ІЗ СКАЗОМ ТВАРИН В БІЛОЦЕРКІВСЬКОМУ РАЙОНІ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В Білоцерківському районі

Епізоотична ситуація в районі з захворюваності на сказ тварин продовжує залишатись напруженою.

В 2013 році зареєстровано 4 населених пункти неблагополучних по сказу.

В районі сформувались населені пункти які стійко неблагополучні по сказу, де випадки сказу серед тварин реєструвались більше 2-х разів протягом останніх 5-ти років: м. Біла Церква, м. Узин, с. Розаліївка, с. Василів, с. Шкарівка, с. Гай, с. Сухоліси, с. Фурси, с. Дрозди.

За останні п'ять років найбільший відсоток серед тварин хворих сказом становили коти – 65 – 70%, лисиці – 20 – 27%, собаки – 8 – 10%. Враховуючи, що частка собак і котів в останні роки має тенденцію до збільшення, в наслідок цього осередки сказу все більше набувають антропоургічного типу.

Викликає тривогу значне перевищення щільності лисиць, яка значно вища допустимих нормативів, при яких не виникають епізоотії (1,5 – 2,0 особи на 1000 га), що є наслідком незадовільного проведення регулювання чисельності хижих тварин. Внаслідок зазначеного, збільшується ризик наближення вірусу сказу до людини, підвищується ризик інфікування людей, домашніх та сільськогосподарських тварин.

За 2013 рік, ветеринарною службою досліджено 28 зразків патматеріалу на сказ, які надійшли від тварин, що були в контакті з людьми. При цьому отримали чотири позитивні результати.

Незважаючи на напружену епізоотичну ситуацію зі сказу, в області санітарно-освітня робота проводиться недостатньо, використовуються для цього не всі засоби масової інформації. Питання профілактики сказу рідко виноситься на розгляд органів виконавчої влади та місцевого самоврядування. Підготовка працівників відомчих служб з профілактики сказу проводиться не в повному обсязі.

При наявності великої кількості покусів відомими собаками до їх власників не застосовуються заходи адміністративного впливу. Відомчими службами не в повному обсязі забезпечується виконання “Комплексної програми основних заходів профілактики та боротьби зі сказом на 2010 – 2015 рр.”.

Знешкодження основного джерела рабчної інфекції – лисиць, в усіх районах області проводиться недостатньо. Незадовільно ведеться боротьба з бродячими тваринами в районі.

УДК 619:616.982.211/.988.6-036.21

КУДРЯ К.О., магістрантка

Науковий керівник – **ДОВГАЛЬ О.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

epizootologiya@ukr.net

ЕПІЗОТИЧНА СИТУАЦІЯ, ЗАХОДИ БОРТЬБИ ТА ПРОФІЛАКТИКИ ЛЕЙКОЗУ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ В БІЛОЦЕРКІВСЬКОМУ РАЙОНІ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Лейкоз великої рогатої худоби – інфекційне повільноперебігаюче захворювання пухлинної природи, що протікає безсимптомно або характеризується лімфоцитозом і злоякісним розростанням кровотворних та лімфоїдних клітин в різних органах і тканинах організму. Збудник лейкозу великої рогатої худоби (ЛВРХ) – вірус сімейства *Retroviridae*.

Метою нашої роботи було вивчення епізоотичної ситуації по лейкозу великої рогатої худоби в Білоцерківському районі Київської області, та детальний аналіз оздоровчих заходів на протязі усього періоду оздоровлення господарств.

Матеріалом для написання даної роботи послужили документи зооветеринарного обліку і звітності за період з 2010–2013 рік, а також результатів власних спостережень і досліджень проведених в 2013 році.

Аналіз зазначених матеріалів свідчить, що лейкоз великої рогатої худоби в господарствах Білоцерківського району Київської області почав реєструватися у 1975–1980 роках. В основному, це були господарства, які закупували худобу для відтворення.

В останні роки для діагностики лейкозу великої рогатої худоби застосовують серологічний метод, в деяких господарствах району застосовують імуноферментний метод діагностики, що дає можливість прискорити оздоровлення господарств від лейкозу. 2005 рік можна вважати позитивно переломним в організаційних заходах боротьби з лейкозом великої рогатої худоби в господарствах району. Однак на початку проведення оздоровчих заходів в силу суб'єктивних факторів в частині господарств перетримували серопозитивних тварин. Таким чином, за останні роки у Білоцерківському районі відмічається тенденція до стабілізації епізоотичної ситуації по лейкозу великої рогатої худоби.

Отже, чітке знання епізоотичної ситуації в господарствах району, своєчасна діагностика, з широкомасштабним застосуванням не тільки РІД, а й ІФА, видалення зі стад інфікованих тварин, виконання комплексу ветеринарно-санітарних та організаційно-господарських заходів дозволили не тільки знизити рівень інфікованості, а також оздоровити цілий ряд господарств. Епізоотичний моніторинг лейкозної інфекції методом ІФА, значно прискорює строки оздоровлення неблагополучних господарств. Якщо в 2005 році в районі нараховувалось 16 неблагополучних господарств, то в 2009 лише 2, які оздоровлені в 2011 році. На сьогоднішній день Білоцерківський район оздоровлений від лейкозу великої рогатої худоби.

УДК 619:616.988.21

ЯСТРЕБ М.А., магістрантка

Науковий керівник – **ДОВГАЛЬ О.В.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
epizootologiya@ukr.net

ЕПІЗООТОЛОГІЯ СКАЗУ У БІЛОЦЕРКІВСЬКОМУ РАЙОНІ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Проблема боротьби зі сказом дотепер залишається однією з найважливіших у світі, тому що цією інфекційною хворобою хворіють люди. Особлива небезпека сказу полягає в тому, що дотепер не знайдено ефективних засобів лікування вже розвиненого хвороботворного процесу. Тому, хворих сказом тварин, лікувати заборонено, узаконено їхнє негайне знищення.

6 листопада 2013 року бродячий кіт забіг у двір громадянки Хуторної Людмили Олександрівни, яка проживає по вулиці Кірова, будинок 18 «а» в с. Розаліївка Білоцерківського району Київської області. При спробі вигнати тварину із подвір'я, вона завдала покусів господарці. Після цього тварина була вбита господарем подвір'я. Труп тварини негайно направлений в Білоцерківську

районну державну лабораторію ветмедицини, де були відібрані мазки патматеріалу для подальшого дослідження в Регіональній державній лабораторії ветеринарної медицини в Київській області. 8 листопада 2013 року проведено люмінесцентну мікроскопію мазків-відбитків на сказ тварин та отриманий позитивний результат, експертиза №1900п/1/13/1064/681.

У вогнищі сказу проведено комплекс протиепізоотичних і протиепідемічних заходів. У дворі громадянки Хуторної Л.О. провели щеплення проти сказу двох собак та двох котів. Було проведено вимушену дезінфекцію згідно з діючою інструкцією.

Службою ветеринарної медицини району проведено профілактичні щеплення проти сказу в с. Розаліївка. На прилеглих мисливських угіддях відловили 5 голів бродячих собак та 3 голови котів, також проведена пероральна імунізація диких та бродячих собак і котів із застосуванням “антірабічної вакцини”.

Фахівцями державних установ ветеринарної медицини, районної СЕС, працівниками сільської ради проведено роз’яснювальну роботу серед населення про небезпеку випадків сказу серед диких та домашніх тварин.

Державна надзвичайна протіепізоотична комісія при Білоцерківській районній державній адміністрації, розглянувши подання головного державного інспектора ветеринарної медицини Білоцерківського району, прийняла рішення про накладання карантинних обмежень на територію Розаліївської сільської ради та визначити загрозливою зоною території сіл Василів, Людвинівки, Михайлівки, Малої Антонівки, Іванівки, Тарасівки, Макіївки, Йосипівки, Узинської міської ради та мисливських угідь в радіусі 15 кілометрів з моменту прийняття рішення.

УДК 619:616–091.875

МАХОНІН Р.М., магістрант

Науковий керівник – **ТИРСІН Р.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ДІАГНОСТИКА ТА ПАТОМОРФОЛОГІЧНІ ЗМІНИ ЗА КОЛІЕНТЕРО-ТОКСЕМІЇ СВИНЕЙ У ТОВ «БУЖАНСЬКЕ» ЛИСЯНСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Коліентеротоксемія – інфекційне захворювання, яке значно поширене в Україні. Незалежно від пори року, кліматичних факторів, умов утримання завдає значних економічних збитків галузі свинарства.

Метою нашої роботи було вивчення особливостей поширення, патоморфологічних змін у органах та тканинах та організація лікувально-профілактичних заходів за гострого перебігу набрякової хвороби свиней.

У грудні місяці 2013 року у ТОВ «Бужанське» Лисянського району Черкаської області загинуло 28 поросят. Захворювання було виявлено здебільшого серед відлучених поросят, перебігало у гострій формі й

супроводжувалося розладом травлення, ураженням центральної нервової системи і появою набряків у різних органах і тканинах.

За результатами патолого-анатомічного розтину були виявлені зміни, характерні для гострого перебігу набрякової хвороби свиней.

Шкіра вушних раковин, рила, підгруддя, живота червоно-фіолетового забарвлення. Спостерігали припухання повік, та набряк підшкірної клітковини навколо очей, у міжщелеповому просторі, підгруддя, живота. Легені кровонаповнені, тістуватої консистенції, на розрізі темно-червоні, із бронхів виділялась світла піниста рідина. Серце, нирки, печінка з ознаками зернистої дистрофії.

Шлунок добре наповнений кормовими масами кашоподібної консистенції, у складі яких переважають концентрати. Слизова оболонка шлунка сіро-червоного кольору і вкрита великою кількістю сірого слизу. У фундальній частині шлунка слизова оболонка драглиста, а стінка його потовщена. На розрізі цієї ділянки спостерігали набряк підслизової основи. Тонкий кишечник наповнений невеликою кількістю вмісту сіро-жовтого кольору. Слизова оболонка сірого кольору, а окремі петлі мали червонуваті відтінки. Брижа кишечника драглиста, набрякла. Слизова оболонка сірого кольору і зібрана у множинні поперечні складки. На розрізі цих складок спостерігається набряк підслизової основи.

Мезентеріальні лімфатичні вузли дещо збільшені, набрякли. Відмічається гіперемія і набряк мозку та його оболонок. Селезінка – без змін.

Таким чином, на підставі особливостей клінічного прояву, патологоанатомічних змін був встановлений діагноз на колієнтеротоксемію і розроблений комплекс лікувально-профілактичних заходів спрямований на ліквідацію спалаху захворювання.

УДК 619:616-091.875

КОВАЧ А.Ю., магістрант

Науковий керівник – **БЛИК С.А.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

epizootologiya@ukr.net

БІОБЕЗПЕКА ГАЛУЗІ СВИНАРСТВА ННДЦ БНАУ

Регламентування та дотримання заходів щодо біологічної безпеки для різних сільськогосподарських підприємств потенційно представляють небезпеку у плані розповсюдження заразних захворювань представляє очевидну актуальність. Забезпечення біологічної безпеки це – дотримання правових норм, виконання санітарно-гігієнічних і санітарно-епідеміологічних правил, технологічних та організаційно-технічних вимог, а також проведення відповідного комплексу планових, санітарно-гігієнічних, санітарно-епідеміологічних, організаційних і технічних заходів, спрямованих на запобігання, ослаблення і ліквідацію зараження сільськогосподарських тварин інфекційними хворобами.

Програма біозахисту свиноферми ННДЦ БНАУ передбачає послідовні кроки з планування, впровадження і контролю. Метою програми біозахисту є зниження присутності патогенних мікроорганізмів і попередження появи нових джерел патогенів. Порівняльний аналіз епізоотичної ситуації на свинофермі ННДЦ за період перебування стада на відділку с. Бугайвка, та в умовах сучасного високотехнологічного підприємства свідчить про значне поліпшення епізоотологічного стану в галузі свинарства. З моменту переведення галузі свинарства на сучасні високотехнологічні технології, рівень загибелі поголів'я свиней знизився суттєво. Якщо за 2012 р. з різних причин загинуло 81 тварина, то у 2013 – всього 14, що у 5,78 раз менше. Враховуючи складність епізоотичної ситуації в Україні в галузі свинарства, значне розповсюдження нових інфекційних захворювань, наявність прихованого вірус- і бактеріоносійства серед клінічно здорових тварин, технологічна карта обробок маточного поголів'я свиней має на меті попередити виникнення хвороб які спричиняють значні економічні збитки.

УДК 619:616.988.73:636.93

ІВЧЕНКО С.О., магістрант

Науковий керівник – **ШУЛЬГА П.Г.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

epizootologiya@ukr.net

ЕПІЗООТОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ, ЛІКУВАННЯ ЧУМИ М'ЯСОЇДНИХ В ЗОНІ ОБСЛУГОВУВАННЯ БІЛОЦЕРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ЛІКАРНІ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Динаміка розповсюдження інфекційних хвороб серед собак в зоні обслуговування Білоцерківської міської лікарні ветеринарної медицини в 2009-2013 роках свідчать, що серед загальної кількості захворілих собак на інфекційні хвороби, захворюваність на чуму м'ясоїдних коливалась від 2,21% до 3,66%, до загальної кількості захворілих. Дана хвороба займає домінуючу позицію серед інших інфекційних хвороб.

Захворюваність собак в залежності від віку вказує на те, що найбільша кількість захворілих собак припадає на вік від 3-х до 7-ми місяців. Це пов'язано з анатомо-фізіологічними особливостями організму цуценят. У такому віці в собак відбувається зміна зубів, волосяного покриву, гормональна перебудова організму, що призводить до тимчасового зниження загальної резистентності організму. Аналіз динаміки залежності захворюваності собак від породи свідчать, що серед багатьох порід собак найбільш чутливими до збудника чуми м'ясоїдних виявились вівчарки, пуделі, сетери, ротвейлери. Захворюваність серед собак цих порід коливалась від 5,0-7,1%; 4,2-5,6%; 2,9-3,5% та 3,3-3,4% відповідно. Інші породи породи собак виявились більш стійкими до чуми м'ясоїдних.

Із засобів специфічної терапії на початку захворювання ми використовували згідно класичної схеми лікування полівалентну гіперімунну сироватку проти

чуми м'ясоїдних, парвовірусної інфекції та інфекційного гепатиту, імуноглобулін проти чуми і парвовірусного ентериту м'ясоїдних. З метою попередження ускладнень секундарною мікрофлорою використовували антибіотики та сульфаніламідні препарати. Із засобів симптоматичного лікування використовували антипіретики – парацетамол в дозі 0,5–1,0 г на тварину двічі на добу. Для стабілізації моторної функції кишечника і зняття його спазмів застосовували розчин но-шпи в дозі 1–2 мл на тварину тричі на добу. Для зменшення епілептичних нападів застосовували фінлепсин в дозі 0,1 г двічі на добу протягом 10–12 днів. При розладах функції центральної системи (судоми, парези, паралічі) добрі результати показав швейцарський препарат В–Neuron в дозі 0,5–3,0 мл на тварину один раз на добу. Згідно другої схеми лікування на відміну від першої ми замість гіперімунної полівалентної сироватки, імуноглобуліну використовували такі препарати як тімогексин, фоспреніл, циклоферон та інші. Дані препарати мають імуностимулюючу дію та широкий спектр антивірусної активності.

УДК 619:616.98-076:578.828.11:636.2

КУЗЬМЕНКО Ю.С., магістрант

Науковий керівник – **ЦАРЕНКО Т.М.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СУЧАСНІ МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ ЛЕЙКОЗУ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ ТА ПОРІВНЯННЯ ЇХ ЕФЕКТИВНОСТІ В ЕКСПЕРИМЕНТІ

Лейкоз великої рогатої худоби (ЛВРХ) залишається актуальною проблемою ветеринарної медицини України. Основними заходами у системі профілактики та ліквідації хвороби є виявлення інфікованих вірусом лейкозу великої рогатої худоби тварин з наступним їх вилученням із стада. Інструкцією з профілактики та оздоровлення великої рогатої худоби від лейкозу (затвердженої Наказом Комітету Держветмедицини України № 21 від 21.12.2007 р.) передбачається, що основним методом серологічної діагностики лейкозу є реакція імунодифузії (РІД) та імуноферментний аналіз (ІФА), для дослідження особливо цінних тварин та для арбітражних висновків застосовується полімеразно-ланцюгова реакція (ПЛР), серологічні дослідження тварин проводять з 6-місячного віку. Положення діючої інструкції цілком узгоджуються із вимогами МЕБ.

На ринку діагностичних засобів України є тест-набори для виконання РІД-, ІФА- та ПЦР- досліджень, доступні набори вітчизняного та закордонного виробництва. Окрім цього корпорацією «Укрзооветпромстач» пропонується до використання сучасний хроматографічний експрес-метод діагностики лейкозу великої рогатої худоби «Епіскрін-АВ-Лейкоз». Цей метод розрахований на виявлення антитіл до вірусу лейкозу великої рогатої худоби (ВЛВРХ) у сироватці та плазмі крові, цільній крові та молоці. Перевагами його над іншими методами виробник зазначає швидкість, простоту та доступність.

Метою нашої роботи було вивчити особливості застосування методів діагностики ЛВРХ, а саме РІД, ІФА, ПЦР та хроматографічного методу, в умовах виконання оздоровчих та профілактичних заходів у господарствах Київської області. Оцінювали чутливість, специфічність, надійність, швидкість, простоту виконання та економічність кожного методу.

Роботи виконувались на базі Проблемної науково-дослідної лабораторії лейкозів великої рогатої худоби Білоцерківського НАУ.

Встановлено, що за порівняльних досліджень методів хроматографічного, РІД-, ІФА- та ПЦР-діагностики кожний з них має свої переваги та недоліки за конкретних господарських умов та можж бути найбільш ефективним залежно від мети ветеринарних діагностичних заходів.

РІД є порівняно дешевим та простим методом діагностики ЛВРХ, але володіє найнижчою чутливістю серед інших методів, високою похибкою, тому його слід використовувати на перших етапах оздоровлення господарства для виявлення основної маси інфікованих тварин.

Метод ІФА є більш чутливим за РІД але і більш дорожчим, потребує спеціальне обладнання, цей метод потрібно використовувати для повторного контролю РІД-негативних тварин у господарствах та для недопущення заносу збудника у господарство із закупленими тваринами.

ПЦР є найдорожчим методом серед досліджуваних але він володіє рядом безперечних переваг. За ПЦР-аналізу виявляється безпосередньо ДНК збудника, що забезпечує його найвищу чутливість і специфічність та, на відміну від інших методів, ПЦР-аналіз дозволяє виявити інфікованих тварин з 15-денного віку. Ці переваги ПЦР-методу обумовлюють перспективність його використання для діагностики ЛВРХ.

Імунохроматографічний метод є найпростішим у виконанні, недорогим і зручним але його точність і надійність не дозволяють рекомендувати його до використання, як основного методу діагностики ВЛВРХ, цей метод можна використовувати для періодичного моніторингу інфікованості ВЛВРХ тварин у малих приватних господарствах з обов'язковим підтвердженням діагнозу в уповноважених лабораторіях за допомогою одного з методів визначених в інструкції.

УДК 619:616.98:579

ТИШКІВСЬКА А.М., студентка 2 курсу
Науковий керівник – **РУБЛЕНКО І.О.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ВІДБІР ЗРАЗКІВ ДЛЯ КОНТРОЛЮ САЛЬМОНЕЛЬОЗУ ПТИЦІ

Одним з істотних факторів, що стримують вирощування і збереження здорової птиці в господарствах України, є інфекційні та неінфекційні захворювання, серед яких найбільш поширений сальмонельоз. На сьогодні перед

ветеринарною наукою стоять невідкладні завдання з розробки ефективних заходів профілактики захворюваності птиці на сальмонельоз.

Захворюваність птиці на сальмонельоз завдає значних збитків, які зумовлені загибеллю птахів, особливо молодняку, та витратами на лікування. Крім того, перехворілі відстають у рості, знижується їх продуктивна цінність, вони залишаються сальмонелоносіями.

Розповсюдження збудників сальмонельозних інфекцій є соціально-економічною проблемою, тому що потенційно ускладнює епідеміологічну ситуацію, створює небезпеку спалахів токсикоінфекцій серед людей.

Відбір проб для контролю сальмонельозу птиці проводять планово, позапланово та з ініціативи власника підприємства. Планово – згідно плану державного ветеринарно-санітарного контролю сальмонельозу птиці, позапланово – по завданню вищого керівництва.

Дослідження зразків на сальмонельоз проводяться у регіональних, центральних та лабораторіях місцевого рівнів.

Регіональна лабораторія проводить аналіз зразків на сальмонельоз при забої птиці та виробництві продуктів птахівництва (м'яса птиці, яєць, яйцепродуктів), окрім того здійснює серотипування виділених культур сальмонел та визначення їх резистентності.

На центральному рівні проводиться здійснення арбітражних досліджень, ідентифікація нетипових культур сальмонел.

Лабораторії місцевого рівня проводять дослідження на наявність збудників сальмонельозу в зразках, відібраних при первинному виробництві. Проводять відбір яєць, інкубаційних яєць, одnodенних курчат, змивів, відходів інкубації, посліду. Після виділення чистої культури, її дослідження, направляють виділені культури сальмонел для серотипування та визначення їх резистентності до регіональних (обласних) лабораторій ветеринарної медицини.

Відбір зразків продукції та кормів проводиться у місцях її виробництва, обробки, зберігання та збуту, проби патологоанатомічного матеріалу проводиться на етапах вирощування та утримання поголів'я, відбір проб змивів проводиться на інкубаторних станціях, забійних цехах, переробних цехах.

Правила відбору зразків патологічного матеріалу, крові, кормів, води та пересилання їх для лабораторного дослідження затверджені наказом державного департаменту ветеринарної медицини № 15–14/111 від 15.04.1997 р.

УДК 619:616.98

МАРЧУК Н.В., студентка 2 курсу

Науковий керівник – **РУБЛЕНКО І.О.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

САНІТАРНО-МІКРОБІОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗМИВІВ ІЗ ПОВЕРХОНЬ ОБ'ЄКТІВ ДОВКІЛЛЯ

Дезінфекція – це знищення патогенних та умовно-патогенних мікроорганізмів на виробничих об'єктах та в навколишньому середовищі, або ж видалення їх із них.

Контроль якості дезінфекції проводять без попереднього повідомлення працівників, відповідальних за проведення дезінфекції і виконавців цих робіт. Його здійснюють фахівці ветеринарних лабораторій періодично, або в терміни, встановлені з урахуванням епізоотичної ситуації, технології виробництва, цілей дезінфекції та інших конкретних особливостей.

Відбір проб проводять по завершенню строку експозиції, при дезінфекції спецодягу по завершенню циклу (зnezараження, ополіскування та ін.).

Проби (змиви, зішкріби) для дослідження відбирають із 20 різних ділянок поверхні приміщення. За наявності місць із механічним забрудненням проби відбирають методом зішкрібів. Необхідно відбирати проби з місць, що найменш доступні для дезінфекції.

Відбір проб проводять стерильними ватно-марлевими тампонами, змоченими стерильним нейтралізуючим розчином, допускається, водою. Ділянки певної площі ретельно протирають тампоном, які вміщують до пробірок. За наявності на об'єктах щільних забруднень – знімають за допомогою стерильного скальпеля та переносять у пробірку. У якості нейтралізатора найчастіше використовують 3% розчин Твіну–80, 3% розчину сапоніну. Проби змивів необхідно доставити у сумках-холодильниках не пізніше 3–6 год, а проби зішкрібав – 2 год.

Після приготування початкових розведень ми готували послідовні десятикратні розведення. Визначали загальну кількість мікроорганізмів, колі-титр, досліджували кишкову паличку у середовищі Кода з наступним пересівом на середовище Ендо. За наявності типових колоній (рожевих, з металевим блиском чи без нього) проводили пересів на трьохвуглеводне середовище з подальшою ідентифікацією.

Визначення сальмонел проводили посівом на середовище накопичення Кауфмана потім проводили пересів на 2 чашки Петрі з середовищем Ендо та Плоскірева. Типові колонії досліджували за біохімічними та серологічними показниками.

На анаероби досліджували шляхом посівів розведень у 2 пробірки в середовища Кітта-Тароцці. Одну з пробірок після посіву прогрівають у водяній бані за температури 80°C протягом 20 хв.

Нашими дослідженнями встановлено: патогенних бактерій у пробах не виявлено, колі-титр – більше 1,0, загальна кількість КУО – 890, санітарний стан досліджуваного об'єкту – більше 1,0 – добрий.

УДК 619:616.98

ГЕТАЛЮК І.Ю., студентка 2 курсу

Науковий керівник – **РУБЛЕНКО І.О.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

**ВІДБІР ЗРАЗКІВ ІЗ ТУШ ТВАРИН ДЛЯ МІКРОБІОЛОГІЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ ЗА МІКРОБІОЛОГІЧНИМИ КРИТЕРІЯМИ,
ВІДПОВІДНО ДО РЕГЛАМЕНТУ ЄС № 2073/2005, ISO 17604:2003**

Відповідно до європейського законодавства, відповідно до регламенту ЄС № 2073/2005, ISO 17604:2003 відбір зразків із туш тварин для мікробіологічних

досліджень за мікробіологічними критеріями – це можливість знайти і простежити через всі етапи виробництва, перетворення і розподілу товарів, корми або тварин, направлених на виробництво продуктів харчування, а також речовини, що можуть бути включені у корми або продукти харчування.

Відповідно до регламенту ЄС № 2073/2005, ISO 17604:2003 мікробіологічні дослідження необхідно проводити за нормативними критеріями, описаними у “Regulation (EC) No 2073/2005 of 15 November 2005 on microbiological criteria for foodstuffs”, “Regulation (EC) No 1441/2007 of 5 December 2007 amending Regulation (EC) No 2073/2005 on microbiological criteria for foodstuffs”, “REGULATION (EU) No 1086/2011 of 27 October 2011 amending Annex II to Regulation (EC) No 2160/2003 of the European Parliament and of the Council and Annex I to Commission Regulation (EC) No 2073/2005 as regards Salmonella in fresh poultry meat”, “ISO 17604:2003. Microbiology of food and animal feeding stuffs. Carcass sampling for microbiological analysis”.

Згідно Постанови 2073 від 2005 р, Положення 1441 від 2007 року виробники харчових продуктів повинні забезпечити відповідність продукції мікробіологічним критеріям. Вони на кожному етапі виробництва харчових продуктів, обробки та розповсюдження, включаючи роздрібну торгівлю, вживають заходів в рамках своїх процедур, заснованих на принципах НАССР разом із дотриманням санітарно-гігієнічних норм, повинні забезпечити наступне:

а) поставку, обробку та переробку сировини і продуктів харчування під власним контролем, здійснюючи таким чином, щоб були дотримані критерії процесів гігієни.

б) критерії безпеки харчових продуктів протягом їх терміну придатності повинні бути відповідні за зберігання і використання.

Щотижня після охолодження туш, навання, необхідно проводити відбір проб на наявність бактерій роду *Salmonella*, кількість аеробних мікроорганізмів та кількість бактерій *Enterobacteriaceae*. При цьому частота повинна бути 1 раз на 14 діб. Результати бактеріологічних досліджень, отримані протягом 30 тижнів підряд, на наявність бактерій роду *Salmonella*, кількість аеробних мікроорганізмів повинні бути задовільними.

Результати дослідження проб, відібраних протягом останніх 10 періодів, збираються та оцінюються на дотримання мікробіологічних критеріїв.

УДК 619:616-099:616.992

БЄЛЯВСКИЙ В.В., студент 2 курсу

Науковий керівник – **ТАРАНУХА С.І.**, асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

ТОКСИЧНІ ЕФЕКТИ АФЛАТОКСИНІВ

Споживання афлатоксинів із забрудненим кормом або продуктами харчування спричиняє розвиток захворювань – афлатоксикозів. Симптомами хвороби є порушення функцій печінки, некроз, цироз, а за ускладнень – гостра печінкова недостатність і смерть.

Афлатоксини проявляють не лише загальнотоксичну, але й канцерогенну дію, що залежить від рівня й тривалості їхнього впливу на організм. Тривале надходження цих токсинів – основний чинник, що зумовлює розвиток гепатокарциноми, випадки якої зареєстровані в Кенії, Сенегалі, Китаю, Свaziленді, Мозамбіку, Мексиці.

Водночас афлатоксини є імуносупресивними чинниками. Вони інгібують реакції клітинного імунітету, активність фагоцитозу, інтенсивність утворення комплементу (C4), інтерферону та імуноглобулінів (IgG, IgA). Набутий шляхом вакцинації імунітет до деяких хвороб може значно пригнічуватися за умов надходження в організм цих токсичних сполук. Тривалий вплив малих доз афлатоксинів на хребетних може підвищувати не лише їхню сприйнятливість до інфекцій, а й до процесів канцерогенезу.

Випадки гострої інтоксикації афлатоксинами з швидким перебігом і високою смертністю діагностують у сільськогосподарських тварин (велика рогата худоба, свині, птиця). В уражених тварин виявляють набряки, жирові й некротичні зміни в печінці, пошкодження нирок і травного тракту, ламкість капілярів, геморагії. Гостре і хронічне отруєння афлатоксинами може охоплювати пошкодження органів імунної системи, а саме: інволюцію тимуса, порушення структури селезінки, у свійських птахів – зменшення кількості фолікулів у фабрицієвій сумці. Хоча афлатоксини в організмі різних тварин зумовлюють подібні ефекти, чутливість хребетних до дії цих сполук змінюється залежно від виду, віку й індивідуальних особливостей організму. Так, високу чутливість до афлатоксинів проявляють кролі, свині (показник LD₅₀ за умов надходження токсиканта через травний тракт у них становить, відповідно, 0,3 і 0,62 мг/кг), помірну чутливість – коні, телята, вівці (показник LD₅₀ у цих тварин знаходиться в межах 1,0–2,0 мг/кг). З птахів найсприйнятливіші до впливу афлатоксинів качки, найстійкіші – кури (показник LD₅₀ за надходження через травний тракт у них становить, відповідно, 0,36 і 6,5 мг/кг).

Допустимі рівні афлатоксинів у кормах і продуктах харчування. За рекомендаціями Управління з контролю за харчовими продуктами і лікарськими препаратами США максимальні концентрації афлатоксинів у продуктах харчування людини і кормах тварин не можуть перевищувати 20 і 300 нг/г відповідно. Максимальні рівні афлатоксину M₁ в молоці й молочних продуктах, згідно з нормами, прийнятими Європейським Союзом, не можуть перевищувати 50 мг/кг, а в США – 500 мг/кг.

УДК 619:611

БОЙКО В.С., студент 3 курсу

Науковий керівник – **ЧЕРНІЄНКО С.М.**, викладач

Тулччинський технікум ветеринарної медицини Білоцерківського НАУ

vet_tehnikum2@ukrpost.ua

ПАПІЛОМАТОЗ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ, ПРОБЛЕМИ ЛІКУВАННЯ ТА ПРОФІЛАКТИКИ

- Папіломатоз великої рогатої худоби – інфекційне захворювання вірусної етіології;

- великої рогатої худоби частіше вражається молочна залоза, а у молодняку – шкіра голови і шиї;
- використання для лікування папіломатозу молочної залози у корів внутрішньовенного введення 0,5% новокаїну в дозі 0,5 мл на 1 кг маси тіла при кратності 5 разів з інтервалом 72 години на фоні застосування фракції АСД-2 (кратність - 3, інтервал 7 днів, доза -5 мл. в/м) призводить до ремісії хвороби, після чого настає рецидив і перехід в стадію паліпапіломатозу;
- внутрішньовенне введення 1% новокаїну в дозі 0,25 - 0,5 мл/кг маси тіла 3 дні підряд при лікуванні папіломатозу молочної залози у корів сприяє некротизації папілом і повному видужуванню;
- підшкірне введення 0,5% новокаїну під основу папіломи ефективно на початку хвороби;
- внаслідок парадоксальної дії новокаїну на капіляри порушується мікроциркуляційне русло останніх, що веде до некрозу дистальних тканин.
- Місце використання емульсії саліцилової кислоти (кислота+риб'ячий жир 1:1) ефективно для лікування поодиноких папілом;
- фракція АСД-2 для лікування папіломатозу великої рогатої худоби може використовуватись, як засіб патогенетичної терапії;
- використання самостійно виготовлених вакцин проти папіломатозу на основі витяжок з тканин папіломи є ефективним засобом профілактики і лікування;
- при лікуванні та профілактиці папіломатозу потрібно проводити комплексну терапію і кожен конкретний випадок хвороби вимагає індивідуального підходу.

УДК 619:616.34.-002:616.-071:636.2-053

ЯНКОВЕНКО О.О., магістрант

Науковий керівник – **ГОЛОВАХА В.І.**, д-р вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПОШИРЕННЯ, ЕТІОЛОГІЯ ТА СИМПТОМИ ГАСТРОЕНТЕРАЛЬНОЇ ПАТОЛОГІЇ У ТЕЛЯТ ТОВ СГП ім. ВОЛОВІКОВА РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Із факторів, що впливають на поширення шлунково-кишкових захворювань новонароджених телят у господарстві ТОВ СГП ім. Воловікова Рівненської області, є порушення ветеринарно-санітарних та зоогігієнічних умов утримання великої рогатої худоби, зокрема нетелей, внаслідок чого від них народжується слабкий молодняк. Маса тіла телят при народженні становила 22–25 кг, піднімалися вони через 2,5–3 год. Впродовж перших 24 год життя телятам зондом (тричі) випоювали молозиво з «банку молозива» в кількості 2 кг. З другого дня життя їм випоювали збірне молоко. Гастроентеральна патологія у телят проявляється на другий (25 %) третій (41), четвертий (26) і п'ятий (8 %) дні життя. Здебільшого шлунково-кишкові розлади виникають у телят у лютому (74,1 %),

березні (68,4 %) та січні (50,5 %). Висока в цей період року була і загибель тварин (16–24 % від захворілих).

Захворювання перебігало з наступною клінікою: пригнічення загального стану, у 33,3 % гіпертермія до 40 °С, гіпорексія, профузний пронос. У частини телят зневоднення організму: швидке виснаження, сухість носового дзеркала, западання очних яблук в орбіти. Калові маси смердючі, жовто-сірого забарвлення. У телят відмічали тремор м'язів, залежування, гіпорексію, тривалість хвороби складала 6–9 діб. Телята, які переохворіли, значно відставали в розвитку від своїх ровесників. У 40 % гастроентеральна патологія у них проявлялася повторно (на 7–11-й дні життя). Температура тіла у більшості телят була в нормі. Застосування лікарських засобів сприяло одужанню тварин через 5–6 діб. Однак, через 5–8 днів у частини телят знову відмічали шлунково-кишкові розлади.

Отже, на основі проведених досліджень встановлено, що шлунково-кишкові розлади з синдромом діареї у телят є досить поширеними в господарстві і наносять значних економічних збитків, внаслідок затримки росту, розвитку та загибелі.

УДК 619:616.34.-008:314.4-084:636.2-053.2

ЯНКОВЕНКО О.О., магістрант

Науковий керівник – **ГОЛОВАХА В.І.**, д-р вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЛІКУВАННЯ ТЕЛЯТ ЗА ШЛУНКОВО-КИШКОВИХ РОЗЛАДІВ У ТОВ СГП ім. ВОЛОВІКОВА РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Найбільш поширеною патологією новонароджених телят у господарстві є шлунково-кишкові розлади з синдромом діареї, якими хворіє 75–90 % тварин, а загибель складає 16–24 % (в окремі роки до 40 %). Гастроентеральна патологія найчастіше проявляється в зимово-весняний період (січень–квітень). На сьогодні існує безліч схем лікування (в основному з використанням антибактеріальних препаратів) за гастроентеральної патології з синдромом діареї. Не завжди вони ефективні, що і призводить до загибелі телят. Тому мета роботи полягала у розробці і апробації в господарстві лікувальної схеми без застосування антимікробних засобів.

Для цього ми відібрали дві групи телят дослідну і контрольну. Телятам дослідної групи за проявів діарейного синдрому внутрішньо задавали пробіотик «біфікол» по 5 доз (тричі на день). Окрім того, їм підшкірно ін'єктували препарат «бістим» (основний компонент його бджолине обніжжя) в дозі 0,7 мл на 10 кг маси тіла впродовж 7 днів. Телят контрольної групи лікували внутрішньогосподарською схемою (канаміцину сульфат, тримеразин, в/венно 20 %-вий розчин глюкози, відвари ромашки, деревію, звіробою, кори дуба). Після застосування нашої схеми загальний стан тварин поліпшився на 2–3-й дні, повне одужання на 4–5-й день лікування. У контрольній групі поліпшення наступало на

3–5-й дні; у двох тварин його не спостерігали (навіть за інтенсивної терапії), ці телята загинули. У інших проноси припинялися на 6–8-й день. Однак надалі у них проявлялися рецидиви діарейного синдрому.

При дослідженні «червоної» крові на початку досліду вірогідної різниці між показниками еритроцитів, гемоглобіну, гематокриту, МСН і МСV у телят обох груп не виявили. У 60 % тварин контрольної і 70 % дослідної груп виявили поліцитемію, плейохромію, гіперхромію, підвищення гематокриту. У 40 і 50 % тварин обох груп встановили макроцитоз, що вказує на розвиток гіперхромної макроцитарної анемії.

Після одужання у дослідних телят кількість еритроцитів, гемоглобіну і гематокритна величина знизилися на 13,6 %, 9,1 і 15,6 % відповідно. У контрольних телят поліцитемія, плейохромія і підвищений гематокрит були виявлені у 30–40 % тварин.

Отже, поєднане застосування біфіколу і «бістиму» сприяє швидкому одужанню телят, попереджує рецидиви діареї, запобігає загибелі тварин і спричинює відновлення функціонального стану еритроцитопоезу.

УДК 636.8:619:616.36

СЕРБИНА Н.В., магістрантка

Науковий керівник – **ГОЛОВАХА В.І.**, д-р вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

КЛІНІКО-ГЕМАТОЛОГІЧНИЙ СТАТУС СОБАК, ХВОРИХ НА ГЕПАТОДИСТРОФІЮ, ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ КАЛЬНИБОЛОТСЬКОЇ ЛІКАРНІ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Гепатодистрофія – є досить поширеним захворюванням у дрібних домашніх тварин, зокрема собак. Причини її виникнення самі різноманітні: незадовільна годівля, хвороби шлунково-кишкового каналу (гастрит, гастроентерит), порушення обміну речовин і ендокринної регуляції тощо.

При виконанні роботи було досліджено 18 собак, хворих на гепатодистрофію: 7 – безпородних (38,9 %), 3 – німецькі вівчарки (16,7 %), 3 – ретривери (16,7 %), 5 спанієлів (27,7 %). Згідно анамнезу, впродовж тривалого часу (1,5–3 міс.) у тварин відмічали пригнічення, гіпорексію, інколи блювання. У частини тварин (38,9 %) болючість у ділянці печінки під час пальпації та гепатомегалія. Температура тіла у більшості тварин була в нормі (37,8–38,9 °С). У 2 тварин виявили іктеричність кон'юнктиви. У всіх собак періодично проявлялися гастроентерити, які змінювалися закрепамми. У 38,9 % тварин встановили олігохромемію та у 50 % – олігоцитемію (4,28–4,97 Т/л). Насиченість еритроцитів гемоглобіном у хворих тварин вірогідно не відрізнялася від величин клінічно здорових ($p < 0,5$). При біохімічному дослідженні крові встановлено, що за гепатодистрофії у сироватці крові збільшений вміст загального білка $78,3 \pm 1,74$ г/л (у здорових $66,7 \pm 2,89$; $p < 0,05$).

На відміну від загального білка, рівень альбумінів (білків, які синтезуються гепатоцитами) у собак, хворих на гепатодистрофію, був зниженим і в середньому по групі становив $35,9 \pm 2,61$ % від загального білка. У клінічно здорових тварин відносна кількість альбумінів була достовірно більшою ($48,3 \pm 2,39$ % від загального білка; $p < 0,05$). Частка глобулінових фракцій у хворих теж відрізнялася від клінічно здорових. Зокрема, частка α_1 -глобулінів була вищою за верхню межу референтної величини (10 %) на 17,1 %; α_2 -глобулінів у собак, хворих на гепатодистрофію, було більше на 3,2 %, порівняно з клінічно здоровими. Відносна частка β -глобулінів у хворих собак не відрізнялася від величин клінічно здорових ($p < 0,5$). Натомість, рівень γ -глобулінів у середньому по групі становив $20,1 \pm 1,87$ %, що вірогідно більше, ніж у клінічно здорових ($13,7 \pm 2,42$ % від загального білка; $p < 0,05$).

Отже, проведені дослідження показали, що за гепатодистрофії у собак найчастіше проявляється пригнічення загального стану, гіпорексія, гепатомегалія, болючість в ділянці печінки, олігохромемія, олігоцитемія, гіперпротеїнемія, гіпоальбумінемія, збільшення в сироватці крові α_1 -, α_2 - і γ -глобулінів.

УДК 619:616.36.192.1

КОТИЛЕВСЬКА М.В., студентка 5 курсу
Науковий керівник – **ГОЛОВАХА В.І.**, д-р вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПОКАЗНИКИ ЕРИТРОЦИТОПОЕЗУ У КОНЕМАТОК

Одержання здорового приплоду є одним із головних завдань конярства. Для цього необхідно систематично контролювати стан здоров'я кобил у період жеребності та після неї з урахуванням показників еритроцитопоезу. Дане питання в конярстві не висвітлене. Тому вивчення еритроцитопоезу в кобил є досить актуальним.

Об'єктом дослідження були клінічно здорові кобили української верхової породи в останні місяці жеребності (9, 10, 11-й) та через 30 днів після вижеребки. Загальний стан тварин під час дослідження був задовільний, температура тіла, частота пульсу та дихання були у межах фізіологічних коливань.

Встановлено, що кількість еритроцитів у тварин з наближенням жеребності збільшувалася і на 11-му місяці жеребності в середньому становила $9,2 \pm 0,38$ Т/л (у 52,3 % коней виявили поліцитемію – 9,4–11,25). Уміст гемоглобіну у них теж був вищим – $174,0 \pm 9,6$ г/л. У 27,1 % тварин виявили плейохромію (190,0–229,0), яка, очевидно, зумовлена адаптативними механізмами щодо зменшення токсикозу за рахунок виведення із організму надлишкової кількості карбокислоти.

Натомість, гематокритна величина в кобил перед родами становила $0,44 \pm 0,017$ л/л і не відрізнялася від величин нежеребних кобил ($0,42 \pm 0,18$). Індeksi “червоної” крові (*MCH* та *MCV*) становили відповідно $19,5 \pm 1,29$ пг і $46,2 \pm 2,87$ мкм³. У 36,4 % кобил на 10–11-му місяцях жеребності встановили

гіперхромію (2,32–29,4 пг) та у 45,5 % мікроцитоз (39,4–41,8 мкм³), що вказує на розвиток гіпоксії, дефіцит еритропоетичних показників кобальту, купруму та вітаміну В₁₂.

Після вижеребки стан еритроцитопоезу відновлюється. Кількість еритроцитів знижується до 7,2±0,84 Т/л (кобил із поліцитемією ми не виявили). Втім, уміст гемоглобіну істотно не відрізнявся від показників перед вижеребкою, що, очевидно, вказує на достатній запас феруму в депо та адекватну продукцію молекули гемоглобіну в кістковому мозку. Індeksi «червоної» крові – *MCH* та *MCV* підвищилися до 25,3±1,94 пг і 57,9±2,96 мкм³ відповідно, що вказує на регенеративну відповідь клітин кісткового мозку та викид в кров «молодих» еритроцитів.

Таким чиним, в останні місяці жеребності в кобил української верхової породи відбувається інтенсифікація еритроцитопоезу, на що вказують поліцитемія та плейохромія. Стабілізація їх спостерігається впродовж першого місяця після вижеребки.

УДК 619:616.34.-002:616.-071:636.2-053

ДАВИДКІНА А.С., студентка 5 курсу
Науковий керівник – **ГОЛОВАХА В.І.**, д-р вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕТІОЛОГІЯ, СИМПТОМИ, ДІАГНОСТИКА ТА ЛІКУВАННЯ КОРІВ ЗА ДИСТОНІЇ ПЕРЕДШЛУНКІВ У ДПСГП «МИКОЛАЇВСЬКЕ» МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У господарстві серед незаразних захворювань великої рогатої худоби, особливо корів, чільне місце відводиться хворобам передшлунків. Найбільш поширеними серед них є гіпотонія, атонія передшлунків і ацидоз рубця. Здебільшого причинами гіпотонії і атонії в господарстві є поїдання недоброякісних кормів (гнилих, кислих, уражених мікобіотою, кормів з домішками піску, землі тощо); раптова заміна соковитого корму на грубий, що здебільшого буває при переведенні тварин з пасовищного на стійлове утримання; велика кількість в раціоні грубих кормів поганої якості (сіно пізнього укосу, солома); водне голодування, відсутність моціону. Згідно даних статистики, у 2012–2013 рр. в господарстві на гіпотонію і атонію хворіло 31 і 28 % корів. Клінічно захворювання проявлялося пригніченням загального стану, зниженням продуктивності, гіпорексією, алотріофагією, нечастою, короткою жуйкою (15–21 хв). Вмістиме рубця щільної консистенції. Кількість скорочень 3–6 за 5 хв., вони послаблені, неоднакові. За атонії передшлунків скорочення рубця відсутні. За гіпотонії рубця при аускультатії книжки слабкі, постійні «потріскуючі» шуми, а за атонії їх розрізнити важко (вони дуже слабкі і прослуховувалися через 30–90 с).

Хворим коровам застосовували внутрішньо (по 1000 мл) суміш за Смірновим (двічі), підшкірно – аміридину гідрохлорид (1 мл на 100 кг маси тіла),

повторно через 24 год та масаж рубця 20 хв двічі на добу. Після застосування лікувальної схеми корови одужували на 3–4-й дні. У дуже тяжких випадках суміш за Смірновим і аміридину гідрохлорид застосовували ще впродовж 2 діб.

Ще одним захворюванням, яке поширене в господарстві є ацидоз рубця. Причини захворювання: згодовування великої кількості ячмінної дерті, кукурудзи у стадії молочно-воскової стиглості та сорго. Ацидозом рубця в господарстві у 2012 та 2013 роках захворіло 28 і 31 корова відповідно.

Слід зазначити, що здебільшого у тварин проявлявся гострий ацидоз. Перші ознаки у корів проявлялися через 10–18 год після поїдання корму. У тварин спостерігали кислий запах із рота, анорексію, атонію рубця, задишку, тахікардію, скрегіт зубами, спрагу, посилення діурезу. Хворим тваринам внутрішньовенно застосовували 4 %-вий розчин натрію гідрокарбонату в дозі 2 мл на 1 кг маси тіла. Коровам проводили промивання рубця (вдавалося це не завжди). Внутрішньо задавали натрію гідрокарбонат в дозі 0,2 г на 1 кг маси тіла 5 разів на добу. Крім того, тваринам застосовували регідратаційну терапію, кордіамін, тривіт, тетравіт.

Якщо тваринам лікувальна допомога надавалася в перші 6–8 год після згодовування кормів, то вони одужували впродовж 3–5-ти діб.

Таким чином, найбільш поширеними захворюваннями передшлунків у корів господарства є гіпотонія, атонія передшлунків і ацидоз рубця. Своєчасне надання лікувальної допомоги (згідно наших схем) сприяло одужанню тварин. Лікування ацидозу рубця через 12 годин після отруєння не було ефективним і тварин вибраковували.

УДК 619:616-084:636.2

КРАСОВСЬКИЙ В.М., магістрант

Науковий керівник – **ЛЕВЧЕНКО В.І.**, д-р вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

РЕЗУЛЬТАТИ ДИСПАНСЕРИЗАЦІЇ КОРІВ У ТОВ «НИВА-2008» ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У господарстві утримують корів голштинської породи масою тіла 600–650 кг та продуктивністю 7000–7500 кг молока за лактацію. Проведений аналіз годівлі та загальний клінічний аналіз крові. Годівля корів у період сухостою диференційована: виділений ранній і пізній періоди, або перша і друга фази сухостою.

У структурі раціону корів раннього сухостою за обмінною енергією (мДж) частка грубих кормів складає 15,6 % (18 мДж), силосу і сінажу – 53,0, концентрованих – 31,4 %, пізнього, відповідно, 19,5; 44,6 і 36,5 %. В раціонах незначний дефіцит енергії (забезпеченість 88,8 і 91,1 %), сирого (88,9 і 90,8 %) і в першу фазу – перетравного протеїну (88,0 % від потреби). Концентрація їх в 1 кг сухої речовини у період раннього сухостою складає 12,9 і 8,9 % за потреби 12,5–13,0 і 9,0–9,5 % відповідно, у другу фазу сухостою низька концентрація сирого протеїну (13,3 за потреби 14,0–15,0 %).

Суттєвим недоліком годівлі є недостатня кількість цукрів в кормах раціонів: забезпеченість ними складає 12,1 і 30 %. Навіть незначний надлишок крохмалю не компенсує дефіциту легкоферментованих вуглеводів, тому їхня сумарна концентрація в 1 кг сухої речовини кормів раціону недостатня: у період раннього сухостою вона складає 13,1 %, пізнього – 17,1 % (за потреби 19–20 і 21,5–22 %), а їхнє співвідношення з перетравним протеїном низьке – 1,48 і 1,58 (за оптимального 2,0–2,1 і 2,1–2,2).

У кормах раціонів надмірна кількість кальцію, калію, магнію і феруму та значний дефіцит фосфору, тому кальціє-фосфорне співвідношення складає 2,82 і 3,2 (оптимальне 1,7), концентрація феруму в сухій речовині кормів критична (320 мг/кг). У раціоні першої фази сухостою недостатня кількість цинку, мангану і йоду, другої, окрім того, кобальту.

У раціонах сухостійних корів недостають каротину та вітаміну А – 48 тис. МО за потреби 80–100 тис. МО.

Дослідженням крові корів пізнього сухостою встановлено оптимальний вміст гемоглобіну (102,0–133,0 г/л) і достатню кількість еритроцитів (5,3–6,9 Т/л), тому насиченість еритроцитів гемоглобіном в межах норми (16,9–21,0 пг). Ліміти гематокритної величини у 87,5 % корів оптимальні – 35–42 %, лише в однієї корови знижена (31 %). Величина гематокриту залежить від кількості еритроцитів та їх об'єму. У 50 % корів середній об'єм еритроцитів знаходиться в межах 52,7–58,4 мкм³, у чотирьох корів еритроцити дещо більші за 60 мкм³ (61,1–66,8), але лише у двох – більші 65 мкм³. Очевидно, причиною незначного макроцитозу є ранні стадії гіпокобальтозу, оскільки загальна кількість їх у цих корів – у межах норми.

УДК 619:616.24-002.153:615.33:636.2-053

ГРЕПЕЧУК Л.П., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **ПІДДУБНЯК О.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЕТИОЛОГІЯ ТА ДІАГНОСТИКА БРОНХОПНЕВМОНІЇ У ТЕЛЯТ ТОВ АФ “ГЛУШКИ” КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Найбільш поширеною патологією дихальної системи у молодняку великої рогатої худоби є бронхопневмонія. Вплив різноманітних стрес-факторів, бактеріальна забрудненість ферм призводить до зниження природної резистентності організму та зміни його реактивності. У господарствах з великою концентрацією поголів'я захворюваність тварин на бронхопневмонію реєструється досить часто, однак етіологічні чинники здебільшого невідомі. Тому мета роботи полягала у вивченні причин, симптомів та гематологічних показників крові у телят за бронхопневмонії.

Встановлено, що бронхопневмонія є поширеним захворюванням в господарстві. Хворіють здебільшого телята 2–4-місячного віку (до 70 %

поголів'я). Одним із найважливіших факторів, які впливають на поширення захворювання, є порушення ветеринарно-санітарних та зоогігієнічних умов утримання великої рогатої худоби (*порушення умов мікроклімату* – низька температура в приміщенні; висока відносна вологість; підвищена концентрація аміаку); *незбалансована годівля* (дефіцит цукру, надлишок перетравного протеїну, крохмалю, макро- і мікроелементів – кальцію, фосфору, магнію, феруму, мангану, йоду, купруму).

Хвороба у телят характеризувалася пригніченням загального стану, зниженням апетиту (у частини анорексія), гіпертермією – 39,6–40,3 °С (40,0±0,15), тахікардією (до 112 уд/хв), тахіпноєю (до 65 дих. рух./ хв.). Кашель нечастий, сухий, болючий. Із носових ходів серозні або серозно-катаральні витікання. Телята стоять витягуючи періодично шию або лежать, волосяний покрив скуйовджений, тьмянний, кон'юнктива анемічна. При перкусії (над ділянками ураження) тимпанічний звук, який змінювався на притуплений і тупий. При аускультатії грудної клітки в ділянці легень – дрібно- і середньопухирчасті хрипи. Крім того, в одних ділянках прослуховується посилення везикулярного дихання, в інших його послаблення.

При дослідженні крові телят за бронхопневмонії виявили олігоцитемію, олігохромемію (у 37,5,0 %), зниження гематокритної величини (у 25 %), гіпохромію (62,5 %) і мікроцитоз (37,5 %).

Таким чином, на основі проведених клінічних та гематологічних досліджень встановлено, що бронхопневмонія у телят є досить поширеною в господарстві і наносить значні економічні збитки.

УДК 619:616.34-008.314.4-084:636.2-053.2

КАБАЦЮРА Г.М., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **ПІДДУБНЯК О.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПОШИРЕННЯ ТА КЛІНІЧНІ ОЗНАКИ ШЛУНКОВО-КИШКОВИХ ХВОРОБ У ТЕЛЯТ ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПЕРЕГОНІВСЬКОЇ ДІЛЬНИЧНОЇ ЛІКАРНІ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ГОЛОВАНІВСЬКОГО РАЙОНУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Найбільш поширеною патологією у новонароджених телят є шлунково-кишкові розлади з симптомом діареї, якими хворіє від 65 до 100 % тварин. Тяжкий перебіг гастроентеральної патології спричиняють значну загибель їх у перші дні життя (до 30 %), а телята, які одужали, відстають у розвитку, що в майбутньому знижує їх відтворну функцію і не дає можливості реалізувати генетичний потенціал породи. Тому мета роботи полягала у вивченні поширення та клінічних ознак шлунково-кишкових хвороб у телят.

Частіше хворіють телята (78,4 %) від нетелей та корів другої–четвертої лактацій. Захворювання у 51,2 % телят відмічали на другий день, 33,8 – третій і в

18,6 % – на четвертий дні життя. Встановлено, що гастроентеральна патологія частіше проявлялася в зимово-весняний період: у березні (89,1 %), лютому (83,4) та січні (77,9 %) на 3-й день життя. Висока в цей період року була і загибель новонародженого молодняку (17,4–21,0 % від захворілих).

Захворювання частіше всього перебігало з такими симптомами: на фоні нормальної температури тіла відмічали пригнічення загального стану, зниження апетиту, профузний пронос. У деяких випадках, зокрема у тих телят, що загинули, наступало зневоднення організму, яке проявлялося швидким виснаженням, западанням очних яблук в орбіти, скуйовдженістю і тьмяністю волосяного покриву, сухістю носового дзеркала. Захворювання проявляється почастим актом дефекації, калові маси жовтого, жовто-сірого забарвлення, смердючі. У частини хворих із тяжким перебігом відмічали тремор м'язів, залежування. Тривалість хвороби в більшості випадків складала 7 діб (51,2 % від загальної кількості захворілих).

Перехворілі телята відставали у рості і розвитку від своїх ровесників. У них відмічали повторні випадки гастроентеральної патології. Найчастіше це були 8–10-й дні життя. У телят спостерігали клінічні ознаки, які характерні для аліментарної диспепсії. Температура тіла була в нормі. При наданні у таких випадках тварині лікарської допомоги вони одужували на 5–6 добу. Однак через 4–5 днів у частини телят знову відмічали ознаки діареї.

Отже, на основі проведених статистичних та клінічних досліджень встановлено, що розлади шлунково-кишкового каналу у телят є досить поширеними в господарстві. Ними хворіє 78,4 % телят. Клінічні ознаки характерні для аліментарної диспепсії.

УДК 619:616.33-071:636.4

ДРОБАХА В.І., студент 5 курсу

Науковий керівник – **ГАРЬКАВИЙ В.О.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПОШИРЕННЯ ХВОРОБ ОРГАНІВ ТРАВЛЕННЯ У СВИНЕЙ В УМОВАХ ННДЦ БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАУ

Аналіз сучасного стану виробництва м'ясної продукції свідчить, що швидке нарощування його темпів неможливе без інтенсивного розвитку всіх видів худоби та птиці, і особливо традиційної в Україні галузі свинарства. Покращуються і оновлюються технології виробництва кормів і утримання свиней, іде постійний пошук методів профілактики різних хвороб цього виду тварин з урахуванням прийнятої технології виробництва.

Але незважаючи на постійну роботу вчених і практиків у напрямку зменшення збитків, що завдаються виробникам свинини через зниження продуктивності по причині внутрішніх незаразних хвороб свиней різних вікових груп, внутрішні хвороби, зокрема хвороби травного каналу, досить поширені.

Такі дані містять результати проведених досліджень, що публікують вітчизняні і зарубіжні наукові джерела.

Тому ми провели клінічні дослідження з метою встановити поширення хвороб органів травлення у свиней на дорощуванні у цьому господарстві.

Діагноз ставили на основі клінічних симптомів. При зміні поведінки тварин проводили ретельне клінічне дослідження. Основними симптомами, що вказували на розлади травлення, були зниження апетиту та розлади дефекації.

У свиней відмічали зниження апетиту, спотворення смаку, підвищену спрагу, залежування, посилення перистальтики кишківника, підвищення температури тіла до 41–41,5 °С. Калові маси рідкі, з домішками газу, слизу, неперетравлених решток корму, червоно–жовтого кольору. У таких випадках ставився діагноз “гастроентерит” або “гастроентероколіт”.

У деяких поросят калові маси були темно-червоного кольору, пронос переходив у закріп, запах калу був гнильним. При таких симптомах ставився діагноз “виразкова хвороба”. Поставлені діагнози підтверджувались патологоанатомічним розтином у 90 % випадків.

В результаті проведених досліджень нами встановлено, що хвороби органів травлення поширені серед 34 % поросят 40–80-ти денного віку. За результатами клінічних досліджень і патолого-анатомічного розтину найбільш поширеним захворюванням є гастроентерит – 72 %, рідше зустрічається ентерит і виразкова хвороба шлунка – 19 %.

Гастроентероколіт і наскрізна виразка встановлені у 6 і 3 % поросят. Поєднана патологія – гастроентерит і виразкова хвороба виявлені у 21 % поросят за результатами клінічного і патологоанатомічного дослідження.

УДК 619:616.33–071:636.7

ЛИЧКОВСЬКИЙ П.В., студент 5 курсу

Науковий керівник – **ГАРЬКАВИЙ В.О.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПОШИРЕННЯ ХВОРОБ ОРГАНІВ ТРАВЛЕННЯ У СОБАК (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ВЕТЕРИНАРНИХ КЛІНІК м. СМІЛА ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Згідно даних літератури, серед захворювань собак велику групу становлять патології, які характеризуються порушенням функції шлунково-кишкового каналу і супроводжуються діареєю. Найбільш поширеними серед них є гастрит, ентерит, коліт, гастроентероколіт.

Тому метою наших досліджень було встановити поширення таких хвороб на території м. Сміла Черкаської області. Матеріалом для дослідження були записи в журналах реєстрації хворих тварин державної лікарні ветеринарної медицини та приватної клініки міста, куди звертались власники собак.

Згідно результатів наших досліджень, найбільша кількість тварин – 44 %, які надійшли з патологією системи травлення – собаки службових порід:

німецька, кавказька вівчарки, ротвейлер, доберман. Менш поширеними, порівняно зі службовими, хвороби системи органів травлення були у собак декоративних порід – пудель, болонка, пекінес – 24,8 %. На гастроентеральну патологію у безпородних собак захворюваність склала 14,5 %. Найменша кількість хворих зареєстрована серед собак мисливських порід (8,2%), що пояснюється їх малочисленістю у місті.

Залежно від віку, серед собак службових порід частіше хворіють на гастроентерит цуценята до 6-місячного віку(37,8%), дещо рідше цуценята мисливських порід (36,5 %). Гастроентерит у молодняку декоративних порід проявляється у 6–12-місячному віці. Ним хворіє 25,0 % тварин.

При аналізі історії хвороби пацієнтів лікувальних закладів ми встановили, що розмежування патології органів травлення на гастрит, ентерит, коліт і т.д. не проводили. Пацієнтам ставили діагноз “гострий гастроентерит” і призначали лікування з урахуванням симптомів, що переважали.

Аналізуючи кількість випадків захворювань системи органів травлення залежно від статі, можна стверджувати, що частіше хворіють самці – 55,7 % від загальної кількості тварин. Це пояснюється тим, що більшість власників тварин віддають перевагу утриманню кобелів, а суки є у власників собак з документами, що підтверджують чистоту породи собак.

Таким чином, хвороби системи травлення досить розповсюджені як серед породних (службові, декоративні, мисливські), такі серед безпородних собак.

У віковій структурі хвороб системи органів травлення гастроентерит найчастіше (46,3 %) проявляється у цуценят від 2 до 6-ти місячного віку.

Найбільша кількість хворих реєструється серед молодняку службових собак (34,3 %). У тварин після 5-річного віку захворюваність становила 21,5 %.

УДК 619:616.6–071:636.7/.8

БРИЛЬКОВА Д.В., студентка 4 курсу

Науковий керівник – **ВОВКОТРУБ Н.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

nauka@btsau.kiev.ua

ПОШИРЕННЯ ТА ДІАГНОСТИКА ХВОРОБ СЕЧОВОЇ СИСТЕМИ У ДРІБНИХ ДОМАШНІХ ТВАРИН м. БІЛА ЦЕРКВА

Хвороби сечової системи у дрібних домашніх тварин часто займають провідне місце серед внутрішньої патології. Крім того, перебіг багатьох інших, у тому числі інфекційних і паразитарних захворювань та патологічних станів, супроводжується порушенням функцій та структури органів цієї системи. За даними літератури, хвороби сечової системи у собак складають 5,9% від усієї кількості хвороб, у домашніх котів – 35 %.

Оскільки проблема патології сечової системи у дрібних домашніх тварин стоїть дуже гостро, мета нашої роботи полягала у проведенні аналізу поширення

та основних діагностичних критеріїв ренальної патології в собак і котів за матеріалами клініки домашніх тварин “Ветеринарна допомога” (м. Біла Церква).

Згідно проведених досліджень, встановлено, що найбільш поширеними в структурі внутрішніх хвороб у дрібних домашніх тварин за матеріалами клініки “Ветеринарна допомога” є хвороби сечової системи (74%), а саме геморагічний уроцистит та уролітіаз, які часто мали поєднаний перебіг, хронічна ниркова недостатність. Більш схильними до цих захворювань є домашні коти, у яких патології сечової системи діагностуються частіше протягом перших 10 років життя, тоді як серед кішок, навпаки, патологію ренальної системи частіше виявляли після 10-річного віку. У собак ренальну патологію реєстрували в 5,2 рази рідше. Серед собак відмічали майже подібну статеву-вікову тенденцію щодо поширення хвороб сечової системи. Сезонна динаміка характеризувалася спалахом ренальної патології переважно у весняно-літній період. Частіше хвороби сечової системи відмічали серед котів перської, британської порід та метисів.

Характерними симптомами ренальної патології у тварин були пригнічення, кахексія, гіперексія, анемічність слизових оболонок, поліурія та полідипсія, дизурія, блювання, виразковий стоматит. Під час гематологічного дослідження у хворих відмічали зростання загальної кількості лейкоцитів ($p < 0,001$), нейтрофільний лейкоцитоз, який характеризувався збільшенням як паличко-, так і сегментоядерних форм. Кількість лімфоцитів та еозинофілів була вірогідно меншою порівняно з клінічно здоровими тваринами, базофілів і моноцитів – залишалася переважно в межах норми. Під час біохімічного дослідження крові відмічали зміни показників залишкового азоту. Вміст сечовини у 100 % тварин з хронічною нирковою недостатністю був збільшений у 2,5–6 разів ($p < 0,001$) залежно від стадії, порівняно з клінічно здоровими. Вірогідно ($p < 0,001$) збільшувався й вміст креатиніну – у 1,8–5,6 разів.

Розвиток ренальної патології у дрібних домашніх тварин супроводжувався змінами фізичного, хімічного та мікроскопічного складу сечі. У хворих відмічали гіпостенурію (36%), протеїнурію (78%), глюкозурію (27%), мікрогематурію (44%), лейкоцитурію (84%), циліндрурію (8%), кристалурію (84%), наявність клітин ниркового епітелію.

УДК 619:616.153.284–071:636.2

БОЙЦУН Ю.В., магістрантка

Науковий керівник – **ВОВКОТРУБ Н.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

nauka@btsau.kiev.ua

ПОШИРЕННЯ, ДІАГНОСТИКА ТА ЛІКУВАННЯ КЕТОЗУ В КОРІВ СТОВ “ХЛБРОБ” ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Одними із складових успішного ведення молочного тваринництва є рання діагностика, спрямована профілактика, а за необхідності – ефективне лікування

метаболических і внутрішніх хвороб високоудійних корів. Найбільш поширеною проблемою метаболічного профілю серед високопродуктивних корів є кетоз, розвиток якого завдає значних економічних збитків господарствам.

Метою нашої роботи було проаналізувати поширення, діагностику та лікувальні заходи за розвитку кетозу у корів СТОВ "Хлібороб" Вінницької області. Як правило, діагностика захворювання базується на результатах клінічного дослідження, крові, сечі, молозива і молока на вміст кетонів, патолого-анатомічних змін в органах і тканинах. Враховують також продуктивність корів, структуру, повноцінність раціону і період лактації.

За результатами дослідження сечі розвиток кетозу діагностували у 73,3 % новорозтелених і 46,2 % корів ранньої лактації. Причому лише у 24,3 і 12,6 % хворих відповідних груп захворювання мало клінічний перебіг, тоді як решта мали субклінічну форму, яку діагностували лише за результатами дослідження сечі.

Основною причиною розвитку кетозу у корів було порушення норм годівлі. Раціон був не збалансований за більшістю показників, спостерігався дефіцит сухої речовини та обмінної енергії, надлишок перетравного протеїну (129,1 %). Проте у раціоні був дефіцит цукру і крохмалю (40,3 і 78,2 % забезпеченості), що спричиняло низьке цукро-протеїнове співвідношення – 0,29:1 та співвідношення між легкоферментованими вуглеводами і протеїном (1,03). В частини корів у перші 7 днів після отелення продуктивність зростає до 20–25 кг, тому такий раціон не може задовольнити їхню потребу, виникає дефіцит енергії, який швидко зумовлює розвиток кетозу.

У хворих з клінічно вираженим перебігом відмічали пригнічення загального стану, зниження апетиту, інколи повну відмову від концентрованих кормів, швидке зниження вгодованості та продуктивності. Тварини були сонливі, стояли з опущеною головою, більше лежали, важко піднімалися. Спостерігали тахікардію, тахіпное, порушення жуйки, гіпотонію передшлунків, збільшення ділянки печінкового притуплення, її болючість.

При проведенні біохімічного дослідження крові у 81,8 % новорозтелених і 100 % корів ранньої лактації хворих на кетоз відмічали розвиток гіпоглікемії. У 13,3 % корів після отелу рівень загального білка перевищував 86 г/л, у такої ж кількості відмічали розвиток гіпопротеїнемії. У 53,8 % корів розвивалася гіперпротеїнемія, причому у 28,6 % з них концентрація білка перевищувала 90 г/л. У решти тварин відмічали нормопропротеїнемію. Порушення функціонального і структурного стану печінки підтверджувалося результатами визначення індикаторного ензиму АсАТ. У 40 % новорозтелених хворих на кетоз корів активність ферменту перевищувала 2,0 ммоль/л, а в 13,3 % – знаходилася в межах від 1,8 до 2,0 ммоль/л. Аналогічні зміни активності АсАТ відмічали у корів періоду ранньої лактації. Гіперферментемію діагностували в сироватці крові 30,8 % хворих тварин, у такої ж кількості корів активність ферменту знаходилася у межах від 1,85 до 1,96 ммоль/л.

Оптимізація співвідношення в раціоні легкоферментованих вуглеводів до перетравного протеїну шляхом введення меляси, використання у складі преміксу вітамінів А і Е, селену та застосування у перші 10–14 днів пропіленгліколю по 250 мл і гепарину по 50 мл на голову дає можливість зменшити прояви кетозу та

ураження печінки в корів господарства. Перераховані заходи позитивно впливають на стан здоров'я корів.

УДК 619:616.24–002.153:636.2

ЯНКОВЕНКО Є.В., магістрантка

Науковий керівник – **ВОВКОТРУБ Н.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

nauka@btsau.kiev.ua

ПОШИРЕННЯ ТА ДІАГНОСТИКА КАТАРАЛЬНОЇ БРОНХО-ПНЕВМОНІЇ У ТЕЛЯТ ТОВ СГП ім. ВОЛОВІКОВА РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В структурі внутрішніх хвороб молодняка великої рогатої худоби, що зустрічаються, на друге місце по масовості, частоті та величині економічного збитку після шлунково-кишкових захворювань з симптомом діареї виходять респіраторні хвороби, зокрема, катаральна бронхопневмонія.

Мета роботи – вивчити поширення та проаналізувати основні діагностичні критерії катаральної бронхопневмонії у телят ТОВ СГП ім. Воловікова Рівненської області.

Протягом 2013 року відмічали 85 випадків захворювання телят віком 1–4 місяці на катаральну бронхопневмонію, що становить 46,2% від загальної кількості захворівших телят до 6-місячного віку. Аналіз сезонної динаміки показав, що частіше захворювання реєстрували протягом першого кварталу 2013 року, кількість хворих на катаральну бронхопневмонію телят становила 39 гол, тобто 45,8 % від загальної кількості хворих. Серед них у 53,8 % відмічали гострий перебіг захворювання. Інколи спостерігали перехід гострої форми пневмонії у хронічну. У другому кварталі кількість захворівших на катаральну бронхопневмонію становила 28,2%, у четвертому – 16,6 %, тоді як найменшу кількість хворих реєстрували протягом третього кварталу – 9,4 %. Протягом 2013 року від катаральної бронхопневмонії загинуло 2 телят, 5 були вимушено забиті. Отже загальний відхід телят склав 8,2 % від загальної кількості захворівших на пневмонію.

Основною причиною катаральної бронхопневмонії у телят господарства – це недодержання санітарно-гігієнічних правил годівлі та утримання, а саме вплив низьких взимку та високих температур улітку в поєднанні з протягами та перевищенням концентрації сірководню і аміаку в повітрі приміщень.

Встановлено, що за розвитку катаральної бронхопневмонії у телят відбуваються зміни клінічного статусу, морфологічних та біохімічних показників крові. Телята, що перехворіли, відставали в рості та розвитку від своїх ровесників, які не хворіли. Деякі з них хворіли з подібними симптомами повторно, деякі іншими захворюваннями. Тривалість хвороби у більшості випадків становила 8–9 діб. У хворих телят відмічали незначне пригнічення загального стану,

зниження апетиту, скуйовдження шерстного покриву, ціаноз видимих слизових оболонок, слизово-катаральні, а інколи й катарально-гнійні виділення з обох носових ходів, не звучний сухий кашель. Під час аускультатії легень вислуховували жорстке везикулярне дихання, крепітацію та дрібнопухирчасті вологі хрипи. У хворих телят спостерігали поверхнєве дихання, черевного типу, змішану задишку, частота його збільшувалась до 32–48 дихальних рухів за хвилину. Розвиток запального процесу у легенях супроводжувався субфебрильною лихоманкою. Температура тіла у них на 3,8% перевищувала аналогічний показник ($p < 0,001$) у клінічно здорових. Зміни з боку серцево-судинної системи характеризувались збільшенням на 15,4% ($p < 0,001$) частоти пульсу у телят, хворих на пневмонію.

В крові хворих відмічали зниження на 18,6 % кількості еритроцитів і гемоглобіну, зростання на 24,5 % загальної кількості лейкоцитів, порівняно з клінічно здоровими. Причому відмічали активацію лише клітинного захисту, тоді як гуморальні фактори захисту знаходились на низькому рівні. Слід відмітити, що рівень імуноглобулінів у хворих телят був досить низьким, що свідчить про зниження неспецифічної резистентності їх організму. У хворих телят спостерігали тенденцію до зниження рівня загального білка на 9,5% порівняно з клінічно здоровими. Про тяжкий перебіг катаральної пневмонії у дослідних телят свідчили показники бронхолегеневого тесту. У хворих телят екстинція проб у середньому становила $2,478 \pm 0,051$, що на 33,2 % вище порівняно з клінічно здоровими телятами.

Отже розвиток катаральної бронхопневмонії у телят 1–4 місячного віку супроводжувався змінами клінічного стану та крові, а саме слабко вираженим лейкоцитозом, олігоцитемією, олігохромемією, зниженням показників неспецифічної резистентності організму та позитивними результатами бронхолегеневого тесту.

УДК 619:616–084:636.3

КАЦАЛАП В.Л., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **ВОВКОТРУБ Н.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

nauka@btsau.kiev.ua

ДИСПАНСЕРИЗАЦІЯ ОВЕЦЬ У ННДЦ БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАУ

Збільшення виробництва продуктів вівчарства і сировини для легкої промисловості за одночасного поліпшення їх якості і зниження собівартості – проблема, яка з роками не втрачає актуальності. У розв'язанні її важливе значення має створення таких умов годівлі й утримання овець, які б найповніше відповідали їхнім біологічним особливостям та сприяли найбільш ефективній реалізації генетичного потенціалу. Поруч з цим, актуальним залишається

зниження витрат кормів на одиницю приросту, підвищення продуктивності та збереження здоров'я овець, яке безпосередньо впливає на якість виробленої продукції.

Мета роботи полягала у проведенні диспансеризації овець для з'ясування стану їх здоров'я та наявності скрито перебігаючих патологій.

Під час проведення аналізу раціонів овець було встановлено незбалансованість їх за більшістю поживних речовин, а саме, відмічали нестачу перетравного протеїну, легкоферментованих вуглеводів, фосфору, сірки, мангану, вітаміну D і, водночас, надлишок кальцію, магнію, феруму. Співвідношення між Ca і P становило 4,4–4,5:1.

Під час клінічного дослідження встановили, що більшість з тварин мали низьку вгодованість, у 100% – порушений ріст шерсті: вона нерівно вкривала тіло, у частини з них були помічені окремі алопеції та порушення росту копитець. У більшості шкіра сухувата, зниженої еластичності, колір кон'юнктиви – блідо-рожевий. Близько 30% овець мали хиткість різців, стоншення, розм'якшення, інколи розсмоктування останньої пари ребер, викривлення кінцівок. Такі зміни частіше реєстрували у кітних вівцематок. Супутніми симптомами були зменшення апетиту, в'ялість, гіпотонія передшлунків.

Порушення білкового обміну у кітних вівцематок характеризувалося розвитком у 75 % гіперпротеїнемії, у 67,5 % – гіперазотемії, після окоту у більшості вівцематок відмічали нормопропротеїнемію, лише у 30 % – гіпопротеїнемію, у 53,8 % – підвищення кількості сечовини та у 100 % – зниження вмісту амінного азоту в сироватці крові. Уміст загального кальцію в сироватці крові кітних вівцематок знаходився в межах 1,61–2,56 ммоль/л і в середньому становив $2,18 \pm 0,025$ ммоль/л, тоді як після окоту він вірогідно знижувався до $2,01 \pm 0,057$ ммоль/л ($p < 0,001$). Гіпокальціємія була виявлена у 45 кітних вівцематок з 52 (86,5 %), а через 2–3 місяці після окоту – у 26 із 30 (86,7 %), тобто поширення гіпокальціємії в обох групах овець було однаковим. За 1–2 місяці до окоту вміст неорганічного фосфору в сироватці крові був у межах від 0,78 до 2,60 ммоль/л (в середньому $1,53 \pm 0,058$). Серед них овець з гіпофосфатемією – 50 %. У лактуючих вівцематок вміст неорганічного фосфору в сироватці крові становив $1,41 \pm 0,123$ ммоль/л, що на 7,8 % менше попереднього. Кількість овець із гіпофосфатемією в цій групі становила 70 %. В обох групах відмічали по 2 тварини з гіперфосфатемією (3,8 і 6,7 % відповідно), рівень неорганічного фосфору в них перевищував 2,48 ммоль/л. Уміст загального магнію в крові кітних вівцематок був у межах 0,54–1,16 ммоль/л ($0,87 \pm 0,030$) і його середній показник не відрізнявся від рівня в лактуючих. Отже, із 40 кітних вівцематок гіпомагніємія встановлена у 16 (40 %), з 10 лактуючих – у 5 (50 %). У частини овець розвиток остеодистрофії мав патогенетичний зв'язок з патологією печінки та нирок. Майже у 50 % кітних і лактуючих вівцематок встановили порушення функціонального стану печінки за результатами вмісту в сироватці крові загального білка, відносної частки альбумінів, показників сулемової проби та активності аспарагінової амінотрансферази.

АРТОУЗ Ю.В., магістрантка

Науковий керівник – **ТИШКІВСЬКИЙ М.Я.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

nauka@btsau.kiev.ua

ВЕТЕРИНАРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОЩУВАННЯ КУРЧАТ-БРОЙЛЕРІВ У ПрАТ “МИРОНІВСЬКА ПТАХОФАБРИКА” ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Сьогодні в Україні бройлерне птахівництво розвивається достатньо швидкими темпами. Як наслідок спеціалізації та інтенсивного використання птахів спостерігається зростання захворювань, що пов'язані з порушенням обміну речовин, дією стрес-факторів, недотриманням параметрів мікроклімату та правил годівлі. Тому особливо важливого значення у системі боротьби з інфекційними та незаразними хворобами птиці набувають профілактичні заходи.

Метою під час виконання дипломної роботи було провести аналіз загальних профілактичних заходів, направлених на попередження хвороб птахів незаразної та інфекційної етіології, і на основі цього оцінити ветеринарне забезпечення під час вирощування курчат-бройлерів у ПрАТ “Миронівська птахофабрика” Черкаської області.

Матеріалом для дослідження були бройлери кросу “КОББ-500” виробничого цеху № 8, який на момент дослідження містив 700000 гол. птиці.

Технологія вирощування бройлерів включає в себе три періоди: брудерний, ростовий і фінішний. Забезпечення птахофабрики однодобовим молодняком згідно господарських потреб відбувається за допомогою власного інкубатора. Інкубаційне яйце в господарство постачається із СТОВ “Старинська птахофабрика”, яке входить до складу ПАТ “Миронівський хлібопродукт”.

Після брудерного періоду птиця переходить у відгодівельні цехи, де з 11 по 28 дні отримує ростовий комбікорм, з 29 по 42 – фінішний, які відрізняються за вмістом обмінної енергії, сирого протеїну, жиру, клітковини, амінокислот, мінеральних компонентів, вітамінів тощо. Основною умовою для досягнення результату є якість кормів, а також додержання гігієни годівлі і напування. Скупчення птиці, забруднені поїлки та годівниці, підвищена або понижена температура, недостатній фронт годівлі і напування, мокра підстилка – все це часто провокує виникнення стресу й призводить до канібалізму, що стає причиною підвищеної загибелі птиці, а також негативно впливає на приріст курчат.

Основною метою і завданням ветеринарної служби господарства є не скільки лікування птиці, а заходи спрямовані на попередження виникнення патологій як незаразної, так й інфекційної природи. Крім того, в обов'язки ветеринарної служби птахопідприємства входить й оцінка різноманітних факторів ризику (фізичних, хімічних, біологічних), пов'язаних з транспортуванням, умовами утримання, годівлі та напуванням курчат-бройлерів протягом всього виробничого циклу. На сьогоднішній день в господарстві дотримуються принципу “все зайнято – все вільно”. Такий принцип є важливим профілактичним заходом. Суть його полягає в тому, що на пташнику утримують протягом певного часу птицю тільки одного віку.

До закінчення визначеного терміну нові партії молодняку не завозять. Після переведення птиці у наступний сектор або після забою, частину приміщень протягом певного часу залишають вільною, і в цей період проводять профілактичні заходи. Потім максимально протягом тижня завозять нову птицю. Основні елементи загального протиепізоотичного захисту складаються з дотримання ветеринарних правил, санації приміщень, боротьби з гризунами, комахами, відлякування дикої птиці, ізоляції та знищення слабкого поголів'я.

Ветеринарні спеціалісти ПрАТ “Миронівська птахофабрика” профілактику та лікування птиці здійснюють шляхом введення ветеринарних препаратів з кормом і водою. Загибель птиці в господарстві не перевищує допустимих 4 %. Птиця гине здебільшого внаслідок транспортування, недоліків інкубації, рідше – коліінфекції, мікотоксикозів, порушення мінерального обміну, сечокислої діатези, жовткового перитоніту. Протягом періоду вирощування поголів'я птиці вакцинується проти інфекційних хвороб (хвороба Н'юкасла, інфекційний бронхіт курей) за схемою, погодженою з управлінням ветеринарної медицини Черкаської області.

З метою профілактики мікотоксикозів до складу комбікормів курчат у господарстві вводять препарати Мікотокс (у кількості 0,1 %) та Міколад, Мікосорб. Для попередження кокцидіозу у курчат-бройлерів, застосовують препарат Авіакс, діючою речовиною якого є семдураміцин, що пригнічує розвиток кокцидій на стадії шизогонії першої та другої генерації. Для поліпшення травлення та засвоєння поживних речовин у корм птиці вводять препарат Натузим.

Для нормалізації метаболічних процесів в організмі птиці та профілактики стресових станів, вітамінної недостатності, підвищення неспецифічної резистентності у корм птиці додають Нутріл Se, аскорбінову кислоту, Ловіт ВА+СЕ. Для профілактики рахіту – курчатам застосовують вапнякове та м'ясокісткове борошно, монокальційфосфат.

УДК 619:616.391–074:636.5

АРТОУЗ Ю.В., магістрантка

Науковий керівник – **ТИШКІВСЬКИЙ М.Я.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

nauka@btsau.kiev.ua

ЗМІНИ ОКРЕМИХ ПОКАЗНИКІВ БІЛКОВОГО, МІНЕРАЛЬНОГО І ВІТАМІННОГО ОБМІНІВ У КУРЧАТ-БРОЙЛЕРІВ ЗАЛЕЖНО ВІД ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПЕРІОДУ

Метою нашої роботи було провести оцінку стану білкового, мінерального та вітамінного обмінів курчат-бройлерів.

Під час біохімічного дослідження сироватки крові встановили, що вміст загального білка у птиці віком 11–28 днів становив 35,7 г/л. Цей показник знаходиться на нижній межі норми, виведеної для бройлерів кросу КОББ-500 (35,0–46,0). У віці 29–42 дні рівень загального білка у сироватці крові курчат був на 9,2 % вищий, порівняно з бройлерами ростового періоду, проте у всіх досліджених зразках виявляли нормопротеїнемію, тоді як у період 11–28 днів гіпопротеїнемію спостерігали

у 20 % у курчат, що, можливо, обумовлено недостатньою функціональною зрілістю та здатністю гепатоцитів до синтезу білка.

Порушення мінерального обміну у бройлерів, яке часто проявляється розвитком рахіту, є достатньо поширеною патологією на птахофабриці, відповідно, моніторинг стану мінерального обміну у курчат є постійним плановим заходом для того, щоб вчасно попередити виникнення патології. Уміст загального кальцію у сироватці крові курчат ростового періоду знаходився у межах 4,27–5,87 ммоль/л і в середньому становив $5,11 \pm 0,20$ ммоль/л, що на 13,3 % перевищувало максимально встановлену працівниками лабораторії вивчення хвороб птиці межу (4,0–4,5 ммоль/л).

Вміст загального кальцію у сироватці крові курчат фінішного періоду вірогідно не відрізнявся від попереднього і коливався у межах 4,75–5,75 ммоль/л. Гіперкальціємію відмічали у 100 % бройлерів цієї вікової категорії, що можливо, є наслідком активації системи вітамін D₃ – паратгормон, як відповідь на порушення мінерального живлення курчат. Вміст неорганічного фосфору у птиці ростового періоду становив $3,62 \pm 0,07$ ммоль/л (за норми 1,94–2,10 ммоль/л). Позитивний баланс фосфору забезпечується, напевне, високою абсорбцією його у кишечнику та накопичення під час резорбції кісткової тканини. У курчат фінішного періоду рівень фосфору нормалізується.

З метою оцінки вітамінної забезпеченості птиці у лабораторію направляють зразки печінки курчат для визначення вмісту вітамінів А і Е.

Зазвичай птиця найбільш чутлива до дефіциту вітаміну А, що зумовлено інтенсивним обміном речовин в їх організмі. Визначення вмісту ретинолу у печінці дає змогу найбільш точно враховувати його запаси в організмі. У бройлерів заключного етапу вирощування вміст ретинолу у печінці становив $77,3 \pm 1,55$ мкг/г. Проте орієнтовні показники норми наведені лабораторією становлять 90–100 мкг/г. Вміст вітаміну Е у печінці курчат знаходився у межах 54,2–59,0 мкг/г і у середньому становив $56,3 \pm 1,00$ за норми 72–105 мкг/г. Отже забезпеченість організму бройлерів токоферолом і ретинолом недостатня.

Аналіз проведених досліджень показав, що в організмі курчат-бройлерів спостерігали достатньо напружений стан мінерального і вітамінного обмінів, що, можливо, пов'язано з недосконало розробленою годівлею птиці в плані складання раціонів та особливостями її обміну речовин.

УДК 619:616-084:636.2

САВЧЕНКО Д.Ю., магістрант

Науковий керівник – **ТИШКІВСЬКИЙ М.Я.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

nauka@btsau.kiev.ua

РЕЗУЛЬТАТИ ДИСПАНСЕРИЗАЦІЇ КОРІВ У ТОВ “КОЛОС” ОЛЕКСАНДРІЙСЬКОГО РАЙОНУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Товариство з обмеженою відповідальністю “Колос” – господарство, що спеціалізується в тваринницькій галузі по виробництву високоякісного молока і

м'яса. Годівля корів, залежно від технологічних груп, проводиться загальнозмішаними раціонами, до складу яких входять грубі корми (сіно тимофіївки, конюшини або люцерни), соковиті (сінаж різнотравний і силос кукурудзяний), 4–5 видів концентратів.

Раціон годівлі корів ранньої лактації оптимальний за умістом обмінної енергії, сухої речовини, сирого клітковини, сирого і перетравного протеїну, крохмалю. Проте відмічався дефіцит цукру і сирого жиру. Співвідношення між цукром і перетравним протеїном становить 0,7:1, а сума легкоперетравних вуглеводів до протеїну – 2,91:1. Мінеральний склад раціону корів характеризується надлишком макроелементів кальцію, магнію, мікроелементів – феруму, купруму, мангану за вираженого дефіциту фосфору, цинку, кобальту, йоду і вітаміну D.

Корови ранньої лактації у більшості були вище середньої вгодованості (30 гол.), а у 10 тварин вгодованість середня, волосяний покрив тьмянний, слизові оболонки блідо-рожевого кольору, відмічали пригнічення загального стану, зменшення апетиту, уповільнення рухів, зниження нервово-м'язового тону, тремор м'язів, залежування, швидку втрату маси тіла і продуктивності, болючість і збільшення печінки, послаблення тонів серця, тахікардію, тахіпное, гіпотонію передшлунків та кетонурію (2,0 ммоль/л).

При дослідженні сироватки крові хворих корів відмічали порушення білоксинтезувальної функції печінки (гіпопротеїнемію – у 30 %, гіпоальбумінемію та диспротеїнемію – 60 %), порушення мінерального обміну (гіпокальціємія – 30 % та гіпофосфатемія – 100 % тварин).

Коровам, хворим на кетоз (перша дослідна група) для поповнення глікози і глікогену внутрішньовенно два рази на добу вводили 20 %-ний розчин глікози в дозі 100 мл та внутрішньо пропіленгліколь – 250 мл. Для усунення ацидозу внутрішньовенно вводили 500 мл 4 %-ного розчину натрію гідрокарбонату один раз на добу протягом 3-х днів. Для відновлення функції печінки внутрішньом'язово вводили 20 мл тетравіту (1 ін'єкція). Схема лікування корів другої дослідної групи була аналогічною, проте пропіленгліколь замінили на гепатопротектор гепаринол, який вводили всередину в дозі 50 мл на корову.

Після лікування у корів обох груп спостерігали значне покращення загального стану. Температура, частота пульсу, дихання і скорочень рубця знаходилися в межах норми. При перкусії у двох корів першої дослідної групи діагностували незначне збільшення печінки та кетонурію (вміст кетонових тіл 2,5 ммоль/л). Тони серця у корів обох дослідних груп були чисті, ясні, серцевий поштовх помірної сили.

При дослідженні сироватки крові корів першої групи після лікування встановили вірогідне зростання концентрації загального білка, альбумінів і загального кальцію (за виключенням двох тварин з ознаками кетонурії). У всіх корів другої дослідної групи відмічалось значне покращення показників білоксинтезувальної функції печінки та мінерального обміну.

Отже, застосування коровам першої дослідної групи, хворим на кетоз, лікарських препаратів показало, що відновлення функцій печінки, серцево-судинної і травної систем, мінерально-вітамінного обміну проходить повільно і недостатньо. Лікування хворих корів другої дослідної групи було більш

ефективним: покращення клінічних і біохімічних показників спостерігали у 100% тварин. Застосування гепатопротектора гепаринолу в комплексі з іншими препаратами є більш ефективне, ніж пропіленгліколю.

УДК 636.7:616.61–002

ПАЛАДІЙЧУК Ю.М., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **ФЕДОРОВИЧ В.Л.**, асистент

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

hupiatr@gmail.com

СИМПТОМАТИКА ТА РАННЯ ДІАГНОСТИКА НЕФРОПАТІЇ У СОБАК

Нефропатія – це патологія клубочкового апарату та паренхіми нирок різної етіології. Вона поширена у собак, особливо як вторинні захворювання незаразного чи заразного походження. Діагностика таких проявів патології нирок має певну складність в зв'язку з розвитком у них різноманітних форм розладів. Багато ознак нефропатії, що виявляються під час клінічного обстеження собак та аналізі даних анамнезу, мають неспецифічний характер. Тому основою діагнозу є результати лабораторних досліджень крові.

Нами було проведено клінічне обстеження 40 тварин, власники яких звернулися за ветеринарною допомогою в клініку кафедри внутрішніх хвороб тварин та клінічної діагностики і ветеринарного центру “ВетМед” м. Львова.

Із даних анамнезу виявляли, що у собак відмічається втрата апетиту, слабкість, полідипсія, поліурія, втрата ваги, блювання, галітоз, погіршення стану шерсті. При клінічному огляді собак встановили тахікардію, тахіпное, блідість видимих слизових оболонок та зневоднення.

У 40 тварин, захворювання нирок підтверджували результатами лабораторного дослідження крові, зокрема визначенням концентрації креатиніну і сечовини, які постійно продукуються в організмі та екскретуються виключно за допомогою гломерулярної фільтрації.

Визначення концентрації сечовини – звичайний діагностичний тест, але цей показник може змінюватися під впливом ряду факторів, у той час як концентрація креатиніну, що відображає фільтраційну функцію клубочків нирок, залишається практично незмінною.

За результатами клінічних симптомів та лабораторного дослідження крові собак було умовно розділено на три групи:

1-а група – 15 тварин, з компенсованою нирковою недостатністю у яких були відсутні клінічні ознаки нефропатії. Концентрація креатиніну в сироватці крові в середньому становила $238,0 \pm 13,0$ мкмоль/л (норма 80–120), а сечовини – $18,9 \pm 1,1$ мкмоль/л (8–12). Діагноз встановлювали на підставі лабораторних аналізів крові.

2-а група – 19 тварин, в яких нефропатія супроводжувалася уремією. Концентрація креатиніну в сироватці крові в середньому становила $356,0 \pm 25,0$ мкмоль/л, а сечовини – $33,2 \pm 2,9$ мкмоль/л. У цих тварин відмічали ознаками ниркової недостатності.

3-тя група – 6 тварин з термінальною стадією ниркової недостатності. В тварин реєстрували характерні ознаки патології нирок. Концентрація креатиніну в сироватці крові в середньому становила $986,9 \pm 27,0$ мкмоль/л, а сечовини – $47,2 \pm 3,1$ мкмоль/л. Прогноз був несприятливий.

Отже, рання діагностика патології нирок у собак утруднена в зв'язку із неспецифічним симптомами, а специфічні симптоми – з'являються на пізніх стадіях їх розвитку. Тому, з метою ранньої діагностики типу нефропатії та оцінки функціонального стану нирок необхідно проводити дослідження крові, зокрема визначати концентрацію сечовини та креатиніну.

УДК 636.2:614.878:574

МУДРИЙ А.Я., студент 5 курсу

Науковий керівник – **ФЕДОРОВИЧ В.Л.**, асистент

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

hyriatr@gmail.com

СИМПТОМАТИКА ОСТЕОДИСТРОФІЇ КОРІВ В БІОГЕОХІМІЧНІЙ МІСЦЕВОСТІ

Остеодистрофія корів розвивається повільно і, часто за відсутності клінічних ознак, може мати масове поширення. Тому для виявлення субклінічного перебігу і попередження клінічного прояву остеодистрофії необхідно проводити комплекс діагностичних досліджень та спрямовані профілактично-лікувальні заходи.

Області західного регіону відносяться до західної біогеохімічної зони України, де ґрунти, корми і вода містять недостатню кількість, надлишок чи дисбаланс багатьох біотичних мікроелементів, що в сукупності з іншими чинниками спричиняє виникненню остеодистрофії.

Метою роботи було вивчити особливості симптоматики остеодистрофії з урахуванням зональних особливостей.

Дослідження проводились на базі господарств Городоцького та Радехівського районів Львівської області. Всього було досліджено 225 корів із клінічними ознаками порушення мінерального обміну.

При огляді встановлено середню і нижче середню вгодованість корів в залежності від господарства. На підставі проведеного клінічного обстеження корів встановили, що середня температура тіла при дослідженні корів була в межах фізіологічних коливань і становила $38,2 \pm 0,3$ °C. Частота дихання становила $29,0 \pm 0,9$ за хвилину, його зміну виявляли у 30 корів (13,0 %). При дослідженні

серцево-судинної системи звертали увагу на частоту пульсу і характер тонів серця. Його частота становила $62 \pm 1,4$ за хвилину. В окремих випадках у корів з ознаками остеодистрофії виявляли тахікардію.

Серед клінічних ознак захворювання найбільш розповсюдженими були: спотворення апетиту, скуйовдженість шерсті та затримка линьки – спостерігали довгу шерсть в ділянці шиї, черева, на голові між рогами (чолка), холці. Такі зміни були виявлені у 81 корів (36%). Виявляли також неправильну поставу кінцівок, потоншення та частковий лізис останньої пари ребер, розсмоктування останніх 2-3 хвостових хребців, а також хиткість зубів. Клінічні зміни кістково-зв'язкового апарату відмічали у 45 корів (20%) – напружена хода, випуклість ребер, надмірне розростання і деформацію рогу копитець, що призводило до подовження зв'язок та сухожилків, яке змінювало кути суглобів і мінялась постава кінцівок.

Проведеним клінічним дослідженням корів біогеохімічної зони регіону, виявлено ряд порушень обміну мінеральних речовин та наявність симптомів хвороби на основі яких діагностовано остеодистрофію.

У деяких досліджуваних клінічно здорових корів, виявлено порушення метаболізму мінеральних речовин, що вказує на перебіг у них мікроелементозів.

УДК 619:616.34.-002:616.-071:636.2-053

ГОРЮК Ю.В., магістрантка

Науковий керівник – **ГОРЮК В.В.**, канд. вет. наук

Подільський державний аграрно-технічний університет

ВПЛИВ ВІТАМІННО-МІНЕРАЛЬНИХ ПРЕПАРАТІВ НА ЗДОРОВ'Я СУХОСТІЙНИХ КОРІВ ТА НОВОНАРОДЖЕНИХ ТЕЛЯТ

Відомо, що незбалансована годівля тварин впливає на внутрішньоутробний розвиток плода, народження фізіологічно незрілого молодняку, схильного до масових шлунково-кишкових захворювань, серед яких особливо поширена диспепсія, яка проявляється розладом травлення, обміну речовин, зневодненням та інтоксикацією організму. При проведенні науково-виробничих дослідів виявили, що основними причинами захворювань новонароджених телят у господарствах регіону, є незбалансованість раціонів глибокотільних корів щодо загальної поживності, вмісту перетравного протеїну, мінеральних речовин і вітамінів, що викликає у них порушення обміну речовин. Мета роботи – вивчення впливу сапонітового борошна в поєднанні з вітамінним препаратом ЕвітСел на морфологічний склад крові сухостійних корів та здоров'я новонароджених телят. Дослідження проводили на сухостійних коровах української чорно-рябої породи, віком 3–6 років, середньої вгодованості. В досліджуваному господарстві аналізували годівлю, утримання сухостійних корів, ветеринарний та зоотехнічний облік. Корови дослідної групи, отримували протягом сухостійного періоду сапонітове борошно (150 г на голову щодня із концентрованим кормом) і вітамінний препарат ЕвітСел (внутрішньом'язово у дозі 8 мл за 45 та 20 днів до отелення).

Застосування сапонітового борошна і ЕвітСел сприяють поліпшенню гематологічного статусу тварин. Зокрема, у корів збільшилася кількість еритроцитів – з $4,8 \pm 0,53$ до $6,2 \pm 0,36$ Т/л (на 29,2 %). Підвищився і рівень гемоглобіну в крові. Якщо на початку дослідження кількість дихального ферменту крові в середньому становила $93,1 \pm 3,27$ г/л (мінімальна норма – 95 г/л), то перед отеленням уміст хромопротеїду підвищився до $103,8 \pm 2,15$ г/л (на 11,5 %). Загальна кількість лейкоцитів впродовж дослідження не змінилася. Натомість, виявили зміни якісного складу лейкоцитів. Зокрема, на 5 % збільшилася частка сегментоядерних нейтрофілів, що свідчить про стабілізацію процесів лейкоцитопоезу у глибокотільних корів. Застосування сапонітового борошна і ЕвітСел сухостійним коровам, позитивно впливає і на обмін речовин у новонароджених телят. Телята від таких корів народжувалися з більшою масою тіла, в порівнянні з телятами контрольної групи – в середньому на 4,5 кг. Захворюваність шлунково-кишковими хворобами у них була на 18 % меншою, порівняно з телятами від корів, яким препарати не застосовували. В місячному віці маса тіла телят дослідної групи була на 8 кг (16 %) більшою, ніж маса телят контрольної.

УДК 639.09

МАРЧЕНКО А.А., БЕБЕШКО А.А., студенти 4 курсу
Науковий керівник – **ПІДОПРИГОРА Т.О.**, викладач
Технологічно-економічний коледж Білоцерківського НАУ

ЗАХОДИ ПРОФІЛАКТИКИ ПРИ ВИРОЩУВАННІ МОЛОДНЯКУ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ В ТОВ „АГРОФІРМА КОЛОС” с. ПУСТОВАРІВКА, СКВИРСЬКОГО РАЙОНУ, КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Профілактика – сукупність запобіжних заходів, спрямованих на недопущення занесення, виникнення і поширення заразної хвороби. До неї входять 1) специфічна, або імунопрофілактика; 2) неспецифічна, що ґрунтується на ветеринарно-санітарних заходах; 3) загальна, що передбачає підвищення резистентності тварин.

Забезпечення населення України молоком і м'ясом та їхніми продуктами вітчизняного виробництва є актуальним питанням продовольчої безпеки. Розвиток скотарства планується досягти шляхом збільшення поголів'я корів, з добре розвиненими продуктивними ознаками, придатних до розмноження. Організація вирощування ремонтних телиць виступає фундаментом племінної справи. Особливу увагу в господарстві приділяють профілактичним заходам у підготовці нетелей до розтелу, збереження молодняку, від народження до вводу в основне стадо.

Протиєпізоотичні заходи МТФ ТОВ „Агрофірма Колос” с. Пустоварівка

З першого дня життя проводять колостральну імунізацію дачою 6 л молозива за день, вітамінізація. На 5 день визначають рівень імуноглобулінів у

сироватці крові, знероження, профілактика кокцидіозу (байкокс), вітамінізація (інтравіт), перехід на 2-х разове випоювання молока по 4 л до 30 дня. На 28-34 дні вакцинація телят проти вірусних хвороб (ІРТ, ПГ-3, ВД, РСІ) вакцина Хіпрабовіс, в 49-55 днів ревакцинація телят проти вірусних хвороб. В період 220-226 днів ревакцинація теличок проти вірусних хвороб (Хіпрабовіс), 400-406 день ревакцинація перед осіменінням телиць проти вірусних хвороб.

На 222-228 день тільності вакцинація нетелей і корів проти колібактеріозу, рота-корона вірусів (Колібін РК НеО), запуск і переведення в групу раннього сухостою. У 243-249 день тільності – ревакцинація проти колібактеріозу і рота-корона вірусів. Також проводять щеплення поголів'я проти сибірки (в 3 міс, 6 міс, 1 раз в рік), алергічні дослідження на туберкульоз (з 40 денного віку), серологічні дослідження на лейкоз, бруцельоз, лептоспіроз згідно планів.

Одним з головних чинників успішного рішення цієї великої задачі є нормоване годування тварин на всіх етапах їх зростання. Відсутність або недотримання норм годування при вирощуванні молодняка приводить до неправильного розвитку і формуванню всього організму, що негативно позначається в майбутньому на їх продуктивність.

Отже: комплексне попередження хвороб дотримуючись заходів профілактики, є основою при вирощуванні здорового молодняка великої рогатої худоби, яке забезпечить населення продуктами харчування.

УДК 619:616.07:636.4

МАКСИМОВИЧ В.І., студент 2 курсу

Наукові керівники – **СЛІВІНСЬКА Л.Г.**, д-р вет.наук,

ЧЕРНУШКІН Б.О., канд. вет. наук

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

СПОСІБ ПРОФІЛАКТИКИ НАБРЯКОВОЇ ХВОРОБИ ПОРОСЯТ

Набрякова хвороба свиней – це захворювання переважно відлучених поросят, яке характеризується утворенням набряків в різних органах і тканинах, з ознаками ентериту та ураженням центральної нервової системи. Захворювання починається раптово, у підшкірній клітковині повік, лоба, носа, потилиці розвиваються набряки.

Метою роботи була розробка ефективного і зручного для застосування способу профілактики набрякової хвороби поросят.

Метод профілактики набрякової хвороби апробований нами на поросятах породи ландрас, дюрок і білої української у приватних господарствах Львівської області. Тварини утримувалися в типових приміщеннях. Раціон складався з готового комбікорму фірми «Трау Нутрішн» (Голландія), ячменю та пшениці. Тварин було розділено на дві групи: контрольна і дослідна по 100 поросят у кожній.

Дотримувались технології годівлі тварин при відлучці та правил санітарії. Готовий корм (суперпрестартер) згодовували з 5-го по 22-й день життя шляхом нанесення їх свиноматці на молочні пакети, а з 22-го по 25-й – здійснювали ступеневий перехід із суперпрестартера на престартер у пропорції 50:50. Поросятам змінювали раціон годівлі з 25-го дня, що складався із 25 % престартера і 75 % ячменю. Відлучку поросят проводили на 27–28 день життя. Тварин розділяли на гнізда по 10 голів у кожному, враховуючи їх живу масу. У день відлучки поросят утримували на голодній дієті, воду давали без обмежень. На другий день – згодовували 1 кг корму на гніздо, розділивши його на 3–4 порції. Поросятам забезпечували вільний доступ до годівниць та поїлок. На третій день після відлучки кількість корму збільшували до 1,2 кг, на 4-й – 1,4 кг, а з 5-го дня переводили на нормовану годівлю відповідно до схеми.

Стимуляція кращого поїдання корму після відлучки поросят забезпечувалася дотриманням режиму роздачі кормів в один і той самий час і цілодобовим освітленням приміщення. З 22-го по 32-й день життя поросят до корму додавали підкислювач 5 кг на 1 тонну (0,5 %) готового корму (65 % мурашиної кислоти, 35 % кремнієвої основи). Підкислення кормів або води забезпечує зміну рН у шлунково-кишковому тракті кислую сторону, що пригнічує ріст і розвиток патогенної мікрофлори та є основним у профілактиці набрякової хвороби поросят.

Запропонований нами спосіб профілактики набрякової хвороби поросят дав позитивний результат про що вказує збереженість поросят у дослідній групі 96 % в порівнянні – 58 % у контрольній.

УДК 619:612.1:636.1

МИХАЙЛОВА М.Ю., ДАНИЛЮК О.В., ТИМОЧКО Р.В., студенти 4 курсу

Наукові керівники – **СЛІВІНСЬКА Л.Г.,** д-р вет. наук

ЩЕРБАТИЙ А.Р., канд. вет. наук

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

ua-andrea@ukr.net

СТАН ЕРИТРОЦИТОПОЕЗУ КОБИЛ У ЗОНІ ТЕХНОГЕННОГО НАВАНТАЖЕННЯ

Збільшення чисельності коней в приватному секторі сприяє поширенню різних захворювань як заразної так і незаразної етіології та супроводжується порушенням еритроцитопоезу.

Метою роботи було дослідити стан еритроцитопоезу у кобил на різних термінах жеребності в господарствах зон техногенного навантаження.

Об'єктом дослідження були кобили на 4–11 місяцях жеребності, віком від 4 до 18 років, які перебували на прив'язному утриманні. Для оцінки стану еритроцитопоезу було створено дослідні групи кобил за терміном жеребності (4–7 та 8–11 місяці) Дубровицького р-ну Рівненської області (зона забруднення радіонуклідами) та Іваничівського р-ну Волинської області (важкими металами:

Cd, P1 відповідно). Морфологічні показники крові визначали за загальноприйнятими методиками.

Встановлено, що кількість еритроцитів кобил Рівненської області на 4–7 місяцях жеребності становила $7,2 \pm 0,68$ Т/л. У 20 % тварин встановлено олігоцитемію. На 8–11 місяці жеребності, кобил цієї ж групи, кількість еритроцитів була менша на 12,6 %, порівняно з кобилами другої дослідної групи. В другій групі тварин Волинської області (4–7 міс. жеребності) змін, щодо кількості еритроцитів, не виявили. У кобил на 8–11 місяцях жеребності цей показник вірогідно збільшувався ($p < 0,05$) порівняно з кобилами першої дослідної групи цього ж періоду. Рівень гемоглобіну в крові кобил обох дослідних груп коливався у межах 90–140 г/л. У 25 % тварин спостерігалася олігохромемія. Нами встановлено, що в середньому ВГЕ кобил першої групи знаходився в межах фізіологічних коливань (17,0–18,4 пг), проте на 8–11 місяць цей показник мав тенденцію до збільшення. В другій дослідній групі ВГЕ був вірогідно меншим ($p < 0,05$; 0,001) порівняно з кобилами першої групи, незалежно від терміну жеребності. У другій групі гіпохромія спостерігалася в 80 % тварин.

Середній об'єм еритроцита у кобил двох дослідних груп, незалежно від терміну жеребності, знаходився в межах фізіологічних коливань ($37\text{--}54$ мкм³), проте СОЕ у кобил першої дослідної групи на 4–7 місяці жеребності вірогідно збільшувався ($p < 0,01$), порівняно з кобилами другої групи.

Висновки: 1. У 20 % кобил (4–7 міс.) Рівненської області була встановлена олігоцитемія, у 25 % Волинської області – олігохромемія. 2. ВГЕ в кобил Волинської області був вірогідно меншим, у 80 % тварин наявна гіпохромія. 3. У 20 % кобил Рівненської області на 8-11 місяці жеребності розвивалася нормохромна макроцитарна анемія. У 80 % кобил Волинської області на 8-11 місяці жеребності – гіпохромна нормоцитарна анемія.

УДК 619:616-084:636.2(477.65)

ШУЛЬГА Т.М., магістрантка

Науковий керівник – **НАДТОЧІЙ В.П.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

nauka@btsau.kiev.ua

ДИСПАНСЕРИЗАЦІЯ КОРІВ У ТОВ „Укр-Агро-Ком” КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Однією з основних проблем, що забезпечує економічну могутність і стабільність держави, є продовольча. Вирішення її значною мірою залежить від розвитку тваринництва, зокрема молочного скотарства. В цих умовах особливого значення набуває ефективний контроль за станом здоров'я тварин і своєчасним проведенням комплексу лікувальних і профілактичних заходів.

Мета роботи є проведення аналізу результатів диспансеризації корів червоно і чорно-рябої української породи різних технологічних груп і вивчення умов утримання, годівлі і результатів клінічного і лабораторного дослідження.

Матеріалом були корови чорно і червоно рябої української породи віком 3–6 років.

Тварини в господарстві утримуються прив'язно. Годівля проводиться два рази на добу. При проведенні клінічного дослідження звертали увагу на вгодованість, стан волосяного покриву та шкіри, колір кон'юнктиви, частоту пульсу і дихання, якість тонів серця, частоту скорочень рубця. При дослідженні мінерального обміну, визначали стан останнього ребра та хвостових хребців. Також оцінювали стан печінки та нирок. В раціоні глибокотільних корів відмічається надлишок сухої речовини і сирого клітковини. Разом із тим, у раціоні недостача за кормовими одиницями (89,8 % від потреби), проте відсоток забезпеченості в обмінній енергії становить 105,7 %. Водночас у раціоні низький рівень сирого і перетравного протеїну – 88,04 і 75,2 %, крохмалю – 75,3 %. Як наслідок, у корів уже в перші дні і тижні після отелення можуть розвиватися порушення метаболізму. Раціон дійних корів характеризується надлишком макроелементів кальцію, магнію, мікроелементів – заліза, міді та марганцю. Корови ранньої лактації у більшості були вище середньої вгодованості, а у 12-х – середня, відмічали пригнічення загального стану, зниження апетиту. Тварини стояли з опущеною головою, більше лежали з повернутою в сторону головою, неохоче і важко вставали, рухи уповільнені, обережні, нервово-м'язовий тонус знижений. При перкусії печінки відмічалася болючість та збільшення поля печінкового притуплення. Температура тіла в межах фізіологічної норми. Дослідженні серцево-судинної системи виявляли послаблення серцевого поштовху, тонів серця, тахікардію. У більшості хворих корів спостерігалася тахіпное та гіпотонія передшлунків. Експрес-дослідженням сечі встановили кетонурію (вміст кетонових тіл 2,0 ммоль/л). Кількість еритроцитів у переважній більшості тварин знаходиться у межах фізіологічних величин. Уміст гемоглобіну у крові глибокотільних корів був оптимальний, а середнє значення $117,8 \pm 0,65$ г/л. Значення гемоглобіну в корів ранньої лактації дещо нижчим $99,6 \pm 1,19$ г/л, двох встановили олігохромемію. Кількість лейкоцитів у крові глибокотільних і корів ранньої лактації була в межах фізіологічних величин, а 2-х тварин діагностували лейкопенію. Вміст загального білка глибокотільних корів становив $83,6 \pm 1,47$ г/л, у трьох діагностували гіперпротеїнемію, ще у двох корів рівень загального білка знаходився на верхній межі норми. Гіпоальбумінемію відмічали у 2 корів, а середнє значення – $38,1 \pm 0,38$ %. Порушення обміну білка діагностували у 80 % корів ранньої лактації. Уміст альбумінів середньому $36,6 \pm 1,48$ %, у 7 корів діагностували гіпоальбумінемію. У корів рівень загального кальцію в крові був менший нижнього фізіологічного рівня. Гіпофосфатемію діагностували у 80 % сухостійних корів та у 30 % ранньої лактації. На структурні змін у гепатоцитах та клітинах скелетних м'язів і серця вказувало зростання активності аспарагінової (АСТ) і аланінової (АЛТ) трансаміназ, в 1,1 рази та 1,9 рази порівняно зі здоровими. Гамма-глутамілтрансфераза (ГГТ) 1,2 рази та 1,4. Гіперферментемія спостерігалася у 30 % і 100 %.

Як показали дослідження, у корів ранньої лактації порушується функціональний стан печінки та розвивається кетоз. Були сформовані дві дослідні групи корів по 6 голів у кожній з ознаками кетозу. У групах була відновлена

повноцінна та енергетично збалансована годівля. У раціони хворих корів включали мелясу, користувалися активним моціоном. Водночас застосовували лікувальні засоби. Курс лікування хворих корів, був абсолютно однаковим за своєю тривалістю – 8 днів. Коровам першої дослідної групи задавали: 20 %-ний розчин глюкози, внутрішньовенно два рази на добу – 8 днів, одноразова доза – 100 мл, натрію лактат внутрішньо два рази на добу в період 8 днів – 250 мл, 2 %-ний розчин натрію гідрокарбонату, внутрішньовенно один раз на добу в період 4 дні – 700 мл, тривіт, внутрішньом'язово 1 раз на початку лікування в дозі 15 мл.

Коровам другої дослідної групи: 20%-ний розчин глюкози, внутрішньовенно два рази на добу в період 8 днів в дозі 100 мл на одну ін'єкцію, гепарином – внутрішньо два рази на добу в період 8 днів – 50 мл, 4 %-ний розчин натрію гідрокарбонату, внутрішньовенно один раз на добу 3 дні – 500 мл, тетравіт, внутрішньом'язово 1 раз – 20 мл.

Ефективність терапевтичних заходів контролювали щоденним клінічним та дослідженням сечі, проведенням аналізу сироватки крові, які робили на початку і по закінченні досліджу.

Таким, чином у корів обох дослідних груп спостерігали значне покращення загального стану, апетиту. Температура, частота пульсу, дихання і скорочення рубця знаходилися в межах норми. Відмічено вірогідне зростання концентрації загального білка, кальцію, та зниження показників ензимів (АСТ, АЛТ, ГГТ).

УДК 619:616.3:636.7(477.46)

ШОКУН В.В., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **НАДТОЧІЙ В.П.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

nauka@btsau.kiev.ua

СТРУКТУРА ТА ПОШИРЕННЯ ХВОРОБ СОБАК ЗА МАТЕРІАЛАМИ ВЕТЕРИНАРНО-КОНСУЛЬТАТИВНОГО ЦЕНТРУ „ПАНДА” м. ЧЕРКАСИ

Сучасна людина втомлюється від щоденної метушні і шукає захисту в близькому спілкуванні з природою. Ось і приносять в дім маленьке беззахисне цуценя люди різного віку і професій. Як і кожне Боже створіння, цуценя є прекрасним і бездоганим, його не можна розглядати як живу іграшку.

Метою є вивчення породної, вікової і нозологічної структури хвороб собак у ветеринарно-консультативному центрі „Панда” м. Черкаси.

Матеріалом були дорослі собаки та цуценята різних порід віком від 2 до 5 місяців.

Результати досліджень. У ветеринарно-консультативний центр „Панда” поступило 82 собаки, серед яких 30,5 %– німецька вівчарка, яка є досить популярною серед жителів України, оскільки має гарний екстер'єр і добре розвинуті службові якості. Рідше хворіли азіатські вівчарки (11,0 %), боксери (11,0 %) та інші

поріди. Середня захворюваність цуценят (30,48 %) не є досить показовим відображенням результатів аналізу по кожній породі, оскільки найчастіше хворіли цуценята німецької вівчарки. В одинадцяти діагностували рахіт. Змін волосяного покриву і шкіри не встановлено, кон'юктива – блідо-рожева, частота пульсу в межах норми (150–200 ударів за хв.). Зі слів власників тварин цуценята мали добрий апетит і швидко поїдали корм, у всіх спостерігали спотворення смаку: поїдають неїстівні речі, гризуть меблі, лижуть стіни. Зуби правильної форми, білі, чисті, в одного цуценяти – з жовтим відтінком. Дослідження стану кістково-опірної системи проводили оглядом і пальпацією. У цуценят помітна незначна скованість руху, хиткість тазових кінцівок, розкид грудних кінцівок, збільшення зап'ясткових суглобів та прогинання в їх ділянці, у двох цуценят – зближеність тазових кінцівок у колінних суглобах (х-подібна постава). Пальпацією ребер у двох цуценят встановлено їх потовщення та нерівність. Хворих цуценят рекомендували використовувати кісткове борошно, яке містить 26 % кальцію і 14 % фосфору, тобто співвідношення між ними майже 2:1, у той же час потреба цуценят в кальції складає 528, а фосфору – 440 мг/кг маси тіла, тобто співвідношення між ними становлять 1,2:1. Окрім кісткового борошна, рекомендували використовувати 0,5 л незбираного молока (1,0–1,2 г кальцію в 1 л), 100 г печінки. З лікарських препаратів назначали кальцію гліцерофосфат по 0,4 г (2 таблетки) 2 рази на добу курсом до 30 днів. Для поліпшення засвоєння кальцію і фосфору назначали вітаміни D₃ і А у формі олійного розчину – тривіт. В 1 мл препарату міститься 7000 МО ретинолу ацетату і 10000 МО холе-кальциферолу. Препарат назначали в дозі 0,5–0,7 мл внутрішньом'язово 1 раз на 5 днів. Курс лікування 6–8 ін'єкцій. За неможливості парентеральних ін'єкцій, використовувати орально по 1 мл у ті ж терміни. Власникам тварин рекомендували використовувати 5 % розчин вітаміну В₆ (піридоксину гідрохлориду) по 1 мл 1 раз на добу внутрішньом'язово упродовж 10 днів.

УДК 619:616.24-002:636.4.082.35(477.41)

ЯСИНЕЦЬКА О.М., студентка 2 курсу СП
Науковий керівник – **НАДТОЧІЙ В.П.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
nauka@btsau.kiev.ua

ЛІКУВАННЯ ПОРОСЯТ, ХВОРИХ НА КАТАРАЛЬНУ БРОНХОПНЕВМОНІЮ У ТОВ „ЗЕМЛЯ ТОМИЛІВСЬКА” КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Серед чинників, що стримують продуктивність, головним є комплекс незаразних хвороб, які в багатьох країнах світу часто зустрічаються і займають значну питому вагу у загальних втратах тваринництва. В умовах промислового тваринництва ці втрати можуть складати до 80 – 90 %, а іноді і значно більше, від загальної кількості захворюлих.

Мета роботи – вивчення поширення бронхопневмонії та ефективності лікувально-профілактичних заходів у ТОВ „Земля Томилівська” Київської області.

Матеріалом були поросята, хворі на бронхопневмонією, віком 1-4 місяці, української великої білої, їх раціон, умови утримання. Провели клінічне дослідження і комплексне лікування хворих.

Результати досліджень. Факторами, що сприяють виникненню бронхопневмонії, є зовнішні і внутрішні чинники: переохолодження і застуда, перевищення норм концентрації в повітрі аміаку, вуглекислого газу, сірководню, мікробних тіл, незадовільний стан приміщень де утримуються поросята до і після відлучення від свиноматок, недостатнє освітлення, вентиляція, нестача в раціоні поживних і біологічно активних речовин. Захворювання проявлялось наступними клінічними симптомами: дихання часте, поверхнєве, утруднене. Поросята стоять або лежать з витягнутою головою. Апетит в'ялий або відсутній. При аускультатії прослуховувались сухі та вологі хрипи, температура тіла – 41,2 – 42,8 °С, частота пульсу – 112 – 116 за 1 хв, частота дихальних рухів 28 – 32, волосяний покрив скуйовджений, тьмянний, шкіра сухувата, зниженої еластичності. Тони серця посилені з акцентом другого тону на легеневій артерії.

Лікування хворих поросят проводили комплексно з застосуванням антибактеріальних препаратів, засобів патогенетичної та симптоматичної терапії для відновлення дихальної системи

Підсосним поросят лікування надавали під свиноматками в гнізді. Захворілих відлучених поросят переводили до ізолятора, де утримували в станках по 5-8 голів на сухій теплій підстилці з застосування дієтичних кормів (жарений ячмінь) та задавали деревне вугілля. Як етіотропний засіб застосовували фармазин – 50, підсосним поросят в дозі 0,3 – 0,4 мл на голову внутрішньом'язово 1 раз на добу в продовж 3-х діб, а відлученим по 4 мл 1 раз в 5 днів. Після трьох ін'єкцій підсосним та п'яти відлученим поросят температура тіла нормалізувалась. В подальшому використовували комплексний препарат бровасептол. Задавали бровасептол у водному розчині з розрахунку 1 г на один літр води і випоювали індивідуально 2 рази на добу підсосним поросят по 35-40 мл, відлученим – 150-200 мл. Використовували даний препарат до зникнення всіх клінічних ознак (задишка, кашель, виділення ексудату з носових порожнин, відновлення апетиту, рухової активності). Після нормалізації функціонального стану поросят препарат випоювали ще 2-3 дні. З першого дня і протягом всього періоду лікування, як протиалергічний засіб і такий, що знижує проникність судин, всередину задавали кальцію глюконат в дозі 0,25 г підсосним і 0,5 г відлученим поросят три рази на день. Важливим при лікуванні бронхопневмонії поросят є використання засобів симптоматичної терапії, для цього використовували відхаркувальні засоби. Всередину задавали амонію хлорид по 0,05 г на голову підсосним поросят та по 0,7-1,0 г відлученим 2-3 рази на добу. Позитивні результати отримали при застосуванні як відхаркувального засобу настойки листя подорожника великого (10 г листя на 200 мл води). Настойку випоювали підсосним поросят по 10, відлученим – по 20-25 мл 3 рази на день.

Комплексне використання етіотропного антибактеріального препарату (фармазин – 50), засобів патогенетичної (бровасептол, кальцію глюконат) та симптоматичної терапії (відхаркувальні засоби) дали 100 % позитивний результат при лікуванні бронхопневмонії поросят.

ШЕСТОВА А.Ю., студентка 5 курсу
Науковий керівник – **МЕЛЬНИК А.Ю.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
ndi_melnyk@ukr.net

ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОЩУВАННЯ ТА УТРИМАННЯ ГУСЕЙ ІТАЛІЙСЬКОЇ БІЛОЇ ПОРОДИ У ЗАТ “БІЛОЦЕРКІВСЬКЕ ПТАХО ПІДПРИЄМСТВО”

Гусівництво є однією з найбільш економічно вигідних галузей птахівництва. Це пов'язано з тим, що гуси непримхливі до кормів. В основі їх раціону велике місце займають зелені, соковиті й грубі корми. Жоден з інших видів птахів не дає людині так багато необхідної продукції та сировини як гуси. Це калорійне м'ясо, довговічні пух і перо, ні з чим незрівнянна печінка, легкоплавкий та добре засвоюваний жир, гусячі шкурки та інше.

Мета роботи – провести аналіз ветеринарного забезпечення вирощування гусей Італійської білої породи У ЗАТ “Білоцерківське птахопідприємство”.

Для дослідження було використано птахопоголів'я гусей батьківського стада Італійської білої породи, які утримувалися у ЗАТ “Білоцерківське птахопідприємство”. Вивчали годівлю гусей у відповідні технологічні періоди вирощування, проводили клінічне дослідження птиці та аналіз біохімічних показників сироватки крові.

Складовими ветеринарного забезпечення є підготовка та дезінфекція приміщення і інкубаторію, біологічний моніторинг до, після та у процесі інкубації, контроль посадки добового молодняку, клінічне дослідження птиці, контроль якості комбікорму, щеплення проти інфекційних хвороб (особливо пастерельозу), профілактика незаразної патології. У передкладковий період жирова гепатодистрофія підтверджувалась біохімічним дослідженням сироватки крові: зменшенням вмісту загального білка на 18,2 % ($p < 0,01$), зростанням активності АсАТ у 2,87 ($p < 0,001$), АлАТ у 3,36 рази порівняно з початком підготовчого періоду (10 тижнів). Надмірна білкова годівля гусей 9-тижневого віку спричиняє гіперурикемію ($0,52 \pm 0,04$ ммоль/л) у птиці 10-тижневого віку і розвиток вісцеральної форми сечокислового діатезу у період яйцекладки. За жирової гепатодистрофії вміст загального кальцію зменшується на 16,6 % ($p < 0,001$), що спричиняється порушенням синтезу активних метаболітів вітаміну D₃, водночас збільшується концентрація неорганічного фосфору на 24,7 %.

З метою профілактики порушення обміну речовин та покращення кондиційних якостей м'яса та печінки птиці двічі на місяць випоюють – Гідровіт із розрахунку на одну голову вітаміну А – 10000 МО; вітаміну D₃ – 1000 МО; вітаміну Е – 4 мг.

З метою отримання здорового поголів'я гусей У ЗАТ “Білоцерківське птахопідприємство” балансувати раціон за загальною поживністю та вітамінно-мінеральним складом і ставити на відгодівлю молодняк птиці, враховуючи

дослідження біохімічних показників сироватки крові, а саме активність АсАТ, АлАТ, вміст сечової кислоти, загального кальцію та неорганічного фосфору.

УДК 636.52/.58.084.429"42":612.392.4

БОНДАРЕНКО О.Е., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **МЕЛЬНИК А.Ю.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
ndi_melnyk@ukr.net

ДОБОВА ДИНАМІКА ПОКАЗНИКІВ ФОСФОРНО-КАЛЬЦІЄВОГО ОБМІНУ В КУРЕЙ-НЕСУЧОК

Досвід багатьох птахофабрик показує, що основним завданням нормування кальцію в раціоні є визначення за його оптимальним вмістом часу згодовування, залежно від фази продуктивного періоду та стадії утворення яйця, що підтверджує метод використання фазової різнокальцієвої годівлі з метою підвищення продуктивності курей-несучок та зменшення бою яєць.

Мета роботи – встановити добову динаміку фосфорно-кальцієвого обміну в курей-несучок за дворазової годівлі з однаковим умістом кальцію.

Матеріалом для дослідження були кури-несучки кросу Мориньї віком 340 днів масою тіла 1,3–1,5 кг, продуктивністю 85–93 %, які були розділені на сім груп. Птиця утримувалася в умовах стаціонару клінік. Курям всіх груп згодовували комбікорм, збалансований як за загальною поживністю, так і вітамінно-мінеральним складом. Комбікорм задавали двічі на день о 9.00 та 15.00 год. Було проведено клінічне дослідження та аналіз біохімічних показників крові. Кров відбирали упродовж доби 7 разів, починаючи з шостої години ранку через кожні 3–4 год.

Підвищення вмісту загального ($7,68 \pm 0,21$ ммоль/л) та ультрафільтрованого ($6,85 \pm 0,24$ ммоль/л) кальцію в сироватці крові курей-несучок кросу Мориньї за дворазової рівноцінної годівлі відмічається о 14 год ($p < 0,001$) і є стійким до 21-ї, з піком концентрації $7,96 \pm 0,37$ та $7,0 \pm 0,35$ ммоль/л відповідно у птиці 5-ої групи ($p < 0,001$) та знижується ($p < 0,05$) до $6,85 \pm 0,33$ ммоль/л у курей 7-ї (03.00 година), з середньодобовим значенням $7,09 \pm 0,02$ ммоль/л. Активність кісткового ізоферменту ЛФ на 35,8 % була більшою у 4-й групі (кров відібрана о 18.00 – $198 \pm 16,7$ Од/л, $p < 0,01$), тоді як максимальні значення її кишкової фракції відмічали у 5-й (21.00 – $129 \pm 14,9$; $p < 0,05$), що на фоні підвищення рівня неорганічного фосфору до $2,24 \pm 0,05$ ммоль/л у 6-й групі ($p < 0,001$) означає інтенсивний перебіг процесів кальцифікації шкаралупи яйця за безпосередньої участі кісткової тканини. Збільшення активності (КФ) у птиці 6-ї групи до $14,8 \pm 0,93$ Од/л ($p < 0,01$), за одночасного зниження активності кишкового ізоферменту ЛФ ($81 \pm 15,3$ Од/л; $p < 0,05$) та вірогідного ($p < 0,05$) зменшення концентрації ультрафільтрованого кальцію ($5,98 \pm 0,33$ ммоль/л), порівняно з показником 5-ї групи, свідчить про короточасний стан D-гіповітамінозу та виснаження компенсаторних можливостей з боку кісткової тканини.

Добова динаміка біохімічних показників фосфорно-кальцієвого обміну у сільськогосподарської птиці має виражену залежність з періодом доби та формуванням шкаралупи яйця і є виключною особливістю високопродуктивних курей-несучок. Перспективою подальших досліджень є вивчення біохімічних показників сироватки крові за годинного розмежування добової даванки раціону у вітамінних (холекальциферол) та мінеральних добавках.

УДК 619:616.391-084:636.5.087.8

ГОСПОДИНЮК В.В., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **МЕЛЬНИК А.Ю.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
ndi_melnyk@ukr.net

ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНТРОВІТУ ВП У ПРОФІЛАКТИЦІ D-ГІПО-ВІТАМІНОЗУ В КУРЧАТ-БРОЙЛЕРІВ В УМОВАХ ННДЦ БНАУ

Особливістю кросів високопродуктивних курчат-бройлерів у період їх вирощування, є підвищення ретенції кальцію в організмі. Це відображається на перерозподілі його фізіологічно активних форм у сироватці крові, який напряду залежить від забезпечення птиці мінеральною підкормкою, співвідношення розчинних властивостей кальцієвих компонентів у ній та наявності відповідної кількості вітаміну D.

Мета роботи – вивчити профілактичну дію та вплив препарату Інтровіт ВП на стан фосфорно-кальцієвого і D-вітамінного обмінів у курчат-бройлерів.

Для дослідження було використано 30 курчат-бройлерів 14-, 20- та 25-добового віку кросу "Kobb-500", поділених на дві групи – контрольну та дослідну по 15 голів у кожній. Птиця утримувалася в умовах ННДЦ БНАУ м. Біла Церква. Упродовж дослідження вивчали годівлю курчат-бройлерів, інтенсивність яйцекладки відповідно до фази продуктивного періоду, проводили клінічне дослідження птиці та аналіз біохімічних показників сироватки крові.

При аналізі біохімічних показників птиці 14-добового віку була виявлена низька концентрація загального, ультрафільтрувального та білокзв'язаного кальцію, яка складала $3,61 \pm 0,28$, $2,38 \pm 0,26$ та $1,23 \pm 0,06$ ммоль/л. Активність загальної лужної фосфатази була збільшена – $1107 \pm 63,3$ Од/л за рахунок кісткового ізоферменту $906 \pm 46,7$, активність кишкового була зменшена – $216 \pm 28,5$ Од/л. Це вказує на порушення абсорбції кальцію в кишковоки та недостатнє його надходження до кісткової тканини.

Використання препарату Інтровіт ВП упродовж 17–25-ї діб у дозі 1г/4 літри питної води спричинило збільшення вмісту ультрафільтрувального кальцію у птиці 20-добового віку ($p < 0,01$) на 26,3 % ($3,84 \pm 0,24$ ммоль/л), порівняно з відповідним показником у птиці контрольної групи, а у 25 діб – на 32,4 % ($4,75 < 0,2$ ммоль/л; $p < 0,001$). Вміст неорганічного фосфору у 20-добової птиці був на 14,6 % ($1,91 \pm 0,09$ ммоль/л; $p < 0,001$), 25-добової – на 13,8 % ($1,88 \pm 0,04$

ммоль/л; $p < 0,05$), більшим, порівняно з показниками у курчат контрольної групи, що вказує на відновлення його транспорту в кишечнику. Підтверджується це зростанням активності кишкового ізоферменту лужної фосфатази до $406 \pm 14,8$ Од/л (у контролі – $155,0 \pm 21,3$ Од/л; $p < 0,001$).

Збільшення вмісту ультрафільтрувального кальцію і неорганічного фосфору, свідчить про відновлення кальцієвого гомеостазу в організмі курчат-бройлерів і високу профілактичну активність Інтровіту ВП у дозі 1 г/4 л питної води, що підтверджується інтенсивністю набору м'язової маси у курчат дослідної групи.

УДК 619:616.391-084:636.5-053.2

СОЛОМАХА К.О., магістрантка

Науковий керівник – **МЕЛЬНИК А.Ю.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ndi_melnyk@ukr.net

ПРОФІЛАКТИКА ГЕПАТОДИСТРОФІЇ В КУРЧАТ-БРОЙЛЕРІВ КРОСУ ROSS 308 У ДП “ПЕРЕМОГА НОВА”

Додавання препарату Карнівет L у питну воду призводить до підвищення витривалості організму, поліпшення функції серця, зменшення підшкірного жиру, більш швидкого збільшення м'язової маси за рахунок загального поліпшення обмінних процесів в клітинах, при яких вітаміни, мінерали й інші необхідні речовини вільніше проникають у клітини, а з клітин віддаляються токсичні продукти обміну, знижується ризик виникнення жирової дистрофії печінки, нефрозу, міокардозу, запобігає виникненню стресів (теплого, транспортного та ін.).

Мета роботи – вивчити дію Карнівету L на функціональний стан печінки та нирок в курей-несучок у ДП “ПЕРЕМОГА НОВА” м. Черкаси.

Матеріалом для дослідження було 20 курчат-бройлерів 22- та 32-добового віку поділених на дві рівні групи, контрольну і дослідну. Препарат задавали із розрахунку 1 мл на 1 л питної води.

Так, у 32-добової птиці дослідної групи вміст загального білка мав тенденцію до зниження і складав $51,8 \pm 3,91$ г/л ($Lim - 39,6 - 74,3$), частка альбумінів становила $36,1 \pm 2,80$ проти $28,2 \pm 3,0$ % у птиці контрольної групи, що свідчить про часткове відновлення білоксинтезувальної функції печінки, γ -глобулінів – $36,2 \pm 1,47$ % (у птиці контрольної групи – $38,2 \pm 2,54$ %). На відновлення функціонального стану та структури гепатоцитів у курей-несучок, які додатково отримували Карнівет L, вказує зменшення ($-30,2$ %; $p < 0,001$) активності АсАТ, до $2,38 \pm 0,11$ ммоль/(год•л) проти $3,41 \pm 0,14$ ммоль/(год•л) у птиці групи контролю.

Слід відмітити вплив Карнівету L на показники функціонального стану нирок у курчат-бройлерів. Так, концентрація сечовини в сироватці крові у курчат

дослідної групи становила $4,23 \pm 0,36$ ммоль/л – на 22 % менше, ніж у групі контролю – $5,43 \pm 0,42$ ммоль/л ($p < 0,05$). Більш виражене зменшення вмісту креатиніну. У дослідної птиці його рівень коливався від 81,2 до 125,6 мкмоль/л ($100,4 \pm 4,8$ мкмоль/л), – у 1,42 рази менше ($-29,6$ %; $p < 0,001$), порівняно з показником у контролі ($142,7 \pm 8,79$ мкмоль/л). Вміст креатиніну в курчат-бройлерів контрольної групи був вірогідно ($p < 0,05$) більшим за значення у 32-добової птиці – $119,2 \pm 6,3$ мкмоль/л. Зростання рівня креатиніну в сироватці крові птиці контрольної групи пов'язано з порушенням фільтраційної функції клубочків нирок у відповідь на підвищення рівня продуктивності.

На покращення обміну пуринових і піримідинових основ та виведення кінцевих продуктів обміну білків, свідчить зменшення ($p < 0,05$) вмісту сечової кислоти в сироватці крові дослідної групи до $0,37 \pm 0,03$ ммоль/л, тоді як у групі контролю цей показник становив $0,48 \pm 0,04$ ммоль/л (Lim – 0,25–0,51).

Випоювання Карнівету L в дозі 1 мл на 1 л питної води позитивно впливає на функціональний стан печінки та нирок. Про це свідчить зменшення активності АсАТ у курей-несучок дослідної групи 32-денного віку, креатиніну та сечової кислоти.

УДК 619:617.2-001.5-089.2

КОВАЧ Т.В., магістрантка

Науковий керівник – **РУБЛЕНКО М.В.**, д-р вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

nauka@btsau.ua

ЗАСТОСУВАННЯ АЦЕЛІЗИНУ ТА ТРАНЕКСАМОВОЇ КИСЛОТИ ЗА ОСТЕОСИНТЕЗУ У СОБАК

Для оптимізації репаративного остеогенезу у тварин застосовують переважно вітамінно-мінеральні препарати (Петренко О.Ф., 2002), останнім часом (Сахно Н.В., 2007; Рубленко М.В., Пустовіт Р.В., 2007; Шаганенко В.С., 2011) обґрунтовано використання після остеосинтезу імуномодельовальних і антиоксидантних засобів, мінеральних імплантантів на основі гідроксиапатиту (Смурна О.В., 2008), наноаквахелатів (Телятніков А.В., 2012). Водночас патохімічна фаза репаративного остеогенезу багатofакторна, що потребує подальшого обґрунтування її фармакологічної корекції.

Після остеосинтезу стегнової кістки сформували контрольну ($n=5$), першу дослідну ($n=9$) та другу дослідну ($n=12$) групи собак. Остеосинтез полягав у репозиції уламків кістки з наступною інтрамедулярною їх фіксацією титановими штифтами під загальним знеболюванням та місцевою інфільтраційною анестезією. Всім тваринам у післяопераційний період застосовували протягом 7-ми діб цефазолін (25 мг/кг). При цьому собакам першої дослідної групи додатково протягом 5 днів внутрішньом'язово в дозі 30 мг/кг один раз на добу застосовували ацелізін, а другої дослідної – за 30 хвилин до операції внутрішньовенно препарат транексамової кислоти Тугіна в дозі 15 мг/кг та після неї ацелізін.

У контрольних тварин місцеві ознаки запалення зникали на 6–8-му добу, функція опори на кінцівку з'являлася на 15–18-ту добу, рентгенографічно консолидацію переломів виявляли на 45–49-ту добу ($45,8 \pm 0,4$) з відновленням функції кінцівки на 50–55-ту добу ($53,4 \pm 0,9$). Після застосування ацелізіну динаміка клінічних ознак була наступною: 3–5-та доба, 10–12-та, 30–34-та ($32,3 \pm 0,5$) та 35–40-ва ($37,7 \pm 0,5$) доба. За використання тугіни і ацелізіну вона була подібною до попередньої: 3–4-та доба, 10–11-та, 30–32-га ($31,3 \pm 0,2$) та 33–39-та ($36,2 \pm 0,5$) доби. Застосування перед остеосинтезом в 2-й дослідній групі транексамової кислоти за гравіметричною оцінкою зменшувало об'єм інтраопераційної крововтрати в 1,4 раза ($p < 0,001$). На 3-тю добу в контрольних собак рівень гіперфібриногенемії досягнув $6,65 \pm 0,4$ г/л ($p < 0,001$), тоді як у дослідних залишався на попередньому рівні. Надалі він зменшувався в усіх групах і на 60-ту добу був у межах норми. Проте в період 10-ї та 30-ї доби кількість фібриногену в плазмі крові контрольних собак виявилась в 1,4–1,7 та 1,7–1,9 ($p < 0,01$) рази більшою, ніж у дослідних.

УДК 619:617-002.3:616.151.5

КРОХМАЛЬ П.М., магістрант

Науковий керівник – **РУБЛЕНКО М.В.**, д-р вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

nauka@btsau.ua

ЗАСТОСУВАННЯ МАЗІ «НІТАЦИД», ТІОТРИАЗОЛІНУ ТА ПЕНТОКСИФІЛІНУ В КОМПЛЕКСНОМУ ЛІКУВАННІ ХІРУРГІЧНОЇ ІНФЕКЦІЇ У СОБАК

Серед усіх хірургічних захворювань у собак травматизм складає близько 50%. Найчастіше це травми, нанесені автомобільним транспортом, укуси інших собак, випадкові травми. При цьому рани складають до 18% хірургічно хворих тварин. Здебільшого вони забруднені мікрофлорою, а тому переходять у гнійні. Особливо тяжкі травми можуть спричинити виникнення шоку (близько 7% травмованих собак).

Лікування собак з флегмонами розпочинали на стадії абсцедування. У трьох випадках відмічали самостійний прорив гнійного ексудату назовні з утворенням нориць.

Після хірургічної обробки гнійно-запальних вогнищ та промивання антисептичним розчином до шкіри провізорними швами підшивали трубчасті дренажі, через які вводили мазь на гідрофільній основі “Нітацид”. Хірургічну обробку та введення мазі здійснювали один раз на добу до зникнення ознак гнійної ексудації. У першій дослідній групі (5 гол.) додатково упродовж 4 діб двічі на добу внутрішньом'язово вводили розчин тіотриазоліну (4 мл). У другій (5 гол.) – двічі на добу протягом 4 діб здійснювали внутрішньовенні крапельні введення 2%-го розчину пентоксифіліну, розбавленого в ізотонічному розчині

натрію хлориду (50 мл). У третій групі тварин (5 гол.) крім місцевого лікування внутрішньовенно застосовували ізотонічний розчин натрію хлориду (50 мл).

У всіх трьох групах собак з флегмонами температура тіла та загальний стан нормалізувалися протягом 1–3 діб від початку лікування, болючість пошкодженої ділянки зникла на 2–4-у добу, а запальний набряк – на 3–4-у. Так, на 4-у добу лікування виявляли лише набряк країв ран, виділення помірної кількості рідкого рожевого мутнуватого ексудату та початок росту грануляцій. Припинення виділення гнійного ексудату відмічали на 5–6-у добу лікування. Загальний термін лікування собак із флегмонами в усіх трьох групах становив 15–18 діб.

У собак, яким додатково застосовували тіотриазолін та пентоксифілін, встановлено більш динамічну нормалізацію відсотка в лейкограмі молодих форм нейтрофілів. При застосуванні пентоксифіліну, крім того, більш динамічно нормалізувалася кількість еритроцитів.

УДК 619:615.83.015.4

ГОНЧАР Н.М., магістрантка

Науковий керівник – **ІЛЬНИЦЬКИЙ М.Г.**, д-р вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

lnitsky1@rambler.ru

ЗАСТОСУВАННЯ ОЗОНОТЕРАПІЇ ЗА РАНОВОГО ПРОЦЕСУ В СОБАК

У практиці ветеринарного лікаря є значна кількість схем лікування тварин за різних хвороб. Однак, забезпечення високоефективного, безпечного та не шкідливого для організму тварини лікування є основним завданням лікаря. Антибіотики, сульфаніламід, анальгетики, гормони, десенсибілізуючі засоби протягом декількох десятиліть займали і займають ведуче місце у схемах лікування. Однак, добре відомо, що крім лікувальної дії, більшість цих засобів зумовлюють і негативний вплив на організм. Саме тому, із розвитком сучасних технологій, у ветеринарну практику прийшли і нові методи лікування. На сьогодні одним із найбільш перспективних методів є озонотерапія.

Метою роботи було розробити метод лікування гнійних ран у собак шляхом застосування озонованого фізрозчину.

Матеріалом досліджень були собаки різних вікових і породних груп.

Результати досліджень. Була встановлена доза озону для барботажу фізіологічного розчину. Оптимальною була доза 7 мг/л. Для лікування гнійних ран застосовували комплексний метод озонотерапії – внутрішньовенне вливання озонованого фізрозчину та промивання ним порожнини ран. Крім цього проводили морфологічний аналіз крові собак. Встановлено, що уже через 2,5 доби відмічено відсутність набряку та гнійного ексудату в порожнині рани. При пальпації тканини мали незначну болючість, шви були ненапруженими. Озонотерапія прискорює загоєння інфікованих ран та позитивно впливає на

морфологічні показники крові. У собак контрольної групи вони були менш вираженими, що, очевидно, зумовлено вираженою запальною реакцією та інтоксикацією організму.

На наш погляд, лікувальний ефект озонотерапії визначається високим окисно-відновним потенціалом озону (O₃), який забезпечує подвійний механізм дії: перший – місцевий, із дезінфекційною активністю стосовно бактерій, вірусів, грибків; другий – системний, метаболічний відносно білково-ліпідних комплексів плазми і мембран клітин, що приводить до підвищення PO₂ крові.

УДК 619:617.52–089:616–071

МІСЬКОВА Ю.О., магістрантка

Науковий керівник – **ІЛЬНИЦЬКИЙ М.Г.**, д-р вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

lnitsky1@rambler.ru

ДІАГНОСТИКА ТА ЛІКУВАННЯ ХВОРОБ ХРЕБТА У СОБАК

Актуальною проблемою сучасної ветеринарної хірургії є хвороби хребта, зокрема травми спинного мозку. Це зумовлено недостатнім вивченням їх етіології, патогенезу та недосконалістю діагностики і методів лікування.

Дослідження хвороб кістяка у дрібних тварин спрямовані переважно на вдосконалення методів лікування переломів кісток кінцівок, їх ускладнень та стимуляцію репаративного остеогенезу. Між тим, значної уваги потребують хвороби хребта, які часто виникають у цих тварин внаслідок травм і призводять до пошкоджень спинного мозку.

У більшості випадків травми тварин із діагнозом „перелом хребта” призводять до летальних випадків. У гуманній медицині травми хребта лікують консервативно і оперативно. Вирішальне значення при цьому відіграє медикаментозна допомога, оскільки без неї жодний з методів лікування не може бути ефективним.

Метою роботи було розробити спосіб лікування собак з хворобами хребта.

Всім собакам з травматичними пошкодженнями хребта, що підлягали лікуванню було проведено комплекс терапевтичних заходів, що був направлений на застереження розвитку інфекції у кістковій тканині, а також забезпечення гемато-енцефалійного бар'єру шляхом застосування антибіотиків. Також призначали вітаміни групи В. Оскільки більшість травм хребта (спондилоартрит, нестабільні переломи хребта) були викликані травматичними чинниками, то для зняття запальної реакції, знеболення та стимуляції регенерації та відновлення функції пошкоджених нервів було призначено гомеопатичний препарат Траумель С підшкірно у дозі 2,2мл 1 раз на добу на протязі 10-14 днів, а потім 1-3 рази на тиждень.

Для зняття набряку у ділянках ураження хребта було призначено сечогінний препарат фурасемід, під дією якого набряки поступово зникали та відновлювалося

кровопостачання. Фурасемід вводили внутрішньом'язово у вигляді 1%- вого розчину у дозі 1,0 мг на 1 кг маси тіла тварини.

Як засіб патогенетичної терапії, для відновлення функції нервів, та відбудови рефлекторної дуги між вогнищем запалення та корою головного мозку, було застосовано новокаїнову блокаду 0,5%-вим розчином, з додаванням 1 мл дексаметазону у вигляді надплевральної блокади за В.В. Мосіним. Блокаду проводили 1 раз на 5-7 днів, протягом 4-х тижнів. Всі тварини, які підлягали лікуванню видужали.

З 17 тварин з різними клінічними формами прояву захворювань хребта 7 було евтанізовано, оскільки їх лікування було недоцільним, у зв'язку з виниклими ускладненнями (розрив спинного мозку та повний параліч кінцівок та значної частини тулубу, та повне руйнування частини крижового відділу хребта у зв'язку з розвитком пухлини.

Отже важливе теоретичне та практичне значення має дослідження поширення та клінічних характеристик хвороб хребта у собак, удосконалення методів їх діагностики і лікування.

УДК 619:616.31–083:636.7

ПАРШИН О.М., магістрант

Науковий керівник – **ІЛЬНИЦЬКИЙ М.Г.**, д-р вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЛІКУВАННЯ ЗАХВОРЮВАНЬ ОРГАНІВ РОТОВОЇ ПОРОЖНИНИ У СОБАК

Захворювання ротової порожнини, доставляють немало проблем домашнім улюбленцям і їх власникам. У лікувальній практиці подібні захворювання зустрічаються досить часто, у 60-70% тварин, причому в рівній мірі як у собак великих порід, так і у декоративних. Причини, що викликають запальні процеси у роті, можуть бути найрізноманітнішими – від дрібних травм до вірусних інфекцій. Ну а хворий рот, особливо у робочого собаки, – це проблема, яка позначається на її здоров'ї і робочих якостях (працювати з апортом і спеціальним рукавом).

Клінічний фон діагностованої патології дуже різноманітний та включає шість форм прояву захворювань органів ротової порожнини: Ранула (ретенційна кіста) – була виявлена у 9,1% собак. З ретенційної кісти повністю видалили вміст. Та на її верхівці було створено отвір через який ексудат буде виділятися назовні. На останньому етапі додатково провели хімічне припікання порошком марганцевокислого калію. Переломи кісток щелепи (18,2 %) та перелом гілок кісток нижньої щелепи лікували шляхом остеосинтезу.

Перелом кісток верхньої щелепи в ділянці різців лікували шляхом застосування спеціальної ортопедичного дроту, який фіксували до шийок іклів з обох сторін. Цей метод забезпечував надійну фіксацію кісткових відламків на певний проміжок часу. За гіперплазії ясен нижньої щелепи в ділянці різців, іклів і

премолярів власникам було рекомендовано здійснювати зміну сухих кормів на м'якші і рідші. Папіломатоз ротової порожнини лікували шляхом (термакаутерізації та внутрішньовенним введенням розчину новокаїну.

Епулід – було діагностовано у 27,2% собак. Причину виникнення захворювання у німецьких вівчарок з'ясувати не вдалося. Хвороба характеризувалася тим, що в ділянці премолярів з лівої сторони верхньої щелепи на яснах у собаки з'явилася горохоподібна щільна припухлість, яка не відбивалася на загальному стані собаки, а також на процес прийому корму. Лікування таких пацієнтів полягало в хірургічному видаленні цих ущільнень з подальшим застосуванням антибактеріальної терапії.

Таким чином хірургічне лікування хвороб ротової порожнини дозволяє ліквідувати патології і нормалізувати робочі якості собак.

УДК 619:617.57:615.212:636.2

КОВБАСЮК Г.Б., магістрантка

Науковий керівник – **ІЛЬНИЦЬКИЙ М.Г.**, д-р вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

lnitsky1@rambler.ru

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОТИЗАПАЛЬНИХ ПРЕПАРАТІВ ЗА ЛІКУВАННЯ КОРІВ З ПОДОДЕРМАТИТАМИ

Хвороби копит у великої рогатої худоби зустрічаються досить часто і завдають істотних економічних збитків у господарствах усіх форм власності. Найбільший відсоток серед хвороб кінцівок, і особливо в ділянці ратиць, займають деформації, ламініти, дерматити, а також гнійно-некротичні процеси. Вищезгадані хвороби призводять до істотного зниження молочної продуктивності, виникненню акушерсько-гінекологічних хвороб і зниженню репродуктивної функції корів.

Проблема лікування гнійних пододерматитів залишається актуальною оскільки це пов'язано з малою ефективністю чи односторонністю лікування гнійно-некротичних процесів. Тому нами пропонується комплексне лікування пододерматитів із застосуванням препаратів протизапальної дії в комбінації з антибактеріальними препаратами.

Нами було утворено три групи корів по 5 гол в кожній. Тваринам двох дослідних застосовували такі схеми: вініл+комбікел+чемі-спрей і дексакел + комбікел+ чемі-спрей. В контрольній групі – тільки комбікел+ чемі-спрей.

Слід зазначити, що такі клінічні ознаки у хворих тварин як кульгавість середнього ступеня, неприродна постановка кінцівок, підвищення місцевої температури, болючість, гіперемія та обмежений набряк шкіри та тканин були менш виражені, після застосування у схемі лікування протизапальних препаратів, у тварин двох дослідних груп ніж у корів в контролі.

Даний клінічний ефект у тварин дослідних груп, на нашу думку, пов'язаний із впливом протизапальних препаратів на запальну реакцію, яка має захисно-

приспосувальний характер та лежить в основі патогенезу багатьох хірургічних хвороб.

Таким чином, застосування протизапальних препаратів аїніл та дексакел в комбінації з антимікробними препаратами сприяє менш вираженій реакції у тканинах, що призводить до нормалізації перебігу запальної реакції та більш швидкому одужанню тварин.

УДК 619:617-006:636.7

ШЕЙНА А.В., магістрантка

Науковий керівник – **РУБЛЕНКО С.В.**, д-р вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПОШИРЕННЯ ПУХЛИН У СОБАК

Пухлинами (бластомами, необластомами, новоутвореннями) називають атипове розростання тканин організму. Вони можуть виникати із клітин будь-яких органів та тканин під впливом факторів, природа яких достовірно не з'ясована. В основі пухлинного росту лежить безмежне розмноження клітин, яке не узгоджується з ростом фізіологічних клітин організму і в кінцевому результаті призводить до атрофії або руйнування навколишніх тканин.

Дослідження виконували в умовах приватної клініки ветеринарної медицини “Швидка ветеринарна допомога” м. Біла Церква та клініки кафедри хірургії БНАУ. При постановці діагнозу на онкологічне захворювання враховували анамнестичні дані, клінічних ознак, лабораторні та гістологічні досліджень.

Вивчаючи дані журналу реєстрації хворих тварин ми звертали увагу на поширення пухлин у собак, їх структуру (доброякісний та злоякісний ріст), а також враховували вікову, статеву та породну схильність собак до виникнення новоутворень.

Аналізуючи структуру хірургічної патології можна сказати, що пухлини становлять близько 44 % від загальної кількості хірургічно хворих тварин. При цьому, було зареєстровано у 31,3 % випадків злоякісні новоутворення, тоді як в інших тварин вони перебігали як доброякісні.

Із 16 зареєстрованих випадків пухлини виявили в наступних анатомо-топографічних ділянках: молочної залози у 37,3 % тварин; у піхві – 12,5; в ділянці латеральної поверхні стегна – 12,5; в ділянці ліктьового суглоба – 12,5; сім'яників – 6,3; прямої кишки 6,3; обширний папіломатоз слизової оболонки ротової порожнини – 6,3; третьої повіки – 6,3.

Найбільш вразливими до пухлинного процесу, за нашими спостереженнями, були суки – 12 тварин, що становить 75 % випадків, а кобелів лише 4 тварин, тобто 25 %.

Також спостерігали і вікову залежність ураження пухлинами, зокрема, найчастіше реєстрували у тварин 12–14 років (37,3 %), в 9–12 років (18,8 %), від 4–9 років (25 %), до 4 років (12,6 %), 15 років і старше (6,3 %).

Необхідно відмітити, сприйнятливність собак до розвитку пухлин залежно від породної приналежності: мисливські, службові та безпородні по 25 %, бійцівські породи 18,8 % випадків, декоративні породи 6,2.

Лікування хворих собак проводили оперативним методом, шляхом повної екстирпації новоутворення, однак у трьох тварин реєстрували рецидив захворювання, що становило 18,8 % від загальної кількості описаних випадків пухлин.

Отже, із проведених досліджень видно, що онкологічні захворювання є досить актуальною проблемою ветеринарної медицини, оскільки займають до 44 % від загальної кількості, хірургічно хворих тварин.

УДК 619:617. 483-089.5:636.4

АЛЕКСЕЄНКО М.В., магістрантка

Науковий керівник – **РУБЛЕНКО С.В.**, д-р вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

rubs@ukr.net

ЛІКУВАННЯ СЕЧОКАМ'ЯНОЇ ХВОРОБИ У КОТІВ ЗА ГОСТРОЇ ОБСТРУКЦІЇ СЕЧОВИВІДНИХ ШЛЯХІВ

Проблема ефективного лікування сечокам'яної хвороби котів в останні роки залишається актуальною, що обґрунтовано необхідністю рішення проблеми лікування і профілактики сечокам'яної хвороби, яка характеризується довгим перебігом, частими рецидивами та високою смертністю.

Існуючі схеми профілактики і лікування уролітіазу котів, не завжди виправдані і часто виявляються малоефективними, що спонукає лікарів застосовувати оперативні методи лікування. У зв'язку з чим, нами була проведена порівняльна характеристика оперативних методів лікування сечокам'яної хвороби у котів.

Дослідження проводилися на котах віком від 1 до 8 років (24 гол.) із діагнозом сечокам'яна хвороба. У випадках закупорки уретри, чи тривалому защемленні уроліту нездатного вийти самостійно, що призводило до застою сечі, болю, тяжкої інтоксикації, макро- чи мікро гематурії, травмуванню та набряку слизової уретри, неефективному консервативному лікуванні проводили оперативне лікування. У першій групі тварин виконували цистотомію з послідовним видаленням уроконкрементів та встановленням поліпропіленового катетера. У другій групі виконували перинеальну уретростомію з ампутацією статевого члена та кастрацією і встановленням катетера.

За проведеними нами дослідженнями встановлено, що загоєння ран у тварин першої групи було дещо швидше $8,7 \pm 0,4$ доби, що на нашу думку пов'язано в першу чергу із труднощами у ізоляції рани від контакту з сечею, що виділялася через катетер та значною васкуляризацією тканин цієї ділянки.

Післяопераційний період у першій групі загинуло два коти. У одного розвинувся перитоніт і на фоні виснаження та ниркової недостатності тварина

загинула. Другий кіт загинув не прийшовши до свідомості після анестезії, що підтверджує високий анестезіологічний ризик у тварин за даної патології та операції. Ранні післяопераційні ускладнення реєстрували в обох групах тварин, проте у другій групі вони були пов'язані з погіршеннями у догляді. У першій групі реєстрували 3 випадки ранніх ускладнень. Два випадки пов'язані з розвитком перитоніту, цим тваринам було проведено відповідну терапію. Серед пізніх ускладнень після (14 діб), у двох тварин першої групи відмічали повторну обтурацію сечовивідних шляхів сечовими конкрементами.

Таким чином, застосування оперативних методів лікування СКХ, за стійкої непрохідності сечовивідних шляхів, дає можливість зберегти та продовжити життя хворій тварині. При порівнянні клінічної ефективності оперативних методів лікування СКХ у котів, виявилось, що ефективнішим є застосування перинеальної уретростомії з ампутацією статевого члена.

УДК 619:616.718.11–089

БАГЛАЙ А.С., магістрант

Науковий керівник – **РУБЛЕНКО С.В.**, д-р вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

rubs@ukr.net

ЕПІДУРАЛЬНА АНЕСТЕЗІЯ ЗА ЛІКУВАННЯ ПЕРЕЛОМІВ КІСТОК У СОБАК

Ветеринарна наука і практика за останній час досягла певних успіхів у профілактиці і лікуванні переломів кісток у собак. Однак, незважаючи на досягнуті успіхи в лікуванні важливим моментом залишається анестезіологічне забезпечення таких операцій.

Враховуючи вище зазначене метою роботи було клініко-експериментальне обґрунтування комбінованої анестезії у собак за лікування переломів кісток тазової кінцівки. Для цього сформували групи: дві дослідні одну контрольну. Серед загального знеболювання застосовували наступну схему: 2% розчин ксилазину (в дозі 2 мг/кг маси тіла), подовження наркозу введенням 5% розчину тіопенталу натрію (Тіопенат в дозі 15 мг/кг маси тіла). У 1-й та 2-й дослідних групах також використовували місцеве регіональне знеболювання, а саме епідуральну анестезію. У 1-й для премедикації та седації застосовували 2% ксилазин (в дозі 2 мг/кг маси тіла) та епідурально вводили 2% розчином лідокаїну (в дозі 4 мг/кг маси тіла). У 2-й групі: 2% ксилазин (в дозі 2 мг/кг маси тіла) та 0,5% бупівакаїн (в дозі 2 мг/кг маси тіла). Перед застосуванням нейролептиків в усіх трьох групах виконували премедикацію 0,1% розчином атропіну сульфату (в дозі 0,03 мг/кг маси тіла).

За тваринами вели клінічне спостереження до премедикації, під час анестезії та найбільш травматичні моменти операції – репарація уламків, введення штифта чи спеціальних гвинтів у кістку. Також враховували стан та терміни загоєння операційної рани.

Після введення анестезуючого розчину в епідуральний простір спостерігали повну відсутність анального та пальпебрального рефлексів та негативну вокалізацію. Під час найбільш травматичних моментів оперативного втручання у тварин першої дослідної групи частота серцевих скорочень підвищувалась до $128,4 \pm 8,1$ скор/хв., частота дихальних рухів збільшувалась до $21,8 \pm 1,9$ дих.рух/хв. У тварин другої дослідної групи частота серцевих скорочень підвищувалась до $107,0 \pm 4,3$ скор/хв., частота дихальних рухів збільшувалась до $14,6 \pm 2,3$ дих.рух/хв. Відсутність значних коливань цих показників в момент найбільшої больової стимуляції свідчила про повну аналгезію ділянки операційного доступу.

Таким чином, за проведеними дослідженнями встановлено, що застосування запропонованих комбінованих схем анестезії з використанням нейролептика ксилазину та епідурально ін'єктованих лідокаїну чи бупівакаїну дає можливість досягти достатнього знеболювання для проведення остеосинтезу за переломів кісток тазової кінцівки у собак.

УДК 619:616.7:636.2

КОТЛЯР М.С., магістрантка

Науковий керівник – **РУБЛЕНКО С.В.**, д-р вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

rubs@ukr.net

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІКУВАННЯ КОРІВ ІЗ ГНІЙНИМИ ПОДОДЕРМАТИТАМИ

Асортимент лікарських засобів для місцевого лікування гнійних пододерматитів у високопродуктивних корів значно широкий. Традиційні комбіновані препарати на спиртовій, водній або жировій основах мають багато недоліків: вузький спектр протимікробної дії, нездатність проникати глибоко в тканини, необхідність комбінування з системними засобами терапії. Застосування препаратів на жирових ланолін-вазелинових або емульсійних основах при гнійній ексудації протипоказано, оскільки вазелінова основа володіє оклюзивним ефектом, а емульсійна – не забезпечує гіперосмолярну дію та не адсорбує гнійний ексудат.

З огляду на вище зазначене, клінічне обґрунтування застосування мазі “Левосин” провели, на 18 коровах з гнійними пододерматитами, які було розподілено на контрольну та дослідну групи. Для лікування тварин фіксували в стоячому або лежачому положенні, потім вражені ділянки копитець ретельно очищали від механічних забруднень і мертвих тканин, видаляли весь відшарований ріг і гнійно-гнильний ексудат – рідкий, сірого кольору, неприємного запаху. Після відповідної хірургічної обробки на вражену ділянку накладалися серветки просочені у контрольній групі лініментом стрептоциду а у дослідній маззю „Левосин”, серветки міняли через 48 год та спостерігали за перебігом репаративного процесу. Перші 6 діб з інтервалом 48 год виконували міжпальцеву новокаїнову блокаду з додаванням біциліну-3 в обох групах.

За гнійного пододерматиту у корів на ранній стадії патологічного процесу застосування мазі „Левосин” сприяло повному очищенню вогнища ураження, яке відмічали після 2–3-ї перев’язки. Під час наступних ревізій виявляли виповнення рани грануляційною тканиною з наступною її епіталізацією до 14–15 доби. Поряд з цим, за використання емульсії стрептоциду у тварин лише після 5-ї обробки рана починала звільнятися від авіталізованих тканин і покривалася грануляційною тканиною до 16-ї доби, а розростання епідермісу спостерігалось до 25-ї доби.

Проведені дослідження свідчать про те, що застосування мазі „Левосин” за гнійно-некротичних виразок шкіри м’якушів чи ділянки міжпальцевої щілини порівняно з традиційним лікуванням лініментом стрептоциду, дає можливість скоротити термін лікування в 1,5 рази.

УДК 619:616.7:636.2

СВЯЩУК А.С., магістрантка

Науковий керівник – **РУБЛЕНКО С.В.**, д-р вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

rubs@ukr.net

ЛІКУВАННЯ КОРІВ ІЗ ГНІЙНО-НЕКРОТИЧНИМИ УРАЖЕННЯМИ В ДІЛЯНЦІ ПАЛЬЦІВ ЗА ЕНДОМЕТРИТУ

Відомо, що високопродуктивні корови більш вразливі щодо ортопедичної та акушерської патології. Істотну проблему створює розвиток акушерських та гінекологічних хвороб в асоціативному поєднанні з патологіями кінцівок у корів, особливо високопродуктивних. Вважається, що гнійно-некротичні процеси у ділянці пальців виникають, здебільшого, у 64–77,6 % хворих корів протягом перших трьох тижнів після розтелу.

У зв’язку з вище зазначеним, метою роботи було розробка та вивчення способу комбінованого лікування гнійного метриту та гнійно-некротичних уражень ділянки пальців.

Для комплексного лікування корів було сформовано дослідну групу – 10 гол., тварини в яких було виявлено як гнійний метрит, так і гнійно-некротичні ураження кінцівок. Для лікування застосовували внутрішньоаортальні введення 0,5%-ного розчину новокаїну на 10%-ному димексиді з додаванням 2гр. цефазоліну. Інтервал ін’єкцій – 48 год, тричі. В матку вводили мазь “Левосін” у дозі 10 мл/гол., двічі на добу протягом 3-х діб. Місцево у ділянці пальця проводили ортопедичну розчистку. Потім на ушкоджену поверхню наносили мазь “Нітацид, пов’язку змінювали через 48 годин.

При клінічному обстеженні через 4 доби після першої обробки кульгавість виявляли лише у 30 % хворих корів, при пальпації у них на місці ураження була присутня помірна больова реакція, а також спостерігалася наявність виразкових зон на стадії очищення. У таких корів також виявляли незначні виділення гнійно ексудату із піхви. Поряд з тим у 7 корів (70 %) виділення з піхви мали

епізодичний характер. Ураження ділянки пальців характеризувалися очищенням виразкової поверхні та виповненням грануляційною тканиною. На 8-у добу виділення з піхви не реєстрували у 9 корів. Виразкові ураження у 9 корів характеризувалися епітелізацією поверхні, відсутністю кульгавості та підвищеної больової чутливості.

Повне видужування корів реєстрували на 12–14-ту добу. Як показали подальші спостереження, усунення гнійно-некротичних уражень пальців у корів мало позитивний вплив на відновлення їх репродуктивної функції. Проведене лікування, сприяло нормалізації функції яєчників і прояву стадії збудження статевого циклу 80 % корів.

Таким чином, запропонована схема комплексного лікування метритів та гнійно-некротичних уражень кінцівок дає можливість скоротити термін лікування і тим самим відновити репродуктивні властивості корів.

УДК 619:617.271:636

НИКИФОРЧИН С.Я., студент 5 курсу
Науковий керівник – **ЯРЕМЧУК А.В.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
nauka@btsau.ua

ПОШИРЕНІСТЬ ТА ЛІКУВАННЯ ГНІЙНИХ ПОДОДЕРМАТИТІВ У КОРІВ В УМОВАХ ННДЦ БНАУ

Особливо актуальною проблемою молочного тваринництва сьогодні є хвороби дистального відділу кінцівок. Вони завдають значних економічних збитків господарствам за рахунок зниження молочної продуктивності, вгодованості тварин та неповного використання генетичного потенціалу породи внаслідок передчасної вибраковки хворих тварин. Заходи профілактики уражень пальців у більшості господарств не проводяться, а основним напрямом у боротьбі з ними є лікувальна робота. Водночас, слід зазначити, що практично всі традиційні препарати для місцевого лікування володіють однонаправленістю дії та мають гідрофобну мазеву основу.

Матеріалом для дослідження були 16 корів з гнійним пододерматитом.

Лікування гнійно-некротичних уражень включало ретельну хірургічну обробку під місцевим знеболюванням, ділянки очищали від бруду з висіканням некротизованих та нежиттєздатних тканини. Ділянки уражень промивали розчином 3%-го перекису водню. Коров розділили на 2 групи – дослідну і контрольну. Тваринам дослідної групи після антисептичної обробки на виразки накладали серветки, просочені маззю “Левосин”, які фіксували бинтовою та захисною пов’язками. Тварин контрольної групи лікували лініментом стрептоциду. Перев’язки робили через 2 доби.

При пододерматах на ранній стадії патологічного процесу (при незначній площі пошкодження та відсутності глибоких вогнищ некрозу) Застосування мазі

„Левосин” сприяло повному очищенню вогнища ураження відмічали після 3-4-ї перев’язки. Рановий дефект покривався молодим рогом. При глибокому пододерматиті очищення виразок відмічали після 4–6 обробок. Під час наступних ревізій виявляли виповнення рани грануляціями та закриття рани молодим рогом до 17-18 доби.

При пододерматитах через 3 дні після використання емульсії стрептоциду у тварин відмічали посилення ступеня кульгавості, копитце було гарячим, болючим, а ранова поверхня була вкрита гнійно-гнильним ексудатом. В деяких випадках некротичні процеси прогресували по всій площині копитця, що вело до збільшення зони ураження. У таких випадках доводилося повторно видаляти ексудат і некротизовані тканини та накладати пов’язку. Очищення вогнищ ураження проходило повільно. Лише після 10-ї обробки рана починала звільнялася від авіталізованих тканин і покривалася грануляціями до 19-ї доби; а розростання епідермісу спостерігалось до 25-ї доби.

УДК 619:617.271:636.7

ЧЕРЕДІЙ А.В., магістрантка

Науковий керівник – **ЯРЕМЧУК А.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

nauka@btsau.ua

ПОШИРЕНІСТЬ ТА СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ЛІКУВАННЯ ГНІЙНИХ ПІОДЕРМІЙ У СОБАК

В останні роки хвороби шкіри собак у всьому світі займають одне з перших місць серед захворювань, що зустрічаються у цих тварин. Все частіше дають про себе знати зміни в характері годівлі, погіршення екологічних характеристик оточуючого середовища, малорухомий образ життя більшості дрібних домашніх тварин, не завжди грамотна племінна робота. Ці фактори зумовлюють виникнення і закріплення у генофонді патологічних станів, багато з яких супроводжується шкірними проявами.

Протягом року у клініку надійшло 35 собак хворих на піодермію. Проводячи дослідження ми мали змогу діагностувати поодинокі випадки різних форм бактеріальної інфекції шкіри, серед яких зустрічались інтритриго, фурункульоз, поверхневий та глибокий фолікуліти. Найчастіше нам доводилось мати справу із гострим вологим дерматитом (піотравматичний дерматит), таких пацієнтів було 18. Для постановки досліду їх було поділено на дві групи – дослідну та контрольну. Тваринам обох груп проводили загальне лікування: біцилін-3 по 15000 ОД на кг маси один раз на дві доби протягом 8-ми днів та дексаметазон (4 мг в 1 мл, по 0,5 мл на 10 кг маси один раз на дві доби - 8-ми днів. Для місцевого лікування у контрольній групі (8 тварин) використовували гентаміцинову мазь 0,1%, тоді як у дослідній групі (8 тварин) використовували мазь “Тріакутан”, наносячи тонким шаром на уражену поверхню 2 рази на добу впродовж 8 – 10 днів.

Мазь “Тріакутан” істотно прискорює очищення ділянки шкіри ураженої дерматитом. Так, у дослідній групі собак повне очищення відбувалося в середньому у 2,2 рази швидше, ніж у контрольній. Це зумовлює швидший початок процесу епітелізації. Повне загоєння при лікуванні маззю “Тріакутан” відбувалося у 1,7 рази швидше, ніж при застосуванні звичайної гентаміцинової мазі. Отже, у зв’язку з тривалою гнійною ексудацією загоєння у контрольних тварин відбувалося протягом істотно довшого проміжку часу, ніж у дослідних. До того ж, на місці розташування уражень утворювалися рубці. При використанні ж мазі “Тріакутан” припинення гнійної ексудації практично збігалось із початком епітелізації, що зумовлює сприятливий перебіг регенеративних процесів.

Застосування мазі “Тріакутан” для місцевого лікування супроводжується зникненням болючості (2-4 доби) та припинення гнійної ексудації. У комплексній терапії піотравматичного дерматиту мазь “Тріакутан” дозволяє всередньому на 9 діб (1,7 раз) скоротити термін лікування порівняно з гентаміциновою маззю.

УДК 619:616. 12-008.3:617-089.5

ЧЕРЕДІЙ Ю.В., магістрантка

Науковий керівник – **ЯРЕМЧУК А.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

nauka@btsau.ua

НЕНАРКОТИЧНІ АНАЛГЕТИКИ В СУЧАСНИХ СХЕМАХ АНЕСТЕЗІОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ТВАРИН

Реалії сучасного законодавства щодо обігу наркотичних анальгетиків робить їх недоступними для більшості ветеринарних фахівців. Більш того, в останні роки ряд лікарських препаратів з різних груп, які були у вільному обігу прирівняно до наркотичних. Ці обставини спонукають до пошуку нових схем анестезіологічного забезпечення без використання препаратів наркотичної групи. Можливості для цього з’явилися з появою останніх поколінь ненаркотичних анальгетиків, зокрема препарату “Акупан” (діюча речовина нефопам). Цей препарат структурно відмінний від інших ненаркотичних анальгетиків і є представником нового класу препаратів центральної антиноцицептивної дії.

Матеріалом для досліджень були 8 свиней віком 2–3 місяці, масою тіла 20–25 кг з пупковими та пахвино-мошонковими грижами, яких розділили на дослідну (n=4) та контрольну групи (n=4). Тваринам обох груп, було введено нейролептик “Комбістрес” в дозі (ацепромазину) 0,2 мг/кг внутрішньом’язово за 20–25 хвилин до оперативного втручання. В дослідній групі одночасно вводили ненаркотичний анальгетик “Акупан” у дозі 0,25 мг/кг. Місцеве знеболення в дослідній групі проводили 0,5% розчином бупівакаїну максимальна доза 2 мг/кг у контрольній 2% розчином лідокаїну 2–4 мг/кг. Анальгетичну та місцево анестезуючу дію перевіряли методом больової стимуляції.

Через 20 хвилин після введення препаратів тварини обох груп заспокоювалися, намагалися лягти, на сторонні подразники реагували слабо,

відмічали дезорієнтацію та сонливість. При проведенні оперативного втручання тварини контрольної групи реагували на болісні маніпуляції (розріз шкіри, препарування грижового мішка, накладання швів), тоді як у дослідній больова реакція відмічалася лише при препаруванні грижового мішка. Аналгетичний ефект в дослідній групі тривав $3,2 \pm 0,3$ год, чого не відмічали у контрольній. Місцевоанестезуюча дія тривала у дослідній до $5 \pm 0,5$ год, тоді як у контрольній $1 \pm 0,3$ год.

Застосування комбінації “Комбістрес”–“Акупан” забезпечує належний анальгетичний ефект для короточасних хірургічних маніпуляцій.

Властивий “Акупану” тривалий аналгетичний ефект та значна тривалість дії місцевого анестетика бупівакаїну сприяє купуванню первинного післяопераційного болю.

УДК 619:617.271:636

САЛЕНКО М.В., магістрант

Науковий керівник – **ЯРЕМЧУК А.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

nauka@btsau.ua

ТРАВМАТИЗМ ТА СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ЛІКУВАННЯ ГНІЙНИХ РАН У СВИНЕЙ

Істотне місце у лікуванні хірургічної інфекції належить засобам для місцевого застосування. Однак, переважна більшість з них володіє лише антимікробною дією та виготовлена на жировій основі, з якої практично не вивільняються активні компоненти. Зазначений недолік усувається при застосуванні комбінованих препаратів на поліетиленоксидній основі.

Робота виконана на базі ННДЦ БНАУ. Матеріалом для дослідження були 19 голів свиней на відгодівлі (віком 5-8 місяців) з гнійними ранами. В залежності від ділянки локалізації ран тварин було розділено на дві підгрупи. В першій рани локалізувалися в ділянці шиї (10 тварин), в другій в ділянці стегна (9 тварин). Всім тваринам лікування проводилося наступним чином: тварин першої та другої підгруп було розділено на дослідну(по 5 тварин) та контрольну (5 та 4 тварини відповідно) групу. Тварин контрольних групи лікували введенням в порожнину рани 3-5мл лініменту стрептоциду, тоді як у дослідних групах в такому ж об'ємі застосовували мазь “Левосин”.

При лікуванні ран на 3-ю добу навколорановий набряк в дослідних групах зменшився, тоді як у контрольних, рани характеризувалися вираженим набряком стінок та країв, значним випотом фібрину та гнійною ексудацією. В обох групах відмічали болючість тканин навколо рани та підвищену місцеву температуру в контрольних. Площа ран була вірогідно меншою в дослідних групах обох підгруп.

До 6-ї доби у тварин дослідної групи стінки ран вкривалися ніжною, дрібнозернистою, рожевого кольору грануляційною тканиною У тварин першої

підгрупи, у яких рани локалізувалися в ділянці шиї часто виникали ускладнення, у вигляді повторного травмування ділянки рани. В цій підгрупі термін загоєння подовжувався і склав дослідних ран $17,2 \pm 0,6$, а контрольних – $25,7 \pm 0,3$ діб ($P < 0,001$). Якщо рана локалізувалася в ділянці стегна ранова порожнина у тварин дослідної групи до 10-ї доби повністю виповнювалася дрібнозернистою, рожевого кольору, молодою грануляційною тканиною чого не відмічали у контрольній групі.

Застосування мазі “Левосин” при хірургічному лікуванні ран у свиней сприяє скороченню терміну загоєння ран у середньому в 1,5 рази, порівняно з лініментом стрептоциду, незалежно від ділянки локалізації, однак при локалізації в ділянці шиї, загальний термін лікування подовжується в середньому на 2 доби.

УДК 619:617.50–089:636.7

СВІНЦІЦЬКА М.В., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **ПЕТРИК М.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПОШИРЕНІСТЬ ТА СУЧАСНІ МЕТОДИ ЛІКУВАННЯ ОТИТІВ У СОБАК

Проблема отитів у собак нині є досить актуальною, про що свідчить значна поширеність цієї патології. Згідно з даними літературних джерел, на орган слуху у свійських тварин припадає від 7 до 20% усіх захворювань, що зустрічаються у ветеринарній практиці, які здебільшого набувають хронічного характеру. Запалення зовнішнього слухового проходу нерідко в результаті широкого і безконтрольного застосування антибіотиків, кортикостероїдів та цитостатиків поширюється на середнє вухо. Приблизно в 16% гострих і 50-80% хронічних запаленнях зовнішнього вуха процес переходить на середнє вухо.

Метою роботи було вивчення поширеності отитів, порівняльна характеристика різних методів лікування та вивчення ефективності місцевого застосування мазі “Левосин” димексид-новокаїнових складних крапель за отитів у собак.

У результаті проведеної роботи протягом 2013–2014 року було виявлено 53 випадки отитів у собак. Слід відмітити, що отит у 76% випадків виникав як вторинне явище (ускладнення після різного роду алергічних та паразитарних захворювань).

За отриманими результатами досліджень виявилось, що лєвова частка тварин, які захворіли на отит, припадає на німецьких вівчарок – 24,5%. Високий відсоток захворюваності відмічали серед стаффордширських тер’єрів, кокер-спанієлів та шнауцерів відповідно: 20,7, 15,1 і 11,3%. Найнижчим виявився відсоток захворюваності серед безпородних собак – 3,8%..

Вивчаючи лікувальну ефективність мазь на гідрофільній основі „Левосин” та димексид-новокаїнових складних крапель нами було встановлено, що термін лікування складав у середньому $9 \pm 1,9$, максимум 11 днів. На 5–6 дні, як правило, припинялась ексудація, тому що тваринам цієї групи в перші дні лікування застосовували мазь, яка має гідрофільні, протизапальні, знеболювальні та антибактеріальні властивості. Завдяки цьому вже через кілька днів інтенсивність ексудації знижувалась, а пізніше вона взагалі зникала. Для повної нейтралізації запального процесу застосовували димексид-новокаїнові краплі з антибіотиком.

Патологія слухового апарату найбільш поширена серед у собак породи німецьких вівчарок, стаффордширських тер'єрів та кокер-спанієлів. Застосування комбінованого лікування гнійних отитів у собак із використанням мазі “Левосин” та димексид-новокаїнових складних крапель дає можливість скоротити термін лікування та без ускладнень усунути цю патологію.

УДК 619:617:613-012.4.635.7

ПАХОЛЮК М.М., студент 5 курсу

Науковий керівник – **ЧЕРНЯК С.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕТОДІВ ЛІКУВАННЯ РАН У СОБАК

Лікування ран і профілактика ранових ускладнень у тварин актуальна у ветеринарній медицині.

Враховуючи вище сказане, метою нашої роботи було: розробити комплексну схему лікування ран у собак.

Свою роботу ми проводили ветеринарній клініці м. Вінниця. Об'єктом дослідження були собаки різних порід та вікових груп, з кусано-рваними та забито-рваними ранами.

При виконанні роботи хворих тварин умовно поділили на дві групи: дослідну та контрольну.

При лікуванні дослідних тварин із кусано-рваними ранами – спочатку ми проводили первинну хірургічну обробку з видаленням змертвілих тканин, вставляли дренаж з гідрофільною маззю “Левосін” і фіксували кількома стібками шва. Після очищення рани (гнійно-некротична стадія) на неї накладали глухий шов і вона загоювалась первинним натягом (стадія регенерації).

При лікуванні тварин із забито-рваними ранами, ми також проводили первинну хірургічну обробку з видаленням змертвілих тканин, вставлення в них дренажів з гідрофільною маззю або ж обробляли нею ранову поверхню. Після очищення рани обробляли іхтіоловою маззю і накладали зближуючі шви для прискорення загоєння.

Для лікування собак контрольної групи із кусано-рваними та забито - рваними ранами проводили первинну хірургічну обробку з видаленням змертвілих тканин і вставляли дренаж з емульсією стрептоциду. Після очищення рани (воно було тривалим і нерівномірним) накладали лише зближуючі шви, а рану обробляли маззю Вишневського.

У тварин дослідної групи з кусано- рваними ранами, після 3–4-х разової заміни дренажу за 4–5 дні спостерігали поліпшення загального стану. Місцево відмічали незначний біль та незначний набряк країв рани без ущільнення та неістотне підвищення місцевої температури. Стінки і дно рани вкриті рожевими, дрібнозернистими грануляціями, гнійний ексудат відсутній. Тобто, завершилась стадія самоочищення рани і відбувається її регенерація. Для прискорення останньої в рану знову вносили мазь “Левосін” і накладали глухі шви. Рани загоювались первинним натягом.

У контрольних тварин, лише на 7-8 добу лікування спостерігали зменшення місцевої температури, болючості, незначний набряк країв рани, стінки рани були повністю вкриті рожевими дрібнозернистими грануляціями, а на дні – незначна кількість гнійного ексудату густої консистенції жовто-білого кольору. Тобто, закінчилась стадія самоочищення і відбувається її регенерація. Заповнення ж рани грануляціями та епітелізація відбувалось за 14-17 днів.

При лікуванні тварин дослідної групи з забито – рваними ранами, після 3–4-х разової заміни дренажу чи обробки ранової поверхні, спостерігали поліпшення загального стану тварин, на цей час місцево відмічали зменшення набряку країв рани, його розм'якшення, зменшення болючості та місцевої температури (незначно підвищена). Поверхня рани (стінки і дно) вкриті рожевими дрібнозернистими грануляціями, лише місцями є тоненька фібринова кірочка. По краях рани спостерігається утворення епітеліального валика. Тобто, закінчилась стадія самоочищення і розпочалась регенерація. Такі рани в подальшому оброблялися щоденно 10%-ною іхтіоловою маззю і по можливості накладали зближуючі шви або захисну пов'язку (покривали марлею, яку підклеювали до країв рани). У подальшому, на протязі 15–18 днів відмічали виповнення дефектів грануляціями та їх епітелізацію.

У контрольних тварин з забито–рваними ранами лише після 7–9 разової заміни дренажу чи обробки ранової поверхні на 8–12 добу лікування спостерігали зменшення набряку країв рани, зменшення його щільності, болючості і місцевої температури.

Поверхня рани (стінки і дно) вкриті дрібнозернистими рожевими грануляціями, місцями вкриті фібриною кірочкою з незначною кількістю густого біло-жовтого ексудату. Тобто, закінчилась стадія самоочищення і відбувається регенерація. Подальшу обробку здійснювали як і при аналогічних ранах в дослідній групі. Виповнення дефекту грануляціями і його епітелізація відбувались на протязі 16–20 днів.

Отже, застосування мазі на гідрофільній основі при лікуванні ран у собак дозволяє майже вдвічі скоротити стадію самоочищення при кусано- рваних і забито-рваних ранах та майже вдвічі скоротити термін видужання при кусано-рваних ранах і в 1,5 рази при забито – рваних.

ГОРОБЕЦЬ Л.В., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **ЧЕРНЯК С.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІКУВАННЯ ХВОРОЇ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ НА ПАПІЛОМАТОЗ

Одним із найпоширеніших онкологічних захворювань у великої рогатої худоби є папіломатоз. Це захворювання вірусної етіології, розповсюджене в різних частинах земної кулі, а в деяких країнах воно проявляється у вигляді ензоотій і завдає господарствам значних економічних збитків. Тому питання боротьби з папіломатозом в неблагополучних господарствах є актуальним, особливо у разі масового його розповсюдження.

Метою дослідження було дати порівняльну оцінку ефективності методів лікування великої рогатої худоби, хворої на папіломатоз. За метод порівняння ми взяли новокаїнотерапію, яка стосовно до частоти рецидивів отримала найбільш позитивну оцінку ветеринарних працівників.

Для цього нами було відібрано 10 хворих тварин із шкірними формами папіломатозу. Лікування проводили 0,5% розчином новокаїну, який вводили внутрішньовенно один раз на добу за наступною схемою: 10, 20, 40, 60, 80, 100, 80, 60, 40, 20, 10 мл. Для дослідної групи, також було відібрано 8 тварин з шкірною формою папіломатозу. У цій групі застосовували для лікування папіломатозу комплексний метод, який заключався у поєднанні розчину папіломациду і 0,5% розчину метронідазолу. При цьому 0,5% розчин метронідазолу вводили підшкірно із розрахунку 4 мл на 100 кг живої маси тварини, тричі, з інтервалом між ін'єкціями 7 діб. У той же час місцево застосовували аплікації розчину папіломациду, для цього змочували ватно-марлевий тампон і прикладали його до папілом з експозицією від 1 до 5 хвилин (час аплікації залежав від величини папілом).

Для новокаїнотерапії були характерні регресивні процеси вже після 3–4 ін'єкцій 0,5% розчину новокаїну, при цьому у папіломи відбувалося зморщення ніжки, з наступним зморщенням і самої бородавки. Клінічне виліковування тварин наступало на 18–24 добу лікування. А за застосування для лікування регенеративного біостимулятора на новокаїні клінічне виліковування тварин відмічалось в середньому на 10-12-ту добу лікування.

Тому, виходячи з літературних даних, можна вважати, що завдяки новокаїнотерапії в сполучнотканинних структурах змінюються нейродистрофічні процеси, які призводять до суттєвого підвищення імунобіологічних механізмів протипухлинного захисту.

Регенеративний біостимулятор (РБС) є стимулятором загально-біологічної та імунокорегуючої дій, що спонукає противірусний захист, відновлює трофічні функції та підвищує активність ретикулоендотеліальної системи. Тому, можливо, такі його фармакодинамічні властивості і сприяють отриманню кращих

результатів у лікуванні великої рогатої худоби, хворої на папіломатоз порівняно із застосуванням лише новокаїну.

УДК 619:617.5–006.52:618.19:616–085:636.2

ЯЦЕНКО Р.М., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **ЧОРНОЗУБ М.П.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ РІЗНИХ МЕТОДІВ ЛІКУВАННЯ ЗА ПАПІЛОМАТОЗУ ВИМЕНІ

Для вивчення ефективності різних методів лікування при папіломатозі вимені в корів виявлених хворих тварин розділяли на чотири дослідні групи.

У першій групі корів лікували шляхом нанесення на уражену ділянку вимені мазі “Папілон”. Її наносили двічі на добу відразу після доїння до повного видужання тварин. Лікування проводили самостійно або ж це виконували обслуговуючий персонал (доярки) ферми чи власники тварин у приватному секторі.

Тваринам другої групи з лікувальною метою місцево застосовували мазь “Оксолін-Дарниця” за такою ж схемою.

За лікування корів третьої групи хворим щоденно протягом 4 днів внутрішньовенно ін’єктували 1 %-ний розчин новокаїну в дозі 50 мл, поєднуючи з внутрішньом’язовими ін’єкціями в середній третині шиї препарату АСД-2 на тривіті (3 мл АСД-2 та 6 мл тривіту) тричі з інтервалом у 3–4 доби. Лікування проводив лише фахівець ветеринарної медицини.

Корів четвертої групи лікували комплексно: наносили на уражену ділянку вимені мазь “Оксолін-Дарниця”, а також виконували внутрішньовенне введення 1 %-ного розчину новокаїну і внутрішньом’язові ін’єкції препарату АСД-2 на тривіті за схемами, описаними попередніх групах. Частина лікування, де потрібно виконувати ін’єкції, проводилася фахівцем ветеринарної медицини.

Під час лікування за тваринами проводили щоденне спостереження, звертаючи увагу на час початку регресії папілом (зменшення у розмірі, потемніння) та повного їх зникнення.

Найкращий ефект за лікування корів з папіломатозом вимені було отримано за поєднання етіотропної й патогенетичної терапії – застосування мазі “Оксолін-Дарниця” разом з новокаїнотерапією та ін’єкціями препарату АСД-2 на тривіті, за якого видужували всі хворі тварини, а термін їх видужання становив 8–10 днів та не спостерігалось рецидивів.

За окремого застосування мазі “Оксолін-Дарниця” термін видужання тварин подовжився до 13–17 днів, але з часом також не виникали рецидиви.

У разі застосуванні новокаїнотерапії з ін’єкціями препарату АСД-2 на тривіті термін видужання складав 10–12 днів, проте видужувало лише 80 % тварин, окрім цього з часом у 20 % корів даної групи виникав рецидив.

За місцевого застосуванні мазі “Папілон” термін видужання становив 19–23 доби, у той же час видужувало лише 60 % тварин та в 20 % корів з часом виникав рецидив.

Отже, в разі лікування корів з папіломатозом вимені найефективнішим є місцеве застосування мазі “Оксолін-Дарниця” разом з новокаїнотерапією та ін’єкціями препарату АСД-2 на тривіті.

УДК 619:617.381–089.85:616–072:636.2

ЛЮБАРСЬКИЙ О.О., студент 3 курсу
Науковий керівник – **ЧОРНОЗУБ М.П.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ЛАПАРОТОМІЇ ДЛЯ ДІАГНОСТИКИ ТА ЛІКУВАННЯ АБДОМІНАЛЬНОЇ ПАТОЛОГІЇ У ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

Лапаротомію виконують з лікувальною і діагностичною метою. За останньої уточнюють діагноз, а якщо потім виконують необхідне оперативне втручання, то діагностична операція переходить у лікувальну.

Матеріалом для дослідження були дві корови, захворювання яких мало подібну симптоматику і була підозра на зміщення сичуга вліво. Однак остаточний діагноз можна поставити лише після проведення лапаротомії. Обом коровам виконали діагностичну паракостальну лівосторонню лапаротомію.

У першої тварини діагностична лапаротомія підтвердила діагноз зміщення сичуга вліво і їй було виконано відповідний оперативний прийом, який заключався у звільненні сичуга від газів, поверненні його в анатомічне положення і підшиванні до вентральної черевної стінки. В заключному етапі операції в черевну порожнину ввели новокаїн-антибіотикову суміш, а на рану черевної стінки наклали шви. У післяопераційний період тварині призначили антибіотико- та загальностимулювальну терапію. Корова видужала й повернулася в продуктивний стан.

У другій тварини після лапаротомії попередній діагноз не підтвердився. Однак пальпація рубця показала наявність в ньому кормових мас ущільнено-тістуватої консистенції, а пальпація книжки – збільшення органу в розмірі та ущільнено-тістувату консистенцію його вмісту. Це спонукало нас до проведення румінотомії.

Фіксацію рубця виконали за методом В.Р. Тарасової. Під час видалення залежаних кормових мас неприємного запаху в його порожнині було виявлено мотузку, товщиною до 1 см, з якої утворився клубок, діаметром 10–12 см, що лежав у сітці. Таким чином, причиною стійкої атонії передшлунків була наявність у сітці стороннього неферомагнітного тіла, виявити яке можливо лише за діагностичної лапаро- і румінотомії. Після видалення стороннього предмету із сітки й частково вмісту книжки в неї за допомогою гумової трубки влили 1 л соняшникової олії. У заключному етапі операції наклали шви на стінку рубця й

повернули його на місце, в черевну порожнину ввели новокаїн-антибіотикову суміш та зашили рану черевної стінки. В післяопераційний період тварині призначили послаблюючі засоби, антибіотико- та загальностимулювальну терапію. Ця тварина також видужала й повернулася в продуктивний стан.

Таким чином, виконання діагностичної лапаротомії дозволяє підтвердити або заперечити попередній діагноз, поставлений за результатами клінічного дослідження тварини. В останньому випадку вона дає можливість провести обстеження органів черевної порожнини та поставити інший діагноз і виробити тактику подальших дій.

УДК 619:617:616.15:636.7

РУБЛЕНКО Н.М., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **АНДРІЄЦЬ В.Г.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ФАРМАКОЛОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА ПІСЛЯОПЕРАЦІЙНОГО СПАЙКОВОГО ПРОЦЕСУ ОРГАНІВ ЧЕРЕВНОЇ ПОРОЖНИНИ У СОБАК

Формування перитонеальних спайок після оперативних втручань на органах черевної порожнини є однією з актуальних проблем сучасної ветеринарної абдомінальної хірургії. Спайковий процес в черевній порожнині має різноманітні клінічні прояви, проте найчастіше у хірургічній практиці зустрічається спайкова кишкова непрохідність, яка нерідко потребує повторної релапаротомії. У зв'язку з цим існує необхідність в розробці ефективних методів профілактики адгезивних процесів очеревини після абдомінальних хірургічних втручань.

Мета – вивчити ефективність комплексного застосування ацелізину для профілактики спайкового процесу після абдомінальних операцій у собак.

Для профілактики спайкового процесу інтраперитонеально вливали 0,3%-ий розчин метилцелюлози у дозі 0,5 мл/кг маси тіла, який мав у своєму складі ацелізін (1%), тіотриазолін (1%), левоміцетин (0,5%). Крім того, додатково, протягом 5 діб після операції внутрішньом'язово в дозі 30 мг/кг раз на добу вводили водорозчинну форму ацетилсаліцилової кислоти – ацелізін КМП та біцилін-3 у дозі 15 тис. ОД/кг триразово через 3 доби. Поряд з цим тваринам контрольної групи (n=4) проводили лише курс антибіотикотерапії. У динаміці післяопераційного періоду за тваринами вели клінічні спостереження та лапароскопічні дослідження.

Інтерпретацію лапароскопічної картини тварин всіх трьох груп проводили згідно класифікації спайок, запропонованої В.В. Плечевим, за якої спайковий процес оцінюється за чотирибальною шкалою.

За результатами лапароскопічних досліджень встановлено, що у всіх тварин контрольної групи у черевній порожнині розвивався спайковий процес. При цьому спайки вісцеро-парієтального типу були представлені адгезією сальника до лапаротомної рани. Спайки вісцеро-вісцерального типу спостерігались у вигляді

адгезії сальника до кишкового шва та між петлями кишечнику. Це зумовило порушення евакуаторної функції кишечнику внаслідок чого він перенаповнювався, з причини чого розвивалась його динамічна непрохідність. Водночас у дослідних тварин адгезії сальника не встановлено, а спайки між петлями кишечнику виявили лише в однієї собаки. При цьому кишечник був рівномірно покритий сальником, помірно наповнений, без ознак запалення.

Згідно класифікації спайки у контрольних собак були II та III ступеня, а за морфологічними ознаками належали до площинних та тяжових форм. Натомість у дослідних тварин реєструвались лише спайки між петлями кишечнику I ступеня павутинно-плівчастого типу, які виявляли лише в однієї тварини.

Отже, операції на кишечнику супроводжуються розвитком спайкового процесу, який проявляється адгезією сальника до лапаротомної рани та анастомозу, а також між серозними оболонками петель кишечнику. Внутрішньоперитонеальні вливання запропонованої лікувально-профілактичної суміші профілакували розвиток адгезивних явищ з боку сальника та на 75 % зменшує частоту розвитку спайок між петлями кишечнику.

УДК 619:616.71–001.5:636.7:612.11.014/6

КРАСНОШАПКА Є.В., магістрант

Науковий керівник – **АНДРІЄЦЬ В.Г.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ НАТРІЮ НУКЛЕІНАТУ ДЛЯ КОРЕКЦІЇ РЕПАРАТИВНОГО ОСТЕОГЕНЕЗУ ЗА ПЕРЕЛОМІВ КІСТОК У СОБАК

У структурі хірургічних хвороб дрібних домашніх тварин травматизм складає близько 42–55 %, з них 5,7 % це переломи кісток. Основними методами лікування фрактур є хірургічні, зокрема, найчастіше проводиться остеосинтез. Поряд з цим гостро стоять питання розробки фармакологічних методів прискорення регенерації кісткової тканини.

Метою роботи було визначити ефективність застосування натрію нуклеїнату для прискорення загоєння переломів кісток у собак.

Матеріалом для дослідження були собаки, які поступали на лікування у хірургічну клініку Білоцерківського НАУ. Собак після остеосинтезу розділили на дослідну та контрольну групи. Першим внутрішньом'язово вводили 5 %-ий розчин натрію нуклеїнату по 2,5–5 мл двічі на добу 10 днів підряд та проводили антибіотикотерапію цефотаксимом у дозі 25–35 мг/кг протягом 7-ми діб. Тваринам контрольної групи проводили лише антибіотикотерапію.

В наступному динаміка гематологічних показників у собак змінювалася залежно від методів їх лікування. Так, на 3-ю добу після операції кількість еритроцитів у крові собак контрольної групи мала тенденцію до зниження, а у дослідній – до збільшення. При цьому в останній вона виявилася в середньому в 1,4 рази ($p < 0,01$) вищою, ніж у попередній.

На 14-ту добу післяопераційного періоду кількість еритроцитів у собак обох груп збільшилась порівняно з попереднім терміном дослідження в контрольній в 1,3 рази ($p < 0,05$), а у дослідній досягла $8,0 \pm 0,33$ Т/л.

Через місяць після остеосинтезу в собак контрольної групи кількість еритроцитів зменшилася з $6,7 \pm 0,15$ Т/л (14-а доба дослідження) до $6,0 \pm 0,24$ Т/л ($p < 0,05$), тоді як у тварин дослідної групи вона була на рівні – $8,1 \pm 0,32$ Т/л ($p > 0,05$).

Подібною була і динаміка вмісту в крові гемоглобіну. Проте глибина змін була більш вираженою. Так, на 3-тю добу післяопераційного періоду вміст у крові гемоглобіну в контрольних тварин зменшився з $138,8 \pm 8,42$ г/л до $97,1 \pm 2,25$ г/л ($p < 0,001$), а у дослідній лише до $131,4 \pm 11,1$ г/л, що однак не носило вірогідного характеру ($p > 0,05$). Таким чином, у собак контрольної групи набував розвитку анемічний синдром внаслідок зменшення вмісту гемоглобіну в одиниці об'єму крові.

В період наступного терміну досліджень, на 14-ту добу, цей показник істотно збільшувався у тварин обох груп, але у контрольних собак ще не досягав нижньої межі фізіологічної норми і був на рівні $127,6 \pm 6,71$ г/л, тоді як у собак дослідної групи він був на рівні $151,6 \pm 2,53$ г/л ($p < 0,01$).

Стан анемічного синдрому у собак контрольної групи дещо посилювався і на 30-ту добу післяопераційного періоду в зв'язку з наступною хвилиною зменшення вмісту гемоглобіну в крові до $110 \pm 3,21$ г/л ($p < 0,05$). Водночас, у дослідній групі його рівень був достатньо високим – $145,4 \pm 2,11$ г/л ($p > 0,05$).

В динаміці вмісту лейкоцитів у периферичній крові також виявлено певні закономірності. Так, хоча на 3-тю добу лікування зміна кількості лейкоцитів у контрольній (зменшення) та дослідній (збільшення) групах носила різновекторний характер, але порівняно з доопераційним періодом статистичної різниці щодо цього показника не встановлено.

В наступний період дослідження, на 14-ту добу, в усіх групах відмічали тенденцію до зменшення кількості лейкоцитів у крові собак, яке в дослідній групі мало вірогідний характер – $8,7 \pm 0,43$ Г/л. На 30-ту добу спостережень зміни кількості лейкоцитів у тварин обох груп були незначними і у межах фізіологічної норми.

Отже, за результатами наших досліджень загоєння переломів трубчастих кісток у собак після остеосинтезу супроводжується анемічним синдромом особливо вираженим на 3-тю та 30-ту добу післяопераційного періоду та лейкоцитозом. Проте застосування нуклеїнату натрію дозволяє усунути такі зрушення на 14-ту добу лікування.

УДК 619:618.7

ГОНЧАРЕВИЧ І.В., магістрант

Науковий керівник – **ВЛАСЕНКО С.А.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ВІДНОВЛЕННЯ СТАТЕВОЇ ЦИКЛІЧНОСТІ У КОРІВ-ПЕРВІСТОК В УМОВАХ ТОВ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР» ШЕПЕТІВСЬКОГО РАЙОНУ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

За фізіологічного перебігу вагітності, родів та пуерперію у корів, відновлення статевої циклічності відбувається протягом 25–60 діб. За розвитку

акушерських хвороб порушується динаміка інволюційних процесів та виникають умови для виникнення гінекологічної патології, зокрема дисфункцій яєчників. Довготривала анафродизія зумовлює зниження рівня репродукції стада та призводить до значних економічних збитків.

Метою наших досліджень було вивчити особливості відновлення статевої циклічності корів-первісток та встановити причини анафродизії. Дослідження проводили на неплодних коровах після перших родів, які протягом 60 діб не проявляли стадію збудження статевого циклу. Діагностику гінекологічних хвороб проводили за трансректальною оцінкою стану яєчників і матки.

Із даних журналу реєстрації осіменінь та родів встановили, що у 73 первісток середній термін відновлення відтворної функції складав 107 ± 29 діб. До того ж, за вказаний період було передчасно вибраковано 6 голів, що складає 8,2 %. Причинами цього стали переважно хвороби молочної залози, кінцівок та залежування. За результатами гінекологічного дослідження неплодних корів виявили, що причинами порушення статевої циклічності у 26 корів (35,6 %) стала гіпофункція яєчників, у 21 (28,8 %) – персистенція жовтого тіла, у 17 % (33,3 %) – хронічний метрит, а у 2 тварин (2,7 %) – оофорит.

Таким чином, основною причиною порушення відновлення статевої циклічності у корів-первісток в дослідному господарстві були дисфункції яєчників, які діагностували у 74 % випадків.

УДК 619:618.5:636.2

ПОВОРОЗНЮК В.Ф., магістрант

Науковий керівник – **ВЛАСЕНКО С.А.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРЕВЕНТИВНИХ ЗАХОДІВ ЗА ПІСЛЯРОДОВОГО МЕТРИТУ У КОРІВ

Продуктивність понад 7000 кг є сприяючим фактором для розвитку акушерської патології у корів. Негативна дія проявляється опосередковано через зниження стрес-резистентності, імунодепресію, метаболічні порушення та ендокринні розлади. Тому, для забезпечення інтенсивної репродукції високопродуктивного стада важливим є технологічне застосування профілактичних заходів, спрямованих на підтримку нормального обміну речовин, імунного й гормонального статусу організму.

Метою нашої роботи було апробувати розроблений нами метод профілактики післяродового метриту у корів.

Дослідження проводили в умовах ПрАТ «Кремінь» Ічнянського району Чернігівської області на 17 коровах, яким після нормальних родів внутрішньоматково вводили 2 фуразолідонові палички й внутрішньом'язово ін'єктували 20 мл катозалу і триразово іхглюковіт. Контролем слугували 15 корів, яким корекцію інволюційних процесів не проводили. В подальшому в усіх тварин контролювали перебіг післяродового періоду та реєстрували випадки метриту.

Післяродовий метрит визначали за виділенням ексудату та трансректальних показників морфофункціонального стану матки. За метриту відмічали, що матка збільшених розмірів, її роги опущені в черевну порожнину, консистенція флюктууюча, ригідність відсутня. Після масажу у більшості випадків зі статевої щілини виділялася значна кількість ексудату. Також досліджували й яєчники. В усіх хворих корів пальпували жовте тіло. Переважно реєстрували гнійну форму запалення матки. За результатами власних досліджень встановлено, що в дослідній групі захворювання виникло у 3-х корів, що склало 17,6 %, а в контрольній – у 7 голів, тобто 46,6 %.

Таким чином, запропонований метод профілактики забезпечує зниження поширеності післяродового метриту в корів у 2,6 рази. Також слід зазначити його нескладність методичного виконання та відносно недорогий для застосування.

УДК 619:618.19.616

БОНДАРЕНКО О.Д., магістрантка

Науковий керівник – **ВЕЛЬБІВЕЦЬ М.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ КОМПЛЕКСНИХ МЕТОДІВ ЛІКУВАННЯ КОРІВ, ХВОРИХ НА СЕРОЗНИЙ МАСТИТ

Мастит має значне поширення у лактуючих корів, супроводжується функціональними розладами у вигляді гіпо- і агалакції та погіршенням якості молока і молозива. Зниження молочної продуктивності відбувається на 5–40 %, що призводить до значних економічних збитків.

Матеріалом для дослідження слугували корови української червоно-рябої породи, середньої вгодованості, віком 3–10 років, продуктивністю 5000–7000 кг за рік, які належали ПрАТ «Кремінь».

Установлено, що поширеність маститу в корів складає: клінічна форма – 19,3 %, субклінічна форма – 16,7 %.

Для визначення ефективності різних методів лікування, за принципом аналогів було сформовано три групи корів, хворих на гострий серозний мастит, по 12 голів у кожній.

Для лікування тварин першої дослідної групи застосовували внутрішньом'язово аїніл у дозі 3 мг/кг живої маси, внутрішньоцистернально маст НКС у дозі 10 мл в одноразовому шприці з канюлею, інтервал між введеннями 24 години. В шкіру ураженої частки вим'я, двічі на добу вранці і ввечері після доїння втирали пермаммас. Всі корови одужали, середня тривалість лікування була 3 доби, на одну тварину використано 45 мл аїнілу, три дози маст НКС та 30 мл пермаммасу. Рецидиви хвороби не спостерігалися. Зниження молочної продуктивності склало 7,9 %.

Тваринам другої дослідної групи інтрацистернально в уражену частку вим'я вводили гамарет у дозі 10 мл в одноразовому шприц-тубі з катетером і

внутрішньом'язово катозал у дозі 20 мл з інтервалом між введеннями 24 години. Тривалість лікування в середньому була 3,5 доби. У одної тварини зареєстровано рецидив хвороби. Молочна продуктивність знизилася на 11,5 %.

Лікування корів третьої (контрольної) групи проводили із застосуванням внутрішньочеревного введення 10 % розчину новокаїну в дозі 10 мл з інтервалом 48 годин. В шкіру ураженої частки вим'я втирали сан офіт вранці і ввечері після доїння. Ефективність лікування тварин цієї групи була низькою. Тривалість лікування склала 5,5 діб, у трьох корів зареєстровано рецидиви хвороби. Молочна продуктивність знизилася на 14,6 %.

Комплексне застосування препаратів аїніл, маст НКС і пермаммас при маститі корів є ефективним. Одуження всіх тварин настає через три доби після проведення трьох терапевтичних процедур. Зниження молочної продуктивності за 60 діб спостереження було мінімальним – 7,2 %, що на 3,6 та 6,7 % менше порівняно з тваринами другої та контрольної груп.

УДК 619:618.19–616

ДУХОВНИКОВ Д.В., студент 5 курсу

Науковий керівник – **ВЕЛЬБІВЕЦЬ М.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІКУВАННЯ КОРІВ ЗА СУБКЛІНІЧНОГО МАСТИТУ

З незаразних хвороб корів молочного напрямку значне поширення має мастит (від 5 до 46 %). Внаслідок запалення вим'я знижується молочна продуктивність (втрати молока на одну корову, що хворіла на мастит, складають 10–15 % від річного надою), передчасно вибраковуюють тварин, господарства зазнають значних економічних збитків.

Метою нашої роботи було вивчення поширеності та оцінка методів діагностики і лікування субклінічного маститу в корів.

Матеріалом для досліджень були корови червоно-рябої породи віком 3–10 років, середньої і вищесередньої вгодованості клінічно здорові і хворі на мастит, а також отриманий від них секрет молочної залози.

Установлено, що клінічний мастит реєструється у 26,7 %, а субклінічний – у 17,3 % лактуючих корів.

Ефективність діагностики прихованого маститу при застосуванні: проби відстоювання молока склали 100 %; електроного визначника маститу Драмінського – 94,6 %; 2 %-го розчину мастидину – 78,9 %.

Внутрішньом'язове введення окситоцину в дозі 50 ОД та внутрішньоцистернальне – препарату сінулокс LC – 5 мл з інтервалом 24 години є ефективним при лікуванні корів хворих на субклінічний мастит. Після першого введення препаратів одужало 90 % тварин, а решта (10 %) – після їх другого введення.

Введення коровам, хворих на субклінічний мастит, інтрацистернально 5 мл препарату мастіет-форте з інтервалом 24 години сприяло одужанню 80 % тварин після першого введення препарату, а решти (20 %) – після його другого введення.

Терапевтична ефективність комплексного застосування 7 % розчину іхтіолу виготовленого на 5 % розчині глюкози в дозі 20 мл внутрішньом'язово і 10 % розчину новокаїну в дозі 10 мл внутрішньочеревно з інтервалом 48 годин коровам за субклінічного маститу була: після першого введення – 70 %, а після другого – 30 %.

У контрольній групі (де тварин не лікували) за п'ять днів спостереження спонтанне одужання настало у 30 % корів, хворих на субклінічний мастит.

Отже, застосування окситоцину і сінулоксу LC є ефективним методом лікування корів, хворих на субклінічний мастит.

УДК 619:618.19–002:636.2

БАТЕНКО Р.О., магістрант

Науковий керівник – **ВОЛКОВ С.С.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПОШИРЕНІСТЬ ТА ПРИЧИНИ СИНДРОМУ ММА У СВИНОМАТОК

Метрит-мастит-агалактія (ММА) – гостре післяродове захворювання свиноматок, що виникає в перші дві доби після опоросу і характеризується запаленням матки, молочної залози, а також зниженням (гіпогалактія) чи припиненням (агалактія) секреції молока.

Синдром ММА поширений у всьому світі. Хворіють як ремонтні, так і основні свиноматки.

Сприяють розвитку післяродових хвороб у свиноматок такі фактори:

- неповноцінна годівля (недостатність чи незбалансованість по загальній енергії, перетравному протеїну, амінокислотному складу, клітковині, вітамінах, макро- та мікроелементах) супоросних свиноматок;

- згодовування свиноматкам недоброякісних, токсичних кормів;

- відсутність моціону і утримання свиноматок в виробничих приміщеннях з порушеннями санітарного стану і параметрів мікроклімату;

- порушення ветеринарно-санітарних вимог підготовки свиноматок до опоросу, під час родів і післяродового періоду;

- порушення технології вирощування ремонтних свинок (неповноцінна годівля, безвигульне утримання), а також осіменіння свинок, взятих з груп відгодівлі.

ММА часто реєструють на тлі інфікування організму вірусом респіраторно-репродуктивного синдрому (PRRSV), *Streptococcus* sp., *Staphylococcus* sp., *Leptospira* sp., *Chlamidia* and *Brucella* sp., *Klebsiella* sp., *Escherichia coli*, *Aeromonas* sp., *Pseudomonas* sp., та *Aerococcus* sp. В зразках матково-цервікального слизу в

66,7 % випадків виявляли асоціації мікроорганізмів: цитробактер і протей – в 5 випадках (62,5%); цитробактер і клебсієла – в 1 випадку (12,5%); кишкова паличка, протей і клебсієла – в 1 випадку (12,5%); кишкова паличка, протей і цитробактер – в 1 випадку (12,5%). В решті випадків виділяли кишкову паличку, протей, цитробактер і стафілококи в монокультурі.

З 46 досліджених свиноматок у 5-ти (10,9%) був виділений *Actinomyces* *ruogenes* в асоціації з іншими мікроорганізмами. З секрету молочної залози в двох випадках виділяли монокультури стафілококів (16,6%), в решті 83,4% випадків мікроорганізми були виділені в асоціації. Стафілококи і синьогнійну паличку – в 2 випадках (16,6%), стафілококи і кишкову паличку – в 2 випадках (16,6%), стафілококи і стрептококи – в 5 випадках (41,6%) і в 1 випадку (8,3%) стафілококи, стрептококи і синьогнійну паличку.

Отже, виходячи з наведеного, проблема ММА є актуальною, тому розробка і впровадження лікувальних і профілактичних заходів має важливе значення для відтворення свиней.

УДК 619:618.5:636.2.082.453.5:591.462.1

ПАЛАМАРЧУК В.М., магістрант

Науковий керівник – **ПЛАХОТНЮК І.М.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СЕЗОННІ ЗМІНИ ПОКАЗНИКІВ СПЕРМОПРОДУКЦІЇ БУГАЇВ

Впровадження біотехнологічних методів відтворення тварин, зокрема – штучного осіменіння, яке дає можливість одержання від одного бугая кількох тисяч нащадків, поставило проблему збільшення кількості й підвищення якості спермопродукції бугаїв-плідників та ефективного використання їхнього потенціалу.

Успіх селекційного процесу в скотарстві, удосконалення стад і порід залежить від вибору плідників та інтенсивного використання кращих з них. Тому розвиток тваринництва й формування ринкових відносин у сільськогосподарському виробництві, широке застосування штучного осіменіння тварин і тривале зберігання сперми передбачають забезпечення якісної спермопродукції плідників протягом всього терміну їх використання.

Однак, світовий і вітчизняний досвід скотарства показує, що показники якості сперми бугаїв-плідників залежать від багатьох екзо- і ендогенних факторів, зокрема – від сезону року. Літературні дані щодо показників якості сперми залежно від сезону року неоднозначні. Так, за даними одних авторів найбільші об'єми еякулятів, загальну кількість сперми та найвищі концентрації спермій і їх рухливість було отримано восени. Інші автори стверджують, що спостерігали максимальні значення об'єму еякуляту, вмісту морфологічно нормальних клітин навесні і влітку та процентного вмісту живих спермій – влітку. Японські дослідники вживають таке поняття як „літня неплодність бугаїв“, пояснюючи

низькі значення показників якості сперми тварин, зокрема концентрації сперміїв, найвищою температурою та вологістю повітря у липні.

Наші дослідження показали, що середня кількість еякулятів, отриманих від бугаїв була найвищою восени та найнижчою навесні. Середній об'єм еякуляту також був найбільшим восени та навесні. Рухливість та концентрація сперми також мали найвищі значення восени.

УДК 619:118.19–002:636.1

КРАСОВСЬКА О.В., магістрантка

Науковий керівник – **ПЛАХОТНЮК І.М.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ ОРБЕНІНУ EDC ПІД ЧАС ПРОФІЛАКТИКИ МАСТИТУ У КОРІВ

Запалення молочної залози у корів є великою проблемою у молочному скотарстві, що призводить до значних економічних збитків від недоодержання молока і зниження його якості та вибраковки тварин. Відомо, що однією з причин виникнення маститу у корів під час сухостою та після родів є порушення правил запуску та догляду за вим'ям. Запуск розпочинають за 10–20 діб до початку сухостою. Для цього зменшують дачу соковитих і концентрованих кормів та кратність доїння і не здійснюють додоювання корів. З метою збільшення товарності молока, запобіганню ожиріння корів, технологічному скороченню запуску запропоновано його здійснювати одномоментно. Однак, дані щодо поширеності хвороб молочної залози після одномоментного запуску недостатньо висвітлені.

Беручи до уваги зазначене, ми поставили за мету визначити ефективність орбеніну EDC під час профілактики маститу укорів.

Свої дослідження проводили на коровах різного віку української чорно-рябої молочної породи, що належали ТОВ «Нива» Носівського району Чернігівської області. Під час запуску корів ділили на дві групи. У контрольній групі запуск проводили за традиційною технологією (за 10–20 діб до початку сухостійного періоду зменшували даванку соковитих і концентрованих кормів та кратність доїння і не здійснювали додоювання тварин). У дослідній групі тварин після ранкового доїння згідно з графіком запуску (без зменшення кратності доїння) внутрішньоцистернально у кожному частку молочної залози вводили одну шприц-тубу орбеніну EDC й переводили корів у цех сухостою. Після виявлення збільшення молочної залози або однієї із часток, мимовільного витікання секрету через сосковий канал тварину доїли вручну у спеціальне відро та внутрішньоцистернально, в уражену частку молочної залози, вводили повторно одну шприц-тубу орбеніну EDC. Контролювали стан молочної залози протягом 7–10 діб сухостійного періоду методом огляду, а на 1–10 добу після отелення оглядом і пальпацією вим'я й візуальною оцінкою секрету.

В результаті проведеної роботи встановили, що у контрольній групі тварин запалення молочної залози протягом 7–10 діб сухостійного періоду реєстрували у 15,0 % корів, а на 1–10 добу після отелення – у 55,0 %.

Комплекс заходів у дослідній групі сприяв зменшенню на 10,0 % захворюваності корів на мастит протягом 7–10 діб сухостійного періоду і на 50,0 % – на 1–10 добу після родів.

УДК 619:618

ПУШКАР С.Г., магістрант

Науковий керівник – **ЛОТОЦЬКИЙ В.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

lototskyu@ukr.net

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ПРЕПАРАТУ “СТАЛОСАН Ф” ДЛЯ ПРОФІЛАКТИКИ МАСТИТУ В КОРІВ

Згідно з даними вчених на мастит хворіють від 3 до 50% корів, що призводить до значних економічних збитків. Мастит це поліетіологічне захворювання, але в переважній більшості випадків (95-98%) виникає і розвивається внаслідок потрапляння у тканини вим'я патогенної мікрофлори, зокрема стрептококів, стафілококів, кишкової палички тощо. Вони можуть проникати в молочну залозу через кровоносні судини, лімфу, але найчастіше через дієвий канал. Зростанню захворюваності маститом сприяють антисанітарні умови утримання тварин та порушення технології доїння.

З огляду на зазначене за мету роботи ми обрали вчити ефективність застосування препарату «Сталосан Ф» для профілактики маститу в корів.

Дослідження проводили на коровах голштинської породи, масою 600-750 кг, що належали ТОВ «Рожнівка Агро» Ічнянського району Чернігівської області. Із тварин групи роздою нами було сформовано дві групи – дослідну та контрольну по 50 голів у кожній. Умови утримання, догляду та годівлі тварин були однаковими.

Сталосан Ф розсипали в задній частині лежаків тварин дослідної групи один раз на тиждень з розрахунку 50 г/м².

Мастит діагностували загальноприйнятими методами: клінічно щоденно та з використанням мастидину один раз на тиждень.

Серед тварин контрольної групи мастит діагностували у 5 голів (10 %). У двох з них запалення було клінічним – гнійно-катаральним, у решти трьох (6 %) субклінічним.

В дослідній групі за 30-денний період захворіло три корови (6 %). Одна з них хворіла клінічно, дві – субклінічно.

«Сталосан Ф» має широкий спектр антимікробної дії завдяки вмісту сульфатів міді та заліза, володіє здатністю адсорбувати аміак та вологу. Перераховані властивості сприяють зменшенню мікробного навантаження на молочну залозу корів та дозволяють зменшити захворюваність тварин на 4 %.

УДК 619:618.636.8

СКИМЕНКО В.В., магістрант

Науковий керівник – **ЛОТОЦЬКИЙ В.В.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

lototskyu@ukr.net

ПОШИРЕНІСТЬ АКУШЕРСЬКОЇ ПАТОЛОГІЇ СУК ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПП «ШВИДКА ВЕТЕРИНАРНА ДОПОМОГА», м. БІЛА ЦЕРКВА

Статистичні дані свідчать, що кількість домашніх тварин, в тому числі і собак, з кожним роком збільшується тому питання їх ветеринарного обслуговування заслуговує уваги.

За мету роботи ми обрали вивчити поширеність патології сук за матеріалами ПП «Швидка ветеринарна допомога».

Для виконання мети ми проаналізували дані журналів реєстрації хворих тварин клініки за 2012 та 2013 роки.

Було встановлено, що акушерські захворювання займали 8,47 %, гінекологічні – 6,94 %, відповідно, від загальної кількості хвороб.

Кількість акушерських та гінекологічних захворювань тварин, порівняно з попереднім 2012 роком, збільшилась на 1,6 %. На нашу думку це пов'язано просто із збільшенням кількості пацієнтів клініки у зв'язку із покращання сервісу.

Всього за 2013 рік зареєстровано 147 випадків захворювання собак акушерськими та гінекологічними хворобами.

Серед акушерських хвороб найбільшу вагу мали патології післяродового періоду – 35,1 %; патології родів діагностували у 22,7 % тварин і патології вагітності – у 3,3 % сук.

Впродовж вагітності у двох тварин (2,94 %) реєстрували аборт, у однієї (1,47 %) – виворіт піхви.

Патологічні роди реєстрували у 33 сук. Серед останніх, двадцяти виконували кесарів розтин, як родорозрішувальну операцію.

Серед хвороб післяродового періоду в 35 тварин реєстрували гострий післяродовий метрит, що займає 41,1 % від загальної кількості акушерських хвороб. Хоча в загальній структурі захворюваності його місце не значне – всього 2,14 %.

УДК 619:118.19–002:636.1

АНТИНЕСКУЛ В.М., магістрантка

Науковий керівник – **ОРДІН Ю.М.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПОШИРЕННЯ ПАТОЛОГІЙ МАТКИ ТА МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ СЕРЕД СУК, ЯКИМ ЗАСТОСОВУВАЛИ КОНТРАЦЕПЦІЮ

Думки вчених відносно впливу використання гормональних препаратів на поширеність патології молочної залози, залозисто-кістозної гіперплазії

ендометрію та піометри часто протирічні. Одні вказують, що при використанні синтетичних прогестеронів для попередження статевої циклічності, в наслідок зменшення рівня естрогенів в крові, їх кількість зменшується, інші вважають, що збільшується в десятки разів. Дискутується також вплив на виникнення патологій матки, яєчників, молочної залози препаратів різних класів, тривалості їх застосування та дози.

За проведеного моніторингу проведеної роботи з 8 сук контрольної групи лише в однієї тварини (12,5 %) реєстрували – серозно-катаральний мастит задніх пакетів, що відповідає статистичним даним.

У групі, де використовували синестрол у двох сук через півтора місяці після обробки реєстрували залозисто-кістозну гіпертрофію ендометрію, а у одної збільшення розмірів живота, поліурію, втрату апетиту. За УЗД цієї тварини виявили піометру. В групі тварин яким використовували контрик у однієї суки за сонографії діагностували залозисто-кістозну гіперплазію ендометрію та кістоз яєчників. Проведена оваріогістероектомія підтвердила поставлений діагноз.

Серед тварин яких власники за тічки ізолювали від самців для запобігання осіменінню у трьох тварин реєстрували приховану вагітність, у двох залозисто-кістозну гіперплазію ендометрію, ще у двох – піометру. У 18,6 % тварин цієї групи реєстрували новоутворення молочної залози. Також зареєстрували фіброму молочної залози двох беспорідних сук приплід яких після народження знищували декілька раз. В них спостерігалось значне збільшення одного з задніх пакетів молочної залози. За пальпації в окремих ділянках відчувалася флуктуація, на вентральній частині пухлини була виразка з якої при натисканні виділялася гнійно-некротична маса з домішками крові.

Таким чином, як видно з вище наведених даних досліджень, месалін при застосуванні з метою попередження щенності у сук після непланової вязки не призводить до небажаних наслідків. Так після дворазового введення цього препарату в тварин не збільшується тривалість тічки, не зареєстровано патологій матки і яєчників. Із 20 тварин що були в досліді лише у 5 % випадків діагностовано патологію матки і молочної залози. Тоді, як у сук, яким застосовували гормональні препарати, контрик і синестрол поширеність патологій матки була 16,7 % та 30,0 %, а патологій молочної залози 16,7 % та 20,0 % відповідно.

УДК 619:118.19–002:636.1

САВІНОВА Н.В., магістрантка

Науковий керівник – **ОРДІН Ю.М.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАПУСКУ КОРІВ КОНСЕРВАЦІЄЮ ВИМ'Я

Консервація (від лат. *conservatio* – зберігати) – загальна назва методів дії фізичними, біологічними і хімічними факторами на будь-які об'єкти з метою їх тривалого зберігання. Консервація вим'я корів – технологічний процес,

спрямований на довготривале зберігання тканин молочної залози в асептичному стані за умов відсутності у ній лактопоезу. Для забезпечення вказаного бездієвого стану вим'я, коровам вводять протимікробні емульсії пролонгованої дії (активно діють 30 діб). Застосування наведених препаратів суттєво зменшує частоту виникнення маститу під час сухостою (у 90 % випадків) і у після отельний періоди. Доцільність проведення і розробка нових методів консервації вим'я корів в сучасних умовах господарювання є актуальним.

Спостереження і дослідження тварин проводили протягом сухостійного і 30 днів післяродового періоду. 15 коровам зразу ж після останнього доїння під час запуску у всі долі вим'я вводили препарат згідно інструкції з застосування (одноразово вміст одного пластикового ін'єктора у долю після попереднього знезараження верхівки соска). Після введення препарату затискали пальцями верхівку соска і проводили масаж знизу доверху для переміщення суспензії у над соскову цистерну.

Ефективність дії препарату визначали порівнянням з контрольними тваринами (n = 15 – консервування вим'я не проводили). З цією метою у перші 10 –15 днів сухостійного періоду; за 20 –30 днів до передбачуваних родів; через 10 –15 днів і 20 –30 днів після родів досліджували вим'я на клінічну форму маститу. Діагностику субклінічної стадії запалення вим'я виконували через 10 –15 і 20 –30 днів після родів електронним визначником маститу в корів фірми „Draminski”.

Результати проведених досліджень показали, що застосування суспензії Orbenin EDC® коровам після їх запуску, профілактує прояв клінічної форми маститу у 100 % дослідних тварин під час сухостою і у перші 10 –15 днів після родів. Тоді як у контрольних тварин у вказані терміни, мастит реєстрували у 20,0 % і у 13,3 % корів відповідно. Крім того, консервування молочної залози у дослідних тварин на 6,7 % знизило прояв прихованого маститу і на 17,0 % забезпечило зночно вищі показники продуктивності за 30 -ти денний термін спостережень після родів. Економічний ефект за консервації вим'я корів склав 11,5 грн на гривню затрат.

Отже, використання препарату Orbenin EDC® для консервації вим'я за запуску у корів під час сухостою є ефективним заходом профілактики маститу.

УДК 619:618.5:636.2

СТОЛЯРЧУК А.І., магістрант

Науковий керівник – **ОРДІН Ю.М.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ВПЛИВ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕБІГУ РОДІВ НА ПОШИРЕННЯ СУБІНВОЛЮЦІЇ ГЕНІТАЛІЙ І МЕТРИТУ В КОРІВ

Особливу роль у виникненні післяродових хвороб і неплідності відіграють: зниження скоротливої активності м'язів матки, неповна підготовка родових шляхів до виведення плода, не фахова рододопомога, народження мертвих плодів,

двієнь, гіпотрофіків і гіпертрофіків, затримання плідних оболонок, тощо. Оскільки вірогідність поширення вказаних патологій післяродового періоду у корів залежно від перебігу родів недостатньо вивчена метою нашої роботи було вивчення зв'язку деяких патологій родового акту з розвитком найбільше поширених післяродових патологій у корів.

Матеріалом для наукових досліджень були корови чорно-рябої породи віком 4 – 6 років, середньої вгодованості, середньою масою тіла 500 кг та із середньорічною молочною продуктивністю 5000 кг.

Перебіг родів, тривалість і особливості їх третьої стадії визначали шляхом спостереження і хронометражу змін у статевому апараті. Оцінку новонароджених телят проводили відразу після народження. Визначали – живі чи мертві плоди, їх кількість та розвиток. Інволюцію статевих органів визначали методом огляду, пальпації і ректальним дослідженням.

Результати проведених досліджень показали, що поширеність субінволюції геніталій та метриту у корів з фізіологічним перебігом родів склала 33,1 % та 7,8 % відповідно. Удослідних корів серед яких було зареєстровано патологію другої стадії родів субінволюція геніталій реєстрували у 73,8 % випадків, а метрит – у 63,4 %, що на 38,7 і 60,6 % більше ніж у тварин з фізіологічним перебігом родового акту. У корів з патологією третьої стадії родів названі патології реєструвалися у 88,5 % та 89,0 %, що на 55,4 % і 81,2 % більше у порівнянні з тваринами, у яких був фізіологічний перебіг другої і третьої стадії родів.

При народженні мертвих плодів субінволюція і метрит були у всіх тварин, а при народженні живих двієнь названі патології встановлені у 50 % тварин. При народженні телят масою тіла до 25 кг у 55,3 % випадках у корів відмічали субінволюцію статевих органів та у 44,7 % – гострий післяродовий метрит. Зменшення кількості випадків субінволюції геніталій до 33,7 %, метриту – до 28,6 % встановлено у тварин, які народили телят масою 31–40 кг, а – 25–30 кг до 21,3 % та 13,6 % відповідно.

Отже, патологія другої і третьої стадії родів у корів, народження мертвих плодів, двієнь та з масою тіла до 25 кг супроводжується підвищенням вірогідності розвитку субінволюції статевих органів і запалення слизової оболонки геніталій.

УДК 619:614.637.006

АВРАМЕНКО С.С., студент 5 курсу

Науковий керівник – **ОРДІН Ю.М.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПОРІВНЯЛЬНА ТЕРАПЕВТИЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОТИМАСТИТНИХ СУСПЕНЗІЙ ЗА ЛІКУВАННЯ ХВОРИХ КОРІВ НА МАСТИТ

Нині на ринку ветеринарних препаратів з'явилися різноманітні протимаститні лікарські засоби імпортного виробництва. Питання, якому

препарату надати перевагу при лікуванні тварин, хворих на мастит, стає проблематичним. Здебільшого практичні лікарі ветеринарної медицини вибирають препарати, які при застосуванні економлять час, знижують побічну дію і ускладнення, а головне гарантують високу якість продукції тваринництва.

Матеріалом для дослідження були лактуючі корови української чорно-рябої молочної породи. У кожній тварини проводили діагностику клінічного маститу за методикою, розробленою А.П. Студенцовим. Діагностику субклінічного маститу проводили 2 %-ним розчином мастидину.

У двох дослідних групах тварин лікуванню піддано 30 корів з клінічною формою маститу. Тварин першої дослідної групи лікували суспензією Сінулокс, другій застосовували суспензію Тетра Дельта. У дослідних групах препарати використовували згідно з інструкцією, тричі, через кожні 24 год. У 15 корів контрольної групи лікування проводили за схемою господарства: 1 % -ний розчин новокаїну внутрішньоаортально, 3 рази з інтервалом 48 год; біцилін -5 внутрішньом'язово, одноразово; крем-емульсія ДЕ - зовнішньо, два рази в день, до клінічного одужання тварин.

Проведена робота з лікування корів при серозно-катаральному маститі із застосуванням антибактеріальних суспензій Сінулокс та Тетра Дельта і традиційних у дослідному господарстві методів показала, що під час лікування тварин контрольної групи за схемою господарства, за 12–24 год не одужало жодної корови, за 36 год одужало 26,6 % і протягом 10–15 днів після початку лікування одужало 66,7 % корів. За використання препарату Сінулокс за 12 год одужало 13,3 % корів, 24 год – 26,6, 36 год – 60,0 і протягом 10–15 днів після початку лікування – 86,6 % тварин. У групі корів, яким застосовували препарат Тетра Дельта, показники лікування були найвищими (одужало 6,7 %, 26,6, 66,7 і 93,3 % відповідно), що на 6,7 % більше ніж у групі, де використовували Synulox на 26,7 % порівняно з традиційним лікуванням у господарстві. Показники продуктивності на 15 -й день, після лікування у дослідних групах знизились на 8,3 %, а у контрольній – на 13,8 %. Співвідношення збитків у дослідних і контрольній групах складає 1:2,6 грн.

Отже, використання препарату TETRA-DELTA для лікування корів, хворих на мастит, є найбільш ефективним порівняно з іншими способами.

УДК 636:085–630.2

НАДТОЧІЙ П.В., студент 5 курсу

Науковий керівник – **ОРДІН Ю.М.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОГНОСТИЧНІСТЬ ДЕЯКИХ БІОХІМІЧНИХ КОМПОНЕНТІВ КРОВІ СУХОСТІЙНИХ КОРІВ ЩОДО ПЕРЕБІГУ РОДІВ ТА ПУЕРПЕРІЮ

Повідомлення ряду дослідників (Г.Г. Харута, М.В. Вельбівець, Б.П. Іваненко, С.А. Власенко) свідчать, що родова патологія затримання посліду,

субінволюція матки і післяродовий метрит найчастіше спричиняються порушенням обміну речовин в організмі із-за неповноцінних раціонів, відсутності активного моціону, дозованого контакту з бугаями пробниками, недоліками мікроклімату, тощо.

З метою виявлення прогностичних взаємозв'язків між біохімічними показниками крові сухостійних корів і перебігом родів та післяродового періоду на 241–243 дні вагітності (період сухостю) дослідили вміст в крові загального білку, каротину, вітаміну А, кальцію, фосфору, імуноглобулінів.

Досліди проводили в науково-навчально-дослідницькому центрі Білоцерківського національного аграрного університету на коровах чорно-рябої породи середньої вгодованості з середньостатистичним надоем за лактацію 5 тис. кг молока. Годівля тварин була неповноцінна; відзначалась адинамія, скупченість на протязі 4-х місяців.

Встановили, що вміст загального білку, фосфору, каротину, імуноглобулінів в крові всіх сухостійних корів був в межах фізіологічної норми. У тварин з фізіологічним перебігом родів і післяродового періоду вміст загального кальцію склав $9,28 \pm 0,26$ мг/100 мл, а вітаміну А – $21,36 \pm 1,79$ мкг/%. За патології родів (затримання посліду) вміст кальцію в крові дослідних тварин становив $10,00 \pm 0,37$ мг/100 мл, а концентрація вітаміну А була зниженою і склала – $20,45 \pm 2,44$ мкг/100 мл. У сухостійних корів з вмістом кальцію у крові $9,70 \pm 0,52$ мг/100 мл та концентрацією вітаміну А – $19,06 \pm 1,18$ мкг/100 мл зареєстрована субінволюція статевих органів, а з виникненням у подальшому у вказаних тварин метриту вище перераховані показники склали $8,40 \pm 0,93$ мг/100 мл і $18,06 \pm 0,70$ мкг/100 мл відповідно.

Таким чином, деякі біохімічні показники крові у сухостійних корів заздалегідь можуть вказувати на вірогідність прояву патології за родового акту, затримання плідних оболонок, післяродового періоду а у подальшому – тривалої неплідності.

УДК 636.2.082.453.5:612.616

ФИЧАК І.В., студентка 4 курсу

Науковий керівник – **КРАВЧЕНКО І.В.**, викладач

Золотоніський технікум ветеринарної медицини Білоцерківського НАУ

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ СЕКСОВАНОЇ ЗА СТАТТЮ СПЕРМИ

Дефіцит поголів'я ВРХ можна компенсувати за рахунок імпорту, або удосконалити власне стадо застосовуючи сучасні технології у тваринництві. Один із таких методів – сексована сперма, штучне осіменіння корів телиць спермодозами, які попередньо розділені на Х- та У-хромосою.

Мета дослідження – експериментально дослідити ефективність використання сексованої сперми на теличках голштинської породи.

Дослід проводили в господарстві АТЗТ «Агро-Союз» Дніпропетровської області, село Майське. На двох групах гінекологічно здорових теличок – аналогів, які жодного разу не були в паруванні, голштинської породи, віком 17–18 місяців, по 50 голів у кожній.

Для осіменіння контрольної і дослідної групи використали традиційну сперму чорно-рябого голштина – Кемпмен 63262902. Спосіб осіменіння – ректоцервікальний з проходженням шийки матки за допомогою пайетовводжувача та випускання сперми в тіло матки.

Як показали *результати наших досліджень* за допомогою УЗД рівень заплідненості теличок у контрольній групі з використання сперми бугая стандартною спермою становило, відповідно – 43 гол, або 85 %. А використання розділеної за Х-хромосою сперми – 38 гол, або 75 %, що на 5 гол, або 10 % менше, проти контролю. Отримано приплоду в контрольній групі – 43 гол, з них теличок виявилось – 20 гол, або 46,5 %, а бичків – 22 гол, або 51 %. Варто зазначити, що мертвородом виявився бичок в кількості однієї голови, або 3,3 % від загальної кількості приплоду. В дослідній групі при використанні сексованої сперми отримано – 38 гол, з них теличок – 37 гол, або 97 %, бичків – 1 гол, або 3 %, мертвороди в цій групі відсутні.

Завдяки збільшенню кількості легких отелень було збільшено продуктивність кожної первістки, яка народила теличку. Корови, що мають важкі отелення збільшують сервіс-період в середньому на 20 днів кожна. Крім того, значно зростають витрати праці і ветеринарних препаратів для запліднення корови, яка мала важке отелення.

Результати наших досліджень свідчать про те, що застосування сексованої за статтю сперми надзвичайно вигідно, як з генетичної, так і з економічної точки зору. За рахунок використання такої сперми господарство значно прискорює генетичний прогрес стада використовуючи найкращих бугаїв-плідників. Цей захід прискорює заміну стада, його продуктивність та здоров'я. Крови, які народжують теличок, мають легші отелення і менший відсоток мертвонароджених телят. Це також збільшує продуктивність самих корів, а також покращує стан відтворення в господарстві та загальне здоров'я стада.

УДК 619:618(07)

ЗЕЛІНСЬКА В.С., студентка 4 курсу

Науковий керівник – **ЄРОХІНА О.М.**, викладач

Технологічно-економічний коледж Білоцерківського НАУ

ЗБИТКИ ТА ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІКУВАННЯ МАСТИТІВ У КОРІВ В СФГ "КОЛОСОК" с. КОЖЕНИКИ, БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО РАЙОНУ, КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Мастити – запалення молочної залози, що розвивається внаслідок дії механічних, термічних, хімічних та біологічних факторів і характеризується патологічними змінами у тканинах і секреті молочної залози.

Запалення молочної залози корів є причиною великих втрат, які можна поділити на економічні та соціальні. Економічні збитки при маститах стосуються, в основному, власників тварин і молокопереробних підприємств. Соціальні витрати важко обрахувати, вони є наслідком споживання молока та молочних продуктів низької якості людиною і особливо дітьми, адже при потраплянні маститного молока в організм людини, воно наносить велику шкоду людському здоров'ю.

Насамперед збитки при маститі – це зниження продуктивності корів, втрата молока внаслідок зменшення його синтезу в ушкодженій запальним процесом молочної залозі.

Дослідницька робота проводилась в СФГ "Колосок" с. Коженики, Білоцерківського району, Київської області. Шляхом порівняльної характеристики проводилося визначення більш ефективного засобу для лікування маститу у корів.

Дослідження проводилось на двох групах піддослідних корів, по 8 голів у кожній, що позитивно реагували на пробу з Мастидином. Були обрані такі лікувальні засоби: Мастисан-А та препарат фірми "Bayer" Лактобай.

Щоденне триразове введення Мастисану-А у хвору долю вимені, в дозі 5,0 мл, сприяло одужуванню 6 корів через три дні, що становить 75%. Введення Лактобаю проводилося в дозі 4,0 мл, з інтервалом 12 год, протягом 2^x-3^x раз. Одужання наступило через 24–36 год. у 8 корів, що становить 100%.

У результаті дослідження встановлено, що препарат Лактобай ефективніший за Мастисан-А.

Дана схема лікування препаратом фірми "Bayer" Лактобай, прискорює одужання корів в два рази, що в свою чергу знижує економічні збитки господарства від маститу.

УДК 619:618(07)

СЕРЕДА Д.Р., студент 4 курсу

Науковий керівник – **ФУЧИЛО Л.Д.**, викладач

Технологіко-економічний коледж Білоцерківського НАУ

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІКУВАННЯ МАСТИТІВ КОРІВ У ВАТ «LES DEUX VACHES» REGION CHAMPAGNE-ARDENNE, MARNE У ФРАНЦІЇ ТА СВК «ЩОРСА» с. МАЛА СКВИРКА БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Тема даної науково-дослідної роботи виникла після проходження технологічної практики в регіоні Франції на ВАТ "LES DEUX VACHES", де я звернув увагу на особливості лікування маститів засобами, популярними у даному регіоні, і порівняв з лікуванням маститів в Україні.

ВАТ «LES DEUX VACHES» являється звичайним закритим господарством, яких багато на території Франції, де утримують велику рогату худобу і

виробляють молоко та м'ясо. У Франції є два напрямки виробництва продукції – органічного („ВІО,“) та неорганічного напрямку. ВАТ “LES DEUX VACHES” працює за неорганічним напрямком.

В умовах ВАТ "LES DEUX VACHES" лікування маститів у корів, в основному, проводили інтрацестеральним введенням лікарського засобу "mamittes n" та підшкірним введенням препарату "mastirappes" який не дозволений в господарствах, що працюють за принципом „ВІО,“. Після застосування даних лікарських засобів із 8 корів, що лікувалися "mamittes n" видужали 6 корів (75%), а що лікувалися "mastirappes" видужали 7 корів (87,5%). У Франції лікувати корів блокадами не гуманно, тому – заборонено.

СВК «ЩОРСА» є господарством, яке застосовує новітні технології і спеціалізується по багатьох напрямках, в т.ч. з виробництва молока.

Лікувальні заходи проводилися на коровах, що позитивно реагували на мастидин. Їх умовно розділили на 2 підгрупи, по 8 голів у кожній. У першій підгрупі надавалося лікування одноразовим інтрацестеральним введенням антимікробного засобу Мاستиквіну (антибіотику широкого спектру дії) в дозі 10 мл. у хвору долю. Другій підгрупі застосовували коротку новокаїнову блокаду за Логвиновим, однократно.

В результаті дослідження встановлено: у СВК «ЩОРСА» першій підгрупі із восьми тварин, які мали ознаки маститу, при лікуванні препаратом мастиквіном ефективність становила 57%. В другій підгрупі при лікуванні корів короткою новокаїновою блокадою позитивний результат становив 100%. Отже, найбільш ефективний метод лікування є лікування блокадами. Але, так як в умовах Франції, лікувати блокадами заборонено, то найбільш ефективним у них є засіб "mastirappes", якщо ж господарство працює за методом ВІО то лікування слід проводити "mamittes n".

Ефективне проведення лікувальних заходів, є запорукою здорового та повноцінного поголів'я, яке забезпечує населення продуктами харчування, а молочні та м'ясопереробні підприємства якісною та безпечною сировиною.

ЗМІСТ

Нечипорук Є.В. Особливості іннервації тазової кінцівки kota і собаки.....	3
Білик Б.П. Морфологічна характеристика виличкової залози у курчат.....	4
Білик Б.П. Мікро-морфологічне дослідження капсули кульшового суглоба.....	5
Домушей С.С. Оцінка показників якості молока-сировини за виробництва сичугових сирів.....	6
Адаменко Ю.О. Ветеринарно-санітарний контроль продуктів тваринництва в ДЛВСЕ на агропродовольчому ринку.....	7
Калнаус К.О. Оцінка якості напівкопченої ковбаси «Одеська», виготовленої за різних рецептур.....	8
Копя А.О., Площинська В.І. Критерії оцінки свіжості фруктових соків.....	9
Хміль О.В. Контроль безпечності живої товарної риби.....	10
Фоміна Т.А. Критерії оцінки показників безпеки сирка газурованого термізованого.....	11
Каблучко М.В. Оцінка показників безпеки мойви свіжомороженої цілої.....	12
Павлуша С.О. Вплив санітарно-гігієнічного стану холодильних камер м'ясопереробних підприємств на безпечність м'ясної сировини	13
Глигало Н.М. Залежність безпеки незбираного молока від санітарно-гігієнічних показників доїльного устаткування.....	14
Пасічник Ю.О. Аналіз показників якості та безпеки м'ясного балику.....	15
Бринчук Б.С. Оцінка якості розсільного сиру «бринза» 35% жирності, виробленого за технологічних умов ТОВ «Білоцерківський молочний комбінат».....	16
Тананайко Н.В. Моніторинг показників якості та безпечності збірного молока, отриманого в господарствах приватного сектору.....	17
Стріха Є.М. Контроль показників безпечності м'яса свиней, забитих за умов ТОВ «Барвінок Інвест»	18
Павлуша С.О. Ветсанекспертиза коропів за лернеозу.....	19
Мурановська Н.О. Контроль безпечності яловичини за умов ТДВ «М'ясокомбінат Ятрань»	20
Мундір І.О. Технологія виробництва та якість молока, що виробляється в умовах молочно-товарної ферми ПСП «Перемога».....	21
Григорашенко К.А., Коломієць А.М. Електропровідність молока корів як показник його якості.....	22
Данильченко І.В. Контроль натуральності молока за точкою його замерзання.....	23
Кльопа О.В. Способи контролю кількості соматичних клітин у сирому незбираному молоці корів.....	24
Котюкова А.С. Проблеми контролю показників якості молока в умовах агропродовольчого ринку.....	25
Кучеренко І.В. Фізико-хімічні показники сирого незбираного молока корів за субклінічного маститу	26
Попсуй А.В. Динаміка змін кількості соматичних клітин у молоці корів протягом року	27
Сахнюк О.В. Динаміка зміни кількості соматичних клітин під час доїння.....	28
Журба О.С. Патоморфологічні зміни за набрякової хвороби свиней у ФГ «Плов» Новгородківського району Кіровоградської області.....	29
Григор К.В. Клініко-морфологічна діагностика сальмонельозу свиней у ТОВ Агрофірма «Матюші» Білоцерківського району Київської області.....	30
Яворська Л.Б. Патоморфологічні зміни за дизентерії свиней в умовах господарства.....	31
Яровенко С.А. Патоморфологічна діагностика венеричної саркоми собак в умовах клініки «Добрий доктор» м. Херсон.....	32
Панасюк А.С. Діагностика та патоморфологічна характеристика колібактеріозу телят у ТОВ Агрофірми «Шапіївка» Білоцерківського району Київської області.....	33
Гавриляк А.В. Патоморфологічна діагностика новоутворень на молочних залозах у кішок.....	34
Гуцол С.В. Діагностика, патоморфологічні зміни за трихуриозу та аскарозу свиней.....	35
Пігович В.В. Діагностика деяких інфекційних хвороб свиней терміну відлучення.....	36
Міщанчук І.М. Клініко-морфологічна діагностика колібактеріозу телят.....	37
Андрущенко Я.В. Патоморфологічна діагностика неопластичних процесів у собаки.....	38
Сушко С.О. Якісні показники молока корів при різних умовах його одержання.....	39
Обшта О.А. Вади розвитку в свиней.....	40
Свящук О.С. Ефективність дегельмінтизацій телят за стронгілоїдозної інвазії.....	41
Федосєєв С.В. Терапія великої рогатої худоби, хворої на сетаріоз.....	42
Тертичний О.Г. Оцінка ефективності нових методів акарологічних досліджень за демодекозу котів.....	43
Аксамітня В.А. Оцінка ефективності нових методів діагностики стронгілоїдозу свиней.....	44
Васянович М.С. Дирофіляріоз собак.....	45
Король В.В. Клінічний прояв та порівняльна ефективність броваформу та байкоксу за еймеріозу курчат-бройлерів.....	46
Заїка В.В. Порівняльна ефективність антигельмінтиків за аскарозу свиней.....	47
Поліщук Л.І. Епізоотична ситуація щодо паразитозів собак (за даними Теплицької райдержлікарні Вінницької області).....	48
Тарасенко Г.М. Використання орідермілу за отодектозу м'ясоїдних.....	49
Ризалюк А.В. Ефективність лерафен емульсії за фасціольозу великої рогатої худоби.....	50

Чемеровський В.О., Малюта С.В. Лікувальні властивості шипшини.....	51
Плахотнюк Я.М. Лікувальні властивості берези бородавчатої.....	52
Бабій О.О. Сучасні ферментні препарати у годівлі тварин та птиці.....	53
Мостова А.С. Використання гомеопатичних засобів у ветеринарній медицині.....	54
Кузьміна О.В. Атропін, як препарат смертельно отруйних рослин.....	55
Корнієнко М.В. Стронгілоїдоз кіз.....	56
Галстян С.С. Зоотерапія.....	57
Кудлик К.А. Аналіз епізоотичної ситуації, діагностика, профілактика та ефективність лікування трихофітії у великої рогатої худоби ТДВ “Русь” Золотоніського району Черкаської області.....	58
Тамко Ю.С. Епізоотологія, діагностика та організація ветеринарних заходів з профілактики й ліквідації сказу на території Доманівського району Миколаївської області.....	59
Горовий М.П. Організація та аналіз заходів боротьби з лептоспірозом великої рогатої худоби на території Жовтневого району Миколаївської області.....	60
Яруш А.В. Діагностика, аналіз епізоотичної ситуації та організація ветеринарних заходів з профілактики вірусної геморагічної хвороби кролів в Устинівському районі Кіровоградської області.....	61
Ліхман І.В. Організація проведення ветеринарних заходів із профілактики інфекційних захворювань котів в зоні обслуговування ветеринарної клініки “Алден-Vet”	62
Милашевський О.М. Профілактика заразних хвороб птиці на птахофермах зі спеціалізацією з вирощування бройлерів.....	63
Суховірський Н.Р. Організація проведення ветеринарно-профілактичних і протиепізоотичних заходів у господарствах України.....	64
Андрушак Д.В. Перебіг, профілактика та лікування собак і котів, хворих на дерматомікози.....	64
Лавриненко Е.М. Епізоотична ситуація, організаційно-методичні аспекти профілактики та оздоровлення великої рогатої худоби від лейкозу СТОВ АФ "Матюші" Білоцерківського району.....	65
Корнюша І.О. Епізоотичний моніторинг, діагностика, профілактика та заходи боротьби з лейкозом великої рогатої худоби в СТОВ АФ "Глушки" Білоцерківського району	66
Корнюша П.В. Епізоотична ситуація, заходи профілактики та боротьби зі сказом тварин на території Сквирського району Київської області.....	67
Садовий В.М. Епізоотична ситуація, діагностика, заходи профілактики та боротьби з лейкозом великої рогатої худоби в господарствах Білоцерківського району Київської області.....	68
Руденко М.П. Діагностика, лікування та профілактика дерматомікозів у дрібних тварин на базі клініки ветеринарної медицини Солом'янського району м. Київ	69
Мазур М.В. Планування, організація та економічна ефективність проведення ветеринарно-профілактичних і протиепізоотичних заходів у ТДВ "Терезине" Білоцерківського району Київської області.....	70
Іванько Є.В. Протиепізоотичні заходи та економічне обґрунтування їх проведення.....	71
Складанний Є.В. Епізоотологія сказу у Лисянському районі Київської області.....	72
Бринчук Б.С. Епізоотична ситуація та заходи з профілактики і боротьби із сказом тварин в Білоцерківському районі Київської області.....	73
Кудря К.О. Епізоотична ситуація, заходи боротьби та профілактики лейкозу великої рогатої худоби в Білоцерківському районі Київської області.....	74
Ястреб М.А. Епізоотологія сказу у Білоцерківському районі Київської області.....	75
Махонін Р.М. Діагностика та патоморфологічні зміни за колієнто-токсемії свиней у ТОВ «Бужанське» Лисянського району Черкаської області.....	76
Ковач А.Ю. Біобезпека галузі свинарства ННДЦ БНАУ.....	77
Івченко С.О. Епізоотологічний моніторинг, лікування чуми м'ясоїдних в зоні обслуговування Білоцерківської міської лікарні ветеринарної медицини.....	78
Кузьменко Ю.С. Сучасні методи діагностики лейкозу великої рогатої худоби та порівняння їх ефективності в експерименті	79
Тишківська А.М. Відбір зразків для контролю сальмонельозу птиці.....	80
Марчук Н.В. Санітарно-мікробіологічні дослідження змивів із поверхонь об'єктів довкілля.....	81
Геталюк І.Ю. Відбір зразків із туш тварин для мікробіологічних досліджень за мікробіологічними критеріями, відповідно до регламенту ЄС № 2073/2005, ISO 17604:2003	82
Белявський В.В. Токсичні ефекти афлатоксинів.....	83
Бойко В.С. Папіломатоз великої рогатої худоби, проблеми лікування та профілактики.....	84
Янковенко О.О. Поширення, етіологія та симптоми гастроентеральної патології у телят ТОВ СГП ім. Воловікова Рівненської області.....	85
Янковенко О.О. Лікування телят за шлунково-кишкових розладів у ТОВ СГП ім. Воловікова Рівненської області.....	86
Сербіна Н.В. Клініко-гематологічний статус собак, хворих на гепатодистрофію, за результатами Кальніболотської лікарні ветеринарної медицини Кіровоградської області.....	87
Котилевська М.В. Показники еритроцитопоезу у конематок	88
Давидкіна А.С. Етіологія, симптоми, діагностика та лікування корів за дистонії передшлунків у ДПСГП «Миколаївське» Миколаївської області.....	89

Красовський В.М. Результати диспансеризації корів у ТОВ «Нива-2008» Чернігівської області.....	90
Грепечук Л.П. Етіологія та діагностика бронхопневмонії у телят ТОВ АФ «Глушки» Київської області.....	91
Кабачюра Г.М. Поширення та клінічні ознаки шлунково-кишкових хвороб у телят за матеріалами Перегонівської дільничної лікарні ветеринарної медицини голованівського району Кіровоградської області.....	92
Дробаха В.І. Поширення хвороб органів травлення у свиней в умовах ННДЦ Білоцерківського НАУ.....	93
Личковський П.В. Поширення хвороб органів травлення у собак (за матеріалами ветеринарних клінік м. Сміла Черкаської області).....	94
Брилькова Д.В. Поширення та діагностика хвороб сечової системи у дрібних домашніх тварин м. Біла Церква.....	95
Бойцун Ю.В. Поширення, діагностика та лікування кетозу в корів СТОВ «Хлібороб» Вінницької області.....	96
Янковенко Є.В. Поширення та діагностика катаральної бронхо-пневмонії у телят ТОВ СГП ім. Воловікова Рівненської області.....	98
Кацалап В.Л. Диспансеризація овець у ННДЦ Білоцерківського НАУ.....	99
Артоуз Ю.В. Ветеринарне забезпечення вирощування курчат-бройлерів у ПРАТ «Миронівська птахофабрика» Черкаської області.....	101
Артоуз Ю.В. Зміни окремих показників білкового, мінерального і вітамінного обмінів у курчат-бройлерів залежно від технологічного періоду.....	102
Савченко Д.Ю. Результати диспансеризації корів у ТОВ «Колос» Олександрійського району Кіровоградської області.....	103
Паладійчук Ю.М. Симптоматика та рання діагностика нефропатії у собак.....	105
Мудрий А.Я. Симптоматика остеодистрофії корів в біогеохімічній місцевості.....	106
Горюк Ю.В. Вплив вітамінно-мінеральних препаратів на здоров'я сухостійних корів та новонароджених телят.....	107
Марченко А.А., Бебешко А.А. Заходи профілактики при вирощуванні молодняка великої рогатої худоби в ТОВ „Агрофірма Колос” с. Пустоварівка, Сквирського району, Київської області.....	108
Максимович В.І. Спосіб профілактики набрякової хвороби поросят.....	109
Михайлова М.Ю., Данилюк О.В., Тимочко Р.В. Стан еритроцитопоезу кобил у зоні техногенного навантаження.....	110
Шульга Т.М. Диспансеризація корів у ТОВ „Укр-Агро-Ком” Кіровоградської області.....	111
Шокун В.В. Структура та поширення хвороб собак за матеріалами ветеринарно-консультативного центру „Панда” м. Черкаси.....	113
Ясинецька О.М. Лікування поросят, хворих на катаральну бронхопневмонію у ТОВ „Земля Томилівська” Київської області.....	114
Шестова А.Ю. Ветеринарно-санітарне забезпечення вирощування та утримання гусей італійської білої породи у ЗАТ “Білоцерківське птахопідприємство“.....	116
Бондаренко О.Е. Добова динаміка показників фосфорно-кальцієвого обміну в курей-несучок.....	117
Господинок В.В. Ефективність інтровіту вп у профілактиці D-гіповітамінозу в курчат-бройлерів в умовах ННДЦ БНАУ.....	118
Соломаха К.О. Профілактика гепатодистрофії в курчат-бройлерів кросу Ross 308 у ДП “Перемога Нова”.....	119
Ковач Т.В. Застосування ацелізіну та транексамової кислоти за остеосинтезу у собак.....	120
Крохмаль П.М. Застосування мазі «Нітацид», тіотриазоліну та пентоксифіліну в комплексному лікуванні хірургічної інфекції у собак.....	121
Гончар Н.М. Застосування озонотерапії за ранового процесу в собак.....	122
Міськова Ю.О. Діагностика та лікування хвороб хребта у собак.....	123
Паршин О.М. Лікування захворювань органів ротової порожнини у собак.....	124
Ковбасюк Г.Б. Застосування протизапальних препаратів за лікування корів з пододерматитами.....	125
Шейна А.В. Поширення пухлин у собак.....	126
Алексєнко М.В. Лікування сечокам'яної хвороби у котів за гострої обструкції сечовивідних шляхів.....	127
Баглай А.С. Епідуральна анестезія за лікування переломів кісток у собак.....	128
Котляр М.С. Ефективність лікування корів із гнійними пододерматитами.....	129
Свящук А.С. Лікування корів із гнійно-некротичними ураженнями в ділянці пальців за ендометриту.....	130
Никифорчин С.Я. Поширеність та лікування гнійних пододерматитів у корів в умовах ННДЦ БНАУ.....	131
Чередій А.В. Поширеність та сучасні підходи до лікування гнійних піодермій у собак.....	132
Чередій Ю.В. Ненаркотичні аналгетики в сучасних схемах анестезіологічного забезпечення у тварин.....	133
Саленко М.В. Травматизм та сучасні підходи до лікування гнійних ран у свиней.....	134
Свінцицька М.В. Поширеність та сучасні методи лікування отитів у собак.....	135
Пахолок М.М. Порівняльна ефективність методів лікування ран у собак.....	136
Горобець Л.В. Порівняльна ефективність лікування хворої великої рогатої худоби на папіломатоз.....	138
Яценко Р.М. Порівняльна ефективність різних методів лікування за папіломатозу вимені.....	139
Любарський О.О. Практичне значення лапаротомії для діагностики та лікування абдомінальної патології у великої рогатої худоби.....	140
Рубленко Н.М. Фармакологічна профілактика післяопераційного спайкового процесу органів черевної порожнини у собак.....	141

Красношопка Є.В. Ефективність застосування натрію нуклеїнату для корекції репаративного остеогенезу за переломів кісток у собак.....	142
Гончаревич І.В. Відновлення статевої циклічності у корів-первісток в умовах ТОВ «Подільський господар» Шепетівського району Хмельницької області.....	143
Поворознюк В.Ф. Ефективність превентивних заходів за післяродового метриту у корів.....	144
Бондаренко О.Д. Порівняльна ефективність комплексних методів лікування корів, хворих на серозний мастит.....	145
Духовніков Д.В. Порівняльна ефективність лікування корів за субклінічного маститу.....	146
Батенко Р.О. Поширеність та причини синдрому ММА у свиноматок.....	147
Паламарчук В.М. Сезонні зміни показників спермопродукції бугаїв.....	148
Красовська О.В. Ефективність орбеніну едс під час профілактики маститу у корів.....	149
Пушкар С.Г. Ефективність застосування препарату “Сталосан Ф” для профілактики маститу в корів.....	150
Єкименко В.В. Поширеність акушерської патології сук за матеріалами ПП «Швидка ветеринарна допомога», м. Біла Церква.....	151
Антинескул В.М. Поширення патологій матки та молочної залози серед сук, яким застосовували контрацепцію.....	151
Савінова Н.В. Ефективність запуску корів консервацією вим’я.....	152
Столярчук А.І. Вплив особливостей перебігу родів на поширення субінволюції геніталій і метриту в корів.....	153
Авраменко С.С. Порівняльна терапевтична ефективність протимаститних суспензій за лікування хворих корів на мастит.....	154
Надточій П.В. Прогностичність деяких біохімічних компонентів крові сухостійних корів щодо перебігу родів та пуерперію.....	155
Фичак І.В. Ефективність використання сексованої за статтю сперми.....	156
Зелінська В.С. Збитки та економічна ефективність лікування маститів у корів в СФГ ”Колосок” с. Коженики, Білоцерківського району, Київської області.....	157
Середа Д.Р. Порівняльна характеристика лікування маститів корів у ВАР «LES DEUX VACHES» region champagne-ardenne, marne у Франції та СВК «Щорса» с. Мала Сквирка Білоцерківського району Київської області	158